

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ОПШТИНА ОХРИД

Врз основа на чл.69 од Законот за животна средина (Службен весник на Р.М. бр. 53/05,81/05,24/07,159/08,83/09,48/10, 51/11, 123/12 , 93/13,42/14,44/15,129/15 и 39/16) и Уредбата за учество на јавноста во текот на изработка на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина (Службен весник на Р.М. бр. 147/08), Градоначалникот на Општина Охрид

ОРГАНИЗИРА

1. Јавен увид и јавна расправа по Нацрт извештајот за стратегиска оцена на влијанието на животната средина на Локален еколошки акционен план (2019 - 2025) Општина Охрид.

Се информира јавноста дека ставен е на увид и јавна расправа, Нацрт извештајот за стратегиска оцена на влијанието на животна средина за Локален еколошки акционен план (2019 - 2025) Општина Охрид.

2. Нацрт извештајот за Стратегиска оцена на влијанието на животната средина е изложен во Одделението за заштита и влијание врз животната средина во Општина Охрид секој работен ден од 7.30 - 15.30 часот почнувајќи од 05.03.2020 год. до 05.04.2020 год.

3. Јавната расправа ќе се одржи на ден 27.03.2020год. во малата сала на Општина Охрид, со почеток во 12 часот.

4. Правните и физичките лица и јавноста можат да го достават своето мислење во врска со Извештајот до Општина Охрид во рок од 30 дена од денот на објавување на оваа информација. Сите заинтересирани страни се поканети да учествуваат на јавната расправа и да го дадат своето мислење, забелешки и предлози по Нацрт извештајот за стратегиска оцена на влијанието на животната средина истите можете да ги испраќате на е_маил : urbanizam@Ohrid.gov.mk , или по пошта на следната адреса Општина Охрид , ул. Димитар Влахов бр.57 Охрид.

ГРАДОНАЧАЛНИК
Д-р Константин Георгиески

ОПУСПРОЕКТ
ЕКОЛОГИЈА | БЕЗБЕДНОСТ ПРИ РАБОТА | МОНИТОРИНГ

**НАЦРТ ИЗВЕШТАЈ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНКА
НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ЗА
ЛОКАЛЕН ЕКОЛОШКИ АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА ОПШТИНА
ОХРИД (2019 – 2025)**

Бр. 0802/269 од 28.02.2020 год.

ИЗРАБОТУВАЧ:

РИ-ОПУСПРОЕКТ ДОО Скопје

Управител

Вулгаракис Иван, дипл. еколог

Скопје 2020 год

Предмет	Нацрт извештај за стратeгиска оцена на животна средина
Вид плански документ	Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 – 2025)
Одговорно лице:	1. м-р Маре Вулгаракис, Експерт за стратeгиска оцена на животна средина 2. м-р Кире Станојоски, Експерт за стратeгиска оцена на животна средина 3. Иван Вулгаракис, дипл.еколог

1. Предговор

Во процесот на донесување на стратешки плански документи, задолжително се изработува извештај за Стратегиската оцена на животната средина чија цел е предвидување на можните влијанија како и превентивни мерки кои овозможуваат заштита на животната средина и здравјето на луѓето.

Оваа нацрт Стратегиска Оцена на животната средина се спроведува врз основа на склучениот договор помеѓу РИ – ОПУСПРОЕКТ ДОО АД Скопје со бр.0802/1661 од 24.12.2019 год. и Општина Охрид со бр. 09-17894/1 од 20.12.2019 год. за подготовка и изработка на НАЦРТ ИЗВЕШТАЈ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНА на животната средина за планскиот документ Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025).

Изработката на нацрт извештајот е согласно обврската на изготвувачот на планскиот документ за спроведување на постапка за стратешка оцена на влијанието врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето, дадена во глава X (Оцена на влијанието на определени стратегии, планови и програми врз животната средина) од Законот за животна средина.

Согласно точка 14 член 3 од *Уредбата за стратегии, планови програми, вклучувајќи и нивните промени, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето*, Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025), е плански документ за кој задолжително се врши стратешка оцена на влијание.

Целта на овој нацрт извештај е да изврши идентификација и анализа на влијанијата врз животната средина од имплементацијата на предвидениот плански документ уште во фазата на неговата подготовка и да предложи соодветни мерки за спречување, контрола и/или компензација на влијанијата.

Нацрт извештајот е изработен согласно содржината пропишана во *Уредбата за содржина на извештајот за стратегиска оцена на животната средина* (Сл.весник на РМ бр.153 од 20.12.2007 год.)

Одговорни за изработката на нацрт извештајот за стратегиска оцена се:

м-р Маре Вулгаракис, експерт за стратегиска оцена на животната средина; м-р Кире Станојоски, експерт за стратегиска оцена на животната средина (дадени се копии од потврдата за положен стручен испит за стекнување на статус експерт за стратегиска оцена на животната средина) и Иван Вулгаракис, дипл.еколог.

СОДРЖИНА

1 ПРЕДГОВОР.....	3
2 ВОВЕД ВО СТРАТЕГИСКАТА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	8
2.1 ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИСКАТА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	10
2.2 ПРАВНА РАМКА СО КОЈА СЕ РЕГУЛИРА ПОСТАПКАТА ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	11
2.3 КООРДИНАЦИЈА ПОМЕЃУ ПЛАНОТ И СОЖС.....	13
2.4 МЕТОДОЛОГИЈА ЗА СОЖС	14
2.4.1 Постапка за СОЖС	14
2.4.2 Определување на потребата и обемот на СОЖС и учество на јавноста	15
2.4.2.1 Учество на јавноста	16
2.4.3 Клучни елементи/информации во Извештајот за стратегиска оцена на животната средина	17
2.5 СПРОВЕДЕНИ СОЖС АКТИВНОСТИ	18
3 КРАТОК ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА, ГЛАВНИТЕ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И ВРСКАТА СО ДРУГИ РЕЛЕВАНТНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ/ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ	19
3.1 КРАТОК ПРЕГЛЕД И СОДРЖИНА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ	19
3.1.1 Опис на постојна состојба	22
3.1.2 Планирана состојба	29
3.2 ПРЕДМЕТ И ГЛАВНИ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ	50
3.3 КОРЕЛАЦИЈА НА ЦЕЛИТЕ НА ПЛАНОТ СО ДРУГИ РЕЛЕВАНТНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ/ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ И ЦЕЛИ НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	59
4 РЕЛЕВАНТНИ АСПЕКТИ НА МОМЕНТАЛНАТА СОСТОЈБА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	78
4.1 ГЕОГРАФСКА ПОЛОЖБА И ДЕМОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ.....	78
4.2 Геолошки и хидрографски карактеристики.....	79
4.2.1. Сеизмолошки карактеристики	79
4.2.2. Хидрографски карактеристики.....	80
4.3 Климатски карактеристики и квалитет на воздухот	84
4.3.1 Температура.....	84
4.3.2 Врнежи.....	85
4.3.3 Ветрови.....	85
4.3.4 Испарување, магла и роса во Охридската котлина.....	87
4.3.5 Климатски промени	87
4.4 Природно и културно наследство.....	88
4.5 Флора и фауна.....	90
4.6 Искористување на земјиштето и урбан развој.....	92
4.6.1 Земјоделско стопанство.....	92
4.7. Квалитет на амбиентален воздух во Општина Охрид.....	92
4.8 Извори на бучава.....	93
4.9 Демографски карактеристики.....	95
4.9.1 Административни карактеристики.....	95
4.10 Социо - економски карактеристики	95
4.10.1 Стопански развој.....	96
4.10.2 Индустриски капацитети	95
4.10.3 Здравство	97
4.10.4 Спорт и рекреација	97
4.10.5 Образование	97
4.10.6 Сообраќајна поврзаност	97
4.10.7 Урбано зеленило	99
4.11 Туризам	99
4.11 Енергетика.....	100
5. КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ВО ПОДРАЧЈАТА КОИ БИ БИЛЕ ЗНАЧАЈНО ЗАСЕГНАТИ И СОСТОЈБА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПЛАНОТ	101
6. ОБЛАСТИ КОИ СЕ ОД ПОСЕБНО ЗНАЧЕЊЕ ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА, ОД АСПЕКТ НА ЗАШТИТА НА ДИВИТЕ ПТИЦИ И ХАБИТАТИТЕ	109

6.1 Национални заштитени подрачја.....	109
6.2 Меѓународни заштитени и прогласени подрачја.....	109
6.2.1 Еколошки мрежи.....	109
6.2.2 Емералд мрежа.....	110
6.2.3. Национална еколошка мрежа (МАК-НЕН)	110
6.2.4 Меѓународни назначени подрачја.....	111
7.ЦЕЛИ НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ОДРЕДЕНИ НА НАЦИОНАЛНО ИЛИ МЕЃУНАРОДНО НИВО.....	116
7.1 Постапување на цели на СОЖС.....	118
7.2 Цели на Стратегиската оцена на животната средина.....	118
8 АНАЛИЗА НА АЛТЕРНАТИВИ	129
9 ВЕРОЈАТНИ ЗНАЧАЈНИ ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ	132
9.1 Влијанија предизвикани од имплементација на Локален еколошки акционен план на општина и мерки за намалување.....	134
10. ПЛАН ЗА МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА	148
11. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ	159
12. НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ	160
12.1 ВОВЕД.....	160
12.2 Координација помеѓу ЛЕАП и СОЖС.....	162
12.2.1 Постапка за СОЖС.....	163
12.2.2 Клучни елементи/информации во Извештајот за стратегиска оцена на животната средина.....	163
12.3 Краток преглед на содржината на планскиот документ).....	164
12.3.1 Опис на постојна состојба.....	167
12.3.2 Предмет и главни цели на Планскиот документ	169
12.3.3 Корелација на целите на Планот со други релевантни планови и програми/плански документи и цели на заштита на животната средина.....	170
12.4 Релевантни аспект на карактеристики на моменталната животна средина за општина Охрид.....	171
12.4.1 Географска положба.....	171
12.4.2 Геолошки и хидрографски карактеристики.....	171
12.4.2.1 Сеизмолошки карактеристики	172
12.4.2.2 Хидрографски карактеристики	172
12.4.3 Климатски карактеристики и квалитет на амбиентален воздух	173
12.4.3.1 Температура	173
12.4.3.2 Врнежи	173
12.4.3.3 Ветрови	174
12.4.3.4 Испарување, магла и роса во Охридската котлина.....	174
12.4.4 Природно и културно наследство	174
12.4.5 Флора и фауна.....	175
12.4.6 Искористување на земјиштето и урбан развој	175
12.4.6.1 Земјоделско стопанство	175
12.4.7 Квалитет на амбиентален воздух во Општина Охрид.....	175
12.4.8 Извори на бучава	176
12.4.9 Демографски карактеристики	176
12.4.9.1 Административни карактеристики	177
12.4.10 Социо - економски карактеристики.....	177
12.4.10.1 Стопански развој.....	177
12.4.10.2 Индустриски капацитети	177
12.4.10.3 Здравство	177
12.4.10.4 Спорт и рекреација	178
12.4.10.5 Образование	178
12.4.10.6 Сообраќајна поврзаност	178
12.4.10.7 Урбано зеленило	180
12.4.11 Туризам	180
12.4.12 Енергетика	181
12.5. Карактеристики на животната средина во подрачјата кои би биле значајно засегнати и состојба без имплементација на локалниот еколошки акционен план на општина охрид	181

12.6. Области кои се од посебно значење за животната средина, од аспект на заштита на дивите птици и хабитатите.....	182
12.6.1 Национални заштитени подрачја.....	182
12.6.2 Меѓународни заштитени и прогласени подрачја.....	183
12.6.2.1 Еколошки мрежи	183
12.6.2.2 Емералд мрежа.....	183
12.6.2.3. Национална еколошка мрежа (МАК-НЕН)	183
12.6.2.4 Меѓународни назначени подрачја.....	183
12.7. Цели на заштита на животната средина одредени на национално и меѓународно ниво	183
12.7.1 Постапување на цели на СОЖС.....	184
12.7.2 Цели на Стратегиската оцена на животната средина	185
12.8. Анализа на алтернативи	185
12.9. Веројатни значајни влијанија врз животната средина и мерки за намалување	185
12.10. План за мониторинг на животната средина	189
12.11 Заклучоци и препораки	190
13 КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА	193
ЛИСТА НА ПРИЛОЗИ	
Прилог 1 Документ за регистрирана дејност за изготвувачот	195
Прилог 2 Потврда за положен стручен испит за СОЖС	196
Прилог 3. Мислења од надлежна институција	198
Прилог 4. Листа на учесници на јавната расправа	199

Содржина на табели

Табела бр.1. Главните улоги и одговорности во процедурата за СОЖС
Табела бр.2 Преглед на активностите по процедура (подготовка на плански документ / стратегиска оцена)
Табела бр.3 Постапката за СОЖС се спроведува во неколку фази/чекори:
Табела бр.4 Состојбата со животната средина идентификација на проблеми и препораки за решавање на проблемите во однос на животната средина
Табела 5. Главните цели за секоја област која е предмет на анализа во ЛЕАП на Општина Охрид и активности за постигнување на целите
Табела 6. Компаративна матрица на целите меѓу планските документи
Табела бр.7 Вкупно расположливо земјиште и површини за земјоделство
Табела бр.8 Просторниот план на РМ: преглед на заштитени подрачја и предложени за заштита во Охридскиот Регион
Табела бр.9 Врска меѓу целите на СОЖС и целите на Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025)
Табела бр.10 Табела на компатибилност на целите на СОЖС и ЛЕАП
Табела бр.11. Матрица за идентификација и оценка на влијанијата
Табела бр.12. План за мониторинг на животната средина

Содржина на слики

Слика бр.1 Процедура на постапката на стратегиска оцена на животната средина
Слика бр.2 Местоположба на Општина Охрид
Слика бр.3 Локалитети со културни вредности во Охридскиот регион
Слика бр.4 Категоризација на заштитеното јадро и поединечни објекти, според загроеност
Слика бр.5 Тектонска карта на Република С. Македонија
Слика бр.6 Тектонска карта на Република С. Македонија
Слика бр.7 Локација на Охридското Езеро во Дримскиот слив
Слика бр.8 Географска карта на сливно подрачје на Охридско езеро
Слика бр.9 Батиметриска карта на Охридско езеро
Слика бр.10 Ружа на ветрови во Охридскиот регион
Слика бр.11 Охридско Езеро
Слика бр.12 Карстен предел на Галичица

Слика бр.13 Сензор за индикативно следење на квалитет на воздухот во Охрид
Слика бр.14 Емералд мрежа
Слика бр.15 МАК-НЕН мрежа
Слика бр.16 Примарно подрачје за пеперутки
Слика бр.17 Значајно растително подрачје
Слика бр.18 Значајно орнитолошко подрачје
Слика бр.19 Клучно подрачје за биодиверзитет
Слика бр. 20 Рамсар подрачје

Содржина на графици

Графикон бр.1. Степен на реализација на активности предложени во ЛЕАП за Општина Охрид (2012 - 2018)
Графикон бр 2 Средногодишни температури на воздухот во Општина Охрид
Графикон бр. 3 Средногодишни количини врнежи во Општина Охрид

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ:

ГУП Генерален урбанистички план
ГЕФ Глобален еколошки фонд
ДЗС Државен завод за статистика
ДУП Детален урбанистички план
ДПСИР Движечки сили, притисоци, состојба, импликации, реакции
ЕД Еколошко друштво
ЕУ Европска Унија
ЕИА/ОВЖС Оценка на влијание врз животната средина
ИСКЗ Интегрирано спречување и контрола на загадувањето
ЈЗУ Јавна здравствена установа
ЈНУ Јавна научна установа
ЈП Јавно претпријатие
ЈСП Јавно сообраќајно претпријатие
ЛЕАП Локален акционен план за животна средина
ЛУК Локален управен комитет
МЖСПП Министерство за животна средина и просторно планирање
МДК Максимална дозволена концентрација
НКД Национална класификација на дејности
НВО Невладина организација
НП Национален парк
ОЕЕО Отпадна електрична и електронска опрема
ППРСМ Просторен план на Република Северна Македонија
РСМ Република Северна Македонија
РЗЗЗ Републички завод за здравствена заштита
СЗО Светска здравствена организација
СРЦ Спортско рекреативен центар
СУП Стратегија за управување со отпад
УХМР Управа за хидрометеоролошки работи

2. ВОВЕД ВО СТРАТЕГИСКА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА (СОЖС)

Стратеиската оцена на животната средина се спроведува за стратегии, планови и програми (стратешки документи) што се подготвуваат од државните институции и од единиците на локалната самоуправа, а што би можеле да имаат влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето. Критериумите за неопходноста од подготовка на извештај за СОЖС за определени стратешки документи се регулирани со подзаконски акти:

- Уредба за стратегиите, плановите, програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапката за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето (Службен весник 153/2007).
- Уредба за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето (Службен весник 144/2007).

Главните улоги и одговорности во процедурата за СОЖС се дадени во Табела бр. 1

Табела 1. Главните улоги и одговорности во процедурата за СОЖС

<i>Одговорен орган/ институција</i>	<i>Улоги и одговорности</i>
Институција што го подготвува стратешкиот документ: Министерство за економија Министерство за транспорт и врски Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство Министерство за локална самоуправа Министерство за животна средина и просторно планирање Единици на локалната самоуправа	- дефинирање на обемот на извештајот за стратeгиска оцена на животната средина - подготовка на извештајот за стратeгиска оцена на животната средина - објавување информации за нацрт-стратешкиот документ и за извештајот за СОЖС - објавување информации за процесот на консултирање на јавноста - подготовка на извештај од добиените коментари и мислења - комплетирање на извештајот за СОЖС со добиените коментари и мислења - следење на ефектите од спроведувањето на стратешкиот документ - информирање на МЖСПП за негативните влијанија од спроведувањето, во случај истите да се појават
Министерство за животна средина и просторно планирање	- давање мислење за стратешкиот документ и за извештајот за СОЖС - подготвување извештај за соодветноста на стратешката оцена на животната средина - воспоставување листа на експерти за СОЖС
Министерство за надворешни работи	- вклученост во процесот на прекугранична СОЖС за време на официјалното известување за намерата за подготовка и усвојување на стратешкиот документ поднесен од Република Северна Македонија до засегнатата држава или од засегнатата држава до Република Северна Македонија

Експерти од листата на експерти за СОЖС	- подготовка на извештајот за стратегиска оцена на животната средина - подготовка на извештајот за соодветноста на извештајот за СОЖС
НВО	- учество за време на процесот на консултации со јавноста

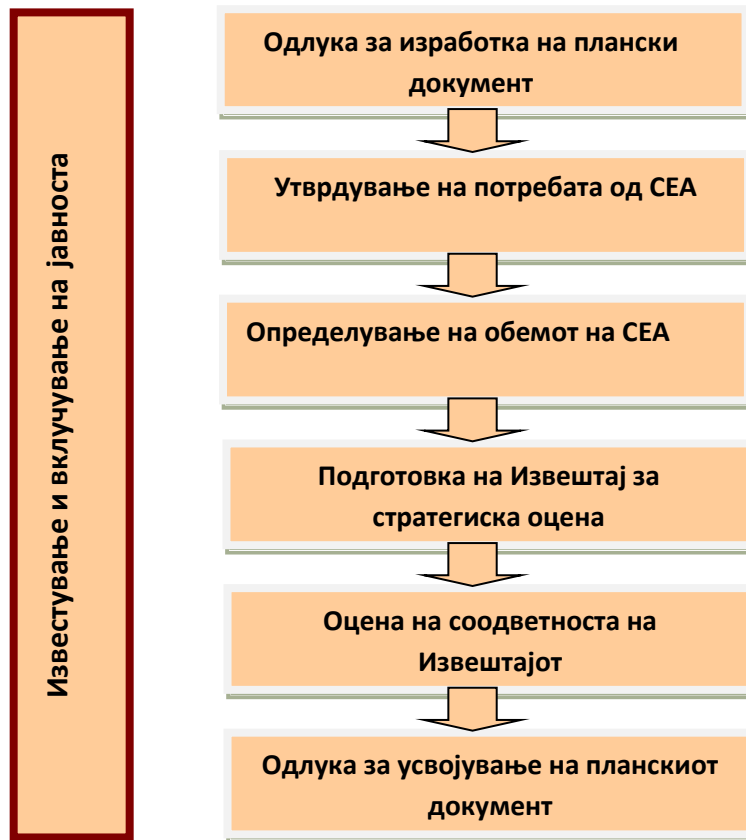
Целта на постапката за стратегиска оцена на животната средина е идентификација и анализа на влијанијата врз животната средина, животот и здравјето на луѓето кои би произлегле со имплементација на планскиот документ. Постапката се спроведува уште во фазата на планирање со цел сите идентификувани влијанија, односно соодветните мерки за елиминирање или контрола на влијанијата, да се предвидат во најраната фаза на подготовката на документот.

Постапката за стратегиска оцена на животната средина треба да обезбеди високо ниво на заштита на животната средина, спроведување на насоките од релевантни стратешки и плански документи и интегрирање на целите на животната средина во подготовката и усвојувањето на стратегии, планови и програми (плански документи), а во насока на промовирање на одржливиот развој.

Стратегиската оцена претставува формална и систематска оцена на значајните влијанија врз животната средина кои би произлегле со имплементацијата на предвидениот планскиот документ врз животната средина, но пред носење на одлуката за негово усвојување. Процесот на стратегиска оцена опфаќа:

- Подготовка на Извештај за стратегиска оцена каде што значајните влијанија од планскиот документ се идентификувани и оценети;
- Консултации со засегната јавност, органот надлежен за работи од областа на животната средина и останатите органи засегнати со имплементацијата на планскиот документ;
- Интегрирање на социјалните, економските и аспектите на животната средина;
- Земање предвид на заклучоците од Извештајот и консултациите при финализирање на нацрт планскиот документ;
- Објавување на одлуката за усвојување на планскиот документ и како стратегиската оцена влијаела врз усвојувањето на документот.

Процесот на стратeгиска оцена претставен по фази е даден на слика бр.1 подолу во текстот.

Слика 1. Процедура на постапката на стратeгиска оцена на животната средин

2.1 Цели на Стратегијата на животната средина

Целта на СОЖС е да се осигура дека информациите за значајните влијанија врз животната средина од планскиот документ се собрани и се достапни до донесувачите на одлуките, во текот на подготовката на планскиот документ и пред неговото донесување. Заради тоа, СОЖС е клучна компонента во одржливиот развој, фокусирана на заштитата на животната средина. СОЖС овозможува и учество на јавноста во донесувањето на одлуки и ја подобрува транспарентноста на тој процес, што се постигнува преку:

- Систематска оцена, намалување и мониторинг на значајните влијанија врз животната средина;
- Обезбедување дека експертизата и размислувањата на надлежните органи за животна средина, здруженијата на граѓани и јавноста се земени предвид во текот на процесот и во кој степен резултатите од оцената на животната средина и коментарите од консултациите се земени предвид во Стратегијата.

Главни цели на СОЖС се:

- Да обезбеди механизам за идентификација, опис, евалуација и известување за влијанијата/ефектите на планскиот документ врз животната средина;
- Одговорните органи (донесувачите на планскиот документ) да подготват извештај за можните значајни влијанија на планскиот документ врз животната средина и анализа на реални алтернативи;
- Да се спречат, намалат и неутрализираат негативните влијанија врз животната средина. Зголемувањето на позитивните влијанија може, исто така, да биде придобивка од СОЖС процесот;
- Да се обезбедат пообемни консултации и ангажирање на заинтересираните страни, други одговорни тела, органи на власта и јавноста уште во раната и ефективна фаза на подготовка на планскиот документ;
- Да се обезбеди мислење од јавноста (извештаи од консултации со јавноста) со која ќе се прикаже како резултатите од оцената на животната средина и мислењата, презентирани за време на постапката за СОЖС, се земени предвид во конечната верзија на планскиот документ;
- Да обезбеди следење на значајните влијанија врз животната средина од имплементацијата на планскиот документ од страна на надлежните органи, обезбедувајќи на тој начин идентификација на непредвидените негативни влијанија во рана фаза на имплементација на планскиот документ и преземање мерки за подобрување на состојбата, кога тоа е потребно.

Придобивките од спроведување на стратeгиската оцена на животната средина се:

- Флексибилност и консензус во процесот на планирање;
- Интегрирање на социјалните, економските и аспектите на животната средина;
- Меѓусекторска соработка;
- Земање предвид на националните, регионалните и локалните потреби и цели;
- Земање предвид на целите за заштита на животната средина;
- Конзистентност со стратешките определби за одржлив развој;
- Добивање вистинити и реални информации, кои ќе им помогнат на носителите на одлуки на повисоко ниво во донесување на истите.

2.2 Правна рамка со која се регулира постапката за Стратегиска оцена на животната средина

Постапката за спроведување стратeгиска оцена на животната средина е дефинирана во поглавје X од Законот за животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16,

88/19), при што стратегиска оцена се спроведува на плански документи кои се подготвуваат во областа на земјоделството, шумарството, рибарството, енергетиката, индустријата, рударството, транспортот, регионалниот развој, телекомуникациите, управувањето со отпадот, управувањето со водите, туризмот, просторното и урбанистичкото планирање и користење на земјиштето, на Националниот акционен план за животната средина и на локалните акциони планови за животната средина, како и врз сите стратегиски, плански и програмски документи со кои се планира изведување на проекти за кои се врши оцена на влијанието од проектот врз животната средина.

Подзаконски акти кои ја регулираат постапката за СОЖС се:

- Уредба за стратегиите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето („Службен весник на Република Македонија“ бр. 153/07 и 45/11);
- Уредба за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето („Службен весник на Република Македонија“ бр. 144/07);
- Уредба за содржината на извештајот за стратегиска оцена на животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 153/07);
- Уредба за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 147/08 и 45/11);
- Правилник за формата, содржината и образецот на Одлуката за спроведување, односно неспроведување на стратегиска оцена и на формуларите за потребата од спроведување, односно неспроведување на стратегиска оцена („Службен весник на Република Македонија“ бр.122/11).

При подготовка на Извештајот за стратегиска оцена на животната средина, земена е предвид и Директивата 2001/42/ЕС на Европскиот Парламент и Советот од 27 јуни, 2001 година за оцена на влијанијата на одредени планови и програми врз животната средина (во понатамошниот текст: Директива за СОЖС), која е транспонирана во македонското законодавство, како и искуствата на некои од земјите членки на ЕУ.

Табела бр.2 Преглед на активностите по процедура (подготовка на плански документ / стратегиска оцена)

ФАЗА	ПЛАН	СОВЖС
Првичен преглед	Подготовка на работни документи за клучните прашања	Доколку СОВЖС не е задолжително, преглед на значајните влијанија
Првични консултации со јавноста	Објавување на одлука за намера за подготовка на плански документ	Определување на обем и деталност на Извештајот
Подготовка на документација	Подготовка на нацрт плански документ	Подготовка на Извештај за стратегиска оцена
Консултации со јавноста	Јавен увид во планскиот документ	Јавен увид во Извештајот
	Јавна расправа	Јавна расправа

	Разгледување на забелешките	Идентификација на значајни забелешки
	Подготовка на извештај за јавната расправа и објава	Подготовка на извештај за јавната расправа и објава
Консултации со надлежен орган	Земање предвид на сите релевантни забелешки	Оценка на соодветноста на Извештајот
Комплетирање на процесот	Усвојување на планскиот документ и објава на одлука	Објава
Пост-фаза	Имплементација	Мониторинг на имплементацијата на планскиот документ

2.3 Координација помеѓу ЛЕАП и СОЖС

Стратегиска оцена на животната средина во согласност со Законот за животната средина („Сл. весник на Република Македонија“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09,48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18) се изработува напоредно со ревидирањето на Планот. Овие два процеси, ќе овозможат соодветно вградување на целите за заштита на животната средина и мерките за намалување на влијанијата врз медиумите на животната средина на општина Охрид во рамките на Планот. Истовремено, ќе се овозможи усогласување на плановите за мониторинг на спроведување на Планот и неговите ефекти врз животната средина.

Стратегиската оцена има за цел да обрне внимание и предупреди за големи и кумулативни ефекти од имплементацијата на планскиот документ, вклучувајќи го и влијанието од помалите индивидуални проекти вклучени со планот, а кои не се опфатени со ОВЖС постапката.

Клучни учесници и корисници за спроведување на постапките за подготовка на ЛЕАП и СОЖС

- Влада на Република Македонија;
- Министерство за животна средина и просторно планирање;
- Агенција за планирање на просторот;
- Одделението за просторно и урбанистичко планирање во општината;
- Секторот за просторно планирање при МЖСПП;
- Општина Охрид;
- ЈУНП Галичица;
- Хидробиолошки Завод Охрид;
- ЈП „Охридски Комуналец“;
- ЈП „Македонски Шуми“ - Подружница „Галичица“ - Охрид;
- Министерство за транспорт и врски;
- Министерство за економија;
- Министерство за финансии;
- Министерство за локална самоуправа;
- Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство;
- Министерство за здравство;

- Министерство за труд и социјална политика;
- Министерство за култура;
- Министерство за образование и наука;
- Заедница на единици на локалната самоуправа (ЗЕЛС);
- Управа за хидрометеоролошки работи;
- Центар за управување со кризи;
- Дирекција за заштита и спасување;
- Јавно претпријатие за државни патишта;
- ЕЛЕМ Електрани на Македонија;
- МЕПСО Македонски електропреносен систем оператор;
- Јавно претпријатие за управување со пасишта;
- Управа за водостопанство;
- Здружение на комунални претпријатија;
- Македонски Телеком и останати оператори;
- Македонска Радиодифузија;
- Македонска Пошта;
- Здруженија на граѓани, институти, приватен сектор и сл.

2.4 Методологија за СОЖС

2.4.1 Постапка за СОЖС

Табела бр. 3 Постапката за СОЖС се спроведува во неколку фази/чекори:

Фази на СОЖС	ОПИС	Консултации со Засгнати органи	Консултации со Јавност
Проверка	Се утврдува дали Планот ќе има значителни влијанија врз животната средина и дали е потребно спроведување на СОЖС.	√	
Определување на обемот	Се определува обемот на информации и нивото на детали кои ќе бидат содржани во Извештајот за СОЖС.	√	√
Извештај за СОЖС	Се обезбедуваат детални информации за резултатите од СОЖС, вклучувајќи информации за аспектите кои биле предмет на оцена, како и очекуваните влијанија (позитивни и негативни) врз животната средина и социјалните аспекти од имплементација на планскиот документ. Извештајот идентификува и активности за спречување, намалување и колку што е можно повеќе, неутрализирање на значителните негативни влијанија.	√	
Консултации со	Консултација со страните и засегнатата јавност во текот на определувањето на обемот на		

јавноста	СОЖС, Извештајот за СОЖС и обезбедување јавен увид (објавување) за истите.	√	√
Прифаќање	Се обезбедуваат информации за одобриениот плански документ, односно колку од коментарите добиени во текот на консултациите биле земени предвид и методите за мониторинг на значителните влијанија од имплементацијата на планскиот документ.	√	
Мониторинг	Се овозможува следење на имплементацијата на активностите, можните влијанија врз животната средина и социјалните аспекти, со цел одговорните власти да преземат мерки за намалување на негативните влијанија и подобрување во текот на имплементацијата на планските документи.	√	

Процесот на изработка на СОЖС е поделен во неколку фази и тоа:

Фаза 1: Анализа на ЛЕАП за општина Охрид за период 2019 – 2025 година, неговите општи и специфични цели и на релевантната правна рамка ;

Фаза 2: Анализа на постојната состојба на животната средина и на предизвиците што произлегуваат од постојните активности; Воспоставување на целите на животната средина, тестирање на релациите помеѓу целите на животната средина и целите на Планот; Анализа на алтернативи, вклучително и нултата алтернатива (сценарио без спроведување на Планот);

Фаза 3: Спроведување на иницијална јавна расправа со цел дискусија за целите за животната средина, специфичните цели и алтернативите на планот;

Фаза 4: Изработка на нацрт Извештај за СОЖС за ЛЕАП за општина Охрид за период 2019 – 2025 година;

Фаза 5: Спроведување на јавна расправа со цел дискусија на нацрт Извештајот за СОЖС и на ревидираниот ЛЕАП за општина Охрид за период 2019 – 2025 година;

Фаза 6: Вградување на забелешките на засегнатите страни (вклучително и на засегнатите страни во контекст на спроведувањето на Протоколот за стратeгиска оцена на животната средина и спроведувањето на постапката за оцена на прекугранични влијанија) и изработка на финален Извештај за СОЖС за ЛЕАП за општина Охрид за период 2019 – 2025 година.

2.4.2 Определување на потребата и обемот на СОЖС и учество на јавноста

Првиот чекор во постапката за СОЖС е да се утврди дали за ПД е потребно спроведување на СОЖС. Овој чекор се спроведува во времето на утврдување на потребата за изработка на ПД.

Определување дали ПД е предмет на СОЖС

Со овој чекор најнапред се проверува дали ПД: е утврден во Уредбата за видови на ПД, создава основа за изведување на проекти за кои се врши оцена на влијание врз животната средина, уредува управување со заштитени подрачја и се однесува на користење на мали области од локално значење или со кои се предвидува мали измени на постојни ПД.

При проверката органот може да го контактира МЖСПП, доколку има нејаснотии за тоа дали има потреба за спроведување на СОЖС или не. Понатаму се пристапува кон пополнување на формуларите од Правилникот за формата, содржината и образецот на Одлуката за спроведување, односно неспроведување на стратeгиска оцена и на формуларите за потребата од спроведување, односно неспроведување на стратeгиска оцена. Во формуларот се утврдуваат органите кои ќе бидат засегнати од спроведувањето на ПД и се определува засегнатата јавност. Формуларот се потпишува од страна на лицето кое раководи со органот кој го донесува односно изработува ПД. Откако ќе се пополни формуларот се подготвува одлука за спроведување или одлука за не спроведување на стратeгиска оцена. Во одлуката се наведуваат причините за спроведување односно не спроведување на СОЖС, обемот и органите кои ќе бидат засегнати од спроведувањето на ПД. Одлуката исто така се потпишува од страна на лицето кое раководи со органот кој го донесува односно изработува ПД. Потпишаната одлука заедно со пополнетиот формулар се објавуваат на веб страна, а потоа се доставуваат до МЖСПП. Консултацијата со јавноста по однос на одлуката трае 15 дена. По доставување на одлуката, формуларот и другите придружни документи до МЖСПП, во рок од 15 дена од денот на добивање на документите, министерот за животната средина донесува решение доколку утврди дека во одлуката на стратeгиската оцена не е целосно определен од страна на органот што го подготвува ПД. Решението се објавува на веб страната на МЖСПП и се доставува до органот кој ја подготвува ПД. Доколку МЖСПП смета дека обемот на СОЖС е правилно определен во одлуката, истиот не е должен да донесе решение и ќе се смета дека нема забелешки по донесената одлуката.

Подготовка на извештај за СОЖС

Последователна фаза е избор на експерт од листата на експерти кој ќе биде одговорен за изработката на самиот извештај за СОЖС. Извештајот треба да ги содржи сите идентификувани влијанија, да даде нивен детален опис и оцена како истите влијаат врз животната средина но и врз здравјето на луѓето, влијанијата кои може да произлезат од предложените одлуки и нивите алтернативи со земање в предвид на целите и географскиот опсег на планскиот документ.

2.4.2.1 Учество на јавноста

Откако органот кој ја подготвува целокупната ПД, заедно со нацрт извештајот за СОЖС ги достави до МЖСПП, а паралелно извештајот и ПД го објави и на својата веб страна, потребно е да се отпочне со процесот на консултации и учество на јавноста во рок од 30 дена. Оваа постапка се спроведува согласно Уредбата за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други

акти, како и планови и програми од областа на животната средина („Сл. весник на РМ“ бр. 147/08). Органот кој ја изработува ПД неопходно е да ја информира јавноста и невладините организации по пат на објава во најмалку еден дневен весник кој е достапен на целата територија на Република Северна Македонија како и на неговата веб страна. По објавување на известувањето се спроведува јавна расправа на која јавноста има можност да даде коментари и забелешки во однос на нацрт извештајот за СОЖС. Заклучоците дадени на јавната расправа ќе бидат инкорпорирани во финалниот извештај за СОЖС.

Оцена на извештајот за СОЖС

Од Извештајот за спроведената јавна расправа и консултација со јавноста се добиваат дополнителни информации за ПД, во овој случај за Регионалниот план за управување со отпад (РПУО) како и за извештајот за СОЖС. Таквите информации се прифаќаат и се инкорпорираат соодветно во ПД. Понатаму извештајот за СОЖС, нацрт ПД и извештајот од консултацијата со јавноста се доставува до МЖСПП. МЖСПП спроведува оцена на соодветноста на извештајот за СОЖС и доставува свое мислење во рок од 60 дена од денот на доставувањето на конечниот извештај за СОЖС и ПД.

Прекугранични консултации

Доколку постои веројатност спроведувањето на ПД да предизвика прекугранично влијание врз животната средина и животот и здравјето на луѓето во друга држава или пак доколку се добијат сознанија дека друга држава подготвува ПД, а може да влијае во РСМ се покренува постапка за оцена на прекугранични влијанија на ПД.

Усвојување на ПД

Органот кој го подготвува ПД донесува одлука за усвојување на ПД во која се вградуваат доставените мислења и забелешки од МЖСПП.

Мониторинг

Мониторингот е неопходен со цел да се врши следење на можните влијанија за спроведување на ПД уште во најрана фаза, се со цел да се превземат мерки со кои би се подобрил текот односно спроведувањето на ПД.

2.4.3 Клучни елементи/информации во Извештајот за стратeгиска оцена на животната средина

Во согласност со барањата на Уредбата за содржината на извештајот за СОЖС и Директивата за СОЖС, овој Извештај содржи/плански документи:

- Резиме/краток преглед на содржината, главните цели на планскиот документ и врската со другите релевантни планови и програми/плански документи;

- Релевантни аспекти на моменталната состојба на животната средина и што најверојатно би се случило доколку не дојде до имплементација на планскиот документ/најверојатна еволуција без имплементација на планот или програмата;
- Карактеристики на животната средина во областите кои би биле значително засегнати;
- Други проблеми кои се релевантни за планскиот документ, вклучувајќи ги посебно оние кои се појавиле во некоја од областите кои се од посебно значење за животната средина, а особено од аспект на заштита на дивите птици и живеалиштата;
- Целите на заштита на животната средина одредени на национално или меѓународно ниво, релевантни за планскиот документ и начинот на кој овие цели се земени предвид при неговата изработка;
- Веројатните значајни влијанија врз животната средина во целина, вклучително и врз биодиверзитетот, населението, човековото здравје, фауната, флората, почвата, водата, воздухот, климатски фактори, материјалните придобивки, културното наследство кое вклучува архитектонско и археолошко наследство, пејзажот како и меѓузависност на овие фактори. Овие влијанија вклучуваат секундарни, кумулативни и синергистички, краткорочни, со средно и долгорочни, трајни и привремени позитивни и негативни ефекти;
- Предвидени мерки за спречување, намалување и неутрализирање во најголема можна мера на сите значајни негативни влијанија врз животната средина од имплементацијата на планскиот документ;
- Краток преглед на причините за избор на алтернативи и опис на начинот за спроведување на оцената, вклучувајќи ги сите потешкотии (како што се техничките недостатоци или недостатокот на знаење/вештини) при собирање на потребните информации;
- Опис на предвидените мерки во врска со мониторингот, а во согласност со законските обврски;
- Не – техничко резиме на информациите дадени во согласност со барањата наведени погоре.

3. КРАТОК ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА, ГЛАВНИТЕ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И ВРСКАТА СО ДРУГИ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ

3.1 Краток преглед на содржината на планскиот документ

Процесот на изработка на ЛЕАП документот е темелен на концептот на тимска работа и интердисциплинарниот пристап, што подразбира синхронизирано водење на повеќе истражувачки постапки од страна на работните групи составен од лица вработени во: јавни установи и претпријатија, образовни установи, НВО, научни институции, еколошки друштва, вработени од локалната општинска администрација, центарот за управување со кризи итн., врз база на заедничка методолошка платформа, целите кои треба да се остварат и единствената координација. Во текот на изработката на Планот, спроведена е широка консултација со засегнатите страни.

Изработката на ЛЕАП документот за Општина Охрид се темели на Методологијата за подготовка на ЛЕАП, предложена од Министерство за животна средина и просторно планирање.

Подготовката на новиот стратешки документ, ЛЕАП 3 за Општина Охрид (2019 – 2025), беше доверена на Друштвото за еколошки консалтинг „Деконс - Ема” ДООЕЛ Скопје, по претходно донесена Одлука за прифаќање на Иницијативата за изработка на ЛЕАП за Општина Охрид на 16.01.2019 година од страна на Советот на Општина Охрид

Целокупната постапка, во периодот на подготовка на стратешкиот документ, била составена од неколку сегменти:

Формирање на организациска структура за изработка на ЛЕАП:

- Локален координатор и заменик локален координатор ;
- Локален управен комитет (ЛУК) и
- Работни групи.

Структурата на стратешкиот документ е организирана во следните тематски области:

- Квалитет на воздухот;
- Управување со води;
- Искористување на земјиштето и урбан развој;
- Управување со отпадот;
- Управување со бучава;
- Управување со биолошката разновидност, светско природно и културно наследство;
- Подигнување на јавната свест и правување со животна средина.
 - ✓ Подготовка на план за вклучување на јавноста преку изработка на Анкетен прашалник за идентификацијата на главните проблеми околу состојбата со животната средина, кои биле дистрибуирани во месните заедници, основните и средни училишта итн, а и електронско пополнување на прашалникот. Исто така, бил подготвен информативен Постер со цел

- информирање на јавноста за подготовка на стратешки документ за Општината и истиот бил поставен на најфреквентни локации на општината;
- ✓ Анализа на релевантни национални и локални документи, податоци и информации наменети за Општина Охрид со цел претставување на генералните карактеристики на Општината;
 - ✓ Идентификација на состојбата во однос на медиумите во животната средина: вода, воздух и почва со искористување на земјиште, урбан развој, управувањето со отпадот, бучавата и биолошката разновидност и природното и културно наследство преку користење на DPSIR методологијата (Driving force - Движечки сили, Pressure - Притисок врз животната средина, State of environment – состојба со животната средина, Impact – Влијание врз човековото здравје и природата, Response – Одговор од страна на надлежните институции);
 - ✓ Дефинирање на клучните проблеми во сите тематски области и препорака на мерки и активности потребни за нивно решавање;
 - ✓ Приоритизација на клучните проблеми врз основа на дефинирани критериуми од страна на членовите на ЛУК, со цел решавање на проблемите во согласност со нивниот приоритет за граѓаните на Општината;
 - ✓ Подготовка на План за спроведување на мерки и активности за решавање на најприоритетните проблеми од сите тематски области со одговорни институции и потребни финансиски средства за реализација на активностите;
 - ✓ Изработка на План за набљудување и оценување врз спроведувањето на Акциониот план со идентификација на индикатори за следење, зачестеност и лице одговорно за набљудување и оценување; и
 - ✓ Усвојување на Локалниот акционен план за животна средина од страна на Советот на Општина Охрид.

Советот на Општината Охрид, после одобрување на СОЖС, треба го усвои новиот Локален акционен план за животна средина на Општина Охрид 3 (2019 – 2025), како стратешки плански документ за обезбедување одржлив развој на општината и ќе назначи Тело за набљудување и оценување на реализација на Акциониот план.

ЛЕАП документот во кратки црти содржи:

1. Воведниот дел ги содржи: основни начела врз кои е подготвен ЛЕАП документот, примарните цели на стратешкиот плански документ и резултатите од спроведувањето на ЛЕАП документот.
2. ПОСТАПКА/ПРОЦЕС НА ИЗРАБОТКА НА ЛЕАП
 - 2.1 Методологија за изработка на ЛЕАП.
 - 2.2 Анализа на реализација на активностите од ЛЕАП на Општина Охрид за период 2012 – 2018 година.

3. ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА ОПШТИНА ОХРИД

Географска положба, Геолошки карактеристики, Сеизмолошки карактеристики, Климатски карактеристики, Хидрографски карактеристики, Демографски карактеристики, Административни карактеристики, Социо - економски карактеристики, Културно историско наследство, Туризам и Енергетика.

4. ОЦЕНКА НА СОСТОЈБА СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ПРОБЛЕМИТЕ

Тематски области: Квалитет на воздухот , Управување со води, Искористување на земјиштето и урбан развој, Управување со отпад, управување со бучава, Управување со биолошка разновидност, подигање на јавна свест и управување со животната средина.

5. SWOT АНАЛИЗА НА ТЕМАТСКИТЕ ОБЛАСТИ

6. УЧЕСТВО НА ЈАВНОСТА - Анкета на еколошките состојби во општината, Резултати од анализа на одговорите добиени по одделни прашања.

7. АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЛЕАП И ПЛАН ЗА НАБЉУДУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА АКЦИОНИОТ ПЛАН

8. ПРИЛОЗИ

9. КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

Во поглавјата од Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) презентирани се постојните состојби, проблемите, трендовите и законите за сите релевантни теми кои методолошки влегуваат во содржината на ЛЕАП.

Исто така, ЛЕАП содржи и акционен план кој опфаќа активности со кои треба да се постигнат целите за реализација на ЛЕАП, носители на активностите, придобивки и период на реализација.

Со цел да се предвиди идниот развој на Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) даден е осврт на реализацијата на досегашните плански решенија, кој е прикажан во продолжение.

Анализирани се 58 мерки и активности кои се дадени во акциониот план на претходната генерација ЛЕАП за Општина Охрид (2012 – 2018). Утвредена е одговорноста за реализација на активностите и тоа во следните институции: Општина Охрид, ЈУНП Галичица, Хидробиолошки Завод Охрид, ЈП „Охридски Комуналец“, ЈП „Македонски Шуми“ - Подружница „Галичица“ - Охрид, Министерство за животна средина и просторно планирање, Влада на Р. С. Македонија и други.

Оценката на реализацијата е направена во следниот опсег: реализација на активноста помала од 25%, реализација на активноста од 25% до 75 % и реализација на активноста поголема од 75%.

58-те предложени мерки биле распоредени по следните тематски области: а) вода во делот на квалитет на вода за водоснабдување, квалитет на отпадни води, одведување на отпадни води и

заштита на водите од загадување-11 мерки; б) управување и зачувување на биолошката разновидност-8 мерки; в) управување со отпад-4 мерки; г) планирање на просторот и урбанизација, спречување на непланско градење, планирање на начин на управување со земјиштето-6 мерки; д) подобрување на квалитетот на воздухот-4 мерки; ё) намалување на бучава-3 мерки; е) подигнување на јавната свест-9 мерки; ж) развој на културниот туризам и промовирање на културното наследство-две мерки.

Од предвидените 58 мерки во акциониот план, 29 се со степен на реализација помеѓу 25% и 75 %, потоа следуваат 19 мерки со степен на реализација помала од 25 %, и 10 мерки чиј степен на реализација е поголем од 75%.

Мерки и активности од претходниот ЛЕАП документ, кои се со мал процент на реализација, се:

- Управување и зачувување на биолошката разновидност во општината,
- Зачувување на екосистемот на Охридското Езеро;
- Заштита на биолошката разновидност во Студенчишко Блато;
- Намалување на загадувањето на површинските, подземните води; и
- Намалување на загадувањето на површински води кои се влеваат во Охридското Езеро заради недостаток на канализациона инфраструктура.

На следниот графички приказ даден е степенот на реализација на мерките и активностите предвидени во акциониот план на ЛЕАП за Општина Охрид (2012 – 2018).

Графикон 1. Степен на реализација на активности предложени во ЛЕАП за Општина Охрид (2012 - 2018)

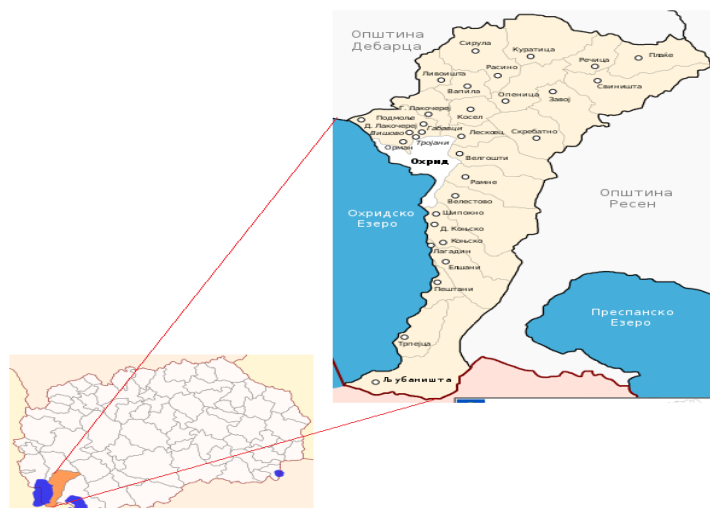
Од анализата на степенот на реализација на предложените мерки од претходниот ЛЕАП документ за Општина Охрид може да се констатира дека реализацијата изнесува 35 %.

Како причина за не спроведување на предвидените активности, одговорните лица ги наведуваат недоволните финансиски средства во Буџетот на Општината, затвореноста на институциите и недостатокот од комуникација помеѓу истите

3.1.1 Опис на постојна состојба

Општина Охрид за кој е изработен Локален еколошки акционен план се наоѓа во југозападниот дел на Р. С. Македонија, лоцирана на североисточниот брег на Охридското Езеро, со површина од

389,93 km². Сместена е помеѓу високите планини Јабланица и Мокра Планина од западната и Галичица од источната страна. Општина Охрид се граничи со општините Дебарца на запад и север, Демир Хисар на североисток, Ресен кон исток, а на југ Општината се граничи со Р. Албанија

Слика бр. 2 Местоположба на Општина Охрид

Природното и културното наследство на Охридскиот регион е впишано на Листата на светското наследство на УНЕСКО во согласност со критериумите содржани во Конвенцијата за заштита на светското културно и природно наследство на Организацијата на Обединетите нации за образование, наука и култура.

Охридскиот регион претставува и дел од Прекуграничниот биосферен резерват на охридско – преспанскиот регион со едногласна одлука на Комитетот на УНЕСКО во јуни 2014 година.

Во 2012 започна пилот проектот “Природно и културно наследство во Охридскиот регион” во рамките на таканаречениот “Upstream” процес, со цел проширување на границите на светското наследство во Р. Албанија, со цел зајакнување на интегритетот и зачувување на природните вредности.

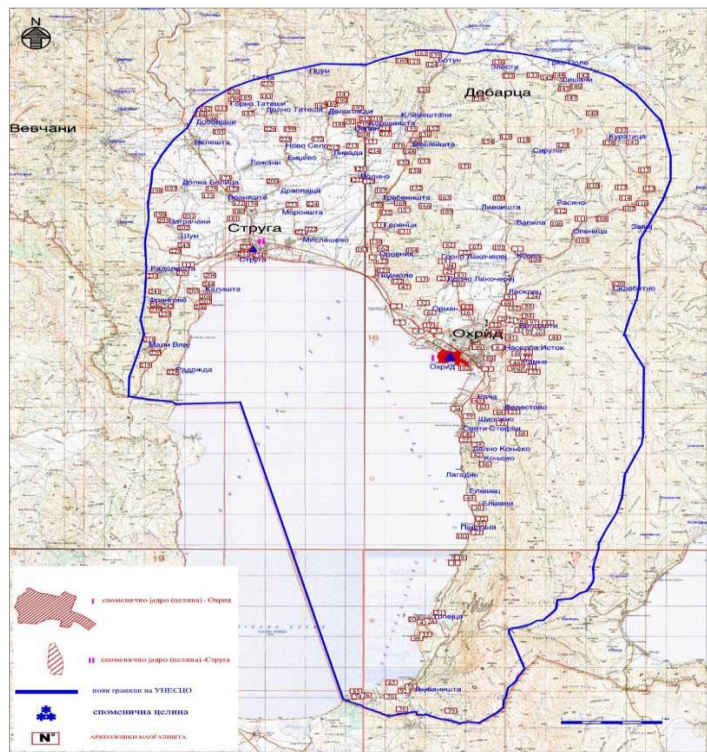
Природното и културното наследство на Охридскиот регион ги вклучува историскиот центар на градот Охрид, градот Струга, рибарските населби на брегот на Охридското Езеро, ранохристијанските духовни центри и манастири, како и над 250 археолошки локалитети кои опфаќаат период од над 5000 години.

Старото градско јадро на Охрид претставува комплексна споменичка целина чие формирање, според потврдени артефакти и зачуваните објекти, опстојува без прекин од праисториските времиња, преку античкиот и доцно - античкиот период, раното христијанство, раниот и развиениот среден век, османлискиот период па се до денес (периодот од IV век пред н.е. до денес). Градот, формиран во карактеристични природно - географски, историски, етно - социјални и естетски услови на живеење и стопанисување, во изминатиот период, се издигал и развивал во една

карактеристична хармонија, без тенденција за узурпација на просторот. На следната слика прикажани се локалитети со културни вредности во Охридскиот регион.

Градот Охрид како комплексна споменична целина, има огромно значење поради многубројните археолошки локалитети што ги содржи, како и низата поединечни објекти кои имаат карактеристики на културно наследство од исклучително значење.

Урбаното јадро на Охрид вклучува градби и други структури кои датираат од предисторијата, антиката и доцната антика, ранохристијанскиот период, раниот и развиениот среден век, османлискиот период, се до денес.

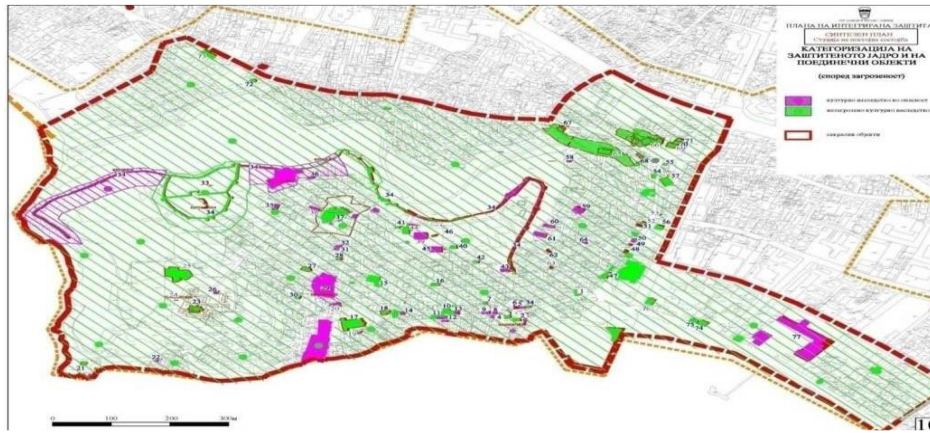

Слика бр.3 Локалитети со културни вредности во Охридскиот регион

Под највисока категорија „културно наследство од особено значење“ подкатегија „исклучително значење“, регистрирани се четири споменички целини:

- Охридското природно и културно - историско подрачје (заштитено од УНЕСКО);
- Стариот дел на градот Охрид;
- Музејскиот комплекс „Робевци“ во Охрид (Куќа на Робевци / Музеј на град Охрид - старо име на доброто);
- Споменичка целина „Зејнел Абедин Паша“ (Куќа на Кадри Шех и Теќе Зејнел Абедин Паша - старо име на доброто).

На следната слика дадена е Карта на категоризација на заштитеното јадро и поединечни објекти, според загрозеност.

Извор: Студија за интегрирана заштита на Старото градско јадро (предлог план)
Слика бр. 4 Категоризација на заштитеното јадро и поединечни објекти, според загроеност

Согласно „Законот за прогласување на Старото градско јадро на Охрид за културно наследство од особено значење“ (Сл. Весник на РМ. бр. 47/11), како и измените и дополнувањата на законот (Сл. Весник на РМ бр. 154/15), во Старото градско јадро на Охрид **НЕ Е ДОЗВОЛЕНО**:

- Да се менуваат постојната урбана структура и густина на населеноста, границите на урбаните блокови и парцели како дел од органскиот урбанизам, уличната мрежа, премините кон Езерото и сите отворени и зелени површини;
- Да се менуваат висината и фасадниот изглед на заштитените добра и на амбиенталните објекти;
- Да се менува габаритот на поединечно заштитените добра;
- Да се градат нови објекти кои како висина имаат галерија или потпокрив, без или со баци, или се покриени со рамна тераса;
- Котата на приземјето да биде помала од 20 cm, ниту поголема од 90 cm над нивото на пристапната улица, односно од определената точка „А“, доколку објектот излегува на најмалку две улици;
- Чистата висина на приземјето да биде помала од 2,40 m ниту поголема од 2,80 m, со исклучок на урбаните комплекси „14 Чаршија“, „16 Чинар“, и „19 Кеј“ каде чистата висина на приземјето не смее да биде помала од 3.20 m ниту поголема од 4.00 m и во урбаниот комплекс „18 Воска“ каде чистата висина на приземјето не смее да биде помала од 2,80 m ниту поголема од 4 m;
- Чистата висина на катовите да биде поголема од 2,90 m, со исклучок на урбаните комплекси „16 Чинар“, „18 Воска“ и „19 Кеј“; каде чистата висина на катовите не смее да биде поголема од 3 m;
- Да се вршат градежни или други работи без да се извршат археолошки истражувања на земјиштето;
- Да се градат гаражи како посебни објекти на градежната парцела;
- Да се зголемува габаритот и висината на помошните објекти;

- Да се воведат нови намени кои предизвикуваат бучава и загадување на околината;
- Да се паркира до заштитените добра и да се формираат паркинг места до нив;
- Да се менува обработката на пешачките патеки и на сообраќајниците од камени плочи и гранитни коцки;
- Да се употребуваат павер - елементи (бекатон) за обработка на пешачки површини;
- Да се поставуваат потпирачи, телевизиски антени, репетитори, големи рекламни паноа и слично;
- Да се оштетува Старото градско јадро на Охрид, особено со несоодветно користење.

Културното наследство е значаен промотор на одржливиот развој и културниот туризам, почнувајќи од заштита на животната средина, обновување и развој на руралните средини, се до културата на просторот и просторниот развој. Од оваа причина активностите на НУ Завод и Музеј и Локалната самоуправа на Општина Охрид се насочени кон Интегрирана заштита на Старото градско јадро.

Со цел да се добие претстава за состојбата со животната средина во Општина Охрид, условен од постојната состојба, расположливите природни ресурси, законските обврски кои произлегуваат од националното и меѓународното законодавство за заштита на животната средина, користење на просторот и сл., во следната табела е даден сумарен преглед на оцнака на состојбата со животната средина и идентификацијата на проблемите во Општина Охрид .

Табела бр. 4 Состојбата со животната средина идентификација на проблеми и препораки за решавање на проблемите во однос на животната средина

Тематска област: Квалитет на Воздухот
Квалитет на амбиентниот воздух во Општина Охрид   Општина Охрид не е вклучена во државната мониторинг мрежа на МЖСПП, а единственото испитување за квалитет на амбиентен воздух е параметарот аероседимент кој се мери од страна на ЈЗУ „Центар за јавно здравје“ Охрид.   Загадувачките супстанции во воздухот, според потеклото може да бидат: 1. Примарни загадувачки супстанции кои доспеваат во атмосферата со директно емитирање од различни извори. Примарните загадувачки супстанции според потеклото може да бидат од: - Природно потекло - вулкански ерупции, природно предизвикани шумски пожари, разградување на органски материи, или - Антропогено потекло - индустрија, индустриски отпад и депонии, согорување на фосилни горива, сообраќај, земјоделско производство, домаќинства. 2. Секундарни загадувачки супстанции кои се формираат во атмосферата од примарните загадувачи со помош на фотохемиски реакции.   Изворите на емисии на загадувачки супстанции во амбиентниот воздухот, според потеклото

можат да бидат категоризирани како:

Стационарни извори:

- Поединечни (пр. производни и енергетски субјекти) и

- Колективни извори (непроизводни деловни субјекти, пр. затоплување на домовите) или мали производни субјекти со инсталирана моќност под 1 MW).

Мобилни извори (сообраќај);

Дифузни извори (емисии од испарувања, истекувања и сл.).

На територијата на Општина Охрид нема евидентирано инсталации со А Интегрирана еколошка дозвола. Во согласност со Регистарот за индустриски капацитети во Општина Охрид регистрирани се 6 Инсталации кои поседуваат Б Интегрирани еколошки дозволи: бетонска база „Лавче“ с. Косел, бетонска база „Гранит“ с. Косел, ЛТХ „Леарница“, ГД „Гранит“ АД Скопје, експлоатација на минерална суровина – варовник на локалитет Рашанец, живинарска фарма „Вапилица“ с. Вапила и живинарска фарма „Лита“ с. Горно Лакочереј.

Рестораните, сендвичарите и останатите угостителски објекти во Општина Охрид како помали емитери, при подготовка на храната најчесто користат кумур, дрва, пропан бутан гас, а поретко и електрична енергија. Овие гасовите од согорување заедно со мирисот од подготовка на храната имаат влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух.

Во стационарни извори на емисии во амбиентниот воздух исто така спаѓаат и автомеханичарските работилници и автосервисните центри, кои неправилно постапуваат со отпадните масла и истите ги користат за греење. Овој процес на согорување има значително негативно влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух и здравјето на луѓето.

Емисиите од резиденцијални извори (домашните ложишта) спаѓаат во групата на колективни стационарни извори на загадување на воздухот. Емисиите се јавуваат при работа на мали котли, согорување во камини, печки и шпорети. При ваквите согорувачки процеси се користат повеќе типови на горива од кои најзначајни од аспект на загадување на амбиентниот воздух се огревното дрво, јагленот и екстра лесната нафта. Како продукт на согорување на овие енергенси, во воздухот се емитираат: SO₂, NO_x, CO и TSP – цврсти честички (прашина).

Во Општина Охрид отсутствува централно греење, заради што објектите за домување и јавните установи користат сопствени системи за греење на дрва, нафта, електрична енергија, пелети/брикети или пропан бутан гас.

Нивото на емисиите во воздухот од мобилните извори не зависи само од степенот на активност, туку истото е директно поврзано со квалитетот на горивата кои се користат, старосната структура на возниот парк, како и квалитетот на техничкото одржување.

Сообраќајот е мобилен динамичен линиски извор на загадување. Автомобилите и другите превозни средства, регистрирани на територијата на Општина Охрид, како и оние кои

транзитираат низ територијата на Општината, како што се автобусите од градскиот и меѓуградскиот превоз претставуваат мобилни извори на загадување на воздухот.

Дифузни извори или фугитивни емисии се емисии на честици/прашина при транспорт, утовар, истовар, при отворени градилишта и сл.

Во Општина Охрид, во 2018 година, имало 46 активни поголеми ли помали градилишта, додека во 2019 година само 12. Градилиштата претставуваат извори на фугитивни емисии на прашина во амбиентниот воздух. Овие градилишта се следат и мониторираат од страна на овластен општински инспектор за животна средина.

На градилиштата најчесто не се почитуваат мерките за прскање на површината на градилиштата и миење на тркалата на механизацијата и камионите пред излез од градилиште со цел намалување на фугитивната прашина.

Извор на фугитивна прашина претставуваат и неасфалтираните паркиралишта околу станбените објекти. Земјата преку тркалата на автомобилите и останатите моторни возила се разнесува на сообраќајниците и се разнесува во воздухот.

Енергетска ефикасност

Согласно Законот за енергетска ефикасност и во согласност со Стратегијата за енергетска ефикасност на Р. С. Македонија и акциониот план за енергетска ефикасност, советот на единиците на локалната самоуправа на предлог на градоначалникот, а по претходно мислење од Агенцијата за енергетика, на секои три години, донесува Програма за енергетска ефикасност.

Последно донесена тригодишна Програма за енергетска ефикасност на Општина Охрид е за периодот 2012 – 2014 година. Истата е одобрена од Агенцијата за енергетика на Р.С. Македонија. Во оваа Програма се предвидени повеќе проекти кои можат да бидат имплементирани во образовните и други општинските објекти или јавното улично осветление.

Преземени активности на Општина Охрид за енергетска ефикасност

Општина Охрид, на годишно ниво, усвојува Програма за енергетска ефикасност преку која предвидува активности за енергетска ефикасност, распоред на следење на активности за енергетска ефикасност и планирани инвестиции во оваа област.

Во согласност со годишната Програма за енергетска ефикасност, направено е истражување на вкупните трошоци на електрична и топлинска енергија за општинскиот имот што претставува основа за планирање на активности и инвестиции на полето на енергетската ефикасност.

Предвидените мерки за енергетска ефикасност во најголем дел ги опфаќаат заштедата на енергија во делот на уличното осветлување и подобрување на енергетска ефикасност на објектите под управа на општината.

На годишно ниво за јавно осветлување на Општина Охрид се трошат 423.791,27 ЕУР, а со реализација на договорот со ИЦС Системи потрошувачката на енергија за јавно осветлување,

според направените предвидувања ќе биде за 68,8 % помала од постоечките трошоци.

Проблеми во однос на загадувањето на воздухот во Општина Охрид

Недостаток на податоци за квалитет на амбиентниот воздух - мониторинг станица; Недостаток на точни и прецизни податоци за извори на емисии во воздух (Катастар на загадувачи); Изработка на планска документација без да се земе предвид ружата на ветрови што допринесува за нарушување на нормалното струење на воздухот во централното градско подрачје; Недостаток на контрола на димоводните канали и горилници и нивно одржување; Отсуство на систем за дистрибуција на природен гас и централно греење; Стар возен парк кај граѓаните на Општината; Отсуство на контрола на квалитет на гасови од согорување кај возила; Зголемен сообраќаен метеж во туристичка сезона; Недостаток на јавен градски превоз преку целата година, а особено до плажите и приградските населби; Недостаток од мерки и активности за поттикнување и поддршка на користење енергија од обновливи извори/соларни панели; Недостаток од активности за поттикнување на примена на мерки за енергетска ефикасност на индивидуално ниво/домаќинства; Обновување на тригодишната Програма за енергетска ефикасност (во согласност со Законот за енергетика) и нејзино усвојување по добиено мислење од Агенцијата за енергетска ефикасност; Недостаток од национални и локални податоци за здравствени ефекти од загаден воздух.

Препораки за решавање на проблемите во однос на загадување на воздухот

Иницијатива за вклучување во Националната мониторинг мрежа за мерење на квалитет на амбиентниот воздух во О. Охрид или воспоставување на сопствена мониторинг мрежа *(Инсталирани се 11 станични сензори за индикативно следење на еколошки параметри за квалитет на воздухот. Во Охрид се следат 5 еколошки параметри и три метеоролошки параметри. Во рамките на овој проект ќе се постават/инсталираат 15 филтри за домаќинства кои користат цврст енергенс за затоплување на своите домови. Системски промени за регулирање на начинот на греење кај населението преку промоција и поттикнување на гасни горива и други обновливи извори на енергија; Воспоставување на Катастар на загадувачи и загадувачки супстанции (Општина Охрид изработи „Интегриран Катастар на загадувачи на животната средина“ со кој се опфатени: воздух, вода, почва и отпад. Информацијата за изработката на овој стратешки документ, беше усвоена од страна на Советот на Општина Охрид);* Зголемување на инспекцискиот надзор на работата на сите правни субјекти, од аспект на спроведување на мерките од програмата во елаборатите за животна средина и Б – ИСКЗ дозволиите; Подигнување на свеста за редовно одржување на димоводните канали и горилници на правните субјекти и домаќинствата; Изработка и усвојување на нова тригодишна Програма за енергетска ефикасност на Општина Охрид; Воведување редовен јавен градски превоз, кој ќе ги опфати сите рурални средини на територија на Општината; Субвенции за подобрување на енергетска ефикасност на објектите за домување;

Зголемување на должината на велосипедските патеки; Зголемување на пешачките зони во општината

Тематска област: Управување со води
Состојби со водите во Општина Охрид

1 Водоснабдување

Општина Охрид има единствен водоснабдителен систем за чие одржување е одговорен МЈП „Проаква“ Струга, регионална единица „Водовод“ Охрид. Од системот за водоснабдување се врши централно водоснабдување за градот Охрид, населените места Орман, Рача, Св. Стефан, Долно Коњско, Лагадин, Пештани и туристичките локалитети по должина на брегот на Езерото. Водата за водоснабдување од Охридското Езеро се користи во туристичката сезона, кога се јавува недостаток од вода за водоснабдување. Водата од езерото најпрвин се пречистува со мрежести микро филтри, поставени во пумпната станица, а потоа се дистрибуира до потрошувачите.

Активности за реконструкција и замена на водоводна мрежа и нови приклучувања

Во 2018 година изградени се повеќе водоводни линии финансирани од Секторот за комунални дејности, сообраќај и улици.

Поставени се повеќе нови приклучоци на водоводна линија: Јавни Тоалети, Амам, Летница паркинг кај горна порта со профил и должина 40 m, на водоводна мрежа краци ул „Будва“ со должина 22 m, изведба на водоводна линија ул „15ти Корпус“, ул „Кленоец“ (автобуска станица) со должина 13 m, направен е продолжеток на водоводна линија на ул „Абас Емин“ во должина од 100 m, водоводна линија на ул „Бистрица“ бр. 19 должина 4 m, на крак 4 делница Ела Мак – Тамаро должина 68 m, на ул „Коста Абраш“ 68 m, потоа направена е изведба на водоводна линија на ул „Ирена Мирка Гинова“ крак со должина 175 m, водоводна линија во с. Лескоец (крак Матица) и други. Во тек е реализација на проект на ЈП „Водовод“ – Охрид во соработка со О. Охрид за промена на пумпи за водоснабдување поставени во пумпните станици, „Метропол“, „Трпејца“ и „Љубаништа“. Овој проект ќе се реализира преку гранд на Агенцијата за поддршка на земјоделството и руралниот развој, со што се очекува подобрување на водоснабдувањето и намалување на месечните сметки за електрична енергија на сите домаќинства кои се наоѓаат на потегот од Билјанини извори до селото Љубаништа.

2.Наводнување

АД „Водостопанство“ - подружница Црн Дрим го опфаќа Југозападниот дел на Р. С. Македонија и управува и стопанисува со хидросистемите во општините Охрид, Дебарца, Струга, Вевчани, Дебар, Центар Жупа, Кичево, Пласница и Ресен.

Подружницата ги користи, одржува и стопанисува со системите за наводнување и одводнување

во Општина Охрид, со цел да обезбеди ефикасна работа на системот, да заштити или обезбеди сигурност на објектите кои припаѓаат на системот, и заштита и одбрана од поплави.

3.Состојба со водите во Охридско Езеро

Регулација на нивото на Езерото и испустот на Охридското Езеро преку Црни Дрим во Струга се регулира согласно потпишаниот Договор помеѓу Р. Албанија и Р. Македонија во 1957 година. Во 1971 година бил одржан Симпозиум за овој природен ресурс, кога бил донесен заклучок дека Езерото не смее да се користи само како акумулација, туку задолжително треба да се следат и неговите осцилации кои треба да се движат помеѓу природниот минимум од 693 мнв и максимум од 694 мнв.

Иако, Охридското Езеро е прогласено за светско природно наследство заштитено од УНЕСКО, тоа со децении се користи како акумулација за производство на електрична енергија од страна на АД ЕЛЕМ врз основа на добиена водостопанска дозвол.

Во насока на заштита и одржливо управување со природните ресурси во подготовка е интегрален План за управување со сливот на Охридско Езеро. Изработката на планот за управување со сливот на Охридското езеро е финансиран во рамките на ГЕФ (глобален еколошки фонд) Дримскиот Проект и е една од клучните активности во програмата за мерки за заштита и управување во басенот. Изработката е предвидено да трае 18 месеци и да резултира со Финален и усвоен План за управување со Охридското езеро согласно Европската рамковна директива за води.

Во проектот, финансиран од ГЕФ, кој се однесува на интегрирано управување со Дримски Басен досега се изготвени тематски студии за институционалната поставеност, за биодиверзитет, за социоекономија, загадување и хидрологија на Дримскиот басен кои ќе бидат основа за изработка на Прекугранична Дијагностичка Анализа на басенот и Стратешкиот Акционен план. Во рамки на овој проект започнати се и низа проекти меѓу кои е и изработката на Планот за управување со интегралниот слив на Охридско Езеро.

4.Квалитет на водата за водоснабдување

За обезбедување здрава вода за пиење се користи третман на водата со течен хлор и натриум хипохлорид. Со течен хлор се третира водата во хлоринаторската станица Метропол, водата од резервоар Орман и резервоар Студенчишта, додека со натриум хипохлорид се третира водата од Љубаништа, Трпејца, Рамне, Велгошти, Лескоец, Вапила.

Во текот на 2018 година се направени 1650 мерења на содржината на резидуален хлор во водата за пиење, при што на 29 мерни места најдено е отсуство на резидуален хлор од кои 30% неисправни мостри се однесуваат за населено место Велгошти.

5.Квалитет на површински води

Квалитетот на водата во површинските води се следи од страна на Центарот за управување со

кризи, јавното претпријатие МЈП „Проаква“, Центарот за јавно здравје и Хидробиолошкиот завод – Охрид.

6.Одведување на отпадни води

Канализацискиот систем во Општина Охрид, покрај основната функција на одведување на урбани отпадни води, има за цел и заштита на Охридското Езеро од внесување на отпадни води кои можат да ја нарушат неговата олиготрофност и специфичната флора и фауна.

Системот за заштита на Охридското Езеро од отпадни води, овозможува прифаќање и третман на 67,91% од отпадните води кои се продуцираат во регионот со кој управува МЈП „Проаква“.

Владата на Р. С. Македонија, во декември 2018 година донесе одлука за формирање на Јавно претпријатие „Колекторски систем“ за заштита на Охридското Езеро од отпадни води, со цел новото јавно претпријатие, да ги преземе сите обврски за управување и стопанисување со колекторскиот систем за заштита на Охридското Езеро.

Системот за заштита на Охридското Езеро е составен од:

❖ Канализациона мрежа составена од:

- мешовита канализациона мрежа,
- канализациона мрежа за комунални отпадни води и
- атмосферска канализациона мрежа.

❖ Колекторски систем за примарен третман на отпадни води;

❖ Пречистителна станица за отпадни води; и

❖ Путекс станици во камп Љубаништа, камп Св. Наум, камп Градиште и Хотел Бисер.

Канализациска мрежа

Во Општина Охрид изградена е секундарна канализациска мрежа во должина од околу 128 km и објекти на канализациониот систем, шахти и пумпни станици. Оваа канализациска мрежа е составена од:

❖ Улична канализациска мрежа за комунални отпадни води во должина од 87 km преку која се одведуваат урбани отпадни води од домаќинствата и индустријата;

❖ Атмосферска канализациска мрежа во должина од 37 km преку која се одведуваат атмосферските отпадни води;

❖ Заедничка канализациска мрежа во должина од 41 km преку која се одведуваат измешани урбани отпадни води од домаќинствата, индустриски отпадни и атмосферски отпадни води.

Колекторски систем за примарен третман на отпадни води

Примарниот колектор ги прифаќа отпадните води од секундарните канализациони мрежи и истите ги одведува до пречистителната станицата Враништа на понатамошен третман.

Во двете физибилити студии што се изготвени од јапонската владина агенција „Дајка“ се

наведува дека на колекторскиот систем на Охридското Езеро итно му е потребна реконструкција и надградба.

Колекторскиот систем е нефункционален, а водата во Охридското Езеро е континуирано изложена на загадување со комунални отпадни води.

Пречистителна станица за отпадни води „Враништа“

Пречистителната станица се наоѓа на околу 4 km од градот Струга, помеѓу селата Враништа и Ложани. Истата, треба да обезбеди механички и биолошки третман на отпадните комунални води, додека за индустриските отпадни води субјектите се задолжени со предтретман на водите пред нивно испуштање во канализацискиот систем. Пречистителната станица „Враништа“ не е во функција во последните месеци, а комуналните отпадни води без третман се испуштаа во р. Црн Дрим.

Проблеми во однос на управувањето со водите

Стари дотраени цевки во водоснабдителниот систем (азбест-цементни цевки 30.000 m); Голема потрошувачка на енергија за пумпање и/или препумпување на вода за водоснабдување; Недостаток на вода за водоснабдување во летниот период во Општина Охрид и во с. Лескоец, г. Лакочереј и н. м. Орман; Низок степен на одржување и чистење на каналите за наводнување; Ниска свест кај граѓаните за одржување на каналите за наводнување; Недостаток од континуиран мониторинг на осцилациите на водостојот во Охридско Езеро; Недостаток од комплетен мониторинг на водата и седиментот од литорално – крајбрежната зона на Охридско Езеро, заради целосно согледување на состојбата и преземање на соодветни мерки за заштита; Отсуство на План за управување со сливот на Охридско Езеро; Незадоволителен квалитет од III и IV класа на водата во Охридско Езеро на мерно место: канал Студенчишта, плажа над Грашница, плажа Сараишта, градска плажа Мизо, III класа на квалитет на водата во р. Сатеска и р. Коселска непосредно пред влив во езеро, V класа квалитет на вода на р. Велгошка (Грашница) пред влив во езеро; Отсуство на сепаратна канализациона мрежа (атмосферска, комунална и индустриска) и одведување на измешани урбани, индустриски и атмосферски отпадни води; Застарени пумпни станици во рамките на колекторскиот систем за отпадни води
Нефункционалност на колекторскиот систем;

- ❖ Отсуство на канализациона мрежа во населените места Велестово, Г. Лакочереј, Елешец, Елшани, Љубаништа, Орман, Рамне, Трпејца, Валила, Завој, Косел, Куратица, Ливоишта, Опеница, Плаќе, Расино, Речица, Свиништа, Сирула и Скребатино; Отсуство на податоци за број на септички јами и начин на нивно одржување и чистење; Опасност од загадување на Билјанини Извори заради непостоење на канализационен систем во населбата веднаш над изворите и „пробивање“ на септичките јами ; Нефункционалност на Путокс станиците во Св. Наум, камп Градиште, камп Љубаништа, х. Бисер;

Недоволен капацитет на пречистителната станица Враништа, Општина Струга и нејзина нефункционалност; Низок процент на покриеност со атмосферска канализација на Општина Охрид; Прелевање на отпадни комунални води од шахти, заради недоволен капацитет на канализационата мрежа; Континуирано загадување со комунални отпадни води на Охридско Езеро на локалитетите Сараишта, Пристаниште и Мазија; Нерегулирани корита и поплави во атарите на населените места.

Препораки за решавање на проблемите во однос на управување со водите

Отстранување/замена на азбест – цементните цевки – 30.000 m од водоводната мрежа и нејзино континуирано обновување; Изнаоѓање ефикасно решение за проблемот со недостаток на вода за водоснабдување во летниот период; Континуирано одржување и замена на застарените пумпи и пумпниот систем за водоснабдување; Подигнување на јавната свест и едукација на граѓаните за одржување на каналите за наводнување; Редовно чистење на каналите и коритата на површинските водотеци; Воспоставување на континуиран мониторинг на осцилациите на водостојот на О. Езеро; Воспоставување комплетен мониторинг на водата и седиментот во литорално – крајбрежната зона на Охридско Езеро и преземање соодветни мерки на заштита; Донесување на План за управување со сливот на Охридско Езеро; Воспоставување на сепаратна канализациона мрежа и засебно одведување на атмосферски, комунални и индустриски отпадни води на територија на целата општина; Санација и обновување на колекторскиот систем за отпадни комунални води; Истражување, утврдување и санација на изворот на загадување на Билјанини Извори со комунални отпадни води; Утврдување на состојбата, санација и зголемување на капацитетот на пречистителната станица „Враништа“ во соработка со О. Струга; Истражување, утврдување и санирање на изворот за континуирано загадување на водите на О. Езеро со комунални отпадни води на локациите Сараишта, Мазија и Пристаниште; Поголема ажурност на инспекциските служби во делот на контрола на исполнување на програмата за животна средина во Елаборатите и Б-ИСКЗ дозволите на правните субјекти; Утврдување на состојбата со Пuteкс станиците во Св. Наум, камп Градиште, камп Љубаништа, х. Бисер и издавање решенија на правните субјекти за преземање соодветни мерки за санација; Користење на ЕУ фондови за воспоставување на комплетна покриеност со канализациона инфраструктура на општината.

Тематска област: Искористување на земјиштето и урбан развој

Стратешкото планирање на просторот и намена на земјиштето од страна на локалната самоуправа има директно влијание врз заштита и унапредувањето на животната средина, особено во фазата на подготовка на плански документи за искористување и планирање на

земјиштето во Општината.

Поголемо внимание од аспект на заштита на животна средина и поголемо учество на јавноста при донесување на плански документи за искористување на земјиштето ќе овозможи да се добијат планови кои ќе одговараат на реалните потреби на населението и одржлив развој на Општината.

Земјоделско стопанство

Подрачјето на Општината располага со голема површина обработлива земја во чија структура преовладува плодно земјиште.

Шумарство

Повеќе од 2/3 од територијата на Општина Охрид е под шумска вегетација, односно 19.123,9 ха. Околу 90% од шумите се во државна сопственост и со нив стопанисуваат државни претпријатија кои се надлежни за сечење и пошумување на шумите. Шумско - стопански единици во Општина Охрид се „Мазатар“, „Буково“ и „Галичица“-1. Остатокот шуми околу 10 % се во приватна сопственост.

Основната дејност на шумско – стопанските единици е стопанисување со шумите што подразбира одгледување, користење и заштита на шумите со примена на методи и техники кои ќе обезбедат трајно зачувување и проширување на површините под шума, со што ќе се обезбеди најголем прираст согласно природните услови, ќе се сочуваат и подобрат нивните производи итн.

Шумите во НП Галичица вклучуваат повеќе типови живеалишта кои се сметаат за загорени или ретки во Европа. Во согласност со EUNIS класификацијата на типови на живеалишта од 2004, во Паркот се среќаваат десет типови живеалишта (со вкупно 13 растителни заедници) кои се заштитени со Директивата за живеалишта. Со оглед на нивното простирање, постои основа голем дел од подрачјето на Паркот да биде прогласено за Посебно подрачје за зачувување во рамките на Европската еколошка мрежа НАТУРА 2000. Целите и начините на користење на шумите во НП „Галичица“ се определени со десетгодишни планови. Мерките пропишани со плановите вклучуваат заштитата на шумите од пожари, растителни болести, инсекти, водење на шумски ред во сечиштата, чување на шумите од неконтролирано напасување, забрана за напасување стока во сечиштата, забрана на палење оган во шумата, спречување бесправни сечи и друго. Крајната цел е подобрување на дрвната маса (по квалитет и квантитет) и прирастот што во крајна мерка ќе овозможат поинтензивно искористување.

Потребни се зајакнати мерки и координирано превентивно делување за заштита на шумите, пасиштата и другите отворени простори од пожари и навремено локализирање на пожарот и поинтензивна соработка на претставници од СВР Охрид Територијалната против-пожарна единица, Центарот за управување со кризи, Дирекцијата за заштита и спасување, ЈП

„Македонски Шуми“ и останатите релевантни институции со цел координирано преземање на неопходни активности, едукација на населението, информирање на туристите и навремено локализирање на пожарот и спечување од настанување на штети од поголеми размери.

Просторно и урбанистичко планирање

Во Општина Охрид, на годишно ниво, се усвојува Програма за изработка на урбанистичките планови преку која се планира: Изработка и донесување на Детални урбанистички планови и Урбанистички планови за населените и воннаселените места во Општината, Уредување на градежното земјиште итн.

Одговорност и надлежности во делот на урбаниот развој на Општината има Секторот за урбанизам и заштита на животната средина.

Во Општина Охрид, од вкупно 29, за 15 населени места од рурален карактер нема планска документација, за 8 постои усвоена урбанистичка документација за населено место со плански хоризонт до 2003, односно 2004 година, а останатите рурални населби се опфатени со основни, односно генерални урбанистички планови изготвени за одделни потези од крајбрежното подрачје. Градот Охрид има Генерален урбанистички план, ГУП на Охрид (2002 – 2012) усвоен во 2006 година.

Просторното и урбанистичкото планирање треба да обезбеди соодветно уредување и хуманизација на просторот, како и социјална, економска и еколошка одржливост на населените места и природата. Вакво планирање се обезбедува низ континуиран процес на изработка, донесување, спроведување и следењето на спроведувањето на плановите.

Домување

Основна урбана функција и важна компонента на целиот општествено - економски развој, организација и уредување на просторот и еден од основните елементи на просторното и урбанистичкото планирање, претставува домувањето. Обезбедување хумани услови за живот и работа на луѓето претставува примарна цел на просторното и урбанистичко планирање, што се остварува преку успешно планирање на станови и станбени населби обезбедувајќи комунално, функционално и еколошко уредување. Основни показатели на стандардот на домување се просечната големина на стан, просечната површина на станбен простор по жител и просечниот број на жители на стан.

Проблеми во однос на користење на земјиштето и урбан развој

Стар ГУП на Охрид за период 2002 – 2012 година, донесен во 2006 година; Усвојување на плански документи, кои не го земаат во предвид јавниот интерес, одржливиот развој и важечките стандарди; Несоодветно урбанистичко планирање (без да се земе во предвид потребен број на паркинг места, гаражи, простор за садови за одлагање/селектирање на отпад; Недостаток од паркинг места и узурпација на сообраќајниците и зелените површини во близина

на плажите; Недостаток од детални урбанистички планови за населени места и урбанистички планови за вон-населените места во Општината; Неефикасност на инспекциските служби; Недоизградена патна инфраструктура во руралните средини на територија на Општина Охрид; Раскопани тротоари и неасфалтирани паркинг простори; Недостаток од пешачки и велосипедски патеки и нивна узурпација од автомобили; Недостаток од јавни тоалети во градот како и во близина на плажите на Охридското крајбрежје; Узурпација на Охридското крајбрежје со бесправни градби и нивна легализација; Узурпација на плажите на Охридското крајбрежје; Бесправни градби во НП Галичица во зоната на одржливо користење; Продолжувања на роковите за поднесување на нови барања за легализација на бесправни градби; Урбанизација на слободни јавни површини, обработлива почва и нивна пренамена; Недостаток од податоци за обнова на шумската маса и нејзино користење за огревно дрво; Недостаток на зелени површини за рекреација; Неконтролирано сечење на дрвјата; Појава на шумски пожари Голем број кучиња скитници и недостаток од стационар за згрижување; Низок степен на информираност на граѓаните, граѓанските здруженија и НВО за одржување јавни расправи за донесување на урбанистички планови или други значајни документи.

Препораки за решавање на проблемите во однос на користење на земјиштето и урбан развој

Во процесот на усвојување планска документација, да се земе предвид интересот на јавноста, одржливиот развој на општината и сите важечки стандарди; При подготовка на планска документација (ДУП, ГУП, УП за населени и воннаселени места) да се земе предвид обезбедување потребен број паркинг места според број на домаќинства, простор за поставување садови за отпад и друга урбана опрема; Донесување на сите урбанистички планови за урбан / крајбрежен магистрален план и нивно доставување до Комисијата за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион за ревизија од страна на советодавните тела; Донесување Стратегија за туризам, базирана на најдобра пракса, вклучувајќи прописи за туристички активности, подвижни објекти на плажите и комерцијални активности на отворено и нивно доставување до Комисијата за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион за ревизија од страна на советодавните тела; Спроведување СОЖС постапка за планот за управување со Охридскиот регион (2016 - 2025) и почитување на препораките од СОЖС Извештајот пред донесување на одлуки за градба; Стопирање на процесот на легализација на сите бесправни градби во УНЕСКО заштитеното подрачје се додека не се воспостави детален инвентар на сите постоечки конструкции и додека се спроведат ОБЖС; Подготовка на оперативни планови за превенција и заштита од пожари, како и спроведување кампањи за едукација и подигање на свеста за заштита од пожари на населението; Подготовка на еколошки отисок на Општина Охрид; Изградба на стационар и згрижување на бездомните кучиња; Воведување високи парични казни за појава на бесправно

сечење на дрвјата; Формирање на комунална полиција.

Тематска област: Управување со отпад

Значајни елементи на одржливиот развој, кои се дел од глобалниот пристап кон управување со отпадот претставуваат: намалување на количините на отпад за депонирање; повторна употреба (реупотреба) на вредноста на материјалите; и ефикасно управување со системот на собирање и отстранување на отпад.

Доминантен начин во управувањето со комуналниот и друг вид неопасен отпад во Република Северна Македонија е негово депонирање. Рециклирање на отпадни материјали и производи со цел нивно повторна употреба или производство на енергија е многу малку застапено, а согорување се врши само на одреден вид опасен отпад како што е медицинскиот отпад.

Општина Охрид, во согласност со Законот за управување со отпадот, донесува План за управување со отпад (2018 - 2020) во кој се направени анализи на тековната состојба, предвидувања за идните состојби и проценки за одржливо подобрување на постојниот систем со примена на современите начела во управувањето со отпад, со што на Планот му е дадена национална и европска димензија. Управувањето со отпадот во Општина Охрид е во надлежност на Јавното претпријатие „Охридски Комуналец“. Комуналниот и друг вид неопасен отпад од Општина Охрид се депонира на градската депонија „Буково“, додека градежниот отпад се депонира на депонијата „Мауцкер“. Фреквенцијата на собирање комунален отпад од страна на ЈП „Охридски Комуналец“ е два пати во неделата, според однапред утврден распоред за градот Охрид и приградските населени места. Во периодот на туристичка сезона отпадот од хотелите се собира секојдневно.

Заради ваквата фреквенција на собирање, честа е сликата на преполни контејнери во Градот и руралната средина на Општината, присуство на кучиња скитници кои дополнително го расфрлаат отпадот итн.

Исто така, заради недоволен број собирни садови честопати несовесни граѓани го оставаат комуналниот отпад на несоодветни места.

Во 2019 година, во согласност со Планот за управување со отпад на Општина Охрид, се планира обновување на постоечките и поставување на дополнителни 70 контејнери за ПЕТ амбалажа и 30 корпи од мрежа за депонирање на картонска амбалажа. Нови контејнери за ПЕТ амбалажа ќе се постават и во дворните места од училиштата кои немаат вакви контејнери.

Нелегални депонии во Општина Охрид

На територијата на Општина Охрид, во текот на 2016 – 2018 година, ЈП „Охридски комуналец“ интервенирал повеќе пати годишно за расчистување на нелегални микро депонии во градското подрачје. На овие микро депонии, кои се нелегални, граѓаните од Општината фрлаат градежен шут, биоразградлив отпад и кабаст отпад, а по интервенција и расчистување од страна на

комуналното претпријатие на истите места повторно се депонира отпад.

Секторот за заштита на животна средина и управување со отпад на Општина Охрид секоја година организира проекти за подигање на јавната свест кај граѓаните. Дел од проектите организирани во изминатите години и планирани за во идните години, се:

- Акција за собирање стара хартија во соработка со охридските училишта;
- Акција „Прати слика – пријави отпад“;
- Ликовен и литературен конкурс во соработка со основните училишта на еколошка тема;
- Изработка на еко - календар за охридските училишта;
- Повик на граѓаните за одбележување на Европската недела на мобилност – Ден без автомобили;
- Избор на најубаво украсен новогодишен двор или балкон и
- „Цветни балкони, цветен Охрид“.

Општината исто така ќе се вклучи во сите иницијативи за селективно собирање на отпадот кои ќе бидат организирани на Национално ниво.

Депонирање на отпадот

Собраниот отпад ЈП „Охридски Комуналец“ го депонира на депонијата „Буково“, која се наоѓа на магистралниот пат Охрид – Битола и е оддалечена 25 km од градот Охрид. Депонијата се наоѓа на надморска висина од 1.190 m на планината Буково. Се простира на површина од 27.880 m² и ја сочинуваат две платоа за одлагање и една депресија. Во неа се депонираат околу 700 m³ комунален отпад дневно, додека летниот период дневното депонирање достигнува до 1.100 m³ комунален отпад, или вкупно 290.000 m³ комунален отпад годишно.

Со проектот „Подготовка на потребните документи за воспоставување на интегриран и финансиски самоодржив систем за управување со отпад во Југозападниот регион“, Општина Охрид треба да се вклучи во регионалниот систем за управување со отпад. Врз основа на моменталната динамика и начинот на отстранување на отпадот, постоечката депонија може да се експлоатира уште околу 5 години.

Мониторинг на управување со отпад

На локално ниво мониторингот за управување со отпад во Општина Охрид се спроведува преку Дневник за евиденција за постапување со отпад и идентификациски формулари за транспорт и депонирање на отпадот.

Влијание врз животната средина и здравјето на луѓето

Состојбата со управување со отпад во Република Северна Македонија се карактеризира како супстандардна и неефикасна со сериозни организациски и технички недостатоци. Истото резултира со различни дисфункционални системи на национално и општинско ниво и поврзани негативни ефекти врз медиумите на животната средина и здравјето на луѓето, како што е

нестандардното депонирање и фрлање отпад на несоодветни локации.

Нестандарните и нелегалните депонии влијаат негативно врз медиумите на животната средина (воздух, вода, подземни води и почвата), бидејќи отпадот се разградува и ослободува различни опасни супстанции.

Депонијата за комунален и инертен отпад „Буково“ во согласност со „Планот за затварање на нестандартни депонии“ 2011 година е оценета како високо ризична депонија.

Според препораките на УНЕСКО, депонијата „Буково“ треба да се затвори до 2020 година, додека во Планот за затварање на нестандартни депонии во Р. С. Македонија, охридската депонијата „Буково“ е ставена на листа на приоритетни нестандартни депонии за решавање/затварање.

Сепак, регионална депонија за Југозападен плански регион на кој припаѓа и О. Охрид се уште нема, а проблемот со загадување на почвата, воздухот, површинските и подземните води како и негативното влијание врз биолошката разновидност, земјоделското земјиште и здравјето на луѓето од нестандартната депонија „Буково“ се уште е присутно во општината.

Проблеми во однос на управување со отпад

Отсуство на регионална депонија; Недостаток од база на податоци за сите видови, количини и извори на отпад што се генерира на територија на општината; Недостаток од податоци за количини на посебните видови на отпад создадени на територија на општината; Несоодветно управување со создадениот отпад; Низок степен на примарна селекција на отпадот; Низок степен на искористување на фракциите од отпадот кој може да се рециклира; Недостаток на податоци за број септички јами, количина на отпадна мил и начин на постапување; Низок степен на искористување на отпадната биомаса од одржување на урбаното зеленило од паркови, скверови, парк шуми; Недоволен број садови за отпад; Постојење на диви депонии; Потреба од зајакнување на капацитетите на локално ниво за управување и мониторинг на состојбата со отпадот во општината; Неможност на жителите од Речица, Плаќе, Завој, Рамне, Свињишта, Сирула, Скребатно и Расино да ја користат услугата на ЈП „Охридски Комуналец“; Недостаток на садови за комунален отпад во градот Охрид и руралните средини; Недостаток од организирано собирање на градежен шут, кабаст отпад и биоразградлив отпад од руралните населени места; Отсуство на собирни акции за кабаст отпад, градежен шут и зелен отпад во руралните средини; Недостаток на податоци за количини на опасен отпад кој се генерира во општината (медицински отпад, отпадни батерии и акумулатори, отпадни моторни масла, азбестен отпад); Непостојење на депонија за опасен отпад на национално ниво; Недоволно финансиски средства на локално ниво за набавка на опрема за собирање и транспорт на отпад; Нечистотија на улиците и јавните паркови; Низок степен на еколошка свест кај граѓаните и ограничени познавања за проблемите со отпадот, потенцијални ризици од опасниот отпад и

негативните ефекти врз здравјето на луѓето и животната средина, природата и сл.

Препораки за решавање на управување со отпад

Активно вклучување на граѓаните во процесот на подигнување на јавната свест за правилно собирање и селектирање на отпадот; Подигнување на еколошка свест кај граѓаните и едукација за проблемите со отпадот, потенцијални ризици и негативните ефекти врз здравјето на луѓето, животната средина и природата; Изработка карта, со детален преглед на локации, за поставени садови селекција на отпад, која ќе биде лесно достапна за сите граѓани; Формирање база на податоци за сите видови отпад, количини и начин на постапување со отпадот на територија на Општина Охрид, вклучувајќи и извештаи од правни субјекти кои работат врз основа на Елаборати за заштита на животната средина и Б – ИСКЗ дозволи; Зголемување на степенот на искористување на отпадната биомаса од одржување на паркови, скверови, парк шуми и отпадна биомаса од одржување на дворови на домаќинствата; Зајакнување на соработката со колективните постапувачи со отпад со цел поставување на повеќе собирни садови и организација на повеќе едукативни кампањи; Поставување садови за инертен отпад и биоразградлив отпад во руралните средини на општината; Користење на пристапни ЕУ фондови; Редовно одржување на патната инфраструктура, јавните паркови и останатите јавни површини; Подигнување на јавната свест кај граѓаните преку едукативни кампањи, јавни трибини, финансиски стимулации итн. Планирање на простор за поставување садови за отпад при изработка на планска документација; Зголемување на бројот на садови за отпад според бројот и потребите на домаќинствата и/или зголемување на фреквенцијата на подигнување на отпадот од страна на ЈП Охридски Комуналец; Редовно организирање собирни акции за кабаст отпад, градежен шут и зелен отпад на повеќе локации во руралната средина на општината; Мапирање на локации на септички јами и податоци за фреквенција на нивно чистење; Зајакнување на капацитетите на локално ниво за управување и мониторинг на состојбата со отпадот во општината.

Тематска област: управување со бучава

Бучавата како значен аспект на животната средина во Општина Охрид е анализирана во планскиот документ: „Акциониот план и програма за управување со бучавата во Општина Охрид“ 2011 година, преку: Идентификување на главните извори на бучава на територијата на Општина Охрид; Опис на негативните влијанија од зголеменото ниво на бучава врз осетливите рецептори; Акционен план за заштита од бучава кои вклучуваат: дефинирање на мерки и активности, потребата од нивното реализирање, целите кои ќе се постигнат како и потребните финансиски средства за нивна реализација.

Општина Охрид, како една од најпосетуваните туристички дестинации во Р. С. Македонија, секоја година е домаќин на илјадници домашни и странски посетители. Покрај значителните

финансиски придобивки од посетеноста на Градот и развојот на туризмот, Општината се соочува со сериозни проблеми од аспект на животната средина, особено проблеми кои потекнуваат од зголемено ниво на бучава. Илјадниците гости, зголемената фреквенција на возила, забавните и рекреативни активности кои ги нудат Градот и угостителските објекти, градската врева, генерираат ниво на бучава која претставува сериозна закана за животната средина и здравјето на луѓето.

Континуирано изложување на зголемена бучава доведува до појава на нервози и немирен сон, зголемување на крвниот притисок, нарушување на центарот за рамнотежа и во екстремни случаи губење на слухот.

Проблеми во однос на управување со бучава

Недостаток од точни и прецизни податоци за стационарните извори на бучава на територијата на општината (Катастар на извори на бучава во животната средина); Зголемено ниво на бучава за време на туристичката сезона од угостителските објекти; Бучава од автоперални во доцните ноќни часови; Бучава од верски објекти; Недостаток од Стратешка карта на бучава за патната делница Р – 501: Охрид – Пештани – (надлежност на МЖСПП); Недостаток од Стратешка карта на бучава за крајбрежјето на Охридско Езеро во длабочина од 1,5 km (доколку бројот на жители на Општина Охрид и Струга ја надмине бројката од 130.000 односно 110.000 жители – належност на Општините Охрид и Струга); Недостаток на национални и локални податоци за здравствените ефекти од бучавата.

Препораки за решавање на управување со бучава

Изработка на Катастар на извори на бучава во животната средина со точни и прецизни податоци за стационарни извори на бучава; Поголема ажурност на инспекциските служби за преземање активности околу поплаката на граѓаните за зголемена бучава од угостителските објекти за време на туристичката сезона, од автопералните во доцните ноќни часови и зголемената бучава од верските објекти во општината; Воведување на зона на смирен сообраќај 30 km/h во централното градско подрачје; Поголема соработка со МЖСПП и иницијатива за изработка на Стратешка карта на бучава за патна делница Р – 501: Охрид – Пештани, за кој е одговорен МЖСПП; Изработка на Стратешка карта на бучава за крајбрежјето на Охридско Езеро во длабочина од 1,5 km (доколку бројот на жители на општините Охрид и Струга надминува 130.000 односно 110.000), за која се одговорни двете општини; Зголемување на јавната свест и едукација на граѓаните за негативното влијание на бучавата; Зголемување на пешачки зони и велосипедската инфраструктура во општина Охрид.

Тематска област: управување со биолошка разновидност

Охридско Езеро

Со својата единствена флора и фауна, Охридското Езеро претставува еден од најголемите биолошки резервати во Европа. Тоа претставува еден од најзначајните центри на биолошка разновидност во Европа со околу 1.200 нативни видови, од кои 586 се животински видови, а околу 614 растителни видови. Посебно значајни за науката се 212 ендемични видови, од кои 182 се животински видови. Еден дел од нив претставуваат живи фосили, речиси неизменети од времето на терциерот, како што се ендемскиот сунѓер, реликтните видови полжави, а од рибите охридската пастрмка и белвицата. Охридското Езеро е старо меѓу две и три милиони години. Во неговите олиготрофни води живеат над 216 растителни и животински видови кои не постојат на ниедно друго место во светот, вклучително и алги, зооланктон, претставници на фауната на дно како плоснатите црви Turbellaria, полжави и нижи ракови, како и 21 видови риба вклучително и пет вида пастрмка. Во и околу Езерото живеат повеќе од 90 видови птици.

Студенчишко Блато

По однос на биолошката разновидност значаен е локалитетот - Студенчишко Блато, валоризиран како природен феномен сочуван со милениуми кое претставувало интегрален дел на Охридското Езеро. Студенчишко Блато како екосистем тесно е поврзано со езерскиот екосистем и придонесува за многу поголема биолошка разновидност на целокупниот екосистем на Охридското Езеро. Флората на Студенчишко Блато во најголем дел се состои од широко распространети блатни видови. Истражувањата покажуваат дека до скоро во блатото Студенчишта имало 10 видови кои се ретки во Македонија. Од нив повеќето од половина, односно 5 вида се исчезнати, 2 вида веројатно се исчезнати, а 3 вида се во опасност од исчезнување.

НП „Галичица“

Од вкупната површина на НП Галичица на Општина Охрид и припаѓаат 15.080 ха или околу 62%, додека површина од 17.382 ха или околу 72% од територијата на Националниот парк, истовремено припаѓа и кон просторот на Светското природно и културно наследство на Охридскиот регион, со вкупна површина од 83.350 ха. Целите и начините на користење на НП „Галичица“ се определени со десетгодишни планови. Според природно застапената биолошка разновидност претставува еден од најзначајните природни објекти на Балканскиот Полуостров. Меѓународното значење на биолошката разновидност во Паркот е потврдено со бројни номинации, како на пример: „Емералд подрачје“, „Значајно растително подрачје“, „Примарно подрачје за пеперутки“, „Светско наследство на УНЕСКО“, „Прекуграничен биосферен резерват на УНЕСКО“, а потенцијално и „НАТУРА 2000 подрачје“. Од другите природни вредности, значајни се Стара Галичица и островот Голем Град, кои по своите севкупни

геоморфолошки карактеристики се ретки или единствени форми во Југоисточна Европа, како и тревните тераси на Стара Галичица кои со одредени свои карактеристики се единствени или исклучително ретки во евромедитеранскиот регион, но и глобално.

Статус на светско природно и културно наследство

Регионот околу Охридското Езеро како и целата територија на Општина Охрид припаѓа во границите на Светското природно и културно наследство под заштита на УНЕСКО и се протега на површина од 83.350 ha. Поради исклучителното значење на овој регион, од аспект на заштитата и управувањето со биолошката разновидност и животната средина, од вкупната површина на територијата на општината (389,93 km²), околу 180 km² се со посебен начин на управување односно се прогласени или идентификувани повеќе подрачја за заштита на биолошката разновидност: Споменик на природата „Охридско Езеро“, Биосферен резерват „Охрид - Преспа“, Подрачје на светско природно и културно наследство „Охрид“.

Охридскиот регион е прогласен за Светско природно наследство во 1979 година, а во 1980 година е впишан во листата на Светско културно наследство. Претставува едно од само 31-те подрачја во светот, впишано на Листата како мешовитото добро, кое подеднакво поседува природни и културни универзални вредности.

Главните закани за интегритетот на регионот се некоординираниот урбан развој, зголемена популација, несоодветно управување со отпад, туристичкиот притисок, загадување од зголемениот сообраќај, несоодветен третман на отпадните води и прекумерното исцрпување на природните ресурси. Исто така, закана претставува и неусогласената законска регулатива, особено недостатоците на Законот за управување со природното и културното наследство во Охридскиот регион. Бројните измени на законската регулатива, усвоени во изминатите години создаде простор за конфликтни одлуки во делот на урбанизмот кои се во спротивност со Законот за заштита на природата, Законот за водите, Законот за светско природно и културно наследство и други релевантни закони кои треба да го гарантираат интегритетот и одржливоста на Охридскиот регион.

Извештај на УНЕСКО 2017- препораки и услови :

Секои шест години државите, членки на УНЕСКО, поднесуваат периодичен извештај до Комитетот за светско наследство, со кој се обезбедува проценка на примената на Конвенцијата за светско наследство, вклучувајќи и проценка на состојбата со заштита на светското природно и културно наследство на нејзините територии.

Последниот Извештај на УНЕСКО за состојбата со природното и културно наследство во Охридскиот регион одржан во периодот од 9 до 14 јуни, 2017 година, кој беше подготвен врз основа на консултација со националните, регионалните и локалните власти и невладини организации (НВО), увид на состојбите со посети на локации и увид во подготвените

документи, планови и програми на Р. С. Македонија, изразена е загриженост за состојбите со природното и културно наследство.

Во Извештајот предложени се итни, краткорочни и среднорочни мерки кои Р.С. Македонија треба да ги исполни до 2019 година со цел Охридскиот регион да го задржи статусот на „Светско природно и културно наследство“. Со неисполнување на барањата постои опасност Охридскиот регион да биде ставен на листата на „Светско природно и културно наследство во опасност“. „Комитетот во 2017 година забележа бројни закани со кои се соочуваат природните и културните вредности вклучувајќи: намалени нивоа на вода, загадување на водата поради несоодветни системи за третман на отпадните води, тешки притисоци од туризмот и екстензивно неконтролиран урбан развој и несоодветна експлоатација на крајбрежните заштитни зони. Ова резултира со повисока потрошувачка на вода, зголемено загадување, фрагментација на живеалиштата и нивно уништување, како и големо негативно влијание врз визуелниот квалитет на заштитеното подрачје“, се вели во извештајот на УНЕСКО.

Проблеми во однос на управување со биолошка разновидност

Идентификуваните несоодветности во управувањето со природното и културно светско наследство, од страна на мисија на UNESCO, презентирани во Извештајот од последната мисија, 2017 година; Законската регулатива која отвора простор за конфликтни одлуки кои се во спротивност со Законот за заштита на природата, Законот за водите, Законот за светското природно и културно наследство и други релевантни закони кои треба да го гарантираат интегритетот и одржливоста на Охридскиот регион; Низок степен на спроведување на постојните законски прописи со цел спречување на понатамошна незаконска градба во заштитените подрачја; Недостаток од детален преглед на сите бесправни градби во заштитеното УНЕСКО подрачје и спроведување на СОЖС/ОВЖС; Не донесување на релевантни плански документи: План за управување со светско природно и културно наследство, урбанистички планови, Стратегија за туризам врз основа на Универзална вредност на подрачјето; Неконтролирано уништување на подрачјето на трска со сечење, палење, корнење, за различни цели како добивање обработливи површини, плажи, хотелски комплекси, депонирање на земја и градежен шут итн.; Не се применуваат стандарди за планирање на зеленило по глава на жител и отсуство на систем за интегрирање на податоци во врска со зеленилото, со цел подобро донесување на соодветни мерки и одлуки; При воспоставување нови зелени површини, не се користат автохтони видови прилагодени на локалната клима; Користење на Охридското Езеро како акумулација за производство на електрична енергија заради што присутни се постојани осцилации на нивото на водата; Отсуство на мерки, нивно развивање и имплементација за стабилизација на водостојот во Охридското Езеро, како и редовно следење и контрола на испустот на езерските води во р. Црн Дрим, како и можноста за

повторно пренасочување на р. Сатеска во р. Црн Дрим; Охридското Езеро е реципиент на отпадни атмосферски води и отпадни комунални води од кои дел воопшто не се пречистуваат; Ерозивни наноси од речните сливови во езерото, особено од р. Сатеска и р. Коселска; Голем број пловни објекти во Езерото, во кои горивото рачно се преточува; Голем број плажи и хотелски комплекси на/во близина на охридското крајбрежје и големиот број туристи во туристичката сезона; Зголемен сообраќај во Старото градско јадро; Голем број бесправно изградени објекти во крајбрежната заштитна зона на Езерото; Постоене marina на Охридското крајбрежје, која ќе зафаќа и дел од Студенчишко Блато; Оптеретеност на Студенчишкиот канал со активни и стари (напуштени) пловни објекти; Недефиниран степен на заштита и отсуство на систем за одржливо управување со споменикот на природата Студенчишко Блато; Пренамена на делови од Студенчишко Блато заради изградба на трајни и/или временни објекти, асфалтни и др. патишта, обработлива површина, одлагање на градежен шут, инертен отпад итн.; Бесправни градби во зоната на одржливо користење на НП Галичица; Одлагање на градежен шут, кабаст отпад во границите на НП Галичица; Планови за изградба на големи инфраструктурни објекти во НП Галичица, како што е изградба на експресен пат низ Националниот парк и Центар за зимски спортови во високо планинскиот дел на Паркот, туризам, селски туризам итн.; Ниска свест кај населението за значењето на НП Галичица, Студенчишко Блато и другото природно наследство; Отсуство на активностите за подигање на јавната свест за значењето и улогата на Паркот и другите заштитени подрачја во регионот насочени кон граѓаните.

Препораки за решавање на управување со биолошка разновидност

Реализацијата на мерките, препорачани во последниот Извештај од Мисијата на UNESCO во 2017 година; Детален преглед на сите бесправни градби во заштитеното УНЕСКО подрачје и спроведување на СОЖС/ОВЖС; Спроведување на постојните законски прописи со цел спречување на понатамошна незаконска градба во заштитените подрачја; Донесување на значајни плански документи: План за управување со светско природно и културно наследство, Урбанистички планови, Стратегија за туризам врз основа на Универзална вредност; Почитување на стандардите за површина на зеленило по глава на жител и подготовка на систем за интегрирање на податоци за зеленило; Користење автохтони видови при уредување на зелените површини; Воспоставување континуиран мониторинг и стабилизација на водостојот на Охридско Езеро; Противерозивно уредување на речните корита и чистење на каналите; Пронаоѓање мерки и нивна имплементација за стабилизација на водостојот во Охридското Езеро и редовно следење и контрола на испустот на езерските води во р. Црн Дрим; Повеќегодишен мораториум на изградба и легализација на бесправни градби на Охридското крајбрежје и НП Галичица; Дефинирање на степен на заштита и одржливо управување со

споменикот на природата Студенчишко Блато; Расчистување на Студенчишкиот канал од пловни објекти, негово чистење и обезбедување природните врски со Студенчишко Блато; Забрана за реализација на големи инфраструктурни објекти како што е експресен пат низ НП Галичица, Центар за зимски спортови во високо планинскиот дел на Паркот, туризам, селски туризам итн.; Пронаоѓање соодветна локација за marina на Охридското Езеро; Намалување на пловни објекти на Езерото, особено големи пловни објекти; Воведување пешачка зона во Старото градско јадро; Заштита на постоечките паркови од нивна пренамена и зголемување на површината на парковите; Примена на ригорозни казни при паркирање на возила на зелени површини; Зајакнат надзор од страна на комуналните редари и сообраќајната полиција; Да се обезбедат дрвореди на сите улици со особено внимание на изборот на дрвја;

Тематска област: Подигање на јавна свест и управување со животната средина

Информирање на јавноста

Општина Охрид ја применува Архуската Конвенција, на локално ниво, преку овозможување пристап на јавноста до информации за животната средина, состојбите со загадувањето на медиумите на животната средина, предвидени мерки за заштита како и за сите останати прашања кои се однесуваат на заштита на животната средина.

Информирањето на граѓаните се врши редовно, преку: Службен гласник на Општината, месечни информативни билтени, објава на публикации, информативни канцеларии водени од општинската администрација и јавните служби основани од Општината, огласни табли, веб-страница, јавни трибини, средствата за јавно информирање итн.

Информирање на граѓаните на се врши преку официјалната веб-страница ohrid.gov.mk и портпаролот на Општина Охрид, а информациите се пренесуваат и од страна на локалните и националните медиуми. Информирање на граѓаните се врши и преку печатен службен весник – „Службен гласник“, кој е достапен и во електронска верзија, преку објава на дневниот ред на планираните Седници на Советот на Општината пред нејзино одржување, организирање на јавни презентации и јавни расправи за документи од областа на животната средина, како и навремени одговори на прашања од јавен интерес од институции, невладини организации и поединци за прашања поврзани со животната средина итн.

Вклучување на јавноста во заштита на животната средина

Одделението за заштита и влијание врз животната средина постојано ја информира јавноста за сите активности и проекти кои се одвиваат во рамки на одделението.

Директно вклучување на јавноста се одвива во процесот на донесување плански документи на Општина Охрид, во постапката на Стратегиска оцена на влијанието на планските документи врз животната средина, со што јавноста е поканета да учествува на јавни презентации и јавни

расправи по нацрт извештаите за СОЖС како и да дава коментари и предлози по истите.

Управување со животната средина

Во Уставот, како највисок правен акт на државата, е дефинирана заштитата на животната средина што воедно е и основа за целата законска регулатива од оваа област. Врз животната средина директно или индиректно имаат влијание повеќе сектори: индустријата и мали и средни претпријатија, транспортот, енергијата (енергетската ефикасност, искористувањето на обновливите извори на енергија), земјоделието, нивните законски и подзаконски акти имаат голем удел во состојбите во медиумите за животна средина.

Националните и регионални стратегии, политики и законски решенија се од особено значење и мора редовно да се следат и да се учествува во нивно подготвување.

Основната рамка за управувањето со животната средина ја даваат: Законот за животната средина, Законот за управување со отпадот, Законот за заштита на природата, Законот за квалитет на амбиентниот воздух, Законот за заштита од бучава во животната средина, Законот за води и многу подзаконски акти во облик на Одлуки, Правилници и Уредби од сите области.

Советот на Општина Охрид го сочинуваат 23 претставници на граѓани избрани на општи, непосредни и слободни избори со тајно гласање. Советот на општината ги застапува интересите на граѓаните и одлучува врз основа на надлежности пропишани со Законот за локална самоуправа. Членовите на Советот се избираат со мандат од 4 години.

Инспекциски надзор

Инспекцијата за животна средина, спроведува активности во рамките на Секторот за инспекциски надзор, преку овластен инспектор за животна средина, кој што работи согласно подготвена годишна програма. Работните активности опфаќаат: редовен инспекциски надзор, теренски посети на правни субјекти по пријава од граѓани, донесување управни акти во инспекциска постапка, административна работа и редовна комуникација со државни инспектори за животна средина.

Инспекцискиот надзор се спроведува плански, со цел да бидат опфатени сите правни субјекти, кои што вршат дејности или активности што имаат влијание врз животната средина. Овие правни субјекти, подлежат на изработка на Б ИСКЗ дозволи и елаборати за животна средина, согласно член 24 од Законот за животна средина, кои што ги одобрува Општината.

Невладини организации

На подрачјето на Општината активно дејствуваат поголем број локални НВО и меѓународни организации, чие постоење и присуство го олеснува и поддржува дијалогот помеѓу граѓаните и власта.

Со новиот Правилник за систематизација на работните места на општинската администрација во Општина Охрид и определбата на работно место во Секторот за правни, финансиски, јавни и

општи работи – Одделение за јавни работи, самостоен референт за односи со здруженија на граѓани и фондации, значително е подобрена соработката помеѓу граѓаните, општинската администрација и невладините организации.

Според информациите и податоците на територијата на Општина Охрид активни се три локални телевизии, дописници на националните телевизии како и поголем број на локални радио станици, интернет портали, печатени медиуми (локален двонеделник) како и национални дневници со разгранети дописништва што е позитивната страна во областа на медиумите.

Во Општина Охрид, во различни области, активно дејствуваат над четириесет невладини организации и граѓански здруженија меѓу кои: Здружението на граѓани за заштита на животна средина ЕКО СВЕСТ Охрид, Здружение за заштита на животни и животна средина Е.Д.Е.Н., Активисти на Граѓанска иницијатива „Охрид СОС“ итн.

Проблеми во однос на подигање на јавна свест и управување со животната средина

Недостаток на персонал за спроведување на надлежностите од областа на животната средина од страна на локалната администрација; Пасивност на инспекциските служби; Недостаток од кампањи за подигање на јавната свест кај граѓаните; Недостаток на јавни дебати; Недостаток на комуникација и воспоставен систем на соработка меѓу општинската и владината администрација во делот на заштита на животната средина со цел постигнување на подобри резултати и унапредување на животната средина; Пасивно учеството на јавноста во донесување на одлуки од областа на животната средина; Ниско ниво на свест кај јавноста и институциите за заштита на животната средина.

Препораки за решавање на подигањето на јавна свест и управување со животната средина

Континуирана и координирана кампања заедно со институциите на национално, регионално и локално ниво за подигање на јавната свест за заштита на животната средина; Подготовка на Катастар на загадувачи на територија на Општина Охрид што ќе претставува појдовна точка за општината да ги идентификува загадувачите на своја територија; Воспоставување систем на задолжителна интересекторска соработка и комуникација за решавање на проблемите од областа на животната средина; Воспоставување систем на соработка меѓу општинската и владината администрација во делот на заштита на животната средина со цел постигнување на подобри резултати и унапредување на животната средина; Воспоставување систем на соработка меѓу општинската и владината администрација во делот на заштита на животната средина со цел постигнување на подобри резултати и унапредување на животната средина; Воспоставување на континуирана комуникација со одговорни лица од областа на заштита на животната средина меѓу Општина Охрид и МЖСПП со цел координирано делување; Зголемување на соработката и вклучување на поголем број на НВО, граѓански здруженија заради повисок степен на заштита на животна средина и стекнување на синоним за зелена општина. Обука и едукација на

вработените во рамки на локалната администрација на Општина Охрид од областа на заштита на животната средина и максимално искористување на европските фондови; Заеднички настап на инспекторите од Општина Охрид и МЖСПП за најсторого санкционирање на несовесните граѓани; Формирање на фонд за заштита на животната средина во рамки на локалната самоуправа, чии средства ќе бидат наменети за подобрување на состојбите со медиумите на животната средина; Зголемување на бројот на вработени за спроведување на надлежностите од областа на животната средина; Поголем ангажман на инспекциските служби, нивно координирано постапување, меѓусебна соработка и консултација за поефикасно постигнување на целите.

3.2 Предмет и главни цели на Планскиот документ

Основна цел на планскиот концепт е општина Охрид да обезбеди стратешко планирање, врз основа на утврдување на специфичните состојби и потреби на општината, идентификација на приоритетите на општината и определување акции чие спроведување ќе овозможи воспоставување на интегриран одржлив развој на Општината.

Анализираниот плански документ основната цел ќе ја постигне преку остварување на специфичните цели (Табела 5) дадени во продолжение:

Табела 5. Главните цели за секоја област која е предмет на анализа во ЛЕАП на Општина Охрид и активности за постигнување на целите

Област	Посебни цели	Предвидени активности во акциониот план во период 2019-2025 год.
Управување со води	Заштита на водите од загадување и зачувување на екосистемот на Охридското Езеро	Утврдување на приоритети за санирање на колекторскиот и замена на дотраената внатрешна цевководна инсталација, нефункционални пумпни, филтер станици итн; Обновување, подобрување и ревитализација на колекторскиот систем за заштита на Охридското Езеро; Категоризација на водата и седиментот во Охридското Езеро од крајбрежната зона на Охридско Езеро и детекција на „жешки точки“ на загадување; Континуиран мониторинг на квалитет на површинските водотеци кои се влеваат во Охридско Езеро; Одржливо управување со природното богатство во согласност со препораките на УНЕСКО; Техничко решение за одвоено одведување и пречистување на отпадни комунални води во руралните населени места во Општина Охрид; Спроведување на СОЖС/ОВЖС и барање согласност од Центарот за управување со светското природно и културно наследство; Изведба на канализациона мрежа во населените места Велестово, Г. Лакочереј, Елешец, Елшани,

	• Заштита на водите од загадување и зачувување на екосистемот на Охридското Езеро и река Црн Дрим.	Љубаништа, Орман, Рамне, Трепџа, Валила, Завој, Косел, Куратица, Ливоишта, Опеница, Плаќе, Расино, Речица, Свиништа, Сирула и Скребадино; ▪ Редовно одржување и обновување на канализационата мрежа; ▪ Редовни инспекциски контроли над соодветноста во имплементација на барањата на Б ИСКЗ дозволите за испуштање отпадни води во канализации или површински водотек и контрола на резултатите од мерењата на квалитет на отпадни води; ▪ Техничко решение за одвоено одведување и пречистување на отпадни атмосферски води во руралните населени места во Општина Охрид ▪ Спроведување на СОЖС/ОВЖС; ▪ Целосна покриеност со атмосферска канализациона мрежа на Општината; ▪ Утврдување на состојбите со Путекс станиците во Св. Наум, камп Градиште, камп Љубаништа, х. Бисер и потребите од санирање на истите; ▪ Периодичен мониторинг на квалитетот на пречистените води на испуст од Путекс станици; ▪ Подготовка на Физибилити студија за одведување на отпадни комунални води од руралните населени места во Општина Охрид и потребата од поставување на нови пречистителни станици; ▪ Извештај со проценка на состојбите со пречистителната станица Враништа; ▪ Изработка на Студија за истражување и проценка на потребата од проширување на пречистителната станица во Враништа; ▪ Проширување и подобрување на биолошката фаза на прочистување на пречистителната станица Враништа и санирање на другите составни делови на пречистителната станица ▪ Замена на постоечки, поставување на нови пумпни станици според потребите, како и замена на дотраената инсталација; ▪ Студија за истражување и проценка на потребата од изградба на пречистителни станици за прочистување на комунални отпадни води спрема бројот на жители во општините Охрид и Струга, вклучувајќи го и просечниот број туристи во сезона; ▪ Изградба на мали пречистителни станици, за потребите на селата и населбите, кои не се вклучени во колекторскиот систем;
Управување со отпад	• Намалување на ризикот од загадување на медиумите во животната средина и намалување на потенцијалниот ризик по здравјето на луѓето, • подобрен квалитет на медиумите на животната средина на територија на Општина Охрид.	▪ Иницијатива на Општината за побрзо решавање на проблемот со избор на локација за регионална депонија и нејзина изградба; ▪ Подготовка на План за расчистување и ремедијација на депонија Буково; ▪ Евидентирање на локациите на нелегални микро депонии во Општината и подготовка на План за нивно расчистување и ревитализација; ▪ Физичко затварање на депонијата Буково и нејзина ремедијација; ▪ Физичко расчистување и ревитализација на локациите на расчистените нелегални микро депонии;

		▪ Подготовка на планска документација за изградба на претоварна станица; ▪ Изградба на претоварна станица; ▪ Постапување на поголем број садови за отпад во Општината, во согласност со бројот на домаќинства и количината на генериран отпад по домаќинство; ▪ Вклучување на руралните населени места за редовно собирање на отпадот и постапување собирни садови за комунален отпад, собирни садови за отпадно пакување од пластика, стакло, хартија собирни садови за градежен отпад; ▪ Иницирање на проекти за подигање на јавната свест за примарна селекција на отпадот; ▪ Набавка на транспортни возила за отстранување отпад од собирни садови за отпад; ▪ Мапирање на постоечките и новите локации на собирните садови за отпад; ▪ Апликација за лесно пребарување на локација на садовите за отпад; ▪ Воспоставување на ИТ систем за интегрирање на податоците за количини и видови отпад кој се генерира од домаќинствата и правните субјекти во Општината; ▪ Подобрување на комуникацијата, соработката и размената на информации со овластени постапувачи со отпад, јавните претпријатија и правните субјекти; ▪ Обука на одговорни лица од Општина Охрид и ЈП Охридски Комуналец за начин на транспорт и подготовка на формулари за транспорт на отпадот до регионалната депонија; ▪ Поднесување иницијатива до МЖСПП за отпочнување со подготовка на планска и проектна документација за формирање и изградба на депонија за опасен отпад; ▪ Спроведување обуки на вработените од одделението за отпад во општината за протокол на доставување на опасен отпад; ▪ Организирање на работилници за МСП и компаниите од индустрискиот сектор за начинот на пакување, транспортирање и предавање на опасниот отпад; ▪ Зголемување на бројот на вработени во одделението; ▪ Зајакнати инспекциски контроли кај правните субјекти кои се задолжени да работат по Елаборати за заштита на животната средина и субјектите задолжени со Б ИСКЗ Дозволи; ▪ Евидентирање на количините на генериран опасен отпад, според шифра од Листата на видови отпад, на годишно ниво во Општината; ▪ Подготовка на дигитална база на податоци за отпад; ▪ Едукативни работилници, кампањи, проекти, подготовка на едукативен материјал за населението за видовите опасен отпад, негативното влијание и начин на постапување; ▪ Организирање на предавања во училиштата со цел зголемување на свеста за правилно постапување со опасниот отпад;

Искористување на земјиштето и урбан развој	• Плански документи за одржлив развој и хумани услови за живеење, • урбанистички плански документи кои обезбедуваат одржлив развој на Општина Охрид, • згрижени бездомни кучиња и зголемување на безбедноста на граѓаните на општината, • спречување на понатамошно ширење на бесправни градби на Охридското крајбрежје и во зоната на одржливо користење на НП Галичица, • заштита на Охридското крајбрежје и спречување на бесправни градби, • ослободени сообраќајни, пешачки патеки и зелени површини од паркирани возила, • Одржлив развој на Општина Охрид.	▪ Формирање на панел група со претставници од одделението за просторно и урбанистичко планирање во општината, Секторот за просторно планирање при МЖСПП и претставници Агенција за планирање на просторот за побрзо и поефикасно усогласување на критериумите за планирање, проектирање и градба на објекти; ▪ Подобрување на системот за просторното и урбанистичкото планирање, видовите и содржината на урбанистичките планови, со цел хуманизацијата на просторот, заштитата и унапредување на животната средина и природата, и одржлив развој на Општината; ▪ Подготовка на плански документи со вградени мерки за заштита на животната средина, природното и културно наследство, мерки за справување со климатските промени, планиран простор за садови за отпад, урбана опрема, површина на зеленило по глава на жител и сите останати услови за обезбедување квалитетен живот на граѓаните и одржлив развој на Општината; ▪ Донесување Стратегија за инволвирање на јавноста при донесување одлуки; ▪ Задолжително организирање на стручна расправа, јавна анкета и јавна презентација на планската документација; ▪ Јавно, навремено, целосно и јасно прикажување на работни материјали и плански документи кои треба да се усвојат на закажана седница на Советот на Општина Охрид и јавна покана за учество до сите заинтересирани правни и физички лица, претставници од стручната јавност, претставници од мониторинг мисијата на УНЕСКО, НВО, граѓански здруженија итн. ▪ Предвидување локации за поставување на собирни садови за отпад во урбанистичките плански документи; ▪ Задолжително обезбедување паркинг простор за возила и застапеноста на урбано зеленило по глава на жител при градба на нови објекти; ▪ Редовен инспекциски надзор над спроведување на условите од Проектната документација во однос на обезбеден простор за возила и урбано зеленило; ▪ Покревање иницијатива на Општина Охрид за прецизно одредување на % на зеленило кое е потребно да биде засадено на парцела спрема број на жители, во рамки на планска документација (ДЗ можат да бидат и поплочени површини и објекти); ▪ Одредување локација и подготовка на планска документација за стационар за бездомни кучиња; ▪ Изградба на стационар и уредување на локација; ▪ Формирање јавно претпријатие - шинтерска служба за заловување и грижа за бездомните кучиња; ▪ Вработување на соодветен стручен кадар во јавното претпријатие; ▪ Организирање на средби со граѓаните за едукација, заеднички проекти со цел надминување на евидентираните состојби на напуштање на

		домашните миленици; ▪ Мораториум (мирување) на сите постапки за планска документација за градби и решенија за градби се до донесување и усвојување на сите релевантни плански документи одобрени од Советодавното тело на Центарот за управување со светското природно и културно наследство; ▪ Донесување на урбанистички планови за сите населени места во заштитеното подрачје; ▪ Воспоставување на механизам за ефективна и ефикасна контрола на бесправни градби со цел да се обезбеди строго спроведување на постојните закони и прописи за да се спречи понатамошната незаконска градба; ▪ Донесување на План за управување со светското природно културно наследство; ▪ Донесување на урбанистички планови за урбан / крајбрежен магистрален план; ▪ Донесување Стратегија за туризам базирана на универзална вредност и нивно доставување до Центарот за светско природно наследство за ревизија од страна на Советодавните тела; ▪ Спроведување на СОЖС за сите плански и урбанистичко плански документи; ▪ Доставување Извештај до Советодавните тела на Центарот за светско наследство пред донесување на одлуки за градба на територијата на заштитеното подрачје; ▪ Донесување на урбанистички планови за целата територија на Општината; ▪ Иницирање на обуки за зајакнување на капацитетите на одговорните во Општина Охрид за водење на постапката за Стратешка оценка на влијание врз животната средина при подготовка на урбанистичките планови; ▪ Иницијатива на Општина Охрид за подобрување и усогласување на сите релевантни законски одредби кои треба да го гарантираат интегритетот и одржливиот развој на Охридскиот регион (Закон за заштита на природата, Закон за водите, Закон за управување со светското природно и културно наследство итн.); ▪ Формирање комисија за разгледување и утврдување на спротивности и неусогласености во законските прописи и поднесување на Извештај и иницијатива за промени во законската регулатива; ▪ Детален преглед/ инвентар на сите постоечки бесправни градби во рамки на УНЕСКО заштитеното подрачје и нивно мапирање; ▪ Спроведување на СОЖС / ОВЖС на сите планирани инфраструктурни и други градби во рамки на заштитеното УНЕСКО подрачје; ▪ Отстранување на бесправни градби на оддалеченост помала од 50 m од Езерото; ▪ Строга забрана за изградба на нови објекти во заштитната крајбрежна зона на Охридско Езеро на растојание помало од 50 m; ▪ Забрана за градби во зоната на одржливо користење

		на НП Галичица до донесување на планска документација; ▪ Зајакнување на инспекциските служби, редовни инспекциски надзори и високи казни за нови евидентирани бесправни градби; ▪ Подобрување на соработката помеѓу локалните и државните инспекциски служби и спроведување на заеднички надзори со помош на СВР Охрид; ▪ Едукација на населението за влијанието на бесправните градби врз природното и културно наследство, биолошката разновидност итн; ▪ Континуирано редовно одржување на јавни кампањи, дебати и трибини во соработка со научни установи, граѓански здруженија, НВО за подигнување на јавната свест за значењето на природното и културното наследство на Охридскиот регион и влијанието на бесправните градби во заштитеното подрачје; ▪ Донесување на Правилник за поставување на подвижна опрема на плажите на Охридското крајбрежје; ▪ Отстранување на сите бесправно поставени подвижни и неподвижни објекти од плажите на Охридско Езеро и во самото Езеро; ▪ Редовна контрола на плажите со цел да се утврди состојбата и да се санкционира секој обид за недозволено поставување опрема Информирање на јавноста за високи казни во случај на бесправна узурпација на плажите на Охридското крајбрежје; ▪ Проценка на број на паркинг места кој недостасува на подрачјето на Општина Охрид; ▪ Ревидирање на начинот и условите на стопанисување на ЈП во општината со паркинг просторот и начинот на одржување; ▪ Подготовка на Сообраќајна студија за град Охрид; ▪ Студија за истражување за можностите за изградба на подземни/надземни паркинг простори задоволување на потребите на граѓаните и туристите ▪ Задолжително планирање и земање во предвид потребна површина за паркинг места при подготовка на планска документација за нови објекти за домување; ▪ Зајакнат инспекциски надзор и изрекување казни за паркирани автомобили на зелени површини и пешачки патеки во соработка со СВР Охрид; ▪ Организирање на јавен превоз преку целата година до сите населени места; ▪ Зголемување на должината на велосипедски патеки и поставување на велосипедска инфраструктура; ▪ Доделување на субвенции за велосипеди; ▪ Изработка на Студија за процена на еколошкиот капацитет со примена на еколошки отисок, како услов за одржливо планирање на просторот; ▪ Изработка на Стратегија за озеленување на градот; ▪ Засадување на автохтони видови на растенија и креирање на нови парковски површини во Општината;

		▪ Прецизно одредување на % на зеленило кое е потребно да биде засадено на парцела во рамки на урбанистички плански документи; ▪ Воспоставување на ИТ систем за интегрирање на податоци во врска со зеленилото со цел подобро донесување на соодветни мерки и одлуки; ▪ Вклучување на граѓаните во планирање и управување со зелени површини; ▪ Донесување Правилник со услови за пренамена на обработливо земјиште и слободни јавни површини во градежно; ▪ Придржување кон Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање во однос на % на изграденост на парцелата и обезбеденост на функции за јавно зеленило и други јавни површини; ▪ Активно вклучување на НВО, граѓански здруженија, еколошки друштва во јавни расправи, трибини и дебати пред донесување на одлуки за градба, пренамена на обработливо земјиште или слободни јавни површини.
Управување со биолошката разновидност, светско природно и културно наследство	• Заштита на биолошката разновидност на Охридското Езеро; • Почитување на законските прописи при планирање, проектирање и градба на објекти на територија на Општина Охрид.	▪ Подготовка на Студија за валоризација на Охридското Езеро, која ќе го опфати и социо - економскиот сегмент, заради идна заштита на Езерото во степен - Споменик на природата; ▪ Подготовка на Студија за валоризација на Студенчишко Блато, која ќе го опфати и социо - економскиот сегмент, заради идна заштита на Блатото во степен на заштита-Споменик на природата; ▪ Ревидирање на водното право на ЕЛЕМ за висина на користење на водата во Охридското Езеро; ▪ Спроведување на истражувања за повторно утврдување на нултото ниво на Охридско Езеро; ▪ Спроведување на истражување за влијанието на користењето на водата во Охридското Езеро како акумулација; ▪ Пренасочување на р. Сатеска во р. Црн Дрим (Студија); ▪ Постапување со современ дигитален систем со мерна опрема за регулација при испуст на водите од Охридско Езеро во река Црн Дрим; ▪ Постапување мониторинг станици во сливното подрачје на Охридско Езеро; ▪ Донесување Мониторинг програма на биолошката разновидност во Охридското Езеро; ▪ Подготовка на Студија за проценка на состојбата со реките кои се влеваат во Охридското Езеро; ▪ Покренување иницијатива од Општина Охрид консултација со сите одговорни институции и засегнати страни за изготвување на регулатива која ќе овозможи контрола и стабилизација на водостојот на Охридско Езеро; ▪ Развивање и имплементација на мерки за стабилизација на водостојот на Охридско Езеро ▪ Започнување на постапка за донесување на законски пропис со мерки за контрола на водостојот на Охридско Езеро; ▪ Подготовка на предлог текст за измени на

		постојната законска регулатива поврзана со спречување и санкционирање на бесправни градби во заштитени подрачја; ▪ Ревидирање на законската регулатива за правото на користење земјиште во сопственост на РСМ, а кое може Општината да го отуѓи, даде на користење (концесија или јавно партнерство), даде под долготраен или краткотраен закуп, разменува или да се востановат други стварни права; ▪ Ревидирање на постапките на отуѓување, концесија или јавно партнерство, долготраен или краткотраен закуп во последните години и намената на земјиштето; ▪ Редовни инспекциски контроли на спроведување на законските прописи од страна на општинските инспектори и државен инспекторат; ▪ Континуирана обука на општинската администрација за доследно спроведување на законските прописи; ▪ Активно вклучување на НВО, граѓанските здруженија, еколошки друштва во утврдување на правилноста во спроведување на релевантните законски прописи.
Недоизградена патна инфраструктура во руралната средина	• Заштита на медиумите во животната средина, поквалитетен на живот за граѓаните, развој на туризмот во руралната средина	▪ Техничко решение за подобрување/проширување /обновување на патната инфраструктура во руралните населени места во Општина Охрид; ▪ Спроведување на СОЖС/ОВЖС; ▪ Барање согласност од Центарот за управување со светското природно и културно наследство; ▪ Реализација на техничките решенија.
Управување со животната средина и подигање на јавна свест	• Подигнување на јавната свест кај јавноста и институциите за заштита на животната средина; • Соработка меѓу општинската, владината администрација за одржлив развој и унапредување на животната средина.	▪ Програма за подигнување на јавната свест на граѓаните во Општина Охрид; ▪ Формирање работна група со членови од вработените во општината, јавни претпријатија, научни установи, НВО, еколошки друштва и медиуми за подготовка на Програма за подигање на свеста; ▪ Организирање јавни дебати, едукативни кампањи, медиумски кампањи и организирање редовни средби со граѓаните преку кои ќе се подигне свеста за придонесот на единката кон подобрување на состојбите во животната средина и подобрување на квалитетот на живеење; ▪ Зајакнување на одделението за заштита на животната средина со број на вработени и нивно континуирано надградување и обуки од областа на заштита на животната средина; ▪ Подобрување на комуникацијата меѓу непосредните чинители/институции во областа на заштита на животната средина одговорни за подигнување на јавната свест; ▪ Креирање и спроведување проекти во областа на животната средина во соработка со граѓаните; ▪ Обезбедување транспарентност и пристап на јавноста до информации за различни аспекти на животната средина; ▪ Развивање систем за размена на информации и консултации меѓу секторите и одделенијата при

		донесување на плански, стратешки документи, решенија итн. ▪ Организирање редовни работилници, дебати и расправи по прашања, значајни за Општината; ▪ Креирање на советодавни интерсекторски тела (вработени од повеќе сектори) за реализација и спроведување на мултидисциплинарни проекти во кои треба да се испрочитуваат повеќе законски одредби од различни области; ▪ Иницирање на создавање заедничка меѓуопштинска платформа за заштита на животната средина; ▪ Развој на систем за размена на информации и консултации со соседните општини; ▪ Развој на систем за размена на информации и консултации со сите засегнати страни и институции и Советодавните тела на Центарот за светско природно наследство, како и спроведување на Билатералниот Договор за заштита на Охридското Езеро меѓу Р.С.Македонија и Р. Албанија;

Примарните цели на овој стратешки плански документот се:

- Спроведување на барањата за заштита на животната средина на локално ниво;
- Идентификација на потребите на административните структури и нивно зајакнување со цел ефикасно управување со животната средина на локално ниво;
- Интегрирање на политиката за заштита на животната средина во останатите секторски политики;
- Поттикнување на сите субјекти кон поголема одговорност за заштитата на животната средина, особено јавноста;
- Промовирање на еколошки одржлив пристап во сите сфери на делување на Општината;
- Продолжување на процесот на приближување кон политиките на Европската унија во областа на животната средина, на локално ниво;
- Обезбедување финансиски средства за решавање на приоритетните еколошки проблеми итн.

Спроведувањето на ЛЕАП документот ќе резултира со:

- Информирани јавност за постојните проблеми од областа на животната средина во Општината;
- Подигната јавна свест за заштита на животната средина во сите сегменти;
- Создадени услови и локални капацитети за идни инвестиции за решавање на проблемите од областа на животната средина;
- Зголемен број успешно реализирани проекти и иницијативи за решавање на проблемите од областа на животната средина;
- Воспоставена структура за соработка помеѓу секторите во Општина Охрид;

- Развиена соработка меѓу Општината и јавните претпријатија, научните установи, бизнис заедницата итн.

3.3 Корелација на целите на Планот со други релевантни планови и програми/плански документи и цели на заштита на животната средина

Дел од поширок концепт и процес на обезбедување на рамномерен и одржлив просторен развој, чија што главна цел е да се обезбедат квалитетни услови за живеење, социо – економски развој и заштита и унапредување на животната средина и природата е донесувањето и реализацијата на просторните и урбанистичките планови во Р. Македонија. Бидејќи станува збор за комплексен систем кој ги засегнува главните аспекти на живеењето и состојбата со животната средина, истиот е во интеракција со многу други плански документи, програми и стратегии.

Заради потенцијалното постоење на директни и индиректни врски помеѓу предметниот план и други плански документи на локално, регионално, национално и/или глобално ниво, во рамките на постапката на стратешка оцена на животната средина потребно е да се анализира нивната компатибилност и усогласеност. Овој тип на анализа треба да утврди дали евентуално постои конфликт во усогласеноста помеѓу целите на различните плански документи, па доколку истата се утврди, тогаш потребно е дефинирање на мерки за обезбедување на компатибилноста.

За потребите на анализата на врските и компатибилноста помеѓу Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) и другите плански документи, во рамките на постапката за СОЖС на предметниот план анализирани се повеќе плански документи на локално, регионално и национално ниво од следните клучни области: а) Управување со заштитени подрачја; б) Заштита на животната средина; в) Економски развој; г) Одржлив развој, д) Релевантни области – туризам, енергија, транспорт, социјална политика.

Синхронизацијата на разгледуваниот плански документ со останатите постоечки планови, програми и стратегии перспективно ќе овозможи неговата реализација, покрај кон постигнувањето на директните цели на планот, помалку или повеќе да придонесе и кон реализација на целите на останатите планови. Со континуираната примена на ваквиот пристап, во рамките на СОЖС, се обезбедува едно системско решение за постигнување на висок степен на комплементарност на целите на одделните плански документи и оптимизирање на ефикасноста во нивното остварување, независно од нивната хиерархиска или друг вид на поврзаност.

Овој тип на анализа дополнително ќе обезбеди информација околу степенот на интегрираност на целите на животната средина, дефинирани на национално или меѓународно ниво, во самиот плански документ. Тие сознанија всушност ќе ја дадат основата за дефинирањето на мерки за интегрирање на тие цели во планскиот документ, како и мерки за ублажување на негативните влијанија предизвикани од реализацијата на планскиот документ.

Табела 6. Компаративна матрица на целите меѓу планските документи

Релевантни национални/регионални/локални стратешки и плански документи	Цели на планскиот документ/цели на заштита на животната средина	Компатибилност
Просторен План на Охридско Преспанскиот Регион 2005-2020	Просторниот план на Охридско-преспанскиот регион, како долгорочен, интегрален, развоен документ, каде е дефинирана просторната организација на Регионот, има за цел создавање на порационална организација на различните видови на користење на земјиштето, како и нивна меѓусебна поврзаност, со што би требало да се избалансираат потребите од социо-економски развој, заштита на животната средина и нивото на техничката опременост на просторот. Цели на идниот економски просторен развој на Регионот се: - Разместување на производните и услужни дејности во просторот врз принципот на рационално користење, организирање и уредување на земјиштето; - Унапредување и подобрување на патната поврзаност со поблиските и подалечни простори од Регионот со локални, регионални и меѓународни патни правци; - Квалитативни структурни промени на стопанските сектори; - Поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја како детерминанта на позабрзан и порамномерен стопански развој; - Алокација на производните и услужни дејности со примена на системска, материјална, едукативна и друга поддршка за зачувување, заштита и унапредување на природната и создадена средина.	Усогласеност: Изработката на Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) претставува исполнување на целите за просторен развој на регионот, заштита на биолошката и пределската разновидност, односно природното наследство. Концепцијата за просторно планирање на Општина Охрид се темели на основните принципи, развојни цели и одредби, дефинирани во Просторниот План за Регионот.
Просторен план на РМ (2004-2020)	- Остварување на посивок степен на функционална интегрираност на просторот и обезбедување на услови за поголема инфраструктура интеграција со регионот; - Остварување на порамномерен регионален развој, со побрз развој на стопански недоволно развиените краишта; - Основни претпоставки на кои се базира рамномерниот развој се следните: 1. Уважување на реалните фактори на развој. 2. превземање на стимулативни мерки од страна на државата и другите фондови и други видови поддршка за програми на локалните заедници и стопански актери, 3. воспоставување на пазарни принципи и формирање соодветна институционална рамка во која ќе може да фуункционираат пазарните институции, 4. Создавање на регионален диференциран амбиент за стопанисување со помош на соодветна политика. - Менување на односот кон природната средина со системска, материјална, образовна и друга поддршка на нејзиното	Усогласеност: Изработката на Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) се темели на основните цели и претпоставки, дефинирани во Просторниот план на Република Северна Македонија во однос на просторниот и социо-економскиот развој, користењето и намената на земјиштето, искористувањето на ресурсите, заштита на просторите кои располагаат со природни вредности, заштита и инапредување на животната средина, природното и културното наследство , развој на туризмот и сл. Имплементацијата на Акциониот план кој е проблемски ориентиран не само на проблемите од моменталната состојба туку и на проблемите кои се во временска смисла долгорочни ќе придонесе за исполнување на законските обврски за просторно планирање на заштитени простори, создавање услови за реализација на националните, регионалните и локалните интереси во планското подрачје, во областа на заштита и зачувување на посебните природни

	зачувување, заштита и унапредување; - Зголемување на вработеноста; - Интегрирање на барањата за одржување на соодветен квалитет на животната средина при планирањето и реализацијата на стопанските активности; - Штедење, рационално користење и заштита на природните ресурси; - Подобрување на степенот на искористеноста на енергетскиот систем и зголемување на неговата флексибилност и сигурност; - Подобрување на енергетската ефикасност-употреба на поквалитетни горива и пречистување на гасовите пред испуштањето во средината; - Заштеда на енергија од индустриско производство, аграр, енергетика и комунални дејности; - Користење на депониски и биогаз и рециклажа како заштеда на суровини, природни ресурси и енергија; - Пошумување на терените и порационално користење на дрвната маса преку зголемување на техничкото за сметка на огревното дрво и отпадот од сеча; - Обезбедување доволно количини квалитетна вода за пиење и ревитализација и модернизација на системите за наводнување и водоснабдување; - Транспортен систем со минимални штетни влијанија на транспортот врз животната средина;	вредности, значајните природни ресурси и споменичкото наследство, како и нивно уредување и користење кои ќе се темели на принципите на одржливиот развој.
План за просторно уредување на Националниот Парк Галичица (1988) План за управување со НП Галичица 2010 – 2020 во фаза на изработка	Просторниот план на Националниот парк Галичица е долгорочен интегрален и стратешки документ кој претставува обид за воспоставување баланс помеѓу барањата за обезбедување економски развој на регионот, социјална благосостојба на населението и еколошка рамнотежа. Планските решенија кои исцело се потпираат на принципите на одржлив развој ќе обезбедат: - Дефинирање на рационален и оптимален просторен модел за организација и користење на просторот и зачувување на биодиверзитетот и заштита на природните вредности кои го чинат националниот парк; - Координирање на просторниот развој во насока на одржливо управување со природните и културните ресурси; - Обезбедување на услови за одржлив урбан развој на населбите и подигнување на квалитетот на живеење; - Ревитализација на руралниот простор, постојните структури и капацитети и традиционалните начини на стопанисување; - Дефинирање на потребната просторно-планска документација за уредување и обликување на просторот и утврдување на урбанистичко-технички услови за уредување на просторот. Со Планот се утврдуваат четири зони за заштита во рамките на кои се определува и видот на економската активност:	Усогласеност: Изработката на ЛЕАП за општина Охрид се темели на основите и насоките за управување со Паркот, дефинирани во Планот за управување со НП „Галичица“, во однос на просторниот и социо економскиот развој, одржливиот развој, користењето и намената на земјиштето, искористувањето на ресурсите, заштита на животната средина и сл. Просторниот План на општина Охрид е донесен во 1988 год. но неговата важност е истечена. Нацрт Просторен план за Националниот парк Галичица (2010-2020) се уште не е доработен. Во ЛЕАП за општина Охрид предниени се акции за забрана на градби во зоната на одржливо користење на НП Галичица до донесување на планска документација

	• Зона за строга заштита; • Зона за активно управување; • Зона за одржливо користење и • Заштитен појас.	
Стратегија за регионален развој на Република Македонија (2009-2019)	Главните стратешки цели на Стратегијата за регионален развој на Република Македонија (2009-2019) се: 1. Конкурентни плански региони што се одликуваат со динамичен и одржлив развој; 2. Поголема демографска, економска, социјална и просторна кохезија помеѓу и во рамките на планските региони во Република Македонија. За постигнување на овие цели дефинирани се приоритети: Стратешка цел 1: Приоритет 1.1. Поттикнување на економскиот раст во планските региони, Приоритет 1.2. Развивање на современа и модерна инфраструктура во планските региони, Приоритет 1.3. Препознавање и искористување на иновативниот потенцијал и подигнување на техничко-технолошката основа на носечките индустрии во планските региони, Приоритет 1.4. Подигнување на нивото на човечкиот капитал во планските Региони, Приоритет 1.5. Креирање на конкурентски предности на планските региони, Приоритет 1.6. Оптимално користење и валоризација на природните ресурси и енергетските потенцијали во планските региони, Приоритет 1.7. Заштита на животната средина во планските региони Стратешка цел 2: Приоритет 2.1. Демографска ревитализација и порамномерна дистрибуција на населението помеѓу и внатре во планските региони, Приоритет 2.2. Градење на функционално-просторни структури за подобро интегрирање на урбаните со руралните средини во планските региони, Приоритет 2.3. Зголемување и порамномерна дисперзија на инвестициите и вработеноста помеѓу и во рамките на регионите, Приоритет 2.4. Подигнување на степенот на социјален развој во планските региони, Приоритет 2.5. Поддршка на подрачјата со специфични развојни потреби, Приоритет 2.6. Развивање на прекугранична и меѓусебна соработка на планските региони, Приоритет 2.7. Подигнување на капацитетите за планирање и реализација на развојот во планските региони.	Усогласеност: Во Акциониот план идентификувани се мерки неопходни за подобрување на патната и комуналната инфраструктура (системите за одведување и пречистување на отпадните води како и управување со цврстиот отпад) според специфичните потреби на Општината. Усогласеност: Дадени се препораки за поттикнување на развојот на земјоделството (развој на органско земјоделско производство) и услужните дејности, особено туризмот. Усогласеност: Во Акциониот план дадени се препораки за заштита на природното и културното-историско наследство. Усогласеност: Во приоритетот за оптимално користење и валоризација на природните ресурси како мерка е предложено користење на биомасата за производство на енергија. Усогласеност: Предвидените мерки и активности во Акциониот план ќе допринесат за заштита и унапредување на животната средина како и подигнување на степенот на социјален развој во Општината. Усогласеност: предвидените препораките за подигање на јавната свест и управување со животната средина ќе овозможи остварување на приоритетот за подигнување на капацитетите за планирање и реализација на развојот во Општината. Неусогласеност: Поддршка за брендирање на препознатливи македонски производи Неусогласеност: Зачувување и развој на традиционалните занаети. Неусогласеност: Едукација на населнието од руралните средини за развивање на туристички услуги.
Национална стратегија за одржлив развој (2009-2030)	Одржливиот развој имплицира развој кој ги задоволува потребите на сегашните генерации, без да ја загрози можноста на идните генерации да ги задоволат своите потреби. Со други зборови, при планирањето на нашите секојдневни активности, треба да размислуваме и за идните генерации. Основни цели на Стратегијата за одржлив	Усогласеност: Во Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) земен е предвид прифатениот концепт на Република Северна Македонија за одржлив развој како начин кој води до економски напредок, социјална благосостојба и одржување рамнотежа во животната средина.

	развој се: - Да се користи механизмот за чист развој според протоколот од Кјото како дополнителна алатка за спроведување на проекти за намалени емисии на стакленички гасови и поттик на руралниот развој. Исто така, во Стратегијата е ставен акцент на: - Обезбедување заштита на природата во Македонија базирана на принципите на „Натура 2000“ мрежата преку засилена имплементација на Стратегијата за биолошка разновидност и Акциониот План; - Промовирање нова мрежа за мониторинг на животната средина; - Контрола на квалитетот на воздухот и да се намалат заканите по човековото здравје и функционирањето на екосистемите; - Да се воведат управување со водните ресурси и да се намали загубата на вода и влијанието од загадувањето како основа за развој на планови за управување со речни корита; - Да се поддржат шумскиот, земјоделскиот и руралниот развој, како основни економски активности во синергија со Планот за зачувување и управување на природните ресурси. - Да се интензивира фокусот на алтернативни извори на енергија, кои не се штетни за животната средина, развојот на екотуризмот и производството на здрава храна. Понатаму, да се искористат посебните погодности и можности на животната средина во Република Северна Македонија во поттикнувањето на соработката и управувањето во поширокиот регион.	Во Акциониот план е предвидено да се зголеми јавната свест за животната средина во однос на одржливиот развој и да се посочат економските и социјалните придобивки кои ги носи одговорното однесување кон животната средина во секојдневниот живот. Во Планот се предвидени активности кои ќе придонесат за заштита на биолошката разновидност, екосистемите, водите, шумите, контрола на квалитетот на воздухот и сл., што е во корелација со целите на Стратегијата.
Национална стратегија за консолидација на земјоделското земјиште во Република Северна Македонија (2012-2020)	Главна цел на Стратегијата е надминување на неповолната структура на земјоделското земјиште како основен ресурс за економските активности, подобрување на условите за живот во руралните средини и обезбедување на одржлива употреба на природните ресурси. Специфични цели на Стратегијата се: - Намалување на расцепканоста на земјишните парцели во насока на нивно групирање и подобрување на локацијата на земјишните имоти во однос на поставеноста на земјоделското стопанство; - Подобрување на неправилната форма на земјишните парцели заради примена на посовремените техники и технологии на производство; - Зголемување на просечната големина на малите земјишни поседи; - Обезбедување пристап на парцелите до новите или рехабилитирани системи за наводнување и обновената или новоизградена рурална патна инфраструктура; - Намалување на површините на необработено и напуштено земјоделско земјиште; - Минимизирање на негативните ефекти по оптималната земјишна структура при	Усогласеност: Подрачјето на Општината располага со голема површина обработлива земја во чија структура преовладува плодно земјиште, па заради тоа неговото управување може да одигра значајна улога во креирањето на пределската разновидност во Општината и рационално користење на водите за наводнување на земјоделските површини. Во Акциониот план е предвидено примена на агроеколошки практики и органско земјоделско производство кои немаат негативно влијание на природата и обезбедуваат здрава храна за населението.

	изведба на објекти од јавен интерес (патна, социјална или друга инфраструктура) или паралелно просторно реорганизирање на земјишните парцели заради подобрување на постојната неповолна структура; - Подобрена еколошка заштита и одржливо управување со природните ресурси.	Неусогласеност: Подигање на општото образовно ниво на земјоделците за влијанието на климатските промени за подобрување на ефикасноста на користењето на вода и промена на сортите на културите;
Национална Стратегија за земјоделство и рурален развој (2014-2020)	Примарен стратешки приоритет на националната земјоделска политика во периодот 2014 – 2020 година останува: Зголемување на конкурентноста на македонското земјоделско производство и прехрамбената индустрија, развој на руралните средини и одржливо управување со природните ресурси. Земјоделскиот сектор во Република Северна Македонија треба целосно да се ориентира кон потребите на потрошувачите и пазарните сигнали, да ја зголеми својата ефикасност во работењето, економијата на обем и адаптивност на промените во насока на обезбедувањена производ со поголема додадена вредност кој е атрактивен и квалитативно поразличен од конкуренцијата. Македонскиот модел на развој на земјоделството во следниот стратешки период ќе биде модел на одржливо земјоделство кое води сметка за заштитата на животната средина и биодиверзитетот. Активностите на земјоделските стопанства треба да го спроведуваат концептот на „зелено“ земјоделство како логичен и природен начин на извршување на нивните земјоделски активности. Во следниот период органското производство треба да ја подобри својата препознатливост на домашниот пазар и да ги зголеми капацитетите за пласман на надворешните пазари. Одржливото искористување на ресурсите и условите во шумарството во развојот на руралните заедници и зачувување и унапредување на шумскиот фонд, како и зголемување на аквакултурното производство во земјава особено од автохтоните видови, одржливото рибарење и заштита на рибите, ќе бидат дел од целите во одржливото управување и унапредување на природните ресурси и животот свет.	- Поттикнување на оптимални агрономски практики за да се подобри управувањето со водата и да се намали ерозијата на почвата и оптимално користење на ѓубриво;
Стратегија за одржлив развој на шумарството во Република Северна Македонија (2006)	Главните насоки/цели утврдени со Стратегијата се: - Мултифункционално стопанисување со шумите и одржлив развој на шумарството; - Зголемување на придонесот на шумите и на другите поврзани добра и услуги во квалитетот на животот во руралните области; - Зголемување на јавните и социјалните функции на шумите и шумарството преку заедничка стратегија за развој, со севкупна валоризација на нејзините општокорисни и социјални функции; - Подобрување на можностите за изнаоѓање на национални и меѓународни фондови за поддршка на развојот на секторот	Усогласеност: Една од целите во ЛЕАП за општина Охрид е спречување на понатамошно ширење на бесправни градби во зоната на одржливо користење на НП Галичица, односно забрана за градби во зоната на одржливо користење на НП Галичица до донесување на планска документација, едукација на населението за влијанието на бесправните градби врз природното и културно наследство, биолошката разновидност итн. Мерките и обврските кои произлегуваат од Извештајот на УНЕСКО,а се содржани и во акциониот план: -Откажување од планирањата за изградба на скијачки центар во НП Галичица,

	- Подигнување на свеста за еколошките и социјалните вредности на шумите; - Усогласување на шумарското законодавство со националните интереси и меѓународните обврски; - Преземање потребни економски, фискални, финансиски и институционални мерки со цел да се подобри ефикасноста на стопанисувањето со шумите; - Создавање потребни организациски структури за соодветен капацитет, заради обезбедување интегрирано управување со просторот; - Да се осигура соодветно јавно финансирање на активностите поврзани со одржливото стопанисување на шумите, одржувањето на заштитните и јавните функции на шумите; - Изработка на програми за адаптација на шумарство на климатските промени.	одржување на сегашните заштитни зони на Паркот и разгледување на опции за еко - туризам кои нема негативно да влијаат врз биолошката разновидност. - Дефинирање и воспоставување на бафер зона на заштитеното УНЕСКО подрачје, со цел да се зајакне неговата заштита, која треба да го вклучи и Преспанско Езеро, како важен дел од Охридско - преспанскиот екосистем, како и останатиот дел од НП Галичица. Подигнувањето на јавната свест кај населението за значењето на НП како и зголемувањето на ефикасноста на инспекциските служби во голема мерка ќе допринесе за подобрување на состојбата со несоодветно и прекумерно собирање на билки и габи, бесправна сеча, бесправен лов и др. во границите на НП Галичица исто така и за одлагање на градежен шут, кабасти отпад во границите на НП Галичица. Неусогласеност: Во ЛЕАПот не е предвидено изработка на програми за адаптација на шумарство на климатските промени.
Стратегија за животна средина и климатски промени 2014-2020	Оперативните цели во областа на животната средина и климатските промени се: - Целосно транспонирање на ЕУ законодавството за животна средина; - Донесени плански документи во одредена временска рамка, мерки и активности потребни за спроведување на законодавството; - Воспоставена и зајакната административната структура, подготвена да го обезбеди спроведувањето на законодавството и да управува со процесот на пристапување кон ЕУ; - Повисоко ниво на спроведување на законодавството од областа на животната средина, во согласност со барањата на ЕУ и обврските од меѓународните договори; - Интегрирање на заштитата на животната средина во сектори кои влијаат врз животната средина; - Мониторинг, анализа и оцена на состојбата на животната средина и известување за состојбата; - Подигање на свеста за прашања од областа на животната средина; - Намалување на негативните ефекти од климатските промени и воспоставување систем мерки за да се ограничат стакленичките гасови; - Зголемување на капацитетите за прилагодување на најранливите сектори на климатските промени; - Поддршка за „чисти“ технологии и промени чија цел е користење обновливи извори на енергија и намалување на потрошувачката на енергија.	Усогласеност: Почнувајќи од тековната состојба во животната средина, преку идентификување на проблемите и недостатоците во различни области, Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) поставува насоки за надминување на притисоците и утврдување на приоритети, цели и мерки што треба да се спроведат со цел да се подобри квалитетот на животот и животната средина. Во фаза на изработката на Локалниот еколошки акционен план биле вклучени голем број засегнати страни, почнувајќи од граѓанинот како индивидуа и дел од колективниот систем, преку граѓански здруженија, бизнис секторот, локалната самоуправа и разни други страни, кои имаат свој интерес во обезбедување на здрава животна средина. Во акциониот план предложени се мерки и активности за користење обновливи извори на енерги како и системски промени за регулирање на начинот на греење кај населението преку промоција и поттикнување на гасни горива и други обновливи извори на енергија. Акциониот план дава препорака за обновување на тригодишната Програма за енергетска ефикасност (во согласност со Законот за енергетика) и нејзино усвојување по добиено мислење од Агенцијата за енергетска ефикасност.
Националната стратегија за биолошка разновидност со акциски план за	Во Националната стратегија за биолошка разновидност, дефинирани се следните национални цели за заштита на биолошка разновидност:	

периодот 2018 – 2023 година.	Стратегиска цел А. Да се надминат основните причини за загуба на биолошката разновидност преку нејзино интегрирање во целото општество. Национална цел 1 „Да се подигне јавната свест на повисоко ниво за вредностите на биолошката разновидност, за услугите што ги даваат екосистемите и за чекорите што треба да се преземат за заштита и одржливо користење на биолошката разновидност“ Национална цел 2 „Вредностите на биолошката разновидност постепено да се вградат во политиките за економски развој на национално и локално ниво (намалување на сиромаштија, еколошко сметководство, национални и локални планови за развој итн.)“ Национална цел 3 „Да се воведат позитивни стимулации за зачувување и одржливо користење на биолошката разновидност во согласност со Конвенцијата и обврските од ЕУ и да се идентификуваат и коригираат стимулациите кои се штетни за засегнатите компоненти на биолошката разновидност“ Национална цел 4 „Да се зголеми степенот на инвестиции и финансирање за зачувување на биолошката разновидност од буџетски средства на централно и локално ниво и други извори“ Стратегиска цел Б. Да се намалат директните притисоци врз биолошката разновидност и да се промовира нејзиното одржливо користење. Национална цел 5 „Да се воспостават практики за управување во шумарството, земјоделството, ловството и рибарството кои придонесуваат за зачувување на биолошката разновидност и одржување на екосистемските услуги“ Национална цел 6 „Загадувањето, вклучително и отпадот и прекумерниот внес на нутриенти, да се сведе на нивоа што не се штетни за биолошката разновидност, екосистемите и обезбедувањето на екосистемските услуги“ Национална цел 7 „Да се изработат и спроведуваат планови за одржливо производство и одржлива потрошувачка со цел природните ресурси да се користат во рамките на безбедни еколошки граници“ Национална цел 8 „Да се изгради и воспостави соодветна политика за евиденција, контрола и заштита од алохтони и инвазивни видови“ Национална цел 9 „Да се интегрираат мерките за адаптација и ублажување на ефектите од климатските промени и борба против опустинувањето“ Национална цел 10 „Да се спречи загубата, деградацијата и фрагментацијата на природните живеалишта од национално и европско значење“ Стратегиска цел В. Да се подобри статусот на биолошката разновидност преку заштита на екосистемите, видовите и	Усогласеност: Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид претставува плански документ кој преку предложените препораки за решавање на проблемите во однос на управувањето со биолошката разновидност во целост ги следи стратегиските цели дадени во Националната стратегија за биолошка разновидност. Усогласеност: Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид претставува плански документ кој има за цел уредување и заштита на просторот кој се карактеризира со богата пределска и биолошка разновидност, односно уредување на просторот кој има особена важност како заштитено подрачје не само на национално туку и на меѓународно ниво. Во Акциониот план се предвидени директни мерки и активности за подобрување на состојбата на пределската и биолошката разновидност, поточно на природното наследство, како и индиректни активности и мерки за подобрување на медиумите и областите од животната средина кои ќе придонесат намалување на притисоците врз биолошката разновидност и постигнување заштита и унапредување на истите. Со Акциониот план се предвидува во планскиот период до 2025 год., организацијата на активностите на територијата на Општина Охрид да обезбеди ублажување или целосно отстранување на влијанието на индиректните и директните двигатели на промени во бројноста на популациите и видовиот диверзитет кој се среќава на територијата на Општината. Исто така се препорачува економските активности да се прилагодат и развиваат на начин кој ќе обезбеди заштита на биолошката разновидност и одржливо користење на природните ресурси, без при тоа да претставуваат закана за заштитеното

	генетската разновидност Национална цел 11 „Да се зголеми површината на заштитени подрачја до 15 % и да се обезбеди нивно функционално поврзување како еколошка мрежа и да се воспостави ефективно управување со заштитените подрачја во соработка со локалните заедници“ Национална цел 12 „Да се одреди степенот на засегнатост на дивите видови, да се спречи намалувањето на популациите и исчезнувањето на засегнатите видови и да се подобри и одржи статусот на заштита, особено на видовите чии популации се во опаѓање“ Национална цел 13 „Да се подобри in situ и ex situ заштитата на генетските ресурси на автохтоните култивирани растенија и домашни животни“ Стратегиска цел Г. Да се зголемат придобивките од биолошката разновидност и екосистемските услуги за сите. Национална цел 14 „Да се воспостави мониторинг на биолошката разновидност и природните процеси“ Национална цел 15 „Да се унапреди заштитата на видовите и екосистемите во прекуграничен контекст преку преземање заеднички мерки/акции“ Национална цел 16 „Да се подобри состојбата со значајните екосистеми од аспект на обезбедување основни екосистемски услуги“ Стратегиска цел Д. Да се подобри спроведувањето преку планирање со активно учество, управување со знаењето и градење капацитети. Национална цел 17 „Да се вградат барањата од Протоколот од Нагоја за пристап до генетските ресурси во националното законодавство до 2018 година“ Национална цел 18 „Да се поттикне и финансиски да се поддржи истражувањето на компонентите на биолошката разновидност, да се воспостави и дополнува базата на податоци на национално ниво заради споделување и подобро искористување на информациите за биолошката разновидност Национална цел 19 „Да се зачува и промовира традиционалното знаење, иновации и практики за заштита и одржливо користење на природните ресурси“	подрачје. Со цел да се обезбеди заштита на биолошката разновидност, во Планот е дадена препорака за реализацијата на мерките, препорачани во последниот Извештај од Мисијата на UNESCO во 2017 година како и спроведување на повеќегодишен мораториум на изградба и легализација на бесправни градби на Охридското крајбрежје и НП Галичица .
Национална стратегија за заштита на природата, 2017-2027 (нацрт)	Во Националната стратегија за заштита на природата, дефинирани се следните национални цели за заштита на природата: НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 1: Геодиверзитетот и геонаследството и другите компоненти на природата (биолошката и пределската разновидност) соодветно да се идентификуваат, истражуваат, мониторираат и инвентаризираат. НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 2: Да се заштитат, зачуваат и мониторираат компонентите на геодиверзитетот, геонаследството, биолошката и пределската разновидност.	

	НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 3: До 2022 година да се вгради политиката за заштита на природата во стратегиите, плановите и програмите во другите сектори. НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 4: Да се воспостави и практикува одржливо користење на геодиверзитетот, геонаследството и другите компоненти на природата (биолошката и пределската разновидност) преку употреба на традиционални знаења, иновации, најдобри практики и позитивни стимулации за зачувување и одржливо користење на природата. НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 5: Да се унапреди законодавната рамка, согласно ЕУ легислативата и релевантните ратификувани меѓународни договори за заштита на природата и да се обезбеди соодветна институционална рамка преку зајакнување на административните капацитети. НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 6: Да се подигне нивото на информираност, едукација и промоција за вредностите и значењето на геодиверзитетот и геонаследството и другите компоненти на природата (биолошката и пределската разновидност); НАЦИОНАЛНА ЦЕЛ 7: Да се обезбеди континуирано и зголемено финансирање на заштитата на природата од буџетски средства на централно и локално ниво, од инвестиции и други извори на финансирање, преку воспоставување на соодветни одржливи и ефикасни модели на финансирање на заштитата и одржливото користење на природата. За исполнување на Националната цел 5 предвидена е следната активност: Донесување на просторни планови за национални паркови Пелистер, Галичица и Маврово до крајот на 2020 година.	
Национална Стратегија за води (2012-2042)	Целта на заштита на водата е зачувување на здравјето на луѓето и животната средина, што вклучува остварување и зачувување на добра состојба на водата, спречување на загадувањето на водата, спречувањето хидроморфолошките промени и рехабилитација на статусот на водата каде што е нарушен. Целите на заштита на водите во Република Северна Македонија се состојат од: - Заштита на површинските и подземните води како резерви на вода за пиење - Заштита на заштитените и други области од значење, во врска со водните површини - области на посебна заштита на водите, области за зачувување на здравјето на луѓето и на зачувување на вода и екосистемите зависни од вода и зачувување на биолошката разновидност во рамките на интегрираното управување со водите; - Подобрување на еколошките функции на водите каде што квалитетот на водата е влошен и таму каде што потребниот квалитет на водата не е постигнат, интегрирано управување со водите и постепена имплементација на сеопфатните	Усогласеност: Во ЛЕАП за општина Охрид се предвидени мерки и активности во однос на управувањето со водите, односно активности за водоснабдување, одведување и третман на отпадните води, следење на квалитетот на површинските и подземните води, заштита на водите и сл. Имено квалитетот на водата за пиење ќе се подобри со предложената мерка за отстранување/замена на азбест – цементните цевки – 30.000 m од водоводната мрежа и нејзино континуирано обновување како и континуирано одржување и замена на застарените пумпи и пумпниот систем за водоснабдување Утврдување на состојбата, санација и зголемување на капацитетот на пречистителната станица „Враништа“ во соработка со О. Струга , утврдување на состојбата со Пuteк станиците во Св. Наум, камп Градиште, камп Љубаништа, х. Бисер и издавање решенија на правните субјекти за преземање соодветни мерки за

	мерки за заштита и систематско следење на ефектите од спроведените мерки во речниот слив, - Намалување на количеството на опасни супстанции на изворот на загадување со имплементација на мерките за заштита на водата и - Придонес кон одржливо управување со водите со рационално и одржливо користење на водните ресурси. - Посебните цели кои треба да се постигнат со интегрираното управување со водите во Република Северна Македонија се: - Доволен квалитет на водата за пиење за јавно снабдување; - Потребни количини на вода со соодветен квалитет за разни комерцијални цели; - Заштита на луѓето и материјалните добра од штетните ефекти на водата; - Да се постигне и да се зачува добар статус на водата на површинските и подземните водни тела; - Заштита на водата и екосистемите зависни од вода; - Усогласување на мерките на управување со водите со корисниците на просторот од другите сектори; - Одржливо управување со водите со рационално и одржливо користење на водните ресурси.	санација ќе влиаат на заштита на водата и екосистемите зависни од вода.
Стратегија за развој на енергетиката во Република Македонија за период 2008-2020 со визија до 2030	Обезбедување сигурно и квалитетно снабдување на потрошувачите со енергија. Во Стратегијата е поставена цел, до 2020 година, во однос на 2006 година, да се: - намали енергетската интензивност за минимум 30%, - зголеми учеството на обновливите извори на енергија до износ повисок од 20% од вкупната потрошувачка на финална енергија, Учеството на биогоривата во вкупната потрошувачка на горива во сообраќајот во Македонија е планирано да изнесува 10% до 2020 година. Други мерки кои ги предвидува Стратегијата се: - Одржување, ревитализација и модернизација на постојната и изградба на нова, современа инфраструктура за потребите на производство и користење на енергијата, - Подобрување на енергетската ефикасност во производството, преносот и користењето на енергијата, - Користење на домашните ресурси (резервите на лигнит, хидро-енергетскиот потенцијал, ветерната и сончевата енергија) за производството на електрична енергија, - Зголемување на користењето на природниот гас, - Зголемување на користењето на обновливите извори на енергија.	Усогласеност: во Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид се предвидени мерки и активности за подобрување на енергетската ефикасност во општината Поконкретно предвидени се системски промени за регулирање на начинот на греење кај населението преку промоција и поттикнување на гасни горива и други обновливи извори на енергија; Изработка и усвојување на нова тригодишна Програма за енергетска ефикасност на Општина Охрид Субвенции за подобрување на енергетска ефикасност на објектите за домување
Стратегијата за искористувањето на обновливите извори на	Главна цел на оваа стратегија е да се добијат информации за потенцијалот и можната експлоатација на обновливи извори на	

енергија во Република Македонија	енергија во Република Македонија. - Заштита на животната средина и намалување на емисиите на стакленички гасови, намалување на увозната зависност на Македонија од енергија, како и потребата за обезбедување на поголема разновидност и со тоа и сигурност во снабдувањето со енергија што неминовно наметнуваат зголемено учество на обновливите извори во финалната потрошувачка на енергија.	
Стратегија за унапредување на енергетска ефикасност во Република Македонија	Стратегијата за унапредување на енергетска ефикасност во Република Северна Македонија до 2020 година превидува рамка за забрзано усвојување на практики за енергетска ефикасност на одржлив начин и преку намалување на зависноста од увозот, енергетската интензивност, непродуктивното користење на електричната енергија, подготовка на добра клима за да се максимизира вклученоста и можностите на приватниот сектор, обука и подигање на јавна свест. Финалниот резултат на постигнувањето на оваа цел треба да биде реализација на заштеди на енергија во 2018 година во износ од над 9% од просечната потрошувачка во петгодишниот период 2002-2006, со континуирана промоција на енергетската ефикасност и мониторинг и верификација до 2020 година.	
Национална стратегија за управување со отпад (2008-2020)	Целокупните општи и посебни стратешки цели мора да ги одразуваат обврските на целокупното македонско општество во врска со значителните, еднакво важни и меѓусебно тесно поврзани промени во управувањето со отпадот: - усогласување на политиката и законодавството во доменот на управувањето со отпадот во врска со политичката согласност во општеството и барањата на економската средина за соработка, - воспоставување на ефективна институционална и организациска поставеност во сите фази на реализацијата на новиот интегриран систем за управување со отпадот: планирањето, издавањето дозволи, финансирањето, работењето и примената, - зајакнувањето на човечките ресурси и капацитети во јавниот и во приватниот сектор вклучува ангажирање во текот на воспоставувањето на системот за управување со отпад, како и поттикнување и ангажирање на знаењето, техничката експертиза и економскиот потенцијал што постојат во земјата, - воведување на стабилни финансиски ресурси и соодветни економски механизми за обезбедување на целосно покривање на	Усогласеност: Во ЛЕАП за општина Охрид е предвидено активно учество на одговорните лица за животна средина во подготовка на потребната документација за изградба на регионална депонија во Југозападен плански регион, затворање и ревитализација на депонија Буково и чистење на нелегални микро депонии, поставување на поголем број садови за отпад во Општината, во согласност со бројот на домаќинства и количината на генериран отпад по домаќинство. Зголемување на степенот на искористување на отпадната биомаса од одржување на паркови, скверови, парк шуми и отпадна биомаса од одржување на дворови на домаќинствата Активно учество на Општина Охрид во

	трошоците за одржување на интегрираниот систем за управување со отпад во согласност со принципот „загадувачот плаќа“ и со максималните ефекти во врска со инвестициите и со активностите на работењето, - подигањето на свеста на јавноста и свеста на сите инволвирани субјекти во општеството од аспект на разбирањето на нивните улоги, одговорности и обврски во процесот на управување со отпадот и во заштитата на животната средина со цел истите да прифатат значителни промени во практиката на управување со отпадот, од собирањето до депонирање. - Воспоставување на систем за собирање податоци/информации за изворите, природата, количествата и судбината на тековите на отпадот, како и за капацитетите за обнова на материјали/енергија и за депонирање на отпадот и обезбедување на потребниот пристап на јавноста до истиот, - воведување на депонии за опасен и за неопасен отпад и други капацитети за депонирање на отпадот во согласност со современите стандарди со цел да се спречи појава на нови оптоварувања на животната средина, - постапно затворање и/или санирање на постојните комунални одлагалишта за отпад и/или индустриски еколошки жаришта според инвентар на оптоварувања на животната средина и соодветни критериуми кои што особено ги земаат предвид негативните ефекти и ризици за животната средина, идното искористување на физичкиот простор, трошоците за санација и прифатливоста за населението.	процесот на подготовка на проектна документација за депонија за опасен отпад на национално ниво . Детална евиденција на опасниот отпад кој се генерира во Општина Охрид Една од препораките во ЛЕАП за Општина Охрид за решавање на проблемите во однос на управувањето со отпад е подигнување на еколошка свест кај граѓаните и едукација за проблемите со отпадот, потенцијални ризици и негативните ефекти врз здравјето на луѓето, животната средина и природата
Национален план за управување со отпад (2009-2015)	Управување со отпад е да се обезбеди соодветна политика за заштита на животната средина, рамка за одлучување, економска основа, учество на јавноста и постепено воспоставување на техничка инфраструктура за спроведување на активностите на управување со отпад, со цел да се реализира системот за управување со отпад во согласност со законската регулатива на ЕУ и со Акционата програма за животна средина на ЕУ, земајќи ги предвид нејзините приоритети во управувањето со отпадот. Планот ги наведува основните, меѓусебно поврзани мерки за сопирање или за ублажување на последиците врз животната средина предизвикани од сегашното управување со отпадот, од една страна и за изградба на рамка за постепено воспоставување на современ и одржлив систем за управување со отпад, преку оптимална комбинација на различни законски, економски и комуникациски механизми и инструменти, од друга страна.	
Регионалниот план за управување со отпад на Југозападен плански регион	Регионалниот план за управување со отпад на Југозападен плански регион ја има следнава визија и следниве цел: Визија: Да се обезбеди регионална планска	

	рамка за одржливо управување со отпадоот и преработка на ресурсите преку развивање на интегриран систем за управување со отпад со следниве општи цели: Цел А: Минимизирање на негативните влијаниа на животната средина и на здравјето на луѓето предизвикани од создавањето и управувањето со отпад. Цел Б: Минимизирање на негативните општествени и економски влијанија и максимизирање на социјалните и економските можности, Цел В: Усогласеност на законските барања, целите, принципите и политиките поставени во европската и националната правна и регулаторна рамка.	
План за управување со отпад на општина Охрид за период 2018 - 2020 година	- Предвидени активности за реализација на Планот - Подобрување на собирањето и транспортот на отпадо, - Промоција на минимизирањето на отпадот (Изградба на интегрирана инфраструктура за управување со отпад (инсталација за преработка на материјали за рециклирање); - Интервенција во системот за собирање на комунален отпад; - Подобрување на управувањето со депонијата за комунален отпад (Ремедијација на постоечките нестандартни депонии и дивите депонии); - Превенција на создавање на отпад (Јавна кампања (континуирано) и организирање акции во училишта); - Селектирање на рециклабилни фракции; - Биоразградлив отпад (Воведување на основен систем за примарна селекција и рециклажа до 50 %); - Промоција на учеството на јавноста и промена во однесувањето (Кампања за зголемување на јавната свест за управувањето со отпад и за селекција на отпад и компостирање); - Мониторинг и информирање (Следење на индикатори) - Организациона и институционална поставеност (Воспоставување на тарифен систем).	
Програма за намалување на аерозагадувањето	Според оваа Програм само со комбинација на мерки насочени кон промена на начините на греење на домаќинствата и кон сите други сектори: градежништвото, греењето на мали фирми, транспортот, уредувањето на јавните површини, заедно со зајакнувањето на капацитетите на инспекцискиот надзор и зачестени контроли во индустриските капацитети и другите правни субјекти ќе дадат најдобри резултати за решавање на проблемот со аерозагадувањето. Затоа, се предлага усвојување на програма за намалување на аерозагадувањето за чија реализација ќе се примени систематски пристап во намалувањето на емисиите од сите идентификувани сектори во стратешки	Усогласенос: Во ЛЕАП за општина Охрид дадена е препорака за вклучување во Националната мониторинг мрежа за мерење на квалитет на амбиентниот воздух во О. Охрид или воспоставување на сопствена мониторинг мрежа Предложено е системски промени за регулирање на начинот на греење кај населението преку промоција и поттикнување на гасни горива и други обновливи извори на енергија што ќе доведе до намалување на емисиите на загадувачки супстанции од затоплување во домаќинствата Зголемување на инспекцискиот надзор на работата на сите правни субјекти, од аспект на спроведување на мерките од програмата во елаборатите за животна средина и Б – ИСКЗ дозволите

	испланирани и распоредени мерки, кои ќе имаат за цел: Намалување на загадувањето на воздухот до 2020 во: • Скопје до 50% • Другите градови од 30 до 50% Програмата ќе се имплементира во 2019 и 2020 година, во сите сегменти: • Мониторинг; • Инспекција; • Јавна кампања; • Измена на соодветни закони; • Секторите кои се најкритични извори на загадување: ○ Домашно затоплување; ○ Транспорт; ○ Индустија; ○ Градежништво; ○ Урбано зеленило; ○ Отпад.	Согласно Законот за животна средина, Општина Охрид изработи „Интегриран Катастар на загадувачи на животната средина“ со кој се опфатени: воздух, вода, почва и отпад. Информацијата за изработката на овој стратешки документ, беше усвоена од страна на Советот на Општина Охрид. Катастарот е динамичен стратешки документ и како таков, заедно со законската регулатива во оваа област да биде инструмент на државната и локалната власт за одржливо управување со квалитетот на животната средина Градежната експанзија и непочитувањето на законските прописи за градење и обезбедување на градежните објекти во градба, и непрописното одложување на градежниот шут и отпад во последните години значително придонесува за загадувањето, меѓу другото и на воздухот. Затоа, во овој сектор ќе се реализираат следните активности: • Зајакнати контроли на градежните активности; • Воведување на систем за одложување на отпадот од градежните објекти преку изготвување на план за одложување на почетокот на градбата од надворешна фирма
Национален план за заштита на амбиентниот воздух (2013-2018)	Со овој план се презентира состојбата и се дефинираат мерките за заштита и подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух, за периодот од 2013 до 2018 година. Главни цели на Планот се: - одржување на квалитетот на амбиентниот воздух во зоните каде што не се надминуваат граничните вредности на квалитет, - подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух во зоните каде што се надминуваат граничните вредности за квалитет, - преземање на мерки за намалување на емисиите од определени стационарни извори на загадување, - усвојување на неопходни мерки за минимизирање и целосно отстранување на негативните ефекти врз квалитетот на амбиентниот воздух. Во однос на управувањето со загадувањето во животната средина, Планот вклучува: Отпад: Примарна цел во Република Северна Македонија е да се воспостави систем на соодветно управување со сите видови отпад заради намалување на емисиите на стакленичките гасови од распаѓањето на отпадот, усвоена е технологија за собирање и согорување на метанот, така што метанот од депонискиот гас се претвора во CO₂. Постојат планови за изградба на управувани депонии за цврст отпад во Македонија, кои ќе ја зголемат емисијата на метан од секторот отпад. Зголемување на емисиите на метан може да се очекува и со воведување на постројки за третман на резиденцијалните/комерцијални и индустриски отпадни води. Закиселување и еутрофикација: За остварување на целите за редуција на емисиите на загадувачките супстанции кои предизвикуваат закиселување, а воедно и деградација на животната средина, материјалите, како и негативниот ефект врз здравјето на луѓето потребно е донесување на	

	сите планирани документи во согласност со Националната програма за приближување на правото кон Европската унија. Земјоделство: Во моментот во Република Северна Македонија не постои политика за агро-екологија и единствената тековна активност е шемата за органско производство управувана од страна на Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство. Исто така, до сега нема пропишано ограничување на емисиите на амонијак од употребата на цврсти вештачки ѓубрива базирани на карбамид.	
Акционен план и Програма за управување со бучава (2011).	Бучавата, во форма на непријатен звук или звучна појава, при одреден интензитет предизвикува непријатно чувство кај човекот и влијае на неговата психофизичка состојба, ја намалува работната продуктивност, го попречува одморот и сонот и создава немир и нерасположение. Бучавата предизвикува директно нарушување на мирот, здравјето и работоспособноста на граѓаните. Континуирано изложување на зголемена бучава доведува до појава на нервози и немирен сон, зголемување на крвниот притисок, нарушување на центарот за рамнотежа и во екстремни случаи губење на слухот. Целите за подготовка на Акционен план и Програма за управување со бучава во општина Охрид и бенифитот од имплементација на истите се: - намалување на бучавта на локации каде луѓето се изложени на високо ниво на бучава, - избегнување на последиците по здравјето на луѓето и животната средина во целост, - подобрување на квалитетот на домување во урбаните средини и намалување или избегнување евентуална миграција на локалното население, - зголемување на атрактивноста на областа за развој на локален бизнис и туризам, - да направи квантитативни и квалитативни проценки и утврдување на жаришта на бучава и поставување на приоритети за интервенција, - поврзување со други локални, национални и регионални стратегии и планови.	Усогласеност: Во ЛЕАП за општина Охрид дадени се препораки за намалување на негативните влијанија од зголемено ниво на бучава во животната средина кои се во согласност со предложените мерки и активности во Акционен план и Програма за управување со бучава во општина Охрид (2011 год.) кои требало да ги спроведе надлежниот орган во период од 5 год.
Национална стратегија за транспорт на РМ (2007-2017)	-Промоција на економскиот раст со градење, подобрување, управување и одржување на транспортните служби, инфраструктура и мрежи за добивање на максимална ефикасност, -Промоција на интегрираната и интерконектираната транспортна мрежа која воспоставува ефективни услуги за корисниците, -Промоција на социјалниот фактор со поврзување на далечните и неразвиени заедници и пристапноста на транспортната мрежа, -Промоција на заштита на животната средина	Усогласеност: Во ЛЕАП за општина Охрид се предвидуваат активности и мерки за подобрување на патната инфраструктура во руралната средина, дадени се препораки за редовно одржување на патната инфраструктура во општината. Изградба на под - делници од автопатот А3 (Пештани – Св. Наум) кои минуваат во близина на заштитната крајбрежна зона на езерото не е во корелација со целите на Стратегијата и начелата за заштита на животната средина и природата . Во акциониот план дадени се препораки за Реализација на мерките, препорачани во

	и подобрување на здравството со градење и инвестирање во јавниот транспорт и другите видови ефикасен и постојан транспорт кој ја намалува емисијата и потрошувачката на ресурси и енергија, -Подобрување на безбедноста на патувањето со намалување на несреќите и подобрување на личната безбедност на пешаците, велосипедистите, возачите, патниците.	последниот Извештај од Мисијата на UNESCO во 2017 година (Стопирање на изградба на под - делници од автопатот А3 (кои минуваат во близина на заштитната крајбрежна зона на езерото) се додека не се преземат сите соодветни мерки за да се избегнат и минимизираат потенцијалните негативни влијанија. Локалната јавност има интерес за реализација на проширување на опфатот на урбанизацијата и ги поддржува иницијативите за изградба на големи инфраструктурни објекти во НП Галичица, како што е изградба на експресен пат кој би поминувал низ Националниот парк и истото не е во корелација со целите на Стратегијата и начелата за заштита на животната средина и природата. Во ЛЕАП за општина Охрид дадена е препорака за забрана за реализација на големи инфраструктурни објекти како што е експресен пат низ НП Галичица .
Стратегија за демографски развој на РМ, 2008-2015	Целта на Стратегијата е обезбедување одржлив демографски развој на Република Северна Македонија преку подобрување на квалитетот на човечкиот капитал и социјална кохезија. Специфични цели: - Забавување на стапката на намалување на населението и создавање услови за одржлив демографски развој на земјата; - Намалување на регионалните демографски нееднаквости и креирање одржлива територијална дистрибуција и квалитетен живот на населението; - Намалување на постоечките разлики и нееднаквости помеѓу населението, со цел зголемување на социјалната кохезија.	Усогласеност: Во ЛЕАП за општина Охрид се предвидуваат мерки и активности кои треба да се имплементираат во планскиот период, со цел да се постигне демографски развој, односно отворање на нови работни места, намалување на социјалните разлики, подобрување на квалитетот на живот и сл.
Национална стратегија за намалување на сиромаштијата и социјалната исклученост во Република Македонија 2010-2020	Намалување на сиромаштијата и социјалната исклученост во Република Македонија, преку подобро користење и зајакнување на расположливите човечки и материјални ресурси, подобрување на условите за живот, за работа и на општествените услови на сите граѓани, системско и институционално содејство во функција на побрз развој, повисок стандард, поквалитетно живеење и развој на механизмите за социјално вклучување на ранливите категории граѓани во локален контекст.	Усогласеност: Во ЛЕАП за општина Охрид се предвидуваат мерки и активности кои треба да се имплементираат во планскиот период, со цел да се намали сиромаштијата, односно отворање на нови работни места, намалување на социјалните разлики, подобрување на квалитетот на живот и сл.
Национална Стратегија за развој на туризмот (2009-2013)	Градење на имиџ на препознатлива европска дестинација за туризам, базиран на културното и природното наследство и препознатлива по производите со висок квалитет инкорпорирано во заедничко име – туристички производ на Македонија. Развој на производи и услуги (препознатливи производи, категоризација на сместувачките капацитети, вински туризам, рурален туризам, култура и занаети, бањи), соодветен пристап и инфраструктура (патна инфраструктура, воздушен пристап), Управување и заштита на животната средина и културното наследство, развој на туризмот	Усогласеност: Во ЛЕАП за општина Охрид се предвидени активности за донесување Стратегија за туризам, базирана на најдобра пракса, вклучувајќи прописи за туристички активности, подвижни објекти на плажите и комерцијални активности на отворено и нивно доставување до Комисијата за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион за ревизија од страна на советодавните тела

	преку јавно-приватно партнерство , како и подобрување на туристичката инфраструктура и туристичката понуда.	
Национална Стратегија за рурален туризам (2012-2017)	Идентификување на концептот и стратегијата за развој, поставување на рамка за поттикнување на развојот како дел од севкупната туристичка понуда на Република Македонија, евиденција на сместувачки и угостителски објекти, зголемување на капацитетите, вработувањата и туристичката понуда во руралниот туризам.	
Национална стратегија за Механизмот за чист развој (2008-2012)	Една од целите на Националната стратегија за Механизмот за чист развој е олеснување на трансферот на инвестиции и технологии преку механизмот за чист развој за имплементација на проекти кои ги намалуваат емисиите на стакленички гасови (ревитализација на големи електрани, замена на гориво со природен гас, когенеративна постројка за централно греење, хидроцентрали, геотермална енергија).	Усогласеност: Во ЛЕАП за општина Охрид се предвидуваат мерки кои ќе ги подобрат состојбите во земјоделството, шумарството, користењето на земјиштето, искористување на потенцијалот за производство на енергија и топлина од обновливи извори на енергија и сл. кои се идентификувани како едни од главните извори на стакленички гасови, што влијаат врз климатските промени.
Стратегија за приспособување на здравствениот сектор кон климатските промени (2011-2015)	Општата цел на оваа Стратегија е да се планираат мерки за адаптација кон климатските промени во здравствениот систем, со цел да се спречат и/или надминат постојните и идните ризици и веднаш да се одговори на ризиците и проблемите за здравјето и благосостојбата на луѓето кои се очекуваат како резултат на климатските промени во државата. Главните цели на Стратегијата се: - Обезбедување на координиран приод и функционална соработка во насока на ефективно и ефикасно искористување на расположивите ресурси помеѓу секторите и релевантните институции, - Зголемување на свесноста кај луѓето за климатските промени и нивното влијание врз здравјето, - Градење на интегриран ефикасен и ефективен пристап за превенција, рано предупредување, справување и надминување на последиците од климатските промени од топлотни бранови, - Надминување на последиците врз здравјето на луѓето од климатските промени поврзани со аерозагадувањето и ладното време во зима со воспоставување на мерки за контрола и превенција, - Градење на интегриран ефикасен и ефективен пристап за превенција, рано предупредување, справување и надминување на последиците од климатските промени настанати како резултат на зголемена УВ-радијација, - Контрола и превенција на алергиските болести предизвикани од полени во контекст на климатските промени, - Градење на интегриран, ефикасен и ефективен пристап за превенција, рано предупредување, справување и надминување на последиците од климатски промени поврзани со поплави и пожари, - Заштита од појава на заразни болести кои	Усогласеност: Со ЛЕАП за општина Охрид се планира просторниот развој и уредување на Општината да се темели на мерките за адаптација кон климатските промени што директно или индиректно ќе придонесе за подобрување на здравјето и благосостојбата на населението. Активно учество на одговорните лица за животна средина во подготовка на потребната документација за изградба на регионална депонија во Југозападен плански регион, затворање и ревитализација на депонија Буково и чистење на нелегални микро депонии, системски промени за регулирање на начинот на греење кај населението преку промоција и поттикнување на гасни горива и други обновливи извори на енергија, подигнување на свеста за редовно одржување на димоводните канали и горилници на правните субјекти и домаќинствата ќе придонесат за намалување на ризикот од загадување на медиумите во животната средина и намалување на потенцијалниот ризик по здравјето на луѓето.

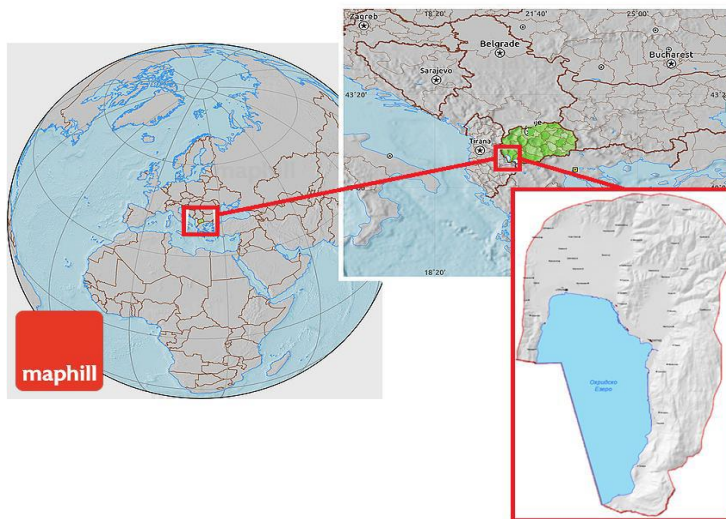
	се очекува да бидат здравствен проблем при климатски промени.	
Стратегија за мониторинг во животната средина (2004)	Целта на Стратегијата е мониторирање и известување за состојбата на сите медиуми на животната средина.	Во ЛЕАП за општина Охрид се предвидуваат мерки за воспоставување мониторинг со кој ќе се следи состојбата на медиумите од животната средина, ќе се обезбедат податоци и нивна достапност, што ќе помогне во идните процеси на планирање и користење на просторот.
Стратегија и акционен план за имплементација на Архуската конвенција (2005)	Пристапи за подобрување вклученоста на јавноста и подигнување на јавната свест за прашања од областа на животната средина	Во постапката на усвојување на ЛЕАП за општина Охрид и подготовката на Извештајот за СОЖС ќе биде обезбедено учество на јавноста што ќе придонесе во процесот на одлучување и донесување на одлуки

4. РЕЛЕВАНТНИ АСПЕКТ НА КАРАКТЕРИСТИКИ НА МОМЕНТАЛНАТА ЖИВОТНА СРЕДИНА ЗА ОПШТИНА ОХРИД

Природните карактеристики на едно подрачје претставуваат збир на вредности и обележја создадени од природата без учество и влијание на човекот. Анализата на карактеристиките на подрачјето, односно опфатот на кој е планирана реализацијата на Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025), претставува појдовна точка за идентификација на осетливите елементи на животната средина. Локацијата на планскиот опфат е територијата на општина Охрид, и во описот на животната средина за локацијата ќе се разгледуваат карактеристиките на општината.

4.1 Географска положба

Општина Охрид се наоѓа во југозападниот дел на Република Северна Македонија, лоцирана на североисточниот брег на Охридското Езеро, со површина од 389,93 km². Сместена е помеѓу високите планини Јабланица и Мокра Планина од западната и Галичица од источната страна. Општина Охрид се граничи со општините Дебарца на запад и север, Демир Хисар на североисток, Ресен кон исток, а на југ Општината се граничи со Р. Албанија.

Слика бр. 5 Местоположба на Општина Охрид

Општината зафаќа простор, претставен со рамничарски и ридско-планински релјеф. Рамничарскиот простор го сочинува Охридското поле, настанато како и самата котлина со тектонско спуштање по должина на раседите кои водат во подножјето на планината Галичица на надморска височина од 695 m до 700 m. Охридското подрачје ја преживеало езерската фаза, а езерскиот басен во намален обем се задржал и до денес. Причина за намалување на нивото на водата во езерото е тонењето на гребенот кој процес се уште трае. Охридското Езеро е едно од најдлабоките езера во светот, со просечна длабочина од 155 m и најголема измерена длабочина од 288 m.

4.2 Геолошки и хидрографски карактеристики

Геолошката градба на поширокото подрачје во Општината ја чинат доминантно алувијални творби, полувијални седименти, распространети во рамничарскиот дел. Алувијалните наноси по однос на инженерско - геолошките карактеристики, претставуваат претежно лабилни терени со ниски вредности на физичко - механичките својства. Регионално, од геолошки аспект, подрачјето на Општина Охрид се наоѓа во Западно -македонската геотектонска зона, односно во рамките на Охридскиот неоген басен. На ова подрачје, во основата на неогените и квартерни седименти, лежат тријаски карпи, а на површината на теренот се констатирани езерски и барски седименти кои се таложени во квартерниот период и имаат најголемо распространување.

Охридско - дебарскиот гребен е најмаркантната морфоструктура на тонење во рамките на Западно - македонската зона. Создавањето на оваа грабенска структура е поврзано со крајот на долен и почетокот на среден плиоцен, односно периодот кога започнува експанзија на орогената фаза со манифестација на интензивни диференцирани вертикални движења. Како резултат на ваквите процеси во почетокот се реактивираат старите раседни структури. Подоцна по нивната должина доаѓа до тонење на просторот, односно до негово претворање во плиоценските езерски басени Охридски и Дебарски.

Плиоценските седименти во Охридскиот Басен се утврдени во јужниот дел (Љубаништа), како и во северозападниот дел. Планината Галичица, со нејзиниот највисок врв – Вир (2.288 m н.м.), претставува доминантна релјефна појава (хорст) сместена помеѓу басенот на Охридското Езеро на запад и Преспанското Езеро на исток. Има издолжена форма со меридијански правец во должина од околу 50 km, додека нејзината најмала широчина (с. Трпејца – с. Лескоец) достигнува 10 km.

Во согласност со истражувањата на Геолошкиот Завод - Скопје може да се најдат следните геолошки формации:

- Комплекс на палеозојски метаморфни и магматски стени,
- Комплекс на мезозојски седиментни стени, и
- Комплекс на терциерни и квартерни седименти.

4.2.1. Сеизмолошки карактеристики

Охридскиот регион е сеизмички активно подрачје. Раседите се протегаат по должина на источниот брег на Охридското Езеро кон планината Галичица и источниот раб на Охридското поле, а на север се наоѓа Дримската сеизмогена зона. Сеизмичките дејства од локалните и подалечните епицентрални жаришта, кои имаат влијание на овој простор, можат да предизвикаат земјотреси во Охридската Котлина со интензитет од 7 до 9 степени MCS.

Стандардните земјотреси, како и сулфатарата „Дувло“, поставена на тектонски активната североисточна - југозападна линија, која се наоѓа во Охридскиот басен, во близина на село Косел, ја оцртува тектонски нестабилната положба на регионот.

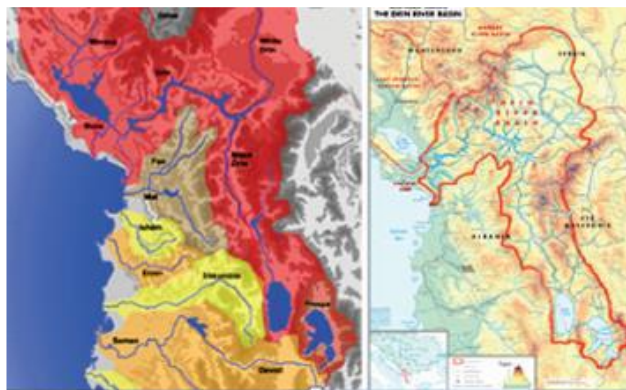
Охрид се наоѓа во Дримската сеизмогена зона, во која е можна појава на земјотреси во подрачјата на Корча, Охрид, Дебар и Пешкопеја. Сеизмолозите регистрирале повеќе епицентри во поблиската околина на Охрид, со јачина од 8 до 9 степени по MCS, кај Свети Еразмо, над село Долно Лескоец, кај месноста Билјанини извори, Љубаништа и кај Пештани. Делот од просторот на ридот, стариот град и делот од падината на планината Петрино, во однос на рамнинскиот дел во Охридското поле, за најмалку еден степен се поиздржливи на земјотреси, додека крајниот источен дел, поранешното мочуриште, е почувствителен во однос на останатиот рамнински дел.

Слика бр.6 Тектонска карта на Република С. Македонија

4.2.2. Хидрографски карактеристики

Според хидрографската поделба на територијата на Р. С. Македонија, Општина Охрид припаѓа на Јадранскиот речен слив. Преку него се одводнуваат западните и југозападните делови на Р. С. Македонија односно површина од 3.350 km², а според големината претставува втор слив во нашата држава. На него му припаѓаат сливните површини на Охридското и Преспанското Езеро. Најзначајна река во овој слив е реката Црн Дрим.

Слика бр. 7 Локација на Охридското Езеро во Дримскиот слив

Најважна карактеристика на овој регион е Охридското Езеро, кое се наоѓа во Охридско - струшката котлина, поточно на 41 степен северна географска широчина и меѓу 20 и 21 степен источна географска должина. Учеството на езерската површина во вкупниот слив изнесува 7,36 %. Охридското Езеро се наоѓа на надморска височина од 693,17 m и претставува тектонска потонатина. Зафаќа површина од 358 km², од кои 2/3 или 238,79 km² и припаѓаат на Р. Северна Македонија, додека останатата 1/3 или 119,39 km² и припаѓаат на Р. Албанија. Езерото е со должина од 31 km, широчина 15 km, просечна длабочина од 155 m и максимална длабочина од 288 m. Се смета за едно од најпровидните езера во Европа (22 m), а според длабочината се наоѓа на седмо место.

Сливното подрачје на Охридското Езеро опфаќа 40 притоки, 23 на албанска и 17 на македонска страна, меѓу кои доминираат суводолици кои течат само при обилни врнежи и при топење на снег. Главни површински водотеци во Охридското Езеро се реките Коселска, Велгошка, Черава, а од 1961 година и реката Сатеска. Природниот слив на Охридското Езеро изнесувал 1.042,25 km², се до внесување на реката Сатеска во сливот на Охридското Езеро кога истиот се зголемува за 398,36 km².

Извор: Риболовна основа за риболовна вода “Охридско езеро” за период 2017 - 2022 година
Слика бр. 8 Географска карта на сливно подрачје на Охридско езеро

Коселска Река извира под Плаќенска Планина и по должината на својот тек ги носи имињата на населените места покрај кои тече (р. Свињишка, р. Опеничка, р. Коселска и пред вливот во Охридското Езеро – р. Далјан).

Коселска река е поројна. Пороите од сливот и го насипуваат коритото со наноси, така што при голем водостој се случуваат излевања од коритото и поплави во атарите на селата каде реката поминува. Заштита на коритото се врши со комплексни мерки во кои доминира пошумувањето на ерозивните површини од кои се свлекува материјалот.

Регулација на р. Далјан во градското подрачје, што претставува всушност и граница на урбаниот опфат, сè уште не е планирана. Регулацијата на поројот Рача е направена во 60-тите години на XX век и тоа во долниот тек и во главните корита - во двата крака, како и во активните притоки.

Објектите, предвидени во главните корита и притоците, имаат за цел да ја намалат поројноста и да го заштитат регионалниот пат и обработливото земјиште од пороен нанос.

Просечен годишен проток измерен на мерното место во с. Косел изнесува $1,32 \text{ m}^3/\text{sec}$, а просечниот проток во летниот период кога има низок водостој е околу $0,5 \text{ m}^3/\text{sec}$. Квалитетот на водата на реката до с. Косел е од прва категорија, а од селото до вливот во Охридското Езеро истата е променлива.

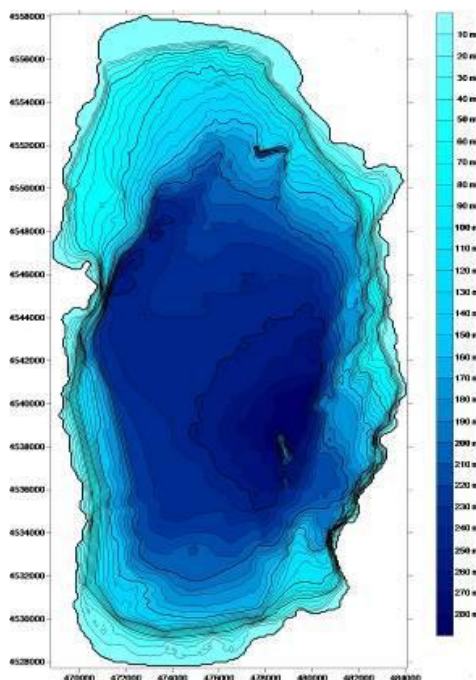
Поголеми зафати на вода од р. Коселска се вршат на следните места:

- Брана во с. Косел каде што во летниот период кога се врши наводнување се одвојува околу 60% од вкупното количество на вода,
- Зафат за наводнување на јаболковите овоштарници кои се наоѓаат кај Алтанин Мост, а која ја зафаќа скоро целата преостаната вода така што реката во езерото се влева со околу $5 \text{ l}/\text{sec}$, а во посушните години истата пресушува за време на наводнувањето.

Река Велгошка, позната како Сушица или Летничка ја сочинуваат водите од Летничкиот и од Рамненскиот поток, а ги прифаќа и водите од потоците Чардашница и Шопченица. Во сливот, на долниот тек таа е реципиент на отпадните води од охридската индустриска зона. Заради карактерот на реката - суводолица и искористувањето на нејзината вода во средниот тек за наводнување, водотекот во долниот тек во сушниот период воглавно е отпадна вода.

Река Черава извира во Р. Албанија, а во Р. С. Македонија влегува западно од село Љубаништа и се влева во Охридското Езеро. Должината на реката во Р. С. Македонија изнесува 2 km. Заради ерозивноста на земјиштето низ кое тече реката во Р. Албанија и заради собирање на отпадни води од селата во Р. Албанија водата во р. Черава според квалитет во просек е од трета и четврта категорија.

Река Сатеска извира од Петрчанските извори источно од с. Врбјани и тече на југ низ Горна Дебрца. Поминува покрај с. Арбиново, низ с. Издеглавје покрај с. Ново Село, низ с. Ботун, покрај с. Климестани и с. Мешеишта. На север од с. Волино е поставена регулациона брана која ги дели водите на реката на два дела. Едниот дел тече по старото корито кое се влева во реката Црни Дрим (во Општина Струга), а другиот дел преку каналот на р. Сатеска се влева во Охридското Езеро. Должината на каналот изнесува околу 6 km. Просечен годишен проток на вода на мерното место во с. Ботун изнесува $6,11 \text{ m}^3/\text{sec}$, а просечен проток во летниот период кога е низок водостојот изнесува $0,9 \text{ m}^3/\text{sec}$.

(Извор: Риболовна основа за риболовна вода “Охридско езеро” за период 2017 - 2023 година)

Слика бр. 9 Батиметриска карта на Охридско езеро

Квалитетот на водата од река Сатеска до вливот на матицата која ги носи водите од Сини Вирој и Голема река е од I категорија. По вливањето на Голема река квалитетот и бистрината на водата опаѓа и е променлива се до с. Мешеишта. Песочанска Река е западната притока на реката Сатеска на неа изградена е Хидроцентрала со брана за собирање на вода во местото Радомирово.

Охридското Езеро се полни претежно со изворска вода - површински и сублакустрични извори. Најголем број површински извори се наоѓаат по должината на јужниот брег, околу манастирот Св. Наум, во околината на Тушемиште и Старова и градот Поградец на албанска страна. Доста застапен е карстен тип на издан, во тријаските варовници на Галичица, Јабланица, која се дренира преку бројни извори, од кои најзначајни се изворите кај Св. Наум ($Q = 5 - 10 \text{ m}^3/\text{sec}$), Билјанини извори ($Q = 0,05 - 0,3 \text{ m}^3/\text{sec}$), Беј Бунар ($Q = 40 - 100 \text{ l}/\text{sec}$).

Резерви на подземни води

Од аспект на планирање и развој, многу е значајна состојбата со резервите на подземни води и нивното искористување. Поради отсуство на организирано систематско и континуирано истражување, следење и ажурирање на податоците на ниво на Р.С. Македонија, резервите на подземните води се прикажани само како проценети експлоатациони резерви.

Во приобалниот рамнински дел на Охридското поле, како и меѓу Љубаништа и Св. Наум, се јавуваат високи подземни води сè уште недоволно испитани и утврдени. Во овој простор досега се регистрирани околу 20 извори од кои 5 се со издашност од 1-2 l/sec, 2 со издашност под 1 l/sec. Карстните врела кај Охрид, Свети Наум и Велгошти достигнуваат издашност и до 20 l/sec.

Крајбрежниот езерски појас е изложен на штетното дејствување на поројните води или засипување од поројните наноси кои се јавуваат како последица на ерозија. Овие појави се манифестираат поради геолошката подлога, топографските услови, изразени преку стрмните наклони на падините како и отсуство на добар вегетациски покрив, тревната или шумска површина. На потегот Охрид - Горица - Пештани под падините на планината Галичица регистрирани се 5 порои со површина од 22,6 km², кои немаат постојан проток, а повремено носат наноси од покрупен материјал како резултат на дробење на неотпорната подлога.

Сите реки во охридскиот слив минуваат низ населени места и многу често се загадени со комунални отпадни води и цврст отпад. Најзагрижувачка е состојбата со река Коселска, во чија близина се наоѓа депонијата „Буково“. Во неа се влеваат индустриски води од правните субјекти во индустриската зона и комунални отпадни води. Исто така проблем претставува и направениот бај пас на колекторскиот систем, бидејќи во периоди на поинтензивни атмосферски врнежи доаѓа до мешање на атмосферската и комуналните отпадни води и уште поголемо оптоварување на реката Коселска.

4.3. Климатски карактеристики и квалитет на амбиентален воздух

Во Охридскиот Регион преовладува умерено - континентална клима, како последица на струењата кои продираат од Јадранско Море преку реката Црн Дрим и влијанието на Охридското Езеро кое се јавува како термички регулатор. Овие влијанија придонесуваат пред сè во формирање на специфичен термички и плувиометриски режим, кој се карактеризира со мали амплитуди на промена на температурата на воздухот во текот на годината.

Високите планински масиви на планините Галичица, Караорман и Јабланица, кои го опкружуваат подрачјето на Охридската Котлина, овозможуваат одржување на постојаност на климатските струења и овозможуваат „блага“ клима во регионот.

4.3.1 Температура

И покрај сегашниот висок систем на човековите достигнувања на полето на науката и техниката, климата е значаен фактор во повеќето стопански гранки, особено во земјоделството, водостопанството, туризмот и др. Се прават обиди за вештачко влијание врз климата на одделни подрачја. Некои резултати веќе се постигнати во менувањето на одделни климатски карактеристики, како што се стимулирањето на врнежите, спречувањето на градоносните процеси и сл. Но сепак климата со сите свои природни обележја и понатаму ја условува стопанската и животната активност на човекот.

Дистрибуцијата на загадувачките материи покрај другото зависи и од метеоролошките прилики кои влијаат на промената на климата. Емисијата и нивото на загадувачките материи се во функција на:

- температурата на воздухот

- воздушните струења
- облачноста
- атмосферските талози (врнежите)
- влажноста на воздухот.

Средногодишната просечна температура на воздухот во Општината изнесува 11.4 °C, со максимални средномесечни температури во јули и август од 21,2 °C и 34,4 °C. Најниската средномесечна температура, е забележана во јануари - 17,2 °C, е апсолутниот минимум.

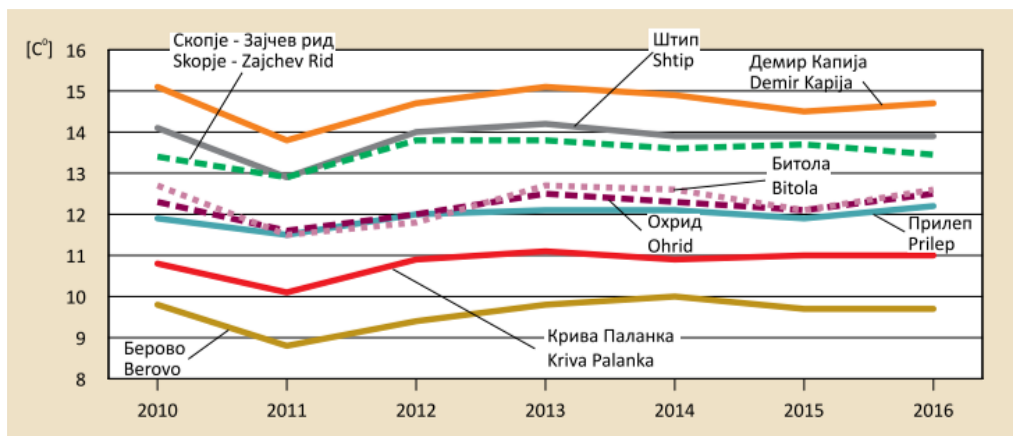
Охридската Котлина се одликува со долготрајно сончево зрачење, а просечното годишно сончево зрачење изнесува 2.233 часови или во просек 6 часа дневно. Максимумот на сончево зрачење се постигнува во јули месец со вкупно 308 сончеви часови или во просек 10 часа дневно, додека минимумот е во јануари и изнесува во просек 3 часа дневно.

Од вкупниот број денови во годината, 24 % се ведри, 27 % се тмурни, а 49 % се облачни.

Релативната влажност на воздухот има спротивен од во однос на температурата на воздухот. Од јануари до јули опаѓа, а потоа се зголемува. Просечната годишна влажност на воздухот е 71 %, со максимум во декември и јануари (79 %), а минимум во јули и август (60 %).

Испарувањето од слободната водна површина во Охридската Котлина е поголемо од количината врнежи. Просечно годишно испарува 836 l/m², а годишната сума на врнежи изнесува 708 l/m². Најголемо е испарувањето во август (137 l/m²), потоа во јули (132 l/m²), а најмало во јануари со 27 l/m².

Маглата е ретка појава во Охридската Котлина, а просечно годишно се јавуваат 5 дена во зимските месеци од годината. Просечниот број на мразни денови изнесува 61.

Извор: Управа за Хидрометеоролошки работи, <http://www.stat.gov.mk/Publikacii/ZivotnaSredina2017.pdf>
Графикон бр 2 Средногодишни температури на воздухот во Општина Охрид

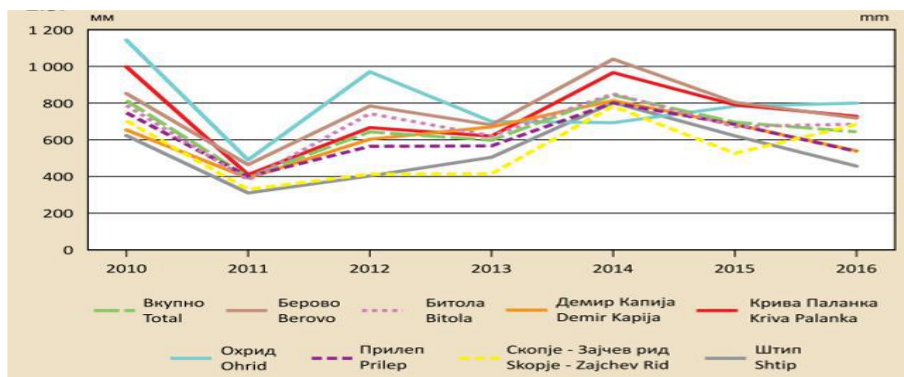
4.3.2 Врнежи

Врнежите во Охридската котлина се условени од медитеранскиот пливиметриски режим. Поголемиот дел од годишните врнежи паѓаат во ладниот дел од годината, со максимум во доцна есен, а помал во топлиот дел од годината, со минимум во летните месеци. Значајно е и тоа што

врнежите во охридската котлина главно се од дожд, а сосема мала количина од кусотраен снег. Просечно, годишно во охридската котлина има 19 денови со снежен покривач. За развојот на вегетацијата значаен е распоредот на просечните температури и врнежи по годишни времиња, какои во тек на вегетациониот период (01. IV до 30. IX)

Есента е потопла од пролетта, а просечната температура на воздухот за време на вегетациониот период изнесува 16,8 °C. Распоредот на врнежите е доста неправилен. Имено, најголеми количини на врнежи има во зимскиот (224 mm) и есенскиот (208 mm) период, а најмали во летниот период (96 mm). За време на вегетациониот период паѓаат 248 mm воден талог, што претставува 35 % од вкупната сума на врнежи.

На следниот графички приказ дадени се средногодишните количини врнежи во Општина Охрид за период 2010 – 2016 година.

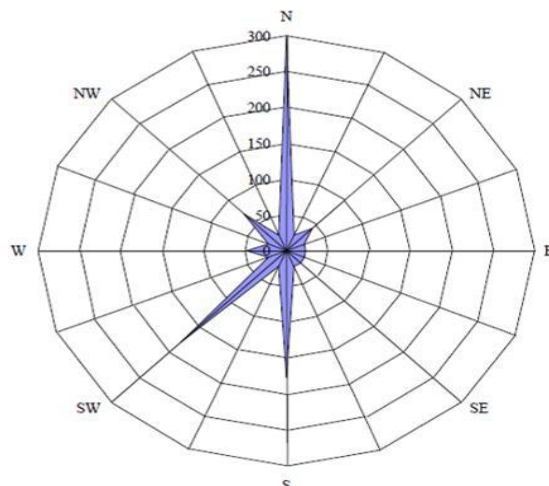
Извор: Управа за Хидрометеоролошки работи, <http://www.stat.gov.mk/Publikacii/ZivotnaSredina2017.pdf>
Графикон бр. 3 Средногодишни количини врнежи во Општина Охрид

4.3.3 Ветрови

Охридската котлина се одликува со посебен режим на ветрови, условено од езерото. Покрај ветровите што се јавуваат поради општите атмосферски промени, се јавуваат и ветрови од локален карактер, како последица на нееднаквото загревање на воздухот над копното и езерската површина.

Ветровите во Охридската котлина имаат и свои локални називи, било според правецот на дувањето или називи што им ги дале охридските рибари. Овие локални ветрови имаат влијание на општиот распоред и зачестеноста на правците на ветровите во котлината. Така, според мерењата на мерниот пункт Охрид, во овој дел преовладува северниот, потоа југозападниот и јужниот ветер. Честината на ветровите и мирните периоди, исто така, се менуваат во текот на денот, особено во летниот период. Утрата се карактеризираат со доминација на северните ветрови и тишините. Состојбата целосно се менува попладне, кога ветровите од југ и југоисток ги потиснуваат тишините. Локалните ветрови имаат влијание на општиот распоред и зачестеноста на правците на ветровите. Преовладува северниот ветер, со просечна годишна брзина од 2,4 m/sec. Овој ветер дува преку целата година, најчесто во вечерните часови.

Охридската котлина е доста ветровита. Нај ветровити се месеците септември и октомври.

Слика бр.10 Ружа на ветрови во Охридскиот регион

4.3.4 Испарување, магла и роса во Охридската котлина

Испарувањето од слободната водна површина е поголемо од паднатите врнежи. Просечно годишно испаруваат 836 l/m^2 додека годишната сума на врнежи е $708,3 \text{ l/m}^2$. Испарувањето е најголемо во август 137 l/m^2 , а најмало во јануари 27 l/m^2 . Маглата е ретка појава во охридската котлина. Просечно годишно се јавуваат 5 дена со магла, од кои два во јануари и по еден во ноември, декември и февруари. Росата се јавува преку целата година но со најголема зачестеност е од април до јуни и од септември до ноември. Просечно годишно се јавуваат 113 дена со роса. Според методологијата на Ј. Мавродиев за климатските подрачја, климата во охридската котлина припаѓа на топлото континентално климатско подрачје и тоа до надморска височина од околу 800 m.

4.3.5 Климатски промени

Предвидените промени во климата (изразени како промени во температура на воздухот и врнежите) се развиваат постепено и резултатите се значајни на подолг период. Најголемо влијание имаат поплавите. Поплавите се зачестена појава во Р.С. Македонија претставуваа локална манифестација на последиците од глобалните промени и предизвикаат значителни штети. Според подготвените регионални сценарија за Македонија оваа зона е под доминантно-континентално климатско влијание. Од анализата на тие климатски сценарија произлегува дека средногодишната температурата во оваа рефугијална зона за 50 години ќе се покачи во просек за $2,0 \text{ }^\circ\text{C}$, додека за 100 години $4,0 \text{ }^\circ\text{C}$. При тоазимските температури ќе се зголемат речиси исто како просекот ($2,0$ и $3,9 \text{ }^\circ\text{C}$ за 50 и 100 години), што важи и за летните, освен температурата после 100 години ($2,1$ и $4,4 \text{ }^\circ\text{C}$ за 50 и 100 години). Годишните суми на врнежи ќе се намалат за 3 % (50 години) и 8 % (за 100 години). При тоа врнежите ќе се намалат само во тек на летната, пролетната и есенската сезона (-18% за 100 години - лето) додека зимските врнежи ќе се зголемат (+4% за 100 години). Меѓутоа

врнежите во југозападниот регион каде и спаѓа Охридскиот регион нема да се намалат значително како во централните и јужните делови на Македонија.

Климатските прилики во овој рефугијален реон поради присуството на Охридското и Преспанското Езеро, како и клисурата на Црн Дрим се прилично константни, бидејќи целиот тој систем делува како еден термостат и овозможува поволни услови за развој на рефугијалната шумска вегетација.

4.4. Природно и културно наследство

Недвижни споменици на културата според Заводот за заштита на културно-историското наследство на Република Северна Македонија се следните:

- регистрирани споменици на културата,
- евидентирани споменици на културата,
- археолошки локалитети-сите наоѓалишта, или било кои трагови на човековата егзистенција, кои сведочат за епохите и цивилизациите, за кои ископувањата или откритијата се главен извор на научни информации,
- споменички градителски целини-населби или архитектонски комплекси, односно подрачја кои, како изграден простор, имаат посебно културно значење, а кои се заштитуваат, и вклучуваат во современиот развој, во обем кој тоа го овозможува карактерот на заштитата,
- поединечни (архитектонски споменици)-архитектонски дела од посебно културно значење, со нивната заштитена непосредна околина, или локација што им припаѓа, кои се заштитуваат за да се заштити нивната изворност и да се обезбеди нивна соодветна конзервација, реставрација и ревитализација.

Културно наследство е општ термин кој се употребува како назив за сите видови материјални објекти, структури, архитектура, архитектонски целини и историски места кои се создадени во текот на човековата повеќекратна културна традиција.

Охридското Езеро долго време е познато како суперлативен природен феномен. Со геолошка и биолошка историја од 2 -5 милион години, се истакнува како најстаро природно езеро во Европа и едно од најстарите езера во светот. Сливот на езерото поддржува подеднакво богата и значајна биолошка разновидност и голем број ендемски видови. Овој воден екосистем од научна гледна точка, е меѓу најзначајните водни екосистеми, како што се Охридското Езеро и Тангањика.

Слика бр. 11 Охридско Езеро

Овој суперлативен природен феномен се одликува со следните исклучителни универзални вредности:

- Со најголема просечна длабочина од 155 метри Охридското Езеро е најдлабоко езеро на Балканскиот Полуостров и во Европа, според просечната длабочина е четиринаесето во светот.
- Тоа претставува последен остаток од древниот воден регион на Евроазискиот континент пред леденото време и според својата геолошка и биолошка историја се вбројува меѓу најстарите езера во Европа.
- Тоа претставува исклучително жариште на биолошката разновидност од глобално значење. Со 212 ендемични видови на флора и фауна и површина од 358,2 км², најверојатно претставува езеро со најголема разновидност во светот, во смисла на застапени ендемски видови на единица површина. Живите фосили и ендемичните видови се развиле како единствен резултат на географската изолација и непреченото одвивање на биолошката активност. Овој ендемизам на Охридското Езеро опфаќа полжави, трепчести црви, голем број реликти од алги и на дијатомеи, езерски сунѓери, алги, риби, како и 87 видови на птици. Остатоци од вегетацијата исто така се присутни во мочурливата вегетација од глацијално потекло, како единствен пример на Балканскиот Полуостров, како и во водниот растителниот свет (пр. Силикатните алги).
- Во отсуство на главните фази на глацијацијата во Плеистоценот, се создале услови за одредени екосистеми (посебно пештерски и водни екосистеми) и елементите на фауна кои се дел од овие екосистеми, да преживеат во тек на подолги периоди. Прастарите групи (реликтни видови на фауна), се распространиле преку процес на еволуција каде од еден вид настануваат два или повеќе генетски независни видови (специјација) што резултирало во бројни локални ендемични видови.
- при вреднувањето на просторот особено значење е дадено на геоморфолошките и топографските специфики, визуриите, атрактивноста на регионот и посебните климатски специфики. Од планините централно место во регионот завзема масивот Галичица со врвот

Магаро (2.275 м), додека планината Јабланица претставува западна граница на регионот со неколку врвови над 2000 м. Географскиот диверзитет на планината Галичица е претставен со сите видови релјефни форми, кои се типични за карст.

Слика бр. 12 Карстен предел на Галичица

- Охридското Езеро, Националниот Парк Галичица и Преспанското Езеро како комплексна целина, претставуваат област со изразито богата биолошка разновидност, висок степен на хетерогеност и ендемиза, и во таа смисла се смета за навистина импресивна локација во Европа.
- Во Националниот Парк Галичица за прв пат се откриени над 30 растителни таксони и тие претставуваат заштитен знак на планината. На планината Галичица се присутни 19 таксони од светската Црвена листа на засегнати растенија на IUCN кои имаат статус „ретки“ (R – rare). Вкупниот број на таксони од фауната досега забележани на територијата на Паркот изнесува над 3.150, што претставуваенормно висока разновидност на подрачје од само 25.000 ha.

4.5 Флора и фауна

Со својата единствена флора и фауна, Охридското Езеро претставува еден од најголемите биолошки резервати во Европа. Тоа претставува еден од најзначајните центри на биолошка разновидност во Европа со околу 1.200 нативни видови, од кои 586 се животински видови, а околу 614 растителни видови. Посебно значајни за науката се 212 ендемични видови, од кои 182 се животински видови. Еден дел од нив претставуваат живи фосили, речиси неизменети од времето на терцијерот, како што се ендемскиот сунѓер, реликтните видови полжави, а од рибите охридската пастрмка и белвицата.

Најексплицитна експресија на ендемизамот во Охридското Езеро е регистрирана кај групите од бенталната фауна, каде што постојат цели еволутивни линии: пијавици (Hirudinea), ракови (Crustacea), школки (Bivalvia) и полжави (Gastropoda) и сплескани црви (Turbellaria).

Во него се населени бројни ендемски и реликтни видови на слатководна флора и фауна кои датираат од терцијарот. Ендемични видови за Охридското Езеро се: *Arctodiaptomus steindachneri*

Rich, 1897, Cyclops ochridanus Kiefer, 1931 и според Лова и Старобогатов (1982) и ларвените стадиуми од видот Dreissena (Carinodreissena) stankovici.

Охридското Езеро е старо меѓу две и три милиони години. Во неговите олиготрофни води живеат над 216 растителни и животински видови кои не постојат на ниедно друго место во светот, вклучително и алги, зоопланктон, претставници на фауната на дно како плоснатите црви Turbellaria, полжави и нижи ракови, како и 21 видови риба вклучително и пет вида пастрмка. Во и околу Езерото живеат повеќе од 90 видови птици.

Во Охридското Езеро присутни се 40 видови виши водни растенија (од кои еден вид е интродуциран) и 19 видови се Charophyta, од кои еден вид е Балкански ендемит.

Особено е значаен диверзитетот на алгите од кои дијатомејските алги се со најголем диверзитет, потоа сунѓерите Porifera (4 видови), Platyhelminthes (75 видови од кои повеќе од 35 се ендемични), Rotifera (49), Nematoda (24 видови со 3 ендемити), Oligochaeta (36 видови од кои 17 се ендемични) Hirudinea (24 видови од кои 12 се ендемични), Acari (43), Cladocera (31 вид со 1 ендемит), Ostracoda (52 видови со 33 ендемити), Copepoda (36 видови со 6 ендемити) Decapoda (2), Isopoda (4 видови од кои 3 се ендемични), Amphipoda (10 - 11 видови од кои 9 се ендемични), Insecta (над 100 видови), Gastropoda (72 видови од кои дури 56 се ендемични) и Bivalvia (13 видови од кои 2 се ендемични) (Hristovski et al. 2015a). Висок диверзитет и ендемизам се среќава и во рамките на ихтиофауната. Според Talevski et al. (2009) во Охридското Езеро живеат 21 автохтони и 7 интродуцирани видови риби од кои 7 (33,3%) се ендемични: Salmo ohridanus, S. aphelios, S. balcanicus, S. letnica, S. lumi, Barbatula sturanyi и Gobio ohridanus.

Крајбрежните карпестите хабитати имаат значење поради гнездењето на некои птици и присуството на ендемични растителни и животински видови (пр.: разновидниот род полжави Montenegrina). Фауната на птиците брои околу 90 видови водни птици, од кои повеќе се значајни за заштита: Podiceps nigricollis, Mergus merganser, Fulica atra, Netta rufina, Podiceps cristatus, Phalacrocorax pygmeus, Aythya ferina итн. (Velevski et al. 2010).

Високо значење за биолошката разновидност имаат и влажните станишта, кои егзистираат покрај самото Езеро, како што е Студенчишко Блато, остатоците од Струшкото Блато, блатата и крајречните заедници во Љубанишкото Поле и големиот број извори.

Од емергентните растенија доминира трската, која образува дисконтинуиран појас околу езерото и зафаќа површина од околу 74 ha или 0,31% од вкупната површина на езерото. Трската во крајбрежниот регион на Охридско Езеро претставува живеалиште, засолниште и храна за многу животински видови како риби, безрбетници, водни птици итн. Исто така појасот трска претставува природен био - филтер за различни загадувачки материи. Преку процесот на нивна апсорпција и акумулација во трската се намалува загадувањето на водата во Охридското Езеро. Трската е продуцент на кислород и ја снабдува водата во Охридското Езеро со органски и минерални

материи, особено во период на распаѓање на растителната маса. Таа го намалува дејството на брановите и ветерот, при што ја спречува ерозијата на езерскиот брег, а со тоа оневозможува натрупување на тиња, песок и други наноси на езерското дно. Комплекси на трска со најголеми површини се наоѓаат на крајбрежјето на потегот Калишта – Струга, Струга – Охрид и Љубанско Поле - Св. Наум.

4.6 Искористување на земјиштето и урбан развој

Почвата и земјиштето се важни природни и економски ресурси, особено за секторите земјоделство и шумарство, индустрија и развивање на инфраструктурата.

Стратешкото планирање на просторот и намена на земјиштето од страна на локалната самоуправа има директно влијание врз заштита и унапредувањето на животната средина, особено во фазата на подготовка на плански документи за искористување и планирање на земјиштето во Општината.

Вклучувањето на целите на заштита и унапредувањето на животната средина во фазата на подготовка на плански документ ќе обезбеди одржлив развој и хумани услови за живеење во Општината, не занемарувајќи го и инфраструктурниот развој и економско - стопанскиот просперитет, како важни предуслови за привлекување на инвестиции.

Поголемо внимание од аспект на заштита на животна средина и поголемо учество на јавноста при донесување на плански документи за искористување на земјиштето ќе овозможи да се добијат планови кои ќе одговараат на реалните потреби на населението и одржлив развој на Општината.

4.6.1 Земјоделско стопанство

Подрачјето на Општината располага со голема површина обработлива земја во чија структура преовладува плодно земјиште. Вкупното расположливо земјиште и површини, кои се користат за земјоделство, во Општина Охрид, се дадени во следниов табеларен преглед:

Табела бр.7 Вкупно расположливо земјиште и површини за земјоделство

Број на индивидуални и земјоделски стопанства	Вкупна расположива површина на земјиштето во хектари	Вкупно користено земјиште	Сопствено земјиште	Земено на користење од други	Дадено на користење од други	Бр на одвоени делови на користено земјиште
3137	2395	1845	1764	126	27,8	8

Извор: Државен Завод за статистика и податоците од Пописот на земјоделско земјиште од 2007 година

4.7. Квалитет на амбиентален воздух во Општина Охрид

Загадувањето на воздухот во Општина Охрид е како резултат на емисии на загадувачки супстанции од стационарни и мобилни извори, преку одвивање на хемиско - технолошки процеси, биохемиски процеси како и домаќинството и греење на хотели (дрво, нафта и сл.) во зимскиот период. Патниот сообраќај е главен мобилен извор на загадување на воздухот. Дополнително во летниот период сообраќајот на вода е уште еден мобилен извор на загадување на воздухот.

Квалитетот на амбиентниот воздух во Општина Охрид не може да се следи, бидејќи општината не е поврзана на државната мониторинг мрежа и нема локална мониторинг станица за мерење на параметри преку кои би се оценила состојбата со квалитет на амбиентниот воздух.

Во Општина Охрид единствено се врши периодично мерење на аероседимент, на четири мерни места во градот:

- Во близина на Општата болница;
- Градинката "Јасна Ристеска";
- Главната Автобуската станица, и
- Северниот влез во градот.

Аероседиментите се значајни бидејќи истите имаат влијание врз природното и културното наследство. Честичките депонирани на вегетацијата може да го инхибираат нормално дишење и фотосинтеза на листот. Прашината може да предизвика хлороза комбинирано со појава на дебела кора и алкална токсичност произведени во влажни временски услови.

Спомениците со голем културен и уметнички интерес се често лоцирани во области каде што антропогената активност не е занемарлива (во централно градско подрачје на Охрид). Како последица на загадувањето на воздухот, издувните гасови од индустриските постројки и јавниот транспорт, се придонесува кон оштетување на градбите и екстериерите

Во септември 2019 година во рамките на проектот AIRTHINGS EU INTERREG ПРОЕКТ, БАЛКАН МЕДИТЕРАН ПРОГРАМА Општина Охрид стана дел од мрежата градови Софија, Солун, Тирана и Никозија. Партнер од Македонија е Државниот Инспекторат за животна средина. Инсталирани се 11 станични сензори за индикативно следење на еколошки параметри за квалитет на воздухот. Во Охрид се следат 5 еколошки параметри и три метеоролошки параметри. Во рамките на овој проект ќе се постават/инсталираат 15 филтри за домаќинства кои користат цврст енергенс за затоплување на своите домови.

Слика бр.13. Сензор за индикативно следење на еколошки параметри за квалитет на воздухот во Охрид

4.8 Извори на бучава

Општина Охрид, како една од најпосетуваните туристички дестинации во Р. С. Македонија, секоја година е домаќин на илјадници домашни и странски посетители. Освен значителните финансиски придобивки од посетеноста на Градот и развојот на туризмот, Општината се соочува со сериозни проблеми од аспект на животната средина, особено проблеми кои потекнуваат од зголемено ниво на бучава. Илјадниците гости, зголемената фреквенција на возила, забавните и рекреативни активности кои ги нудат Градот и угостителските објекти, градската врева, генерираат ниво на бучава која претставува сериозна закана за животната средина и здравјето на луѓето.

Имајќи ги предвид горенаведените факти и недостатокот на податоци од мониторинг на бучава, а со цел да се утврдат главните извори и состојбата со бучавата во Општината и да се превземат соодветни мерки за управување со истата, во отсуство на стратешка карта, Општина Охрид има изработено Акционен План и Програма за управување со бучавата во 2011 година. Според овој документ, особено високи вредности на ниво на бучава се забележани на мерните места на улиците Цар Самоил, Коста Абраш и градскиот плоштад, каде истите достигнуваат вредност и до $L_{eq}=81,9-89,9$ dB(A) во период на мерење ноќ, во 2:00 часот по полноќ, во екот на туристичката сезона.

Овие локации се карактеризираат со голем број угостителски објекти со отворени летни тераси или затворени простори во кои се пушта жива и друг вид гласна музика. Во полноќните часови улиците се полнат со млади луѓе кои создаваат врева од гласно смеење, пеење и сл. Сите гореспоменати фактори допринесуваат за зголеменото ниво на бучава во однос на максимално дозволените вредности.

Во согласност со планскиот документ главни причини за зголеменото ниво на бучава во Општина Охрид се:

- непочитување на законските обврски,
- несовесно работење на угостителските работници,
- ниска култура на однесување на локалното население, гостите и посетителите,
- несоодветно просторно уредување, особено во стариот дел од градот, каде од двете страни на тесните улички се наоѓаат голем број на угостителски објекти,
- тесен и затворен простор за ширење на бучавата, односно не постои можност за намалување на интензитетот на бучава од изворот со зголемување на растојанието, особено во стариот дел на Градот,
- несоодветна звучна изолација на угостителските и станбените објекти,
- голема фреквенција на возила, стар возен парк, застој во сообраќајот, возење со голема брзина и сл.

Ваквата состојба придонесува за зачестеност на поплаки од граѓаните на Општина Охрид, поради вознемиреност од бучава од горенаведените извори.

Во Општина Охрид мерења на бучава се спроведува во случај на поплака од граѓани за зголемена бучава и вознемирување, а мерењата се вршат од страна на инспекциските лица на Општина Охрид.

Инспекциските служби на Општина Охрид во изминатите години имаат изречено повеќе прекршочни казни на угостителски објекти за зголемена бучава и непочитување на законските одредби.

Бучавата, во форма на непријатен звук или звучна појава, при одреден интензитет предизвикува непријатно чувство кај човекот и влијае на неговата психофизичка состојба, ја намалува работната продуктивност, го попречува одморот и сонот и создава немир и нерасположение. Бучавата предизвикува директно нарушување на мирот, здравјето и работоспособноста на граѓаните.

Континуирано изложување на зголемена бучава доведува до појава на нервози и немирен сон, зголемување на крвниот притисок, нарушување на центарот за рамнотежа и во екстремни случаи губење на слухот.

4.9 Демографски карактеристики

Вкупниот број на жители во Општина Охрид изнесува 55.749, со 16.012 домаќинства. Просечниот број на членови во домаќинствата изнесува 3,48. Половата структура на населението е следна:

- машки пол 27.598 жители и
- женски пол 28.151 жител.

4.9.1 Административни карактеристики

Општина Охрид, како единица на локална самоуправа, ја сочинуваат 28 населени места, односно градот Охрид и селата: Вапила, Велгошти, Велестово, Горно Лакочереј, Долно Коњско, Долно Лакочереј, Елшани, Завој, Коњско, Косел, Куратица, Лагадин, Лескоец, Ливоишта, Љубаништа, Опеница, Орман, Пештани, Плаќе, Подмоље, Рамне, Расино, Речица, Свињишта, Сирула, Скрбатно, Трпејца и Шипокно. Населените места се организирани во 18 урбани и 26 месни заедници.

Административен центар на Општината е градот Охрид. Урбаната зона на Охрид е составена од Стариот Град, кој е лоциран во средината на урбаната зона, а кој го сочинуваат Варош, Месокастро и рибарската населба Канео.

Во „Стариот Град“ се лоцирани најголем дел од културно - историските локалитети на градот (музеите), објекти кои ја отсликуваат старата архитектура, НУ Завод и Музеи, Дебарско - Кичевската Митрополија, старата чаршија, двата градски плоштада и Градското пристаниште. Централниот градскиот плоштад се карактеризира со споменик подигнат во чест на заштитникот

на Охрид, Св. Климент Охридски, додека другиот плоштад „Кај Чинарот“ го карактеризира Чинарот, дрво старо повеќе од 1.000 години.

Останатите делови од урбаната целина на Охрид, во најголем дел се новоизградени населби, а позначајни објекти и локалитети во пошироката урбана зона се: Спортскиот центар „Билјанини Извори“, Хидробиолошкиот завод која е најстара научна институција од ваков вид на Балканот, самите Билјанини Извори кои се во непосредна близина на заводот, каналот Студенчишта, трговски центри, банки, бутици и други содржини. Во урбаното подрачје од Охрид се изградени и бројни станбени комплекси, помали хотели, мотели и приватни пансиони.

Билјанините Извори се најпознат симбол на Охрид, создаден од природата, кои го хранат Охридското Езеро со свежа вода, која ја добиваат од Преспанското Езеро. Се наоѓаат во подножјето на планината Галичица под селото Рача, а водата од Преспанското Езеро поминува под планината Галичица, поврзувајќи ја на тој начин со Охридското Езеро. Во непосредна близина на изворите се наоѓа Хидробиолошкиот завод, научна институција која се занимава со ендемскиот жив свет на Охридското Езеро, како со негово проучување, така и со негова заштита. Од аспект на заштита на познатата ендемска риба, охридската пастрмка, Хидробиолошкиот завод врши нејзино вештачко мрестење и репродукција.

4.10 Социо - економски карактеристики

4.10.1 Стопански развој

Во Општина Охрид се наоѓаат многубројни стопански објекти (угостителски, производни, трговски и др.), кои даваат голем придонес за нејзиниот стопанско - економскиот развој.

Од аспект на активни деловни субјекти, според нивната големина, согласно најновите податоци од Државниот завод за статистика на РСМ од 2018 година на територијата на Општина Охрид се регистрирани вкупно 2.622 деловни субјекти од кои: 1.840 се микро, 750 припаѓаат на категоријата мали претпријатија, 23 се средни, а 9 се големи претпријатија.

4.10.2 Индустриски капацитети

На територијата на Општина Охрид, евидентирани се повеќе индустриски објекти/капацитети, чие работење е регулирано во согласност Законот за животна средина.

Индустриски капацитети во општината за кои е издадена Б - Интегрирана еколошка дозвола во согласност со Уредбата за определување на активностите на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола односно дозвола за усогласување со оперативен план се: Бетонска база „Лавче“ с. Косел, ЛТХ „Леарница“ Охрид, Бетонска база „Гранит“ с. Косел, Експлоатација на минерална суровина - варовник - ГД ГРАНИТ АД СКОПЈЕ на локалитет Рашанец, Живинарска фарма „Вапилица“ С. Вапила, Живинарска фарма „Лита“ с. Горно Лакочереј.

Сите други производствени објекти, се мали загадувачи и за нив се подготвуваат елаборати за заштита на животната средина, кои ги одобрува Градоначалникот на Општината.

4.10.3 Здравство

Здравствената заштита на подрачјето на Општина Охрид се реализира преку работата на јавни здравствени организации: ЈЗУ „Здравствен дом“, Општа болница, Завод за здравствена заштита, Специјална болница за ортопедија и трауматологија ЈЗО „Св. Еразмо“, Специјална детска болница, ЈЗО „Св. Стефан“ - Завод за превенција, лекување и рехабилитација на кардиоваскуларни заболувања итн.

4.10.4 Спорт и рекреација

Општината се грижи за позитивно насочување на своите граѓани, а особено за младите преку организација на натпревари, турнири и други спортски манифестации како: „ОХРИД ТРЧАТ“, „Охридски маратон“ итн. Со одлука на Советот на град Охрид на 28 февруари 2008 година формирано е ЈП „Билјанини Извори“ кое стопанисување со Спортско рекреативниот центар и јавниот паркинг простор. Спортско рекреативниот центар овозможува услови за спортско професионално и рекреативно спортување, како и можности за организирање на културни, музички и други алтернативни настани. Исто така со цел правилен развој и поттикнување на спортот кај младите општинските основни и средни училишта се обезбедени со спортски сали.

4.10.5 Образование

Градинки - Централната детска градинка ЈОУГД „Јасна Ристеска“ со четири објекти низ територијата на општината: „Развигорче“, „Билјана“, „Росица“ и „Лихнида“. Вкупниот број деца во детските градинки во Општината, во 2017 година изнесувал 703.

Основни училишта - ОМУ „Методи Патче“, ОУ „Братство- единство“, ОУ „Ванчо Николески“, ОУ „Григор Прличев“, ОУ „Живко Чинго“, ОУ „Кочо Рацин“, ОУ „Св. Климент Охридски“, ОУ „Св. Наум Охридски“ и ОУ „Христо Узунов“.

Средно образование - СОС „Св. Климент Охридски“, ОЕМУЦ „Св. Наум Охридски“, ОУТУ „Ванчо Питошески“ и СОСУ „Св. Кирил и Методиј“.

Високо образование - Факултетот за туризам и организациони науки и Универзитетот за информатички науки и технологии „Св. Апостол Павле“.

Научни и високообразовни институции – ЈНУ Хидробиолошки институт.

4.10.6 Сообраќајна поврзаност

Патен сообраќај

Низ територијата на Општина Охрид поминуваат следните национални патишта:

A2 – Граница со Р. Бугарија (ГП Деве Баир) – Крива Паланка – Страцин – Романовце (Куманово) – Миладиновци – обиколница Скопје – Тетово – Гостивар – Кичево – Требениште – Струга – Граница со р. Албанија (ГП Кафасан),

A3 – Раскрсница Требениште (спојка со A2) – раскрсница Подмоље – Охрид – Косел – Ресен – Битола – Прилеп – Велес – Штип – Кочани – Делчево – Р. Бугарија (ГП Рамна Нива).

Регионални патишта низ територија на Општина Охрид:

Регионален пат R 1301: Охрид (спојка со А3) – Свети Наум – граница со Р. Албанија,

Регионален пат R 1208: Охрид (спојка со R1301) – Подмоље – (спојка со А3) – Струга – Радожда.

Со Јавниот паркинг - простор стопанисува ЈП „Билјанини извори“. Во моментов постојат следните паркинзи:

- Паркинг - простор кој се наоѓа до цвеќара „Мартина“,
- Паркинг - простор „Ривиера“,
- Паркинг - простор „АСНОМ“ и
- Паркинг - простор „Горна порта“.

Железничка мрежа - Во проектна фаза е изградбата на железничката пруга Кичево – Лин, која претставува дел од Европскиот коридор VIII.

Воздушен сообраќа

Аеродромот „Свети Апостол Павле“ се наоѓа на 9 km од градот Охрид, на магистралниот пат М4 Струга – Кичево - Скопје. Должината на полетно - слетната патека е 2.550 m, а широчината 45 m. Капацитетот на аеродромот е 300 патници/час. Вкупниот аеродромски комплекс е со површина од 640.850 m², од кои 155.000 m² за полетно - слетната патека, спојниците, пристанишната платформа и сервисните патеки. Техничката опременост на аеродромот ги задоволува меѓународните стандарди за опслужување на воздухоплови и патници. Во согласност со Националната транспортна стратегија се планира проширување на капацитетите и осовременување на Охридскиот аеродром.

Воден сообраќај

Општина Охрид со соседната Општина Струга, се поврзува и преку водениот сообраќај. Маршутите се Охрид - Струга и Охрид - Радожда. На охридското крајбрежје има две пристаништа односно градското пристаниште и пристаништето во Св. Наум. Вкупниот број на пловни објекти се: 75 пловни објекти регистрирани за вршење стопанска дејност, а 901 за спорт и рекреација.

Капетанијата на пристаништата Охрид е надлежна за водење на регистар на пловни објекти за сите природни и вештачки езера на територијата на Р. С. Македонија. Во Охридското Езеро сообраќајат 4 големи пловни објекти - бродови, а во тек на подготовка за пловидба се уште три пловни објекти – брод. Според податоците од Капетанијата на Останатите пловни објекти се: Пловен објект понтон – 40, Пловен објект Џет- скај (Jet-sky) – 60, Пловен објект gliser – 360, Пловен објект чамец тип пасара – 200, Пловен објект чамец тип пасара со кабина – 26, Пловен објект гумен чамци – 33 и Пловен објект едрилица 44.

Јавен превоз

Во Општина Охрид има една автобуска станица каде што се одвива локален, меѓу општински и меѓународен превоз на патници. На територија на општината има 72 автобуски постојки

регулирани со Одлука на Совет на општина Охрид. Јавниот превоз го вршат приватни превозници. Функционални се две линии за градски автобуски превоз, кои го поврзуваат централното градско подрачје со периферните делови од градот и дополнителен сезонски линиски превоз кој функционира во периодот на туристичката сезона. Општината објавува оглас за издавање на дозволи за вршење на автобуски превоз на кој најповолниот понудувач добива дозвола за користење на автобуските постојки во сопственост на општината. Во однос на такси превозот, во општината се регистрирани околу 40 такси компании и околу 200 возила кои поседуваат изводи од лиценци за вршење автотакси превоз на патници.

Велосипедски патеки

Општина Охрид со цел подигање на јавната свест за заштита на воздухот од загадување и истовремено поголемо користење на јавниот превоз и други алтернативни видови превоз во последните години работи на изградба на велосипедски патеки. Должината на велосипедски патеки во Општина Охрид изнесува 6,5 km.

Во план на општината е зголемување на должината на велосипедските патеки и поставување на нови како: велосипедска патека од Охрид до Струга, велосипедска патека на ул. Јане Сандански и АСНОМ итн. Постојечките велосипедските патеки се обележани, а низ центарот на градот поставени се повеќе платформи за оставање на велосипедите на различни локации, особено пред јавните институции.

4.10.7 Урбано зеленило

Градското - урбано зеленило на општината опфаќа паркови, плоштади, зеленило на сообраќајници, дрвореди и др. Неговата вкупна површина изнесува 80.226 m². Градското зеленило се одржува на површина од 56.325 m² која е во центарот на градот, на површина од 3.500 m² кај пешачка патека пред населбата Рача и на површина од 3.000 m² кај каналот на Билјанини извори. Површините редовно се одржуваат со косење, полевање, засадување сезонско цвеќе и негово одржување, како и одржување на постоечкиот саден материјал во парковите. Вонградското зеленило го опфаќа локалитетот „Кале“ со површина од 340.000 m² која исто така редовно се одржува. Дрворедите по должина на сообраќајниците се одржуваат со навремено преку нивно окопување, чистење од трева, полевање преку сезона и кроење.

4.11 Туризам

Секторот за туризам и локален економски развој - одделението за туризам на Општина Охрид, секоја година носи и усвојува Програма за поттикнување на развојот на туризмот на Општината. Одделението за туризам ги врши активностите неопходни за реализација на програмата за поттикнување на развојот на туризмот на Општина Охрид, во делот на:

- Управување со туристички дејности;
- Промоција на Охрид како туристичка дестинација;

- Развој на туристичка инфраструктура;
- Подготовка на проекти и проектно управување.

Во годишните програми на Секторот за туризам и локален економски развој, одделение за туризам, во делот на управување со туристички дејности од 2018 година се планираат средства за изработка на Стратегија за развој на туризмот во Општината и активни мерки за подобрување на конкурентноста и услугите во туристичко – угостителскиот сектор.

Општина Охрид во последните години се развива во главен туристички центар на Р. С. Македонија, а посетеноста од страна на странски и домашни туристи од година во година е во постојан пораст.

Имајќи го предвид богатото културно, историско и природно наследство развојот на културниот туризам игра значајна улога во промоција на културното и природното наследство на Охридскиот регион.

Туризмот во Општина Охрид покрај економскиот бенефит, предизвикува и негативни влијанија и притисоци врз животната средина. Една од негативните страни на туризмот е присуството на голем број на посетители во старото градско јадро, особено при одржувањето на традиционалните манифестации кои собираат неколку десетици илјади гости.

Исто така, узурпацијата на крајбрежниот појас на Охридско Езеро со изградба на сместувачки капацитети, издавање на плажите под концесија, нивно ширење и несовесното однесување на дел од концесионерите и туристичките посетители, поголема фреквенција на движење на пловните возила итн. предизвикува негативно влијание на природното наследство и биолошката разновидност.

Во согласност со Извештајот од мисијата на Унеско 2017 година, се изразува загриженост заради зголемениот сообраќаен и туристички притисок, заради реализација на големи инфраструктурни проекти. Во Извештајот се препорачува да се има во предвид можноста за развој на еко-туризам.

4.11 Енергетика

Со мрежата на електроенергетскиот систем на Р. С. Македонија се опфатени сите населени места во Општина Охрид.

5. КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ВО ПОДРАЧЈАТА КОИ БИ БИЛЕ ЗНАЧАЈНО ЗАСЕГНАТИ И СОСТОЈБА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ЛОКАЛНИОТ ЕКОЛОШКИ АКЦИОНЕН ПЛАН НА ОПШТИНА ОХРИД

Оваа глава од Нацрт извештајот се однесува на развојот во рамките на планскиот опфат без имплементација на предвидениот плански документ. Таканареченото *business as usual / do nothing* сценарио или состојба без имплементација на планскиот документ е прва опција што треба да се разгледа при секоја стратешка оценка чија цел е да обезбеди основа со која што понатаму треба да се споредат сите придобивки односно слабости од имплементацијата на планскиот документ.

Состојбата без имплементација на планскиот документ подразбира иднина на подрачјето на планскиот документ без имплементација на планираните активности од планскиот документ, односно продолжување на актуелната состојба онаква каква што е сега во моментот.

Влијанијата од состојбата без имплементација на планскиот документ може да се поделат во три групи:

- Економски влијанија,
- Влијанија поврзани со животната средина,
- Социјални влијанија.

1. Економски влијанија:

- Успоредување на економскиот развој на територијата на планскиот опфат,
- Послаба атрактивност за инвестиции,
- Намалени буџетски приходи,
- Помали економски и финансиски придобивки од вработувања,
- Недостаток на индикатори за мониторинг на развојот,
- Мал процент на изграденост и коефициент на искористеност на земјиштето..

2. Влијанија поврзани со животната средина

- Успорен одржлив развој,
- Не еколошко искористување на земјиштето, од теренот со V и VI бонитетна класа.

3. Социјални влијанија:

- Губење на можноста за вработување,
- Стагнација во животниот стандард кај жителите во општината и пошироко,
- Губење на придобивки од идни потенцијални инвестиции директно или индиректно поврзани со планираната активност.

СОЖС област	Квалитет на воздухот
Состојби, трендови и закани поврзани со животната средина и социоекономските аспекти во Општина Охрид	Во однос на анализите на квалитетот на воздухот во Општина Охрид се <u>утврдени следните состојби:</u> ☐ Недостаток на податоци за квалитет на амбиентниот воздух (мониторинг станица), ☐ Изработка на планска документација без да се земе предвид ружата на ветрови што допринесува за нарушување на нормалното струење на воздухот во централното градско подрачје, ☐ Недостаток на контрола на димоводните канали и горилници и нивно одржување, ☐ Отсуство на систем за дистрибуција на природен гас и централно греење, ☐ Стар возен парк кај граѓаните на Општината, ☐ Зголемен сообраќаен метеж во туристичка сезона, ☐ Недостаток на редовен јавен градски превоз преку целата година, а особено до плажите и приградските населби, ☐ Недостаток од мерки и активности за поттикнување и поддршка на користење енергија од обновливи извори/соларни панели, ☐ Недостаток од активности за поттикнување на примена на мерки за енергетска ефикасност на индивидуално ниво/домаќинства , ☐ Отсуство на тригодишна Програма за енергетска ефикасност. <u>Други идентификувани закани во однос на управувањето со амбиенталниот воздух во Општина Охрид се:</u> 1. Лимитиран буџет на општината; 2. Зголемен здравствен ризик кај населението од нарушениот квалитет на воздухот; 3. Низок степен на познавања на општинска администрација за пристап до финансиски фондови; 4. Политичка волја и политичко влијание врз процесот на донесување законски одредби, дополнување на законските одредби, донесување правилници, стратешки документи, прекршочни казни мерки итн. од областа на животната средина. Квалитетот на амбиентниот воздух во Општина Охрид не може да се следи, бидејќи општината не е поврзана на државната мониторинг мрежа и нема локална мониторинг станица за мерење на параметри преку кои би се оценила состојбата со квалитет на амбиентниот воздух. Во Општина Охрид единствено се врши периодично мерење на аероседимент, на четири мерни места во градот: - Во близина на Општата болница; - Градинката "Јасна Ристеска"; - Главната Автобуската станица и - Северниот влез во градот. Во септември 2019 година во рамките на проектот AIRTHINGS EU INTERREG ПРОЕКТ, БАЛКАН МЕДИТЕРАН ПРОГРАМА. Општина Охрид стана дел од мрежата градови Софија, Солун, Тирана и Никозија. Партнер од Македонија е Државниот Инспекторат за животна средина. Инсталирани се 11 сензори за индикативно следење на еколошки параметри за квалитет на воздухот. Во рамките на овој проект ќе се постават/инсталираат 15 филтри за домаќинства кои користат цврст енергенс за затоплување на своите домови.

СОЖС област	Квалитет на водите
Состојби, трендови и закани поврзани со животната средина и социоекономските аспекти во Општина Охрид	<u>Во однос на управувањето со водите во Општина Охрид се утврдени следните состојби:</u> ○ Стари дотраени цевки во водоснабдителниот систем (азбест-цементни цевки 30.000 m), ○ Голема потрошувачка на енергија за пумпање и/или препумпување на вода за водоснабдување, ○ Недостаток на вода за водоснабдување во летниот период во Општина Охрид и во с. Лескоец, г. Лакочереј и н. м. Орман, ○ Низок степен на одржување и чистење на каналите за наводнување, ○ Ниска свест кај граѓаните за одржување на каналите за наводнување, ○ Недостаток од континуиран мониторинг на осцилациите на водостојот во Охридско Езеро, ○ Недостаток од комплетен мониторинг на водата и седиментот од литорално – крајбрежната зона на Охридско Езеро, заради целосно согледување на состојбата и преземање на соодветни мерки за заштита, ○ Отсуство на План за управување со сливот на Охридско Езеро, ○ Незадоволителен квалитет од III и IV класа на водата во Охридско Езеро на мерно место: канал Студенчишта, плажа над Грашница, плажа Сарашта, градска плажа Мизо, III класа на квалитет на водата во р. Сатеска и р. Коселск непосредно пред влив во езеро, V класа квалитет на вода на р.Велгошка (Грашница) пред влив во езеро, ○ Отсуство на сепаратна канализациона мрежа (атмосферска, комунална и индустриска) и одведување на измешани урбани, индустриски и атмосферски отпадни води, ○ Застарени пумпни станици во рамките на колекторскиот систем за отпадни води ○ Нефункционалност на колекторскиот систем, ○ Отсуство на канализациона мрежа во населените места Велестово, Г. Лакочереј, Елешец, Елшани, Љубаништа, Орман, Рамне, Трпејца, Валила, Завој, Косел, Куратица, Ливоишта, Опеница, Плаќе, Расино, Речица, Свиништа, Сирула и Скребатини, ○ Отсуство на податоци за број на септички јами и начин на нивно одржување и чистење, ○ Опасност од загадување на Билјанини Извори заради непостоење на канализационен систем во населбата веднаш над изворите и „пробивање“ на септичките јами , ○ Нефункционалност на Путокс станиците во Св. Наум, камп Градиште, камп Љубаништа, х. Бисер, ○ Недоволен капацитет на пречистителната станица Враништа, Општина Струга и нејзина нефункционалност, ○ Низок процент на покриеност со атмосферска канализација на Општина Охрид, ○ Прелевање на отпадни комунални води од шахти, заради недоволен капацитет на канализационата мрежа, ○ Континуирано загадување со комунални отпадни води на Охридско Езеро на локалитетите Сарашта, Пристаниште и Мазија, ○ Нерегулирани корита и поплави во атарите на населените места. <u>Други идентификувани закани во однос на управувањето со воздухот во Општина Охрид се:</u> 1. Загуба на Статус на УНЕСКО заштитено подрачје 2. Ограничен буџет на општината 3. Загадени извори на вода за водоснабдување 4. Загадена вода на Охридско Езеро 5. Трајно исчезнување на дел од биолошката разновидност на целокупниот екосистем на Охридското Езеро 6. Зголемен здравствен ризик на граѓаните

	7. Политичка волја и политичко влијание врз процесот на донесување законски одредби, дополнување на законските одредби, донесување правилници, стратешки документи, прекршочни казнени мерки итн. од областа на животната средина.

СОЖС област	Искористување на земјиштето и урбан развој
Состојби, трендови и закани поврзани со животната средина и социоекономските аспекти во Општина Охрид	<u>Во однос на користење на земјиштето и урбан развој во Општина Охрид се утврдени следните состојби:</u> ○ Стар ГУП на Охрид за период 2002 – 2012 година; донесен во 2006 година; ○ Усвојување на плански документи; кои не го земаат во предвид јавниот интерес; одржливиот развој и важечките стандарди; ○ Несоодветно урбанистичко планирање (без да се земе во предвид потребен број на паркинг места; гаражи; простор за садови за одлагање/селектирање на отпад; ○ Недостаток од паркинг места и узурпација на сообраќајниците и зелените површини во близина на плажите; ○ Недостаток од детални урбанистички планови за населени места и урбанистички планови за вон-населените места во Општината; ○ Неефикасност на инспекциските служби; ○ Недоизградена патна инфраструктура во руралните средини на територија на Општина Охрид; ○ Раскопани тротоари и неасфалтирани паркинг простори; ○ Недостаток од пешачки и велосипедски патеки и нивна узурпација од автомобили; ○ Недостаток од јавни тоалети во градот како и во близина на плажите на Охридското крајбрежје; ○ Узурпација на Охридското крајбрежје со бесправни градби и нивна легализација; ○ Узурпација на плажите на Охридското крајбрежје; ○ Бесправни градби во НП Галичица во зоната на одржливо користење. <u>Други идентификувани закани во однос на користење на земјиштето и урбан развој во Општина Охрид се:</u> 1. Не исполнување на барањата од Извештајот на УНЕСКО и загуба на Статусот на УНЕСКО заштитено подрачје; 2. Зголемен број на бесправно изградени градби и урбан хаос; 3. Реализација на големи проекти во зоната на одржливо користење на НП Галичица; Студенчишко Блато; Охридското Езеро итн.; 4. Губење на дел од биолошката разновидност; автохтони и ендемични видови организми; 5. Зголемен здравствен ризик; 6. Неможност за извезување на земјоделски производи; 7. Политичка волја и политичко влијание врз процесот на донесување законски одредби; дополнување на законските одредби; донесување правилници; стратешки документи; прекршочни казнени мерки итн. од областа на животната средина. Со цел повторно оживување на Студенчишко блато; компанијата Тетрактис изработи Архитектонско-урбанистичка анализа во функција на ревитализација на Студенчишко блато; преку восооставување на одржлив економски модел. Предмет и цел на овој проект претставува ревитализацијата на Студенчишко блато; овозможување на негово природно функционирање заедно со воспоставување на одржлив

	економски модел на содржини кои се насочени кон развој на локалитетот. Студенчишко Блато е едно од ретките природни блата на територијата на Р.С. Македонија кое е валоризирано како “споменик на природата”; но моментално е во незавидна состојба заради несоодветниот третман кое го трпи; поради лошата и несоодветна експлоатација која го попречува неговото природно функционирање.

СОЖС област	Управувањето со отпадот
Состојби; трендови и закани поврзани со животната средина и социоекономските аспекти во Општина Охрид	<u>Во однос на управувањето со отпадот во Општина Охрид се утврдени следните состојби:</u> ▪ Отсуство на регионална депонија; ▪ Недостаток од база на податоци за сите видови; количини и извори на отпад што се генерира на територија на општината; ▪ Недостаток од податоци за количини на посебните видови на отпад создадени на територија на општината; ▪ Несоодветно управување со создадениот отпад; ▪ Низок степен на примарна селекција на отпадот; ▪ Низок степен на искористување на фракциите од отпадот кој може да се рециклира; ▪ Недостаток на податоци за број септички јами; количина на отпадна мил и начин на постапување; ▪ Низок степен на искористување на отпадната биомаса од одржување на урбаното зеленило од паркови; скверови; парк шуми; ▪ Недоволен број садови за отпад; ▪ Постојење на диви депонии; ▪ Потреба од зајакнување на капацитетите на локално ниво за управување и мониторинг на состојбата со отпадот во општината; ▪ Немоžност на жителите од Речица, Плаќе, Завој, Рамне, Свињишта, Сирула, Скребатно и Расино да ја користат услугата на ЈП „Охридски Комуналец“; ▪ Недостаток на садови за комунален отпад во градот Охрид и руралните средини; ▪ Недостаток од организирано собирање на градежен шут; кабаст отпад и биоразградлив отпад од руралните населени места; ▪ Отсуство на собирни акции за кабаст отпад; градежен шут и зелен отпад во руралните средини; ▪ Недостаток на податоци за количини на опасен отпад кој се генерира во општината (медицински отпад; отпадни батерии и акумулатори; отпадни моторни масла; азбестен отпад); ▪ Непостојење на депонија за опасен отпад на национално ниво; ▪ Недоволно финансиски средства на локално ниво за набавка на опрема за собирање и транспорт на отпад; ▪ Нечистотија на улиците и јавните паркови; ▪ Низок степен на еколошка свест кај граѓаните и ограничени познавања за проблемите со отпадот; потенцијални ризици од опасниот отпад и негативните ефекти врз здравјето на луѓето и животната средина; природата и сл. <u>Други идентификувани закани во однос на управувањето со отпадот во Општина Охрид се:</u> 1. Недоволни финансиски средства на локално ниво 2. Необучена општинска администрација за пристап до финансиски фондови 3. Расфрлан отпад низ општината и зголемен број нелегални депонии 4. Ширење на заразни заболувања 5. Негативно влијание врз биолошката разновидност 6. Политичка волја и политичко влијание врз процесот на донесување

	законски одредби; дополнување на законските одредби; донесување правилници; стратешки документи; прекршочни казнени мерки итн. од областа на животната средина

СОЖС област	Управувањето со бучава
Состојби, трендови и закани поврзани со животната средина и социоекономските аспекти во Општина Охрид	<u>Во однос на управувањето со бучава во Општина Охрид се утврдени следните состојби:</u> ○ Недостаток од точни и прецизни податоци за стационарните извори на бучава на територијата на општината (Катастар на извори на бучава во животната средина); ○ Зголемено ниво на бучава за време на туристичката сезона од угостителските објекти; ○ Бучава од автоперални во доцните ноќни часови; ○ Бучава од верски објекти; ○ Недостаток од Стратешка карта на бучава за патната делница Р – 501: Охрид – Пештани – (надлежност на МЖСПП); ○ Недостаток од Стратешка карта на бучава за крајбрежјето на Охридско Езеро во длабочина од 1;5 km (доколку бројот на жители на Општина Охрид и Струга ја надмине бројката од 130.000 односно 110.000 жители – належност на Општините Охрид и Струга); ○ Недостаток на национални и локални податоци за здравствените ефекти од бучавата. <u>Други идентификувани закани во однос на управувањето со бучава во Општина Охрид се:</u> 1. Недоволно финансиски средства на локално ниво 2. Необучена општинска администрација за пристап до финансиски фондови 3. Политичка волја и политичко влијание врз процесот на донесување законски одредби; дополнување на законските одредби; донесување правилници; стратешки документи; прекршочни казнени мерки итн. од областа на животната средина

СОЖС област	Управувањето со биолошката разновидност; светско природно и културно наследство
Состојби, трендови и закани поврзани со животната средина и социоекономските аспекти во Општина Охрид	<u>Во однос на управувањето со биолошката разновидност; светско природно и културно наследство во Општина Охрид се утврдени следните состојби:</u> ○ Низок степен на спроведување на постојните законски прописи со цел спречување на понатамошна незаконска градба во заштитените подрачја; ○ Недостаток на релевантни плански документи: План за управување со светско природно и културно наследство; Урбанистички планови; Стратегија за туризам врз основа на Универзална вредност; ○ Неконтролирано уништување на подрачјето на трска со сечење; палење; корнење за различни цели како добивање обработливи површини; плажи; хотелски комплекси; депонирање на земја и градежен шут итн.; ○ Недоволна примена на автохтони видови прилагодени на локалната клима; ○ Користење на Охридското Езеро како акумулација за производство на електрична енергија заради што присутни се постојани осцилации на нивото на водата; ○ Отсуство на мерки за стабилизација на водостојот во Охридското Езеро; ○ Охридското Езеро е реципиент на отпадни атмосферски води и отпадни комунални води од кои дел воопшто не се пречистуваат;

	○ Ерозивни наноси од речните сливови во езерото; особено од р. Сатеска и р. Коселска; ○ Голем број пловни објекти во езерото; ○ Голем број плажи и хотелски комплекси на/во близина на охридското крајбрежје и големиот број туристи во туристичката сезона; ○ Зголемен сообраќај во Старото градско јадро; ○ Голем број бесправно изградени објекти во крајбрежната заштитна зона на езерото; ○ Недефиниран степен на заштита и отсуство на систем за одржливо управување со споменикот на природата Студенчишко Блато; ○ Пренамена на делови од Студенчишко Блато заради изградба на трајни и/или временни објекти; асфалтни и др. патишта; обработлива површина; одлагање на градежен шут и инертен отпад итн.; ○ Оптеретеност на Студенчишкиот канал со пловни објекти (меѓу кои и стари и напуштени); ○ Оптеретеност на Езерото со големи пловни објекти; ○ Непостоење marina на Охридското Езеро; ○ Бесправни градби во зоната на одржливо користење на НП Галичица; ○ Одлагање на градежен шут; кабаст отпад во границите на НП Галичица ○ Несоодветно и прекумерно собирање на билки и габи; бесправна сеча; бесправен лов и др. во границите на НП Галичица; ○ Отсуство на активностите за подигање на јавната свест за значењето и улогата на Паркот и другите заштитени подрачја во регионот насочени кон граѓаните; <u>Други идентификувани закани во однос на управувањето со биолошката разновидност; светско природно и културно наследство во Општина Охрид се:</u> 1. Изградба на големи инфраструктурни објекти во НП Галичица; како што е изградба на експресен пат низ Националниот парк и Центар за зимски спортови во високо планинскиот дел на Паркот; туризам; селски туризам итн; 2. Изградба на Марина на Охридското крајбрежје која ќе зафаќа дел од Студенчишко Блато; 3. Ниска свест кај населението за значењето на НП Галичица; Студенчишко Блато; Охридско Езеро; 4. Загуба на Студенчишко Блато; 5. Политичка волја и политичко влијание врз процесот на донесување законски одредби; дополнување на законските одредби; донесување правилници; стратешки документи; прекршочни казнени мерки итн. од областа на животната средина.

СОЖС област	Подигање на јавната свест и управување со животната средина
Состојби, трендови и закани поврзани со животната средина и социоекономските аспекти во Општина Охрид	<u>Во однос на подигање на јавната свест и управување со животната средина во Општина Охрид се утврдени следните состојби:</u> ○ Недостаток на персонал за спроведување на надлежностите од областа на животната средина од страна на локалната администрација; ○ Пасивност на инспекциските служби; ○ Недостаток од кампањи за подигање на јавната свест кај граѓаните; ○ Недостаток на јавни дебати; ○ Недостаток на комуникација и воспоставен систем на соработка меѓу општинската и владината администрација во делот на заштита на животната средина со цел постигнување на подобри резултати и унапредување на животната средина; ○ Пасивно учеството на јавноста во донесување на одлуки од областа на животната средина;

	○ Ниско ниво на свест кај јавноста и институциите за заштита на животната средина. <u>Други идентификувани закани во однос на подигање на јавната свест и управување со животната средина во Општина Охрид се:</u> 1. Недоволно финансиски средства на локално ниво;2. Низок степен на познавања на општинска администрација за пристап до финансиски фондови;3. Политичка волја и политичко влијание врз процесот на донесување законски одредби; дополнување на законските одредби; донесување правилници; стратешки документи; прекршочни казнени мерки итн. од областа на животната средина.

Состојбата без имплементација на планскиот документ подразбира иднина на подрачјето на планскиот документ без имплементација на планираните активности од планскиот документ; односно продолжување на актуелната состојба онаква каква што е сега во моментот; односно:

- Недостаток на релевантни плански документи: План за управување со светско природно и културно наследство; Урбанистички планови; Стратегија за туризам врз основа на Универзална вредност; Стар ГУП на Охрид (2006 год.).
- Законската регулатива која отвора простор за конфликтни одлуки кои се во спротивност со Законот за заштита на природата; Законот за водите; Законот за светското природно и културно наследство и други релевантни закони кои треба да го гарантираат интегритетот и одржливоста на Охридскиот регион;
- Низок степен на спроведување на постојните законски прописи со цел спречување на понатамошна незаконска градба во заштитените подрачја;
- Неисполнување на барањата на национално ниво и барањата на ЕУ за заштита на природните вредности и реткости; како и биолошката разновидност;
- Неусогласеност на националните; регионалните и локалните интереси за економски и стопански развој со целите на развој на заштитеното подрачје;
- Неусогласеност на планските и секторските документи донесени во Република Северна Македонија во однос на користење на просторот; заштита на животната средина и социоекономски развој;
- Неусогласен развој на инфраструктурата во согласност со намената на земјиштето во НП Галичица и зоните на заштита;
- Недефинирани мерки и активности за планирање на просторот; користење на ресурсите; заштита на животната средина; природното наследство и социоекономски развој;
- Недефинирани надлежности и одговорности за имплементација на мерките и активностите;
- Недостаток на институционални; финансиски и технички капацитети за ефикасна имплементација на мерките и активностите.

6. ОБЛАСТИ КОИ СЕ ОД ПОСЕБНО ЗНАЧЕЊЕ ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА, ОД АСПЕКТ НА ЗАШТИТА НА ДИВИТЕ ПТИЦИ И ХАБИТАТИТЕ

6.1 Национални заштитени подрачја

Просторниот план на Р.С. Македонија од 2004 година е највисокиот долгорочен и интегрален плански документ за просторот на државата; со кој се даваат насоки за намената; користењето; заштитата; организацијата и уредувањето на просторот на територијата на државата и за уредувањето со тој простор. Просторниот план на РМ не го обработува природното и културното наследство во Охридскиот регион. Биолошката разновидност и нејината заштита се третира согласно стариот Закон за природни реткости. Во поглавјето што го третира природното наследство, утврдени се заштитените и подрачјата предвидени за заштита; како и поединечните видови во и надвор од заштитените подрачја (Табела 8).

Табела 8 Просторниот план на РМ: преглед на заштитени подрачја и предложени за заштита во Охридскиот Регион

Категорија	Име	Општина	Статус на заштита
Национален парк	Галичица	Охрид	Заштитен
Научно-истражувачки резерват	Осој	Охрид	Предлог
Споменик на природа	Македонски даб	Охрид	Заштитен
Споменик на природа	Пештера Самоска дупка	Охрид	Предлог
Споменик на природа	Пештера Јаорец	Охрид	Предлог
Споменик на природа	Платан-чинар	Охрид	Заштитен
Споменик на природа	Чемресови стебла	Охрид	Заштитен
Споменик на природа	Алепски бор	Охрид	Заштитен
Споменик на природа	Дувало – с. Косел	Охрид	Заштитен
Споменик на природа	Платан	Охрид	Заштитен
Споменик на природа	Пештера Млечник	Охрид	Заштитен
Споменик на природа	Вевчански извори	Вевчани	Заштитен

6.2 Меѓународни заштитени и прогласени подрачја

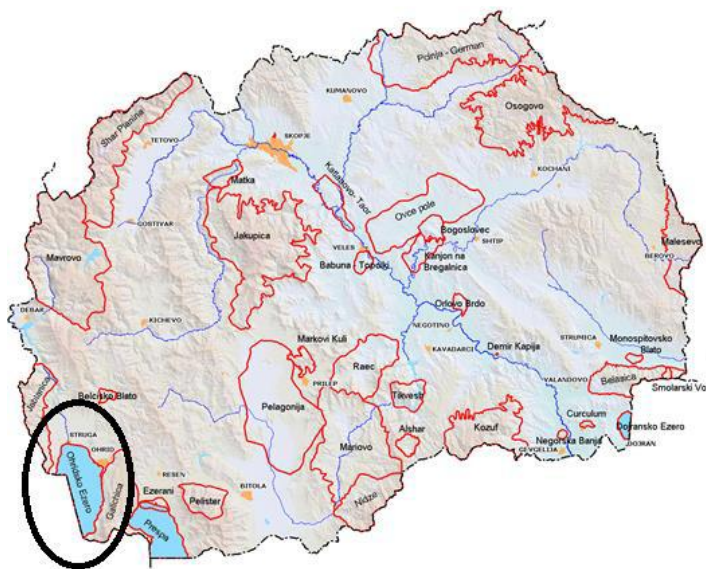
6.2.1 Еколошки мрежи

Еколошка мрежа претставува систем на меѓусебно поврзани или просторно блиски еколошки значајни подрачја; поврзани со природни или вештачки коридори; кои со урамнотежена биогеографска распореденост значително придонесуваат за заштитата на природната рамнотежа и биолошката разновидност. Воспоставување национална еколошка мрежа во чиј состав покрај еколошки значајните подрачја влегуваат и системот на еколошки коридори; заштитените подрачја и подрачјата предложени за заштита, како и еколошки значајните подрачја за Европската Унија – Натура 2000 е пропишано во Законот за заштита на природата (член 53). Креирањето на национална еколошка мрежа е пропишано во неколку национални стратешки документи: Просторниот план на Република Северна Македонија (2004) (основните елементи се дефинирани во Студијата за заштита на природното наследство од 1999 година; Вториот НЕАП (2006) и Првата НСБРАП (2004). Во таа насока; во изминатиот период во Северна Македонија преземени

се активности за идентификација на Емералд мрежата и националната еколошка мрежа (МАК-НЕН); додека активностите за воспоставување на мрежата Натура 2000 се во иницијална фаза. Исто така, Балканскиот зелениот појас претставува еден вид еколошка мрежа во Македонија кој се протега долж трите државни граници кон Бугарија; Грција и Албанија.

6.2.2 Емералд мрежа

Емералд мрежата претставува мрежа на подрачја од посебен интерес за зачувување назначени со цел зачувување на мрежата на природни живеалишта и се протега на територијата на земјите членки на Бернска конвенција. Активностите за развој на националната Емералд мрежа во Република Северна Македонија започнаа уште во 2002 година, а целосната идентификација заврши во 2008 година. Емералд мрежата претставува значајна подготвителна алатка за земјите кои се во процес на приближување кон ЕУ при спроведувањето на обврските од Директивите за птици и живеалишта и воспоставување на мрежата Натура 2000, но исто така и го помага воспоставувањето на националниот систем на заштитени подрачја. Како што може да се забележи на слика бр. 14, Охридскиот регион опфаќа три Емералд заштитени подрачја (Охридско Езеро, Галичица и Јабланица).

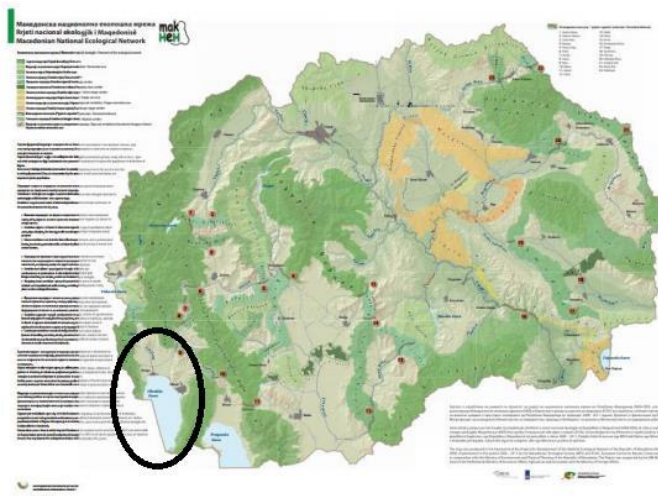

Слика бр. 14 Емералд мрежа

6.2.3. Национална еколошка мрежа (МАК-НЕН)

Националната еколошка мрежа (МАК-НЕН) е изработена во периодот 2008-2011 година. Кафеавата мечка (*Ursus arctos*) е земена како закрилен вид за идентификација на клучните (јадрови) подрачја, еколошките коридори и подрачјата за ревитализација кои ги поврзуваат јадровите подрачја и заштитни појаси. Насоки за заштита и управување со идентификуваните коридори се опфатени во Планот за управување со коридорите на кафеавата мечка. Во Охридскиот

регион опфатени се јадрови подрачја за кафеавата мечка и тоа Галичица и Јабланица (Слика бр. 15).

Слика бр. 15 МАК-НЕН мрежа

Еколошка мрежа Натура 2000

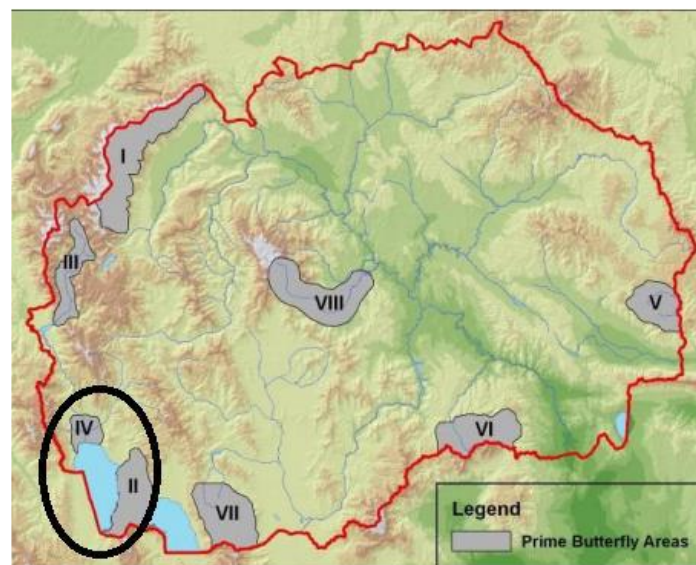
Еколошката мрежа Натура 2000 е воспоставена на териториите на земјите членки на ЕУ со цел обезбедување на биолошката разновидност преку зачувување на природните живеалишта и на дивата флора и фауна. Обврската за воспоставување на Натура 2000 произлегува од членот 3 на Директивата за зачувување на природните живеалишта и на дивата фауна и флора (92/43/ЕЕС). Мерките преземени според оваа директива се наменети за одржување на/или за обновување до поволна состојба на зачуваност на природните живеалишта и на дивите растителни и животински видови кои се од интерес на ЕУ. Еколошката мрежа Натура 2000 вклучува “Посебно заштитени области” (ПЗО)определени во согласност со Директивата за зачувување на дивите птици и “Посебни подрачја назачувување” (ППЗ) – определени согласно Директивата за зачувување на природните живеалишта и на дивата фауна и флора (Хабитат Директива). Во член 52 од Законот за заштита на природата даден е правен основ за воспоставување на Еколошка мрежа Натура 2000. МЖСПП тековно спроведува активности за понатамошна хармонизација и усогласување на националното законодавство за заштита на природата со ЕУ законодавство, односно со директивите за живеалишта и птици. Во таа насока извршена е идентификација на живеалишта и видови од европско значење на национално ниво, и идентификувани се девет (9) подрачја како потенцијални подрачја за Натура 2000 и две (2) подрачја со висок природен потенцијал. Од нив Охридското Езеро е предложено како потенцијално Подрачја со посебна заштита (СПА) според Директивата за птици; а Галичица како подрачја Подрачја од важност за Заедницата (СЦИ), во согласност со Директивата за живеалишта.

6.2.4 Меѓународни назначени подрачја

Поголем број подрачја значајни за заштита на птиците, растенијата и пеперутките се идентификувани и назначени согласно меѓународните критериуми во Република С. Македонија. Охридскиот регион опфаќа 2 примарни подрачја за пеперутки и 4 Значајни растителни подрачје и едно Значајно орнитолошко подрачје Охридско Езеро.

Примарно подрачје за пеперутки (РВА)

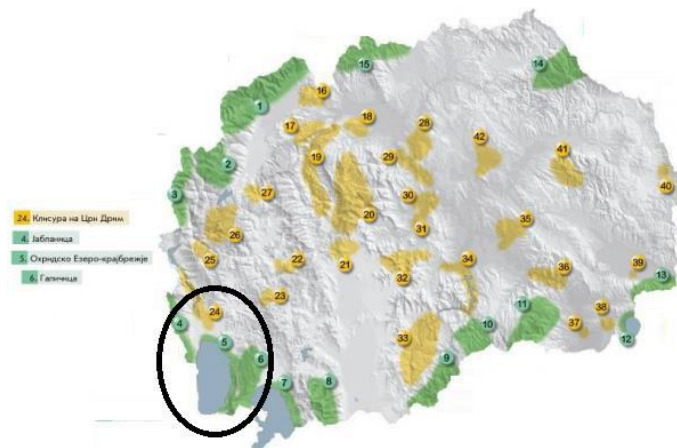
Од вкупно осум подрачја идентификувани како ППП подрачја на ниво на цела држава, во Охридскиот регион се препознаени 2: Струга и Галичица (сл.бр.16).

Слика бр.16 Примарно подрачје за пеперутки

Значајно растително подрачје (ИРА)

Во однос на значајни подрачја за растенија во Охридскиот Регион идентификувани се 4 подрачја и тоа: Охридско езеро-крајбрежје, Галичица, клисура на Црн Дрим и Јабланица (Слика бр.17).

Слика бр.17. Значајно растително подрачје

Значајно орнитолошко подрачје (ИВА)

Што се однесува до птиците во Охридскиот регионот е идентификувано едно Значајно орнитолошко подрачје Охридско Езеро.

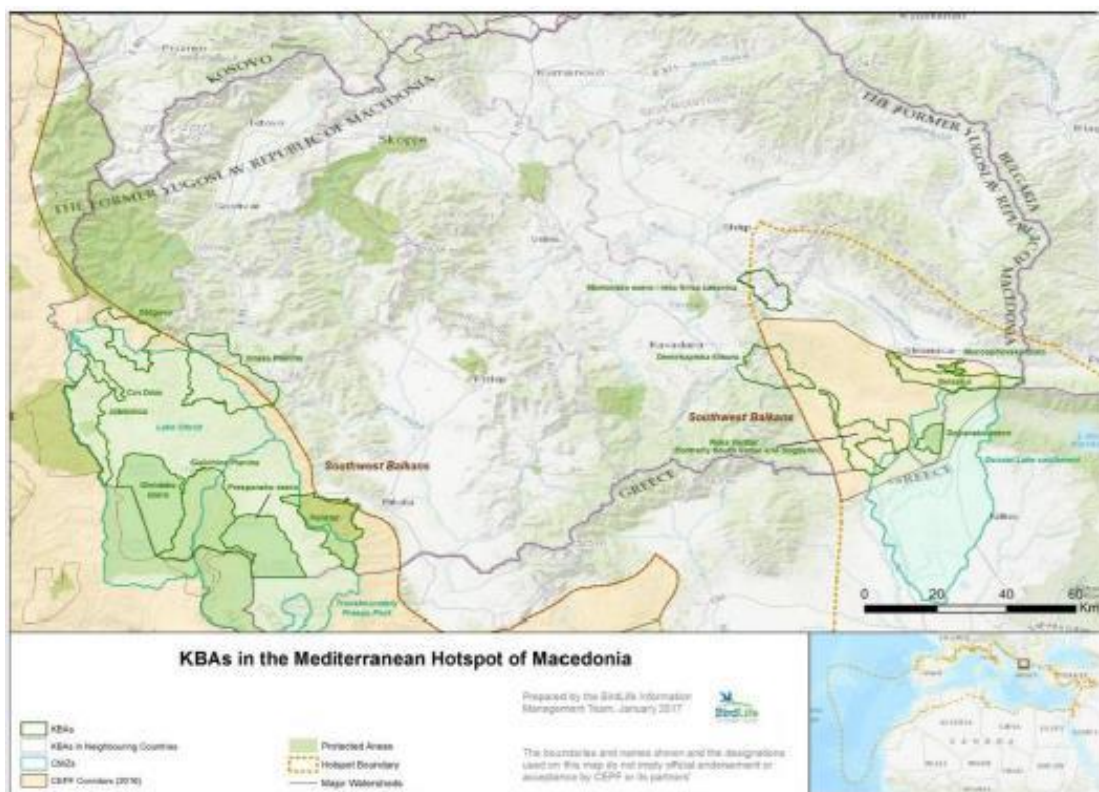
Слика бр. 18 Значајно орнитолошко подрачје

ЗОП Охридското Езеро беше назначено во 2008 година под името ИВА МК005 како резултат на присуство на два тригер видови според Глобалниот ИВА Критериум А4 (Конгрегации) т.е. (подрачјето е познато или се смета дека одржува конгрегации од $\geq 1\%$ од глобалната популација на еден или повеќе видови на редовна или предвидлива основа) и тоа : Лиската (*Fulica atra*) претставена од 32.000 единки и мал корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*) претставен со 100 парови. Глобална популација на лиска (*Fulica atra*) се проценува дека брои 7.950.000-9.750.000 единки (Wetlands International 2016). За време на зимскиот попис на водни птици во Охридското Езеро во средината на јануари (2017 г.) беше застапуван од Лиската (*Fulica atra*) од 19.519 единки; што е 0,2% од светската популација. Како резултат на тоа моменталната густина на населеност на лиската е пет пати помала од бројот на прагови за селектирање на подрачјето како значајно. Глобалното популација на вториот тригер вид – малиот корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*), се проценува на 48.000-137.000 единки (Wetlands International 2015). Тековната густина на популацијата на малиот корморан исто така е под прагните броеи за селектирање на подрачјето како значајно.

Клучно подрачје за биодиверзитет (КВAs)

ЗОП мрежата исто така содржи голем и репрезентативен дел и од останатиот биодиверзитет. Значајни подрачјата за птици и за биодиверзитет се клучни подрачја за конзервација на видовите птици кои се идентификувани во рамките на програмата *BirdLife International IBA*. Овие места се доволно мали за да можат да бидат зачувани во целост, најчесто се дел од мрежа на заштитени подрачја и имаат засебни карактеристики; колку што е можно повеќе, или засегна орнитолошка

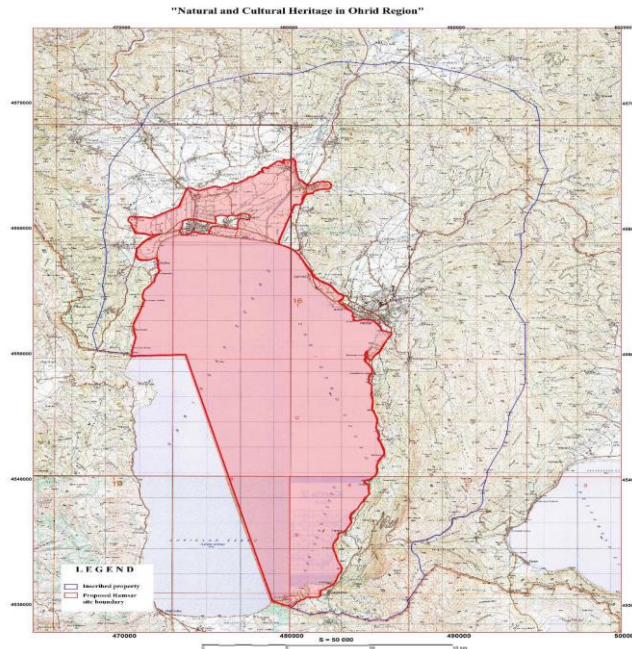
важност во споредба со опкружувањето. ЗОЛ подрачјата се дел од клучните подрачја за биодиверзитет кои претставуваат поширок интегриран пристап за конзервација и одржливо користење на природната средина. Идентификувањето на ЗОЛ подрачјата се прави врз основа на меѓународно прифатени и стандардизирани критериуми и претставува тековен процес. Досега се дефинирани повеќе ЗОЛ подрачја за голем број терестријални слатководни и морски региони во светот. Значајните подрачја за птици беа преименувани во 2013 година во „Подрачја значајни за птици и за биодиверзитетот“, за да се потенцира нивната важност и за другите видови. Во целиот Медитеранскиот регион, Охридскиот регион односно сливот на Охридското Езеро се смета како приоритетно клучно подрачје за биодиверзитет (KBAs). 68 видови активни риби и мекотели го прават Охридското езеро едно од најважните места на биолошка разновидност во слатководни екосистеми во Европа. Од овие видови, 25 се ендемични за езерото и се исто така многу загрозени што го прави Езерото важна подрачје за AZE (Alliance for Zero Extinction). Подрачја вклучени во Алијансата за Нулто Истребување (AZE) се оние за кои се потребни итни активности за зачувување ако видови присутни во нив несмеат да станат глобално исчезнати во блиска иднина.

Слика бр.19 Клучно подрачје за биодиверзитет

Рамсар подрачје

Оваа година поднесена е номинација за Охридско езеро и Студенчишко блато за Рамсар подрачја. Како што може да се види на слика бр. 20 опфатен е дел од крајбрежјет од страната на Струга.

Слика бр. 20 Рамсар подрачје

7. ЦЕЛИ НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ОДРЕДЕНИ НА НАЦИОНАЛНО И МЕЃУНАРОДНО НИВО

Основните принципи за заштита на животната средина во државата се поставени со Уставот на Р.С. Македонија („Службен весник на Р.М“ бр. 52/91, 1/92 (Амандман I и II), 31/98 (Амандман III), 91/01 (Амандман IV-XVIII), 84/03 (Амандман XIX), 107/05 (Амандман XX-XXX) и 3/09 (Амандман XXXI)), како највисок правен документ во земјата. Уставот пропишува дека еден од основните принципи на фундаменталните вредности е регулација и хуманизација на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и природата. Исто така, една од основните слободи и човекови права е правото на чиста и здрава животна средина, но тоа е исто така, обврска на граѓаните да ја унапредуваат и заштитуваат животната средина, додека земјата е должна да обезбеди услови за остварување на ова загарантирано право на граѓаните (Член 43).

Водена од овие уставни одредби; Р.С. Македонија воспоставува функционален и ефикасен национален систем за управување со животната средина, поврзан со:

- Продолжување на процесот на приближување кон политиките на ЕУ во областа на животната средина;
- Зајакнување на административните капацитети; потребни за ефикасно управување со заштита на животната средина;
- Обезбедување платформа за ефикасна имплементација и спроведување на барањата за заштита на животната средина преку зајакнување на капацитетите за ефикасно управување со животната средина на сите нивоа на управување и преку обезбедување на тесна соработка помеѓу надлежните органи на хоризонтално и вертикално ниво;
- Интеграција на политиката за заштита на животната средина во другите секторски политики;
- Поттикнување на индустријата; давателите на услуги и другите субјекти во областа на животната средина; кон поголема одговорност за заштитата на животната средина;
- Решавање на проблемите на животната средина кои се од национално значење;
- Зголемување на степенот на исполнување на обврските, кои произлегуваат од регионалните и глобалните договори во областа на животната средина;
- Последно; но не и најмалку важно, е зголемување на нивото на инвестиции во животната средина за постигнување на стандардите на ЕУ.

Специфични цели за заштита на животната средина

- Подобрување на квалитетот на животот и здравјето и зголемување на животниот стандард;
- Подобрување на квалитетот на воздухот и намалување на емисиите на стакленички гасови;
- Заштита и подобрување на квалитетот на водата и на почвата;
- Заштита и унапредување на биолошката разновидност и природното наследство;

- Заштита на карактеристиките на пределот;
- Заштита на материјалните добра;
- Заштита и унапредување на културното наследство.

Прашањата за заштита на природата, обезбедувањето чиста и здрава животна средина и целите за заштита на животната средина се дефинирани во согласност со националната и меѓународната легислатива и истите се земени предвид при изработка на Извештајот за стратeгиска оцена, а опфатени се и број други стратешки, плански и програмски документи. Една од клучните меѓународни конвенции на кои Р.С. Македонија е потписничка е Конвенцијата за биолошка разновидност; ратификувана и објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97. Конвенцијата има три главни цели:

- Зачувување на биолошката разновидност;
- Одржливо користење на компонентите на биолошката разновидност и
- Праведна и еднаква распределба на придобивките кои произлегуваат од користењето на генетските ресурси.

Други конвенции и протоколи; ратификувани од страна на Р.С Македонија за заштита на животната средина се:

- Картагенски Протокол за биосигурност кон Конвенцијата за биолошка разновидност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 40/05);
- Конвенција за заштита на водните живеалишта со меѓународно значење за заштита на водните птици (Рамсар) („Службен лист на СФРЈ“ бр. 9/77);
- Бонска Конвенција за заштита на миграторни видови диви животни („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/99) и Договор за заштита на лилјациите во Европа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/99 и 13/02);
- Бернска Конвенција за заштита на дивниот растителен и животински свет и природните живеалишта („Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/97);
- Париска Конвенција за заштита на светското културно и природно наследство („Службен лист на СФРЈ“ бр. 56/74);
- Рамковна Конвенција на ОН за климатски промени (Њујорк) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 6/97) и Кјото Протокол кон Рамковната Конвенција на ОН за климатски промени („Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/04);
- Еспо Конвенција за оцена на влијанието врз животната средина во прекуграничен контекст („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/99);
- Архуска Конвенција за пристап до информации; учество на јавноста во донесување на одлуки и правна заштита за прашања од областа на животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 40/99);

- Конвенција на Обединетите Нации за борба против опустинувањето во земјите што се соочуваат со сериозни суши и/или опустинување; особено во Африка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 13/02);
- Конвенција за заштита и користење на прекугранични водотеци и меѓународни езера (Хелсинки) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 117/15);
- Виенска Конвенција за заштита на озонската обвивка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 1/1990); ратификувана од Република Северна Македонија на 10 март, 1994 година;
- Монреалски Протокол за супстанциите кои ја осиромашуваат озонската обвивка (Монреал; септември, 1987 година), ратификуван од Република Македонија на 10.03.1994 година;
- Дополнување на Монреалскиот Протокол (усвоен на вториот состанок на договорните страни одржан во Лондон, на 29 јуни; 1990 година) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/98);
- Дополнување на Монреалскиот Протокол (усвоен на четвртиот состанок на договорните страни одржан во Копенхаген; 25 ноември; 1992 година) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/98);
- Стокхолмска Конвенција за заштита на човековото здравје и животната средина од отпорни органски соединенија, потпишана од Република Македонија на 23 мај 2001 година и ратификувана на 19 март; 1994 година;
- Комуникација од Комисијата за Европскиот Парламент; Советот, Економскиот и Социјален Комитет и Комитетот за регионите (Наше животно осигурување, наш природен капитал: ЕУ Стратегија за диверзитет до 2020 година);
- Рамковната конвенција за вредностите на културното наследство за општеството (Фаро 2005) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/11);
- Конвенцијата за заштита на архитектурното наследство на Европа (Гранада 1985);
- Конвенцијата за заштита на археолошкото наследство на Европа (Валета 1992) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 56/05).

7.1 Постапување на цели на СОЖС

Целта на оваа СОЖС е да осигури дека заштитата на животната средина на Општина Охрид е во согласност како и со правната рамка. Тоа ќе се направи преку навремено оценување на влијанијата кои можат да ги имаат детектираните проблеми и преку разгледување на алтернативите за избегнување или намалување на истите. Навременото вклучување на целите на заштита на животната средина ќе овозможи одржлив развој на Општина Охрид и зачувување на природното и културно богатство за кои истиот е под УНЕСКО заштита.

Целта на стратегиската оцена е пропишана согласно:

- Закон за животна средина („Сл. Весник на РМ“ бр. 53/05; 81/05; 24/07; 159/08; 83/09; 48/10; 124/10; 51/11; 123/12; 93/13; 187/13; 42/14; 44/15; 129/15; 39/16; 99/ 18).

Истата е поврзана со :

- Законот за управување со природното и културното наследство во Охридскиот регион („Сл. Весник на РМ“ бр. 75/2010);
- Законот за заштита на културното наследство („Сл. Весник на РМ“ бр. 20/04; 71/04; 115/07; 18/11; 148/11; 23/13; 137/13; 164/13; 44/14; 199/14; 104/15; 154/15; 192/1539/16 и 11/18);
- Законот за прогласување на старото градско јадро на охрид за културно наследство од особено значење („Сл. Весник на РМ“ бр.47/11 и 154/15);
- Законот за заштита на природата („Сл. Весник на РМ“ бр.67/2004; 14/2006 и 84/2007; 35/10; 47/11; 148/11; 59/12; 13/13; 163/13; 41/14146/15; 39/16 ; 63/16 и 113/18);
- Законот за животна средина („Сл. весник на Република Македонија“ бр.53/05;
- 81/05; 24/07; 159/08; 83/09; 48/10; 124/10; 51/11; 123/12; 93/13; 187/13; 42/14; 44/15 129/15; 39/16; 99/ 18);
- Законот за водите („Сл. Весник на РМ“ бр. 87/08; 06/09; 161/09; 83/10; 51/11; 44/12; 23/13; 163/13; 180/14; 146/15 и 52/16);
- Законот за внатрешна пловидба („Сл. Весник на РМ“ Бр. 55/07; 26/09; 22/10; 23/11;53/11; 155/12 и 15/13; 137/13; 163/13; 42/14; 166/14; 146/15; 193/15 и 31/16);
- Законот за заштита на Охридското; Преспанското и Дојранското Езеро (“Сл.весник на РМ” бр.45/77; 8/80; 51/88; 10/90 и 62/93) Охридското Езеро беше прогласено за заштитено подрачје во категоријата споменик на природата;
- Законот за прогласување на шумските предели на планината Галичица за Национален парк (“Сл. Весник на НРМ” бр.31/58 и 16/65) и Законот за прогласување на дел од планината Галичица за национален парк (Сл. Весник на РМ бр.171/10);
- Законот за шумите (“Сл. весник на РМ” бр. 64/09; 24/11; 53/11; 25/13; 79/13; 147/14;160/14; 33/15; 44/15; 147/15 и 39/16);
- Законот за пасиштата (“Сл. весник на РМ” бр. 3/98; 101/00; 89/08; 105/09; 42/10; 116/10; 164/13; 193/15 и 215/15);
- Законот за просторно и урбанистичко планирање (Сл. весник на РМ бр. 199/14; 44/15; 193/15; 31/16; 163/16; 64/18 и 168/18);
- Законот за градежно земјиште (Сл. весник на РМ бр. 15/15; 44/15; 98/15; 193/15; 226/15; 30/16 и 31/16);

- Законот за градење (Сл. весник на РМ бр. 130/09; 124/10; 18/11; 36/11; 54/11; 59/11;13/12; 39/12; 144/12; 25/13; 70/13; 79/13; 137/13; 163/13; 27/14; 28/14; 42/14; 115/14;187/14; 44/15; 129/15; 217/15; 226/15; 30/16 и 31/16; 39/16; 71/16; 132/16; 35/18; 64/18 и 168/18);
- Закон за ратификација на договорот меѓу Владата на Република Северна Македонија и Советот на министри на Република Албанија за заштита и одржлив развој на Охридското Езеро и неговиот слив (Сл. весник број 46/05 - 99 седница; 10.06.2005 година).

За потребите на анализата на врските и компатибилноста помеѓу Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) и другите плански документи; во рамките на постапката за СОЖС на предметниот план анализирани се повеќе плански документи на локално; регионално и национално ниво од следните клучни области: а) управување со амбиенталниот воздух б) Управување со биолошка разновидност; в) Управување со води, г) Управување со отпад, д) Управување со бучава; ё) Управување со заштитени подрачја, е) Заштита на животната средина; ж) Економски развој, з) Одржлив развој, с) Релевантни области – туризам, енергија, транспорт, социјална политика.

Синхронизацијата на разгледуваниот плански документ со останатите постоечки планови; програми и стратегии перспективно ќе ја овозможи неговата реализација; а покрај тоа и постигнувањето на директните цели на планот; помалку или повеќе да придонесе и кон реализација на целите на останатите планови. Со континуираната примена на ваквиот пристап, во рамките на СОЖС, се обезбедува едно системско решение за постигнување на висок степен на комплементарност на целите на одделните плански документи и оптимизирање на ефикасноста во нивното остварување, независно од нивната хиерархиска или друг вид на поврзаност. Планскиот документ се изготвува во согласност со целокупната донесена домашна законска регулатива, ЕУ законодавство, како и меѓународни документи кои се ратификувани во Република Северна Македонија.

Национални планови, програми и стратегии:

1. Просторен план на Република Северна Македонија (2004-2020);
2. Просторен план за охридско-преспанскиот регион (2005-2021);
3. План за управување со Национален парк Галичица (2011-2010) (нацрт);
4. Национална стратегија за развој на културата (2018-2022);
5. Предлог Национална Стратегија за биолошка разновидност на со Акционен план(2015);
6. Национална стратегија за заштита на природата (2017-2027);
7. Стратегија за регионален развој на Република Северна Македонија (2009-2019);
8. Трет Национален План на Република Северна Македонија кон Рамковната конвенција на ОН за климатски промени (2014);
9. Национална Стратегија за управување со отпад (2008-2020);

10. Национална стратегија за одржлив развој (2009-2030);
11. Национален план за заштита на амбиенталниот воздух (2013-2019);
12. Национална стратегија за земјоделството и рурален развој (2014-2020);
13. Национална Стратегија за Води (2011-2041);
14. Национална транспортна стратегија (2007-2017);
15. Национална Стратегија за развој на туризмот (2009-2013);
16. Стратегија за животна средина и климатски промени (2014-2020);
17. Програма за развој на Југозападен плански регион (2015 – 2019);
18. Просторно уредување на Охридскиот регион на општинско ниво.

7.2 Цели на Стратегиската оцена на животната средина

Целите на заштитата на животната средина се изразени преку целите на стратeгиска оцена на животната средина. Споредување на целите за животна средина со целите и активностите во планскиот документ е вообичаен метод при спроведување на СОЖС, со цел да се оцени дали развојот; односно идната имплементација на еден развоен плански документ, како што е во случајов ЛЕАП ќе биде во насока на поставените цели за животна средина (СОЖС). Целите на стратeгиската оцена на животната средина се прикажани преку статусот на: населението и здравјето на населението, биолошката разновидност, водата, почвата, воздухот, климатските промени, материјалните добра, пределот, културното наследство и интеракцијата помеѓу нив.

Во табелата што следува, презентирани се целите на СОЖС во однос на целите дефинирани во ЛЕАП (нивната компатибилност и некомпатибилност).

Табела 9. Врска меѓу целите на СОЖС и целите на Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025)

Примарните цели на овој стратешки плански документот се:				
• Спроведување на барањата за заштита на животната средина на локално ниво; • Идентификација на потребите на административните структури и нивно зајакнување со цел ефикасно управување со животната средина на локално ниво; • Интегрирање на политиката за заштита на животната средина во останатите секторски политики; • Поттикнување на сите субјекти кон поголема одговорност за заштитата на животната средина; особено јавноста; • Промовирање на еколошки одржлив пристап во сите сфери на делување на Општината; • Продолжување на процесот на приближување кон политиките на Европската унија во областа на животната средина; на локално ниво; • Обезбедување финансиски средства за решавање на приоритетните еколошки проблеми итн.				
Теми на СОЖС	Цели на СОЖС	Специфични цели на СОЖС	Поврзаност на целите на СОЖС со целите на ЛЕАП.	Индикатори на СОЖС
Население и здравје на населението	Унапредување на животните услови на населението	- Подобрување на медиумите и областите од животната средина; - Подобрување и заштита на здравјето на луѓето; - Подобрување на социоекономската состојба (вработување, зголемување на приходите, демографски развој, намалување на миграцијата); - Подобрување на инфраструктурата; - Подобрување на квалитетот на живот на луѓето.	Компатибилност: - Планирање на просторот во согласност со законските прописи за урбанизација и користење на земјиштето; како и во однос на планските документи од повисок ранг; - Креирање услови за урбано и хумано користење на просторот преку изработка на урбанистичка документација; - Развој на подрачето со примена на принципите и стандардите за заштита на животната средина; - Одржливо искористување на земјоделските површини и шуми; - Имплементација на мерки за подобрување на состојбата на медиумите во животната средина; - Подобрување на инфраструктурата за водоснабдување; одведување на отпадните води; патната; телекомуникациската инфраструктура и сл. - Подобрување на условите за стимулирање и поттикнување демографски развој; нови вработувања и подобрување на стандардот и квалитетот на живот на населението; - Подобрување на условите за домување и извршување на јавните функции; - Одржување на традиционалниот изглед на населбите и зачувување на природноста во руралните подрачја; - Подобрување на туристичката понуда;	- Трендови во намената и користењето на земјиштето; - %новоизградени или реконструирани објекти за домување и јавни функции; - Стапка на реализирани инфраструктурни објекти; во однос на планираните во ЛЕАП; - Број на изградени туристички локалитети; - Трендови на воспоставени бизниси; - Трендови во туристичката понуда (број на туристи; остварени приходи и сл.); - Број на повторно заживевани села; - Трендови на загадување во медиумите од животната средина;-Евидентирани ризици по здравјето и безбедноста на населението и посетителите; - Зголемена јавна свест и ставови на населението за вредноста на подрачјето и негова заштита;

			- Развој на нови бизниси; - Подигнување на јавната свест на повисоко ниво за вредностите на Охридскиот регион; за услугите кои ги даваат екосистемите и за чекорите што треба да се преземат за заштита и одржливо користење на природата и заштита на животната средина.	- Стапка на прираст на населението; - Стапка на вработеност; - Стапка на миграција.
Биолошка разновид. и природно наследство	Заштита и унапредување на биолошката разновидност и природното наследство	- Подобрување на состојбата со биолошката разновидност преку заштита на екосистемите/живеалиштата; видовите и генетската разновидност; - Подобрување на постојните деградирани живеалишта и нивна ревитализација; - Намалување на притисоците и заканите врз биолошката разновидност; - Воспоставување на комплексен мониторинг на биолошката разновидност (видови; живеалишта; екосистеми; значајни подрачја).	Компатибилност: - Реализацијата на мерките; препорачани во последниот Извештај од Мисијата на UNESCO во 2017 година; - Планирање на просторот во согласност со планските документи за заштита на биолошката разновидност; заштитеното природното наследство и предложените подрачја за заштита; - Просторен развој на Охридскиот регион со примена на принципите и стандардите за заштита на животната средина со што ќе се намалат притисоците врз биолошката разновидност; - Изградба на системи за собирање и третман на отпадните води; - Примена на мерки за подобрување на состојбата на почвите; водите; управувањето со отпад и сл.; - Примена на мерки за заштита на биолошката разновидност; - Одржливо управување и искористување на шумите и шумското земјиште сл.; - Валоризација/Ревалоризација на биолошката разновидност во границите на опфатот; - Мапирање и мониторинг на биолошката разновидност; - План за управување со културно и природно наследство на Охридскиот регион 2016 – 2025 година; - План за управување со сливот на Охридско Езеро; - План за управување со Охридското езеро; - Подигање на свеста за вредноста на биолошката разновидност и природното наследство.	- Почитување на законските прописи при планирање; проектирање и градба во Општина Охрид - % на намалена пренамена на државно земјиште во градежни цели; - Регулиран испуст на вода од Охридско Езеро и мониторинг на сливното подрачје; - Стабилизирани водостој на Охридско Езеро; - Трендови на усогласеност на просторниот развој на Охридскиот регион во однос на планските и стратешки документи од повисок ранг за заштита на биолошката разновидност и природното наследство; - Трендови во заштитата на загрозени и значајни видови и живеалишта; - Трендови во управувањето со водите; почвите; шумите; земјоделството и сл.; - Трендови во пренамена на земјиште кое располага со значителни растителни видови; земјиште под шуми и пасишта во градежно земјиште; односно површина на пренаменето земјиште во градежно; - Стапка на загубени/загрозени и зачувани копнени и водени живеалишта и видови во однос на постојната состојба;

				- Трендови на применети компензациони мерки; - Површини покриени со шуми; - Изработена Студија за валоризација на Охридското Езеро; - Ажурирање на Студија за валоризација на Студенчишко Блато; - Заштитено подрачје, во категорија III-Споменик на природата; - Број на спроведени кампањи за подигнување на јавната свест.
Води	Заштита и унапредување на состојбата со водите	- Одржливо управување и користење на водните ресурси; - Заштита; зачувување и подобрување на состојбата на крајбрежното земјиште; водните екосистеми и екосистемите зависни од вода; - Намалување на штетните испуштања и постепено елиминирање на емисиите на опасни материи и супстанции во водите. - Зачувување на биолошката разновидност во рамките на интегрираното управување со водите.	- Компатибилност: - Планирање на просторот во согласност со планските документи за одржливо искористување и управување со водите; - Воспоставување на сепаратна канализациона мрежа и засебно одведување на атмосферски; комунални и индустриски отпадни води на територија на целата општина; - Истражување; утврдување и санација на изворот на загадување на Билјанини Извори со комунални отпадни води - Санација и обновување на колекторскиот систем за отпадни комунални води; - Воспоставување комплетен мониторинг на водата и седиментот во литорално – крајбрежната зона на Охридско Езеро и преземање соодветни мерки на заштита; - Редовно чистење на каналите и коритата на површинските водотеци - Утврдување на можностите за изградба на нови водоснабдителни системи за туристичките капацитети и населените места; - Донесување на План за управување со сливот на Охридско Езеро ; - Заштита на водните тела (површински и подземни) со изградба на системи за собирање и третман на отпадните води; - Развој на одржливо земјоделско производство и намалување на загадувањата од употреба на	- Трендови во водоснабдувањето и искористувањето на водните ресурси; - Трендови на применети практики и техники за заштита и рационално искористување на водите; - Број на изградени системи за водоснабдување и третман на отпадни води; - Тренд на воспоставени заштитни зони на изворите за водоснабдување; - Подобрен еколошки статус на водните тела; - Достапни податоци од мониторинг на површински и подземни води; - Тренд на одржани водни живеалишта; - план за управување со сливот на Охридското Езеро. - Извештај со резултати од анализа на вода на испуст од колекторскиот систем и резултати од анализа на квалитет водата во Охридското Езеро - Извештај од мониторинг и

			вештачки ѓубрива и пестициди; - Имплементација на систем за управување со отпад;	детектирани „жешки точки“ на загадување како и преземени мерки за заштита - Трендови на подобрување на квалитетот на водата во Охридското Езеро - Трендови на подобрување на квалитетот на водата во р. Црн Дрим - Заменети пумпни станици; филтер станици и цевководна инсталација - Проширена биолошката фаза на пречистување во пречистителната станица Враништа - Најмалку 2 две изградени мали пречистителни станици во населбите и селата кои не се приклучени во колекторскиот систем
Почва	Заштита и унапредување на состојбата на почвата.	- Заштита на почвата од деградација и губење на нејзината плодност; - Заштита на геоморфолошките вредности на почвата; - Заштита на почвата од загадување; - Зачувување на агробиолошката биолошката разновидност.	Компатибилност: - Планирање на просторот во согласност со потребите на Општина Охрид и околното земјиште со цел одржливо искористување и намена на земјиштето; - Примена на мерки за одржливо управување и искористување на земјоделските површини и шуми; - Развој на Општина Охрид и околните населени места со примена на принципите и стандардите за заштита на животната средина; - Изградба на системи за третман на отпадни води; - Примена на мерки за заштита од ерозија; - Примена на мерки за намалување на загадувањата од употреба на вештачки ѓубрива и пестициди; - Имплементација на систем за управување со отпад.	- % на пренаменето земјоделско земјиште и земјиште под шуми и пасишта во градежно земјиште; - Стапка на применети компензациони мерки; - Трендови на применети добри практики во земјоделството; шумарството користењето на вода и заштита од порои и ерозија; - Трендови на ерозија; - Трендови на пошумување; - Трендови на емисии на загадувачки материи во животната средина; - Број на изградени системи за третман на отпадни води; - Воспоставен регионален систем за управување со отпадот.
Воздух и климатски промени	Подобрување на квалитетот на воздухот и	- Одржување и подобрување на квалитетот на воздухот; - Ограничување на загадувањето на	Компатибилност: - примена на мерки за подобрување на квалитетот на воздухот;	- Тренд на емисии во амбиентниот воздух; - Тренд на производство и

	намалување на емисиите на стакленички гасови	воздухот до нивоа кои не ги загрозуваат природните системи; Ограничување на емисиите на воздух во согласност со стандардите за квалитет на воздухот; - Намалување на емисиите на стакленички гасови и зголемено искористување на обновливи извори на енергија; - Намалување на причините и последиците од климатските промени.	- Системски промени за регулирање на начинот на греење кај населението преку промоција и поттикнување на гасни горива и други обновливи извори на енергија; - Воспоставување на Катастар на загадувачи и загадувачки супстанции; - Изработка и усвојување на нова тригодишна Програма за енергетска ефикасност на Општина Охрид; - Воведување редовен јавен градски превоз; кој ќе ги опфати сите рурални средини на територија на Општината; - Субвенции за подобрување на енергетска ефикасност на објектите за домување; - Зголемување на должината на велосипедските патеки; - Зголемување на пешачките зони во општината; - Имплементација на систем за управување со отпад; - Примена на мерки за одржливо искористување на земјоделските површини и шуми.	користење на енергија од обновливи извори. - Применети мерки за управување со отпадот; - Број на изградени системи за третман на отпадни води; - Трендови на применети добри практики во производните активности; во земјоделството; шумарството и управување со отпадни води и отпад; - Површини на уништена шумска вегетација. - % на подобрена патна инфраструктура во руралната средина на Општина Охрид.
Материјални добра	Заштита на материјалните добра	- Намалување на количините на генериран отпад и негово одржливо управување; - Изградба; заштита и подобрување или санација на системите за водоснабдување; третман на отпадни води; - Подобрување и ефикасно користење на постојната и изградба на нова транспортна инфраструктура; - Подобрување и ефикасно користење на постојниот начин на снабдување со електрична енергија и изградба на нова електроенергетска инфраструктура и преносна мрежа. - Поставување на инфраструктура на локации кои не располагаат со значајни природни вредности.	Компатибилност: - Планирање на просторот во согласност со постојните материјални добра и потребите од изградба на нови со цел постигнување одржлив просторен урбан развој на Охрид и околните населени места; - Изградба на системи за собирање и третман на отпадни води; - Утврдување на можности за капаирање на нови извори за водоснабдување на новите туристички капацитети; - Изградба на транспортна и комуникациска инфраструктура; - Воспоставување систем за управување со отпадот.	- % на изградена мрежа за комунални отпадни води - Број на изградени системи за водоснабдување и третман на отпадни води и отпад; - Стапка на изградена транспортна и комуникациска инфраструктура; - Воспоставен регионален систем за управувањето со отпад. - Слободни плажи на Охридското крајбрежје и заштитена крајбрежна зона
Културно наследство	Заштита и унапредување на	- Зачувување и подобрување на историските градби; археолошки	Компатибилност: - Развивање на посебни програми од областа на	- Позитивен Извештај од следната мониторинг мисија

	културното наследство	наоѓалишта и други важни културни локалитети	културата со акцент на поддршка на локалните културни друштва и групи; негување на духовните и материјални вредности на селото: етно-паркови и куќи; музеи; библиотеки; летни школи и колонии и сл. - Времено стопирање (мораториум) на сите градби; издавање дозволи за градба и постапки за легализација до донесување на Планот за управување со Светското природно и културно наследство; - Грижа за рибниот фонд во езерото од страна на ЈНУ Хидробиолошки завод; - Студија за состојбата со остатокот на Студенчишко Блато - 2012 година; - Десетгодишни планови со цели и начини на користење на шумите во НП „Галичица“; - Подготовка на интегрален план за управување со сливот на Охридско Езеро; во рамки на проектот на ГЕФ Дримски Басен; - Предлог закон за управување со светското природно и културно наследство; - План за управување со светското природно и културно наследство 2016 – 2025 година.	на УНЕСКО; - Задржан статусот на Охридскиот Регион како заштитено културно и природно наследство – УНЕСКО; - Тренд за заштита на културно наследство; - Број на објекти евидентирани како културно наследство; - Тренд на зачуваност на културното наследство во Охрид и надвор од него. - Донесени и усвоени плански документи одобрени од Советодавното тело на Центарот за управување со светското природно и културно наследство - Ефективна и ефикасна инспекциска контрола; стопирање на бесправни градби; доследно спроведување на законските одредби и високи финансиски казни за евидентирани бесправни градби - Општина Охрид без бесправни градежни активности - Подобрена соработка помеѓу локалните и државните инспекциски служби и спроведување на заеднички надзор со СВР Охрид.

Табела бр.10 Табела на компатибилност на целите на СОЖС и ЛЕАП¹⁰

Цели на СОЖС	Цели на ЛЕАП							
	Природни вредности	Шуми; шумско земјиште и заштита од ерозија	Социо економски аспекти	Развој на туризмот	Инфраструктура	Управување со води	Заштита на животната средина	Заштита од природни непогоди и технолошки хазарди
здравје на населението	++	++	++	++/-	++/--	++	++	++
разновидност и природно наследство	++	++	-	--	--	++/-	++	++
Води	++	++	-	-	--	++	++	++
Почви	++	++	-	-	-	++	++	++
Воздух и климатски промени	++	++	-	-	+/-	++	++	+
Материјални добра	0	--	+/-	++	++	+	+	+
Културно наследство	++	++	+/-	++/--	-	++	++	++

10 [++] Значителна компатибилност; [+] Мoжна компатибилност (мала; претежно индиректна); [0] Нема интеракција; [-] можен конфликт или некомпатибилност (мала; претежно индиректна); [- -] Можен конфликт или значителна некомпатибилност; [+/-] Несигурна интеракција (ги има двата елемента компатибилни и некомпатибилни).

8. АНАЛИЗА НА АЛТЕРНАТИВИ

Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) содржи предвидувања за развој на општината во период до 2025 година; дефинирани цели за развој од кои произлегуваат конкретни мерки и активности кои треба да се реализираат во планскиот период.

Локалниот еколошки акционен план дава преглед на постојните состојби; предлага мерки за: заштита на водите од загадување и зачувување на екосистемот на Охридското Езеро; намалување на ризикот од загадување на медиумите во животната средина и намалување на потенцијалниот ризик по здравјето на луѓето; плански документи за одржлив развој и хумани услови за живеење; урбанистички плански документи кои обезбедуваат одржлив развој на општина Охрид; згрижени бездомни кучиња и зголемување на безбедноста на граѓаните на општината; заштита на водите од загадување и зачувување на екосистемот на Охридското Езеро и река Црн Дрим; спречување на понатамошно ширење на бесправни градби на Охридското крајбрежје и во зоната на одржливо користење на НП Галичица; заштита на Охридското крајбрежје и спречување на бесправни градби; заштита на биолошката разновидност на Охридското Езеро; ослободени сообраќајни; пешачки патеки и зелени површини од паркирани возила; почитување на законските прописи при планирање; проектирање и градба на објекти на територија на општина Охрид; подобрен квалитет на медиумите на животната средина на територија на општина Охрид; одржлив развој на општина Охрид; заштита на водите од загадување и зачувување на екосистемот на Охридско Езеро; заштита на медиумите во животната средина; поквалитетен на живот за граѓаните; развој на туризмот во руралната средина; подигнување на јавната свест кај јавноста и институциите за заштита на животната средина и соработка меѓу општинската; владината администрација за одржлив развој и унапредување на животната средина.

Во Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид за предложените мерки и активности се утврдените времето за нивна реализација; предвиден буџет и можни извори на финансирање и одговорни институции за нивно реализирање.

И што е најважно за да се остварат целите; Општина Охрид согласно Законот за животна средина („Сл. Весник на РМ“ бр. 53/05; 81/05; 24/07; 159/08; 83/09; 124/2010; 51/11; 123/12; 93/13; 163/13; 42/14; 44/15; 129/15; 146/15; 192/15; 39/16 и 99/18) ќе формира Тело за набљудување/оценување на реализација на ЛЕАП документот. За таа цел, во состав на Акциониот план е подготвен Мониторинг план за оцена на степенот на реализација на предвидените мерки и акции.

Како резултат на ова во ова поглавје се разгледуваат две алтернативи, односно состојби без и со имплементација на Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025).

Алтернатива 0: Состојба без имплементација на Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025)

- Недостаток на релевантни плански документи: План за управување со светско природно и културно наследство; Урбанистички планови; Стратегија за туризам врз основа на Универзална вредност; Стар ГУП на Охрид (2006 год.).
- Законската регулатива која отвора простор за конфликтни одлуки кои се во спротивност со Законот за заштита на природата; Законот за водите; Законот за светското природно и културно наследство и други релевантни закони кои треба да го гарантираат интегритетот и одржливоста на Охридскиот регион;
- Низок степен на спроведување на постојните законски прописи со цел спречување на понатамошна незаконска градба во заштитените подрачја;
- Неисполнување на барањата на национално ниво и барањата на ЕУ за заштита на природните вредности и реткости; како и биолошката разновидност;
- Неусогласеност на националните; регионалните и локалните интереси за економски и стопански развој со целите на развој на заштитеното подрачје;
- Неусогласеност на планските и секторските документи донесени во Република Северна Македонија во однос на користење на просторот; заштита на животната средина и социоекономски развој;
- Неусогласен развој на инфраструктурата во согласност со намената на земјиштето во НП Галичица и зоните на заштита;
- Недефинирани мерки и активности за планирање на просторот; користење на ресурсите; заштита на животната средина; природното наследство и социоекономски развој;
- Недефинирани надлежности и одговорности за имплементација на мерките и активностите;
- Недостаток на институционални; финансиски и технички капацитети за ефикасна имплементација на мерките и активностите.

Алтернатива 1: Состојба со имплементација на Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025)

Со имплементација на активностите и мерките предвидени во *Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025)* се очекува да се постигне:

- Исполнување за законските обврски за уредување заштитени подрачја кои располагаат со значајна биолошката разновидност и природното наследство; дефинирани во националното законодавство и потпишаните меѓународни документи;
- Создавање услови за реализација на националните; регионалните и локалните интереси во планското подрачје; во областа на заштита и зачувување на посебните природни вредности;

значајните природни ресурси и споменичкото наследство; како и нивно уредување и користење на принципите на одржливиот развој;

- Зачувување на природните вредности на просторот; искористување на туристичките потенцијали за промовирање и развој на одржливи видови на туризам и други алтернативни дејности и активности;
- Урбанистичкото планирање; идниот просторен развој и економски развој и управувањето на Општина Охрид ќе се темели на поставките и насоките дефинирани во усвоениот просторен план;
- Создавање услови за намалување на загадувањата и обезбедување заштита на медиумите и областите од животната средина; што ќе резултира во надминување на евидентираниите состојби; трендови и закани во заштитеното подрачје;
- Поттикнување на социоекономски развој на подрачјето;
- Дефинирани надлежности и одговорности за имплементација на мерките и активностите;
- Континуирана и координирана кампања заедно со институциите на национално; регионално и локално ниво за подигање на јавната свест за заштита на животната средина

Имплементацијата на Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) може да предизвика промена во другите стратешки и плански документи на локално ниво; кои треба да се прилагодат во функција на обезбедување соодветно просторно планирање и заштита на медиумите и областите од животната средина во Општина Охрид и неговото опкружување.

Заклучок: Разгледуваната алтернатива да се имплементира Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) е прифатлива алтернатива. Горенаведените анализи имаат за цел да ги предочат позитивните и негативните аспекти од имплементацијата на АП; кои донесувачите на Планот треба да ги имаат предвид во постапката на усвојување на Планот и истите да одлучат во која насока треба да се развива ова подрачје.

9. ВЕРОЈАТНИ ЗНАЧАЈНИ ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ

Во ова поглавје ќе бидат идентификувани потенцијалните позитивни и негативни влијанија од спроведувањето на Акцискиот план. Извештајот за Стратегиска оцена ги зема во предвид влијанијата врз водата; воздухот; почвата; биодиверзитетот; пределите и нивните пејзажни вредности; природното и културното наследство; како и влијанијата врз социо-економската состојба и здравјето на луѓето во општина Охрид. Генерално земено имплементацијата на планските решенија е во насока на позитивно влијание врз животната средина и социјалните аспекти.

Мора да се напомене и дека Извештајот за Стратегиска оцена не вклучува детална анализа на поединечните развојни проекти; туку ги анализира влијанијата врз медиумите и областите во животната средина во поширок контекст. Во Извештајот е направена проценка на потенцијалните влијанија врз животната средина и социо-економските аспекти; додека; во подоцнежните фази; преку Студиите за оцена на влијание врз животната средина или Елаборатите за заштита на животната средина; кои произлегуваат како законска обврска на основа на укажаните потенцијални негативни влијанија се прават детални анализи и препораки.

Согласно Законот за животна средина и Уредбата за определување на критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина потребно е да се утврди потреба за спроведување на постапка за оцена на влијанието на проектот врз животната средина. Потребата од оцена на влијанијата врз животната средина ја донесува Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Согласно Законот за животна средина; како и Законот за заштита на природата; правните или физичките лица кои вршат дејности или активности кои не спаѓаат во проектите за кои се спроведува постапка за оцена на влијанието врз животната средина се должни да изготват Елаборат за заштита на животната средина; со цел да се оцени влијанието на дејностите или активностите врз животната средина; пред да започнат со спроведување на проектот и истиот да го достават до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот.

Според погоре кажаното; може да се заклучи дека усвојувањето и реализацијата на предметниот план ќе има силна економска оправданост. Но; со оглед на тоа што реализацијата на планот неизбежно би била придружена со серија на влијанија врз животната средина; важно е истите соодветно да се идентификуваат и евалуираат; сè со цел да се развијат мерки чиешто интегрирање во планската документација ќе овозможи минимизирање на негативните и максимизирање на позитивните ефекти од самата реализација на планот. Во овој дел од Извештајот направена е анализа на потенцијалните влијанија од реализацијата на предметниот плански документ врз следните елементи на животната средина (Согласно барањата на Уредбата за содржината на

извештајот за стратегиската оцена на животната средина („Службен весник на РМ— бр. 53/05; 81/05; 24/07): Биодиверзитет; Население; Човеково здравје; Почва; Вода; Воздух; Климатски фактори; Материјални добра; Културно наследство.

Притоа анализирани се директните; секундарните; синергистичките; кумулативните; кратко-; средно- и долгорочните ефекти; како и привремените и трајните; позитивни и негативни ефекти врз животната средина. Резултатите од анализата се систематизирани во Табела 11; по која следува наративен дел во кој истите се подетално елаборирани.

Табела 11. Матрица за идентификација и оцена на влијанијата

Елементи на СОЖС	биодиверзитет	население	човечко здравје	почва	вода	воздух	климатски фактори	материјални придобивки	културно наследство	предел
Влијание										
Карактер на влијанието (+/-)	+	+	+	+	+	+	+	+	-/+	+
Тип на влијанието (директ./секундарни/кумул./синергетски ефекти)	директ.	директ.	секунд.	директ.	директ.	директ.	Кумул.	директ.	Кумул.	директ.
Јачина на влијанието (голема/средна/мала)	голема	голема	голема	голема	голема	голема	голема	средна	мала	мала
Краткотрајни/ср.роч/долготрајни ефекти	долгороч.	долгоро.	долгоро.	долгоро.	долгоро.	долгоро.	долгоро.	долгоро.	долгоро.	долгоро.
Континуирани/привремени ефекти	континуирани	континуирани	континуирани	континуирани	континуирани	континуирани	континуирани	континуирани	континуирани	континуирани
Прекугранични ефекти	има	има	има	има	има	има	има	има	има	нема
Реверзибилни/иреверзибилни ефекти	реверзибилни	реверзибилни	реверзибилни	реверзибилни	реверзибилни	реверзибилни	реверзибилни	реверзибилни	/	реверзибилни
Веројатност на појавување (сигур./нев.мож/можно)	сигурно	сигурно	сигурно	сигурно	сигурно	сигурно	сигурно	сигурно	/	сигурно
Важност (локал./регион./нацио.)	локал./регион./нацио.)	локал.	локал.	локал.	локал.	локал.	глобална	локална	локал./регион./нацио.)	локална
Осетливи елементи на СОЖС во предметниот опфат	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+

9.1 Влијанија предизвикани од имплементација на Локален еколошки акционен план на општина и мерки за намалување

Тема: Управување со амбиентален воздух	
Опис на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Со имплементација на мерките предвидени во Акциониот План индиректно ќе се подобри квалитетот на воздухот, здравјето на населението и ќе се ублажат климатските промени. Предлог мерката за воспоставување на Катастар на загадувачи и загадувачки супстанции има за цел да се добие претстава за бројот и видот на дејности во општината како и влијанијата на деловните субјекти врз квалитетот на медиумите во животната средина, а врз основа на кој ќе се определат мерки за намалување на загадувањата на медиумите на животната средина. Стар возен парк кај граѓаните на Општината, отсуство на контрола на квалитет на гасови од согорување кај возила, зголемен сообраќаен метеж во туристичка сезона, недостаток на јавен градски превоз преку целата година, а особено до плажите и приградските населби, недостаток од мерки и активности за поттикнување и поддршка на користење енергија од обновливи извори/соларни панели се главни причини за загаденоста на амбиенталниот воздух во Општина Охрид. Предлог мерките за воведување редовен јавен градски превоз, кој ќе ги опфати сите рурални средини на територија на Општината, зголемување на должината на велосипедските патеки, зголемување на пешачките зони во општината како и системски промени за регулирање на начинот на греење кај населението преку промоција и поттикнување на гасни горива и други обновливи извори на енергија во значана мерка ќе намали загаденоста на амбиенталниот воздух. Изработка и усвојување на нова тригодишна Програма за енергетска ефикасност на Општина Охрид као и доделување на Субвенции за подобрување на енергетска ефикасност на објектите за домување индиректно ќе влијае врз подобрување на квалитетот на воздухот, здравјето на населението и ќе се ублажат климатските промени. Главните влијанија на Акциите врз квалитетот на воздухот во подрачјето се очекуваат при градежни зафати на реконструкција на колектор, при уривање на бесправни градби во заштитените подрачја, изградба на претоварна станица, расчистување на нелегални микро депонии, изградба на стационар за бездомни кучиња, санирање на постојната инсталација на пречистителната станица, изградба на нови локални пречистителни станици и др Различните видови на возила; опрема и градежна механизација кои ќе се користат при изградбата, реконструкцијата и при уривањето претставуваат мобилни извори на емисии на загадувачки материји од кои најкарактеристични се NOx, CO, PM10, несогорени јаглеводороди, сулфур, олово, бензен и други ароматични јаглеводороди кои придонесуваат кон секундарно создавање на озон и сите претставуваат директен и индиректен ризик на човековото здравје и животната средина. Појавата на емисиите на согорувачките супстанции и негативното влијание е со краток интензитет, на локално ниво и преку дистрибуција на загадувачките супстанции делува на квалитетот на воздухот во подрачјето. Се очекува зголемена фреквенција на возила за дотур на градежни материјали; стока и транспорт на работна сила во и надвор од предметните опфати како долготраен и кумулативен процес. Потенцијалните влијанија врз квалитетот на воздухот како резултат на уривање вклучуваат емисии на прашина генерирана во текот на градежните работи и работи на расчистување и уништување на земјиштето. Изработка на планска документација без да се земе предвид ружата на ветрови што допринесува за нарушување на нормалното струење на воздухот во централното градско подрачје е една од причините за лошиот квалитет на

амбиенталниот воздух во Општина Охрид. Специфичните значајни влијанија врз квалитетот на воздухот ќе се предвидат за оцената на влијанија врз животната средина од секоја посебна активност/проект, кои ќе се спроведуваат и секако ќе добијат и соодветен третман со мерки за намалување и елиминирање на истите. За оние проекти за кои веќе се изработени Оцени на влијанија врз животната средина и зададени се мерки за ублажување/намалување, потребно е нивно имплементирање.									
Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Население	Здравје на население	Природно наследство; биолошка разновидност; предел	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство
	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+
Мерки за намалување на влијанието поврзано со управување со амбиенталниот воздух									
- Изработка и усвојување на нова тригодишна Програма за енергетска ефикасност на Општина Охрид; - Како мерка се предлага уривањето да се одвива по однапред подготвен План за постапно уривање. - Уривањето да се изврши на таков начин што ќе предизвика минимално нарушување на непосредната околина. - Процесот на уривање треба да биде во согласност со барањата на сите релевантни органи (локални власти; министерства одговорни за јавна инфраструктура) и согласно Закон за постапување со бесправно изградени објекти да се изработи План за управување со прашината Мерките за ублажување вклучуваат: ☐ Употреба на најдобра достапна технологија во процес на уривање; ☐ Соодветни безбедносни мерки; како што се информативни табли; ☐ Уривањето да се одвива во периоди на слаб ветер за да се намалат емисиите на прашина; ☐ При уривање да се попрскува земјиштето со вода; да не би дошло до намалување на квалитетот на воздухот од создадената прашина и цврсти честички. - Зголемување на инспекцискиот надзор на работата на сите правни субјекти; од аспект на спроведување на мерките од програмата во елаборатите за животна средина и Б – ИСКЗ дозволите; Во рамките на проектот AIRTHINGS EU INTERREG ПРОЕКТ;БАЛКАН МЕДИТЕРАН ПРОГРАМА. Општина Охрид стана дел од мрежата градови Софија; Солун; Тирана и Никозија. Партнер од Македонија е Државниот Инспекторат за животна средина. Инсталирани. се 11 станични сензори за индикативно следење на еколошки параметри за квалитет на воздухот. Во Охрид се следат 5 еколошки параметри и три метеоролошки параметри. Во рамките на овој проект ќе се постават/инсталираат 15 филтри за домаќинства кои користат цврст енергенс за затоплување на своите домови.									

- Согласно Законот за животна средина; Општина Охрид изработи „Интегриран Катастар на загадувачи на животната средина“ со кој се опфатени: воздух; вода; почва и отпад. Информацијата за изработката на овој стратешки документ; беше усвоена од страна на Советот на Општина Охрид. Катастарот е динамичен стратешки документ и како таков; заедно со законската регулатива во оваа област да биде инструмент на државната и локалната власт за одржливо управување со квалитетот на животната средина.
- Програма за подигнување на јавната свест на граѓаните во Општина Охрид

Тема: Управување со водите

Опис на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Спроведувањето на активностите и предлозите за управување со водите ќе придонесе за заштита на површинските и подземните води; постигнување „добар еколошки статус“ на водите; намалување на емисиите на загадувачки материи, постигнување на граничните вредности на емисии и стандардите за квалитет на водите, управување со квалитетот и квантитетот на водите, избегнување на ризиците од поплави, следење на квалитетот на водите и пред се обезбедување квалитетна и здрава вода за пиење. Покрај ова имплементацијата на овие активности ќе придонесе за подобрување на медиумите и областите од животната средина, ублажување на ефектите од климатските промени, можности за вработување во фазата на изградба, а најмногу подобрување на здравјето на населението. Воспоставување на сепаратна канализациона мрежа и засебно одведување на атмосферски, комунални и индустриски отпадни води на територија на целата општина и санација и обновување на колекторскиот систем за отпадни комунални води ќе овозможи колекторскиот систем да стане функционален, а со тоа водата во Охридското Езеро нема да се загадува. Пречистителната станица Враништа не е во функција во последните 18 месеци, а комуналните отпадни води без третман се испуштаа во р. Црн Дрим и затоа мерката за утврдување на состојбата, санација и зголемување на капацитетот на пречистителната станица „Враништа“ во соработка со Општина Струга ќе има значајно влијаније врз заштитата на водите. Опасност од загадување на Билјанини Извори заради непостоење на канализационен систем во населбата веднаш над изворите и „пробивање“ на септичките јами ќе се надмине преку утврдување на состојбата, санација и зголемување на изворите на загадување. Покрај позитивните, имплементацијата на предвидените активности може да предизвика и негативни влијанија од економски аспект, изразени преку дополнителни финансиски издатоци кај населението, односно зголемени давачки во вид на такси/надоместоци за користење на водите и третман на урбаните отпадни води. Исто така активностите и предлозите за управување со водите може да предизвикаат забрана за вршење на одредени дејности на локации кои ќе се оценат како чувствителни и сл. Санирањето на колекторскиот систем и замена на дотраената внатрешна цевководна инсталација, нефункционални пумпни, филтер станици итн., санирањето на постојната инсталација на пречистителната станица - Враништа и системот на препумпни станици во колекторскиот систем, изградбата на мали пречистителни станици, за потребите на селата и населбите, кои не се вклучени во колекторскиот систем, отстранување/замена на азбест – цементните

цевки – 30.000 m од водоводната мрежа и нејзино континуирано обновување може да предизвикаат негативни влијанија врз медиумите и областите од животната средина чиј интензитетот ќе зависи од изборот на локацијата за нивно поставување, чувствителните рецептори, оперирањето и одржувањето на капацитетите и развојните активности во областите каде истите ќе се градат.

При изведување на градежните активности би се очекувало зголемена заматеност и талог поради случајно ослободување во непосредните водни тела како и големено оптеретување на седиментот на канализационите води и инфраструктурата.

Овие влијанија се очекува да бидат привремени и генерално локализирани на подрачјето на придружните активни работи, но сепак може да имаат подолгорочни влијанија врз локалните еколошки заедници.

При уривањето на бесправно изградените објекти може да биде загрозен квалитетот на подземните води, заради манипулацијата со градежните машини и другите градежни активности (земјени работи и слично). Постапувањето со горива, како што е нафтата, масла за подмачкување и бои (за заштита на метални конструкции и слично) како и постапувањето со отпадните материи што настануваат како резултат на одржувањето на механизацијата (делови, отпадни води од перење, искористени масла за подмачкување итн) е уште еден ризик за загадувањето на површинските и подземните води.

Како една од главните негативни појави која резултира од инфилтрација на нафтени деривати во подземните води се процесите на редукција кои го уништуваат кислородот во водите, а истите се предизвикани од декомпозицијата на нафтените деривати. Подземните води може да бидат загрозени од евентуално испуштање на масти и масла од градежните машини во текот на изградбата. Заради фактот што овие влијанија се карактеризирани како краткотрајни, но сепак организацијата на градилиштетото треба да обезбеди дека овие потенцијални влијанија ќе бидат сведени на минимум. Особено битно е да се преземат мерки на добра градежна практика кои превентивно ќе влијаат на спречување на негативни влијанија на проектните активности врз водите.

При изведување на градежна фаза на реконструкција на колекторскиот систем не би се очекувало загадување на водите во езерото; ова е наведено во Студијата од Џајка. Сепак постои можност од загадување при одложување на цврстиот отпад кој ќе е од различно потекло (најчесто комунален мешан отпад и инертен градежен шут). Измивањето на овој отпад и неговото распаѓање ќе е извор на загадување на водите во Охридското Езеро

Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Население	Здравје на население	Природно наследство; биолошка разновидност; предел	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство
	+/-	+	+	+	+	+/-	+	+	+/-

Мерки за намалување на влијанието поврзано со управување со водите

- Изготвување на план за управување со сливот на Охридско Езеро во рамките на ГЕФ Проектот за управување со Базенот на реката Дрим/Дрини;
- Изборот на локации за поставување на системите за водоснабдување и третман на отпадните води да се темели на детални испитувања и

анализи; со цел да се избегнат локации со висока бонитетна класа; пасишта; шуми; локации кои се идентификувани како чувствителни од аспект на присуство на богата биолошка разновидност; значајни водни ресурси; заштитени видови; заштитни зони; материјални добра и сл.;   □ Имплементација на процедурите за СОЖС и ОВЖС; како и соодветна проценка на влијанијата на ниво на конкретна планска/проектна документација при изведба на активностите за управување со водите; □ Активно вклучување на сите заинтересирани страни во процесот на донесување одлуки и прифаќање на предвидените решенија за водоснабдување и третман на отпадните води; како и дефинирањето на заштитните зони на системите за водоснабдување.

Тема: Управување со отпад

Опис на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Со имплементација на мерките предвидени во Акциониот План индиректно ќе се подобри квалитетот на медиумите на животната средина, здравјето на населението и ќе се ублажат климатските промени. Управувањето со отпадот генерално претставува проблем за целиот регион поради несоодветното собирање на комуналниот отпад, достапноста за собирање и транспорт на комуналниот отпад на одредени места и постоењето на сметлишта. Состојбата со управување со отпад во Република С. Македонија се карактеризира како супстандардна и неефикасна со сериозни организациски и технички недостатоци. Истото резултира со различни дисфункционални системи на национално и општинско ниво и поврзани негативни ефекти врз медиумите на животната средина и здравјето на луѓето; како што е нестандартното депонирање и фрлање отпад на несоодветни локации. Нестандарните и нелегалните депонии влијаат негативно врз медиумите на животната средина (воздух, вода, подземни води и почвата), бидејќи отпадот се разградува и ослободува различни опасни супстанции. Влијанието врз животната средина; а со тоа и врз здравјето на луѓето е изразено преку емисија на стакленички гасови (метан), органски микрополутанти (диоксини и фурани), потоа испарливи тешки метали во воздухот и исцедок од депониите кој се емитува во почвата и подземните води и истите ги загадува. Исто така; несоодветно одложениот отпад има штетно влијание и претставува опасност по здравјето на населението заради можноста за пренесување на заразни болести преку инсекти и глодари, контакт со опасни материи на кои се изложени луѓето кои собираат пластични шишиња, хартија итн. Токму поради тоа подигнување на еколошка свест кај граѓаните и едукација за проблемите со отпадот, потенцијални ризици и негативните ефекти врз здравјето на луѓето, животната средина и природата е многу важна мерка за подобрување на состојбата со отпадот. Цели на Националниот план за управување со отпад (2009 – 2015) и Национална стратегија за управување со отпад (2008 – 2020) се затварање на постојните нестандартни депонии и формирање на регионални депонии; подигнување на свеста кај сите засегнати страни во врска со прашањата за управување со отпадот, воспоставување и одржување на систем за собирање на податоци кој ќе содржи податоците за изворот, природата, количествата и постапувањето со отпадот, воспоставување капацитети за отстранување на отпадот согласно европските стандарди итн.

Во фазата на градба најголем дел од отпадот би потекнал од активностите за расчистување на теренот со цел отпочнување на експлоатација; расчистување на теренот и поставување на потребната инфраструктура. Ремедијацијата на нерегуларните депонии и ѓубриштата исто така треба да следи по претходно извршена оцена на влијанието врз животната средина; каде соодветни мерки за спречување и намалување на влијанијата од изведувањето на активностите за затворање и ремедијација треба да бидат идентификувани специфични за самите локации.

Изградбата на колекторот и уривањето на објекти сами по себе ќе генерираат значителни количина отпад особено во градежна фаза. Техничката имплементација на инфраструктурните проекти и активности може да предизвикаат негативни влијанија врз медиумите и областите од животната средина во подрачјата каде истите ќе се имплементираат и интензитетот на влијанијата ќе зависи од изборот на локацијата; чувствителните рецептори, оперирањето и одржувањето на капацитетите; како и од развојните активности во областите каде истите ќе се одвиваат.

Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Население	Здравје на население	Природно наследство; биолошка разновидност; предел	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство
	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+

Мерки за намалување на влијанието поврзано со управување со отпад

- Горе наведените влијанија подетално ќе се разгледуваат на ниво на конкретна планска/проектна документација во извештаите за СОЖС и во документите за ОВЖС; студии/елаборат;
- Активно учество на одговорните лица за животна средина во подготовка на потребната документација за изградба на регионална депонија во Југозападен плански регион;
- Подобрен преглед со целосни податоци за состојбата со отпадот и воспоставување на професионален транспорт на отпадот до идната регионална депонија ;
- Електронско водење податоци за генерираните и собрани количини отпад (сите фракции) на целата територија на Општината ;
- Активно учество на Општина Охрид во процесот на подготовка на проектна документација за депонија за опасен отпад на национално ниво;
- Зајакнување на капацитетите во Општината за мониторинг на генерираниот отпад;
- Подигање на јавната свест .

Тема: Управување со бучава

Опис на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Со имплементација на мерките предвидени во Акциониот План за намалување на бучавата во Општина Охрид во голема мера би се подобрила состојбата. Предлог мерката за воспоставување на Катастар на извори на бучава во животната средина со точни и прецизни податоци за стационарни извори на бучава има за цел да се добие претстава за точни и прецизни податоци за стационарните извори на бучава на територијата на општината врз основа на кои ќе се превземат соодветни мерки и активности за намалување на бучавата во Општината. Зголемување на јавната свест и едукација на граѓаните за негативното влијание на бучавата; зголемување на пешачки зони и велосипедската инфраструктура во општината како воведување на зона на смирен сообраќај 30 km/h во централното градско подрачје во значителна мерка би го намалило нивото на бучава. Бучавата може да има влијание врз животната средина при имплементација на Акциониот Планот. Изворите на зголемена бучава се градежните машини и транспортните возила во фазата на изградба/реконструкција и уривање и истата во голем дел не може да се избегне. Влијанието се очекува да биде неконтинуирано, локално и временски ограничено во фазата на градба. Во зависност од плановите за уривање, уривањето би можело да биде од еднаш, неколку пати дневно до неколку пати неделно. Неопходни се детални оценки на можните влијанија кои би ги зеле предвид сите активности во оваа фаза и околностите на опкружувањето. Врз основа на тоа неопходно е да се идентификуваат обемот и интензитетот на влијанијата од бучавата како во фазата на изградба, а особено во оперативната фаза детално и соодветно треба да бидат определени и оценети во рамки на студијата; односно елаборатите за заштита на животната средина. Општината Охрид се соочува со сериозни проблеми од зголемено ниво на бучава. Илјадниците гости; зголемената фреквенција на возила, забавните и рекреативни активности кои ги нудат Градот и угостителските објекти, градската врева, генерираат ниво на бучава која претставува сериозна закана за животната средина и здравјето на луѓето. Во Акциониот план и програмата за намалување на бучавата во Општина Охрид во 2011 година, предложени се мерки за намалување на нивото на бучава, и е нагласено дека при имплементација на истите треба да се земат предвид и дел од мерките и препораките кои се предвидени како долгорочна стратегија за намалување на бучавата.

Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Население	Здравје на население	Природно наследство; биолошка разновидност; предел	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство
	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-

Мерки за намалување на влијанието од бучава

- Подготовка и објавување на план за отпочнување и завршување на работите во фазата на изградба/реконструкција и уривање;
- Да се внимава на работните дневни часови поради можноста за вознемиреност од бучава (07.00-17.00);
- Да се користат нови машини технички исправни и помалку бучни при градење/реконструкција и уривање;
- Постоечката и предвидената површина со заштитно зеленило во значителна мера може да придонесе за заштита и намалување на влијанијата од бучавата;

- Конкретните мерки за ублажување на влијанијата врз животната средина; ќе се дефинираат во студиите/елаборатите за влијанијата врз животната средина за секој проект.
- Мерењето на нивото на бучава да го вршат акредитирани лаборатории.

Тема: Искористување на земјиштето и урбан развој

(земјоделско стопанство; шумарство; домување; просторно и урбанистичко планирање)

Опис на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Стратешкото планирање на просторот и намена на земјиштето од страна на локалната самоуправа има директно влијание врз заштита и унапредувањето на животната средина, особено во фазата на подготовка на плански документи за искористување и планирање на земјиштето во Општината. Вклучувањето на целите на заштита и унапредувањето на животната средина во фазата на подготовка на плански документ ќе обезбеди одржлив развој и хумани услови за живеење во Општината, не занемарувајќи го и инфраструктурниот развој и економско - стопанскиот просперитет, како важни предуслови за привлекување на инвестиции. Поголемо внимание од аспект на заштита на животна средина и поголемо учество на јавноста при донесување на плански документи за искористување на земјиштето ќе овозможи да се добијат планови кои ќе одговараат на реалните потреби на населението и одржлив развој на Општината. При подготовка на планска документација (ДУП, ГУП, УП за населени и воннаселени места) да се земе предвид обезбедување потребен број паркинг места според број на домаќинства; простор за поставување садови за отпад и друга урбана опрема со што би се избегнала узурпацијата на сообраќајниците и зелените површини во близина на плажите. Донесувањето Стратегија за туризам; базирана на најдобра пракса, вклучувајќи прописи за туристички активности, подвижни објекти на плажите и комерцијални активности на отворено и нивно доставување до Комисијата за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион за ревизија од страна на советодавните тела ќе има директно влијание врз заштита и унапредувањето на животната средина. Исто така и стопирањето на процесот на легализација на сите бесправни градби во УНЕСКО заштитеното подрачје се додека не се воспостави детален инвентар на сите постоечки конструкции и додека се спроведат ОВЖС ќе придонесе за заштита и унапредувањето на животната средина.

Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Население	Здравје на население	Природно наследство; биолошка разновидност; предел	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство
	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-

Мерки за намалување на влијанијата

- Воспоставување систем на комуникација и соработка помеѓу надлежните институции на локално и национално ниво за усогласување на критериумите за планирање; проектирање и градба на објекти;
- Активно учество на јавноста;
- Во урбанистичките плански документи да се планираат локации и површини за поставување на садови за отпад;
- Во секоја планска документација да се обезбеден соодветен паркинг простор за автомобили и доволна површина урбано зеленило; усогласено со број на жители;
- Иницијатива за промени во класификација на Д намените во Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање;
- Изградба на стационар за бездомни кучиња;
- Подигање на јавната свест кај населението;
- Стопирање на процесот на легализација на сите бесправни градби во УНЕСКО заштитеното подрачје;
- Донесување/усвојување на сите плански документи за Општина Охрид;
- Усогласување и подобрување на законските прописи и отстранување на можноста за донесување на контрадикторни одлуки;
- Евидентирање на постоечки бесправни градби;
- Отстранување на сите бесправни градби во крајбрежната зона на Охридско Езеро и стопирање на нелегална градба во НП Галичица;
- Подигање на јавната свест кај населението;
- Ослободување на плажите на Охридското крајбрежје;
- Обезбедување на паркинг места;
- Ослободување на зелени површини и пешачки патеки;
- Стимулација на граѓаните за користење јавен превоз и алтернативни начини на превоз;
- Определување на Еколошкиот отисок (капацитетот на апсорпција на притисоците) на Општина Охрид;
- Зголемување на процентот на зелени површини во Општината;
- Ограничување на пренамена на обработливо земјиште и урбанизација на слободни јавни површини;
- Зголемување на ефикасноста на инспекциските служби;
- Следење и оценување на работењето и ефикасноста на инспекциските служби;
- Подобрување на патната инфраструктура во руралната средина.

Тема: Управување со биолошката разновидност

Опис на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Статусот на заштитено светско наследство ги обврзува сите субјекти во системот при донесувањето на прописи и други акти; како и при преземањето дејствија и постапки врзани за тоа подрачје во процесот на неговата заштита да ги применуваат стандардите предвидени со Конвенцијата за заштита на светското природно и културно наследство, односно, доследно да ги применуваат прописите и принципите што се содржани и во останатите меѓународни конвенции потпишани и ратификувани од страна на Република С. Македонија, како и препораките на УНЕСКО. Имплементацијата на Акциониот план ќе има позитивни влијанија врз биодиверзитетот преку: хармонизација на законодавството согласно барањата на Конвенцијата за природно и културно наследство и други релевантни

меѓународни документи; за измена и донесување на подзаконски акти поврзани со прашањата на урбанистичкото планирање во Охридскиот Регион, кои произлегуваат од основните закони, ажурирање на постојни релевантни стратегии и акциски планови кои ги третираат прашањата на Доброто, контролирана урбанизација во согласност со заштитните зони и режими на територијата на доброто, вклучување на прашања поврзани со Доброто во секторските стратешки документи во областите земјоделство, шумарство, водостопанство и просторно планирање, (Пример Ревизија на риболовна основа за Охридското Езеро што вклучува критериуми за заштита на биолошката разновидност во езерото) допрецизирање на надлежностите помеѓу институциите на централно и на локално ниво, како и други заинтересирани страни за решавање на проблемите, создавање на механизам за ефикасна вертикална и хоризонтална координација на институциите во планирањето и спроведувањето на активности.

Имплементацијата на активностите ќе резултира со промени во идното урбанистично планирање и дефинирање на намената на земјиштето, подобрување на состојбите во користење на земјиштето, зачувување на биолошката разновидност, начинот на користење и управување со водите што ќе предизвика директни позитивни влијанија врз сите медиуми и области од животната средина, особено биодиверзитетот.

Водите на Охридското Езеро се користат за производство на електрична енергија од страна на ЕЛЕМ, а постојаните осцилации на нивото на водата во езерото негативно влијае на биолошката разновидност воспоставувањето на континуиран мониторинг и стабилизација на водостојот на Охридско Езеро би допринело за зачувување на биодиверзитетот.

Со недефиниран степен на заштита; отсуство на систем за одржливо управување, пренамена на делови од Блатото во обработлива површина, одлагање на градежен шут, изградба на трајни и временски објекти, асфалтни и други патишта водат кон сушење и деградација на блатото кое има исклучително значење и придонесува за многу поголема биолошка разновидност на целокупниот екосистем на Охридското Езеро.

Со дефинирањето на степен на заштита и одржливо управување со споменикот на природата Студенчишко Блато како и пронаоѓање соодветна локација за marina на Охридското Езеро позитивно ќе влијае на зачувување на споменикот на природата Студенчишко Блато.

Откажување од планирањата за изградба на скијачки центар во НП Галичица, експресен пат низ НП Галичица одржување на сегашните заштитни зони на Паркот и разгледување на опции за еко - туризам би се зачувала биолошката разновидност на Паркот.

Реализацијата на мерките, препорачани во последниот Извештај од Мисијата на UNESCO во 2017 година особено мерката да се отстранат сите бесправни градби во рамки на заштитеното подрачје покрај очекуваните позитивни влијанија би можело да има негативен ефект особено ако се работи за места кадешто е регистрирано природно наследство кое поседува Исклучителни Универзални Вредности.

Градежните зафати, во проектната област, може да предизвика негативни влијанија врз живеалиштето (литорална зона со макрофитска вегетација) и дивниот свет што живее во тоа живеалиште.

Очекуваните влијанија ќе се манифестираат преку неколку активности:

- Влијанија од истекување на горива, масти и масла,
- Влијанија од градежен отпад и градежни материјали.

Несоодветна градежна пракса би резултирала со негативни влијанија врз растителните заедници кои се со многу ограничена распространетост, како и врз видовите на макроинвертебрати и алги кои се среќаваат само на тие локалитети и нигде на друго место на светот. Градежните зафати ќе имаат влијание врз водните птици бидејќи појасот на трска е значајно прибежиште и гнездилишта долж брегот на Охридското Езеро. Техничката имплементација на инфраструктурните проекти и активностите за реконструкција/изградба/уривање на системите, може да предизвикаат негативни влијанија врз локалитетите каде истите ќе се имплементираат и интензитетот на влијанијата ќе зависи од изборот на локацијата, чувствителните рецептори, како и од развојните активности во областите каде истите ќе се градат. Овие влијанија подетално ќе се разгледуваат на ниво ОВЖС/елаборат. Подетално разгледување на влијанијата врз биодиверзитетот и планирање на соодветни мерки за спречување и контрола на загадувањето неопходно е да се направи на ниво на техничка и проектна документација при познати технички детали. Со оглед на очекуваните влијанија неопходно е да се спроведе оцена на влијание на проектот врз животната средина. Во услови на повеќе познати детали, а во зависност од обемот и потребите, за други помали поврзани проекти можеби би било неопходно да се спроведе оцена на влијанието на ниво на елаборат за заштита на животна средина.

Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Население	Здравје на население	Природно наследство, биолошка разновидност, предел	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство
	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-

Мерки за намалување на влијанијата

- Заштита на Охридското Езеро во согласност со Законот за заштита на природата
- Заштита на Студенчишко Блато, како интегрален дел на езерскиот екосистем.
- Со цел повторно оживување на Студенчишко блато, компанијата Тетрактис изработи Архитектонско-урбанистичка анализа во функција на ревитализација на Студенчишко блато, преку восооставување на одржлив економски модел. Предмет и цел на овој проект претставува ревитализацијата на Студенчишко блато, овозможување на негово природно функционирање заедно со воспоставување на одржлив економски модел на содржини кои се насочени кон развој на локалитетот. Студенчишко Блато е едно од ретките природни блата на територијата на Р.С. Македонија кое е валоризирано како “споменик на природата”, но моментално е во незавидна состојба заради несоодветниот третман кое го трпи, поради лошата и несоодветна експлоатација која го попречува неговото природно функционирање.
- Ревидирање на начинот на користење на водите од Охридско Езеро и негативните ефекти
- Подобрување на системот за регулација на испуст на водите од Охридско Езеро и мониторинг мрежа на сливното подрачје
- Оформување правна регулаторна рамка за контрола и стабилизација на водостојот на Охридско Езеро
- Покренување на иницијатива од страна на Општина Охрид за измени и усогласување на законските прописи во однос на спречување и санкционирање на бесправни градби во заштитени подрачја
- Поголема ефикасност на инспекциските служби

Тема: Управување со подигање на јавна свест и управување со животната средина

Опис на
влијанијата врз
животната средина
и социјалните
аспекти

Мерките и препораките предложени во Акциониот План значително ќе допринесат во подигање на јавна свест и управувањето со животната средина.

Континуирана и координирана кампања заедно со институциите на национално, регионално и локално ниво ќе допринесе за подигање на јавната свест за заштита на животната средина.

Учеството на јавноста во донесување на одлуки во Општина Охрид се врши преку прибирање на мислењата на граѓаните со спроведување јавни анкети за донесување на Детални урбанистички планови, СОЖС постапки поплански и стратешки документи и сл.. Пристап до јавните анкети се овозможува по електронски пат на веб страната на Општината или преку анкетен лист во печатена верзија.

Директно вклучување на јавноста се одвива во процесот на донесување плански документи на Општина Охрид, во постапката на Стратегиска оцена на влијанието на планските документи врз животната средина, со што јавноста е поканета да учествува на јавни презентации и јавни расправи по нацрт извештаите за СОЖС како и да дава коментари и предлози по истите.

Одделението за заштита и влијание врз животната средина, во рамки на годишната програма за заштита на животната средина и природата, работи проекти кои се наменети за подигање на јавна свест, заштита на биолошката разновидност, намалување на загадувањето и сл.

Општината, во соработка со јавното комунално претпријатие, организираше собирен пункт за ОЕЕО, во кругот на ЈП Охридски Комуналец, каде граѓаните бесплатно можат да го одлагаат овој отпад во посебен сад поставен за таа намена. Овој отпад потоа се предава на овластениот постапувач „Нула отпад“.

Во соработка со нуркачкиот центар „Амфора“ изминатите години беа организирани акции за чистење на цврст отпад од дното на Охридското Езеро на локација во с. Пештани. При тоа беше извадена голема количина цврст отпад од дното на езерото, а беше извршено и подводно снимање и фотографирање на просторот пред и по завршувањето на акцијата.

Нуркачкиот центар „Амфора“ во периодот од 2004 – 2018 година има изведено 12 акции за чистење на дното на езерото од цврст отпад. Во периодот 2016 – 2018 година од дното на Охридското Езеро беа извадени над 1000 kg цврст отпад. При овие акции извадени се нафтени печки, машини за перење, корита, стаклени и пластични шишиња, автомобилски гуми, градежен шут, дрвени и пластични маси итн. Од досегашните 20 организирани акции за чистење „Амфора“ има извадено повеќе од 20 тони цврст отпад.

Општина Охрид е дел од мрежата на европски градови кои ја одбележуваат Европската недела на мобилност. За таа цел во рамки на Европската недела на мобилност еден ден во текот на септември се прогласува за Ден без автомобили и тој ден се затвораат за сообраќај неколку главни сообраќајници и масовно се одбележува овој ден со возење велосипеди по претходно одредената маршрута. Покрај велосипедското дефиле се организираат и други манифестации - едукативни предавања, наградни игри и сл.

Организиран се повеќе акции за чистење на крајбрежјето на Охридското Езеро под назив „Мој Охрид, чист Охрид“ во кои масовно учествуваат жителите на Охрид и други организации во соработка со Општина Охрид, а со цел подигнување на јавната свест за одржување на јавната чистота. Советот на Општина Охрид го сочинуваат 23 претставници на граѓани избрани на општи, непосредни и слободни избори со тајно гласање. Советот на општината ги застапува интересите на граѓаните и одлучува врз основа на надлежности пропишани со Законот за локална самоуправа. Членовите на Советот се избираат со мандат од 4 години. Статутот на Општина Охрид претставува основен акт кој го носи Советот на Општината. Со Статусот се регулирани надлежностите на Советот и работните тела на општината вклучувајќи ги и прашањата поврзани со заштита на животната средина. Во рамки на Советот делува и Комисијата за комунални работи и Комисија за заштита на животната средина која подготвува и доставува документите поврзани со заштита на животна средина до Советот на општината за изгласување, ги застапува иницијативите на граѓаните поврзани со животна средина, соработува со општинската администрација која е одговорна за животна средина итн.									
Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Население	Здравје на население	Природно наследство, биолошка разновидност, предел	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство
	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
Мерки за намалување на влијанијата									
- Јакнење на јавната свест за идентификување на проблемите во животната средина и справување со истите - Воспоставување соработка институции / граѓани - Воспоставување систем за меѓусекторска соработка во делот на заштита на животната средина, светското природно и културно наследство - Континуирана соработка и комуникација со соседните општини и воспоставување на заеднички систем за заштита на медиумите на животната средина, светското природно и културно наследство - Воспоставување систем на соработка со владината администрација во делот на заштита на животната средина, светското природно и културно наследство									

Тема: Прекугранични влијанија	
Опис на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	- Охридскиот регион претставува и дел од Прекуграничниот биосферен резерват на охридско – преспанскиот регион со едногласна одлука на Комитетот на УНЕСКО во јуни 2014 година; - Склучен е договорот меѓу Советот на министри на Република Албанија и на Владата на Република Македонија за заштита и одржлив развој на Охридското Езеро и неговиот слив (Скопје, 2004 година); - Галичица е вклучена во прекуграничниот Парк Преспа во 2000 и 2010 година.

Горе наведените прекугранични планови, договори, ознаки и сл. се во контекст на признавањето на прекуграничното влијание на прироните и културните ресурси. Усвојувањето и спроведувањето на Акциониот План може да доведе до појава на следниве прекугранични влијанија: ефектите /ризиците од влијанијата врз Охридското Езеро може да доведат до нарушување на квалитетот, промени во хидрологијата, загуба на живеалишта и биолошка разновидност итн., важно е да се напомене дека овие ефектите/ризиците од влијанијата се присутни од двете страни на езерото Р.С. Македонија и Албанија. Но мора да се потетира дека спроведувањето на АП на подолг рок ќе има позначителни позитивните ефекти во регионот, односно во двете држави.									
Мерки за намалување на влијанијата									
Оцена на влијанијата врз животната средина и социјалните аспекти	Население	Здравје на население	Природно наследство, биолошка разновидност, предел	Вода	Почва	Воздух	Климатски промени	Материјални добра	Културно наследство
	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
Со оглед на прекуграничните договори, заинтересираните прекугранични страни треба да бидат консултирани во однос на Носење на Локално еколошкиот акционен план, како и за сите импликации врз различните прекугранични договори. За таа цел потребни се јавни консултации во однос на нацрт Акциониот План и нацрт СОЖС.									

10. ПЛАН ЗА МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Целта на Планот за мониторинг на животната средина е следење на ефектите од спроведувањето на планскиот документ. Планот за мониторинг ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето.

Планот треба да овозможи согледување на непредвидените негативни ефекти и превземање на соодветни дејствија за поправање на состојбата. Во случај на согледани негативни ефекти од спроведувањето на планскиот документ, органот кој го подготвува планскиот документ како и друго правно или физичко лице и здруженија на граѓани од областа на животната средина се должни за тоа да го известат органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Основните цели и бенефитот од мониторингот на ефектите врз животната средина се:

- следење на имплементацијата на активностите предвидени со планскиот документ,
- следење на имплементацијата на мерките за контрола на влијанијата,
- да се обезбедат податоци за понатамошно следење на состојбите во животната средина,
- следење на состојбата во животната средина со цел навремено согледување на непредвидените влијанија од имплементацијата на Планот и управување со истите,
- да се потврди дека со примена на мерките за ублажување се зголемуваат придобивките во однос на заштитата на животната средина,
- утврдување кои активности треба да бидат превземени за редуцирање на влијанијата врз животната средина.

Со цел да се изврши мониторинг на ефективноста на Планот, потребно е следење на поставените индикатори и нивниот развој со што ќе се потврдат целите на Планот. За следење на индикаторите потребно е да се земат во предвид и податоците за тековната состојба на животната средина.

Следењето на состојбата на животната средина ја потврдува оправданоста и примената на предложените мерки за ублажување и нивната функционалност, што претставува голема придобивка во однос на заштитата на животната средина.

За да се остварат целите, Општина Охрид согласно Законот за животна средина („Сл. Весник на РМ“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 124/2010, 51/11, 123/12, 93/13, 163/13, 42/14, 44/15, 129/15, 146/15, 192/15, 39/16 и 99/18) ќе формира Тело за набљудување/оценување на реализација

на ЛЕАП документот. За таа цел, во состав на Акциониот план е подготвен Мониторинг план за оцена на степенот на реализација на предвидените мерки и акции.

Извештај за степенот на имплементација на мерките и акциите треба да биде достапен за сите заинтересирани страни, особено за пошироката јавност.

Табела 12. План за мониторинг на животната средина

Предмет	Цели	Индикатори	Мониторинг	Извори на верификација / надлежен орган
Население	Подобрување на квалитетот на живеењето и зголемување на животниот стандард	-Трендови на миграција; -Стапка на вработеност; -Број на: реализирани обуки; едукации, тренинзи; работилници, медиумски кампањи, печатени материјали -Ниво на јавна свест и ставови на населението во врска со УНЕСКО статусот на подрачјето -Тренд на одржливо управување со земјиштето (на пр. воспоставени добри земјоделски практики) и практики за заштита на земјиштето; -Број на изработени плански документи за одржливо користење на природните ресурси; одржлив туризам итн -Изработени Сообраќајни планови за општина Охрид -Изработена Стратегија за одржлив туризам -Изработени сообраќајни планови во Охрид и негово спроведување -Број на поднесени жалби од страна на населението како резултат од нарушена здравствена состојба и нарушен квалитет на животната средина -Спроведување на обуки; студиски посети; размена со соодветни управувачки тела за УНЕСКО подрачја -Резултати од хидрогеолошки истражувања за соодветна локација за регионална депонија	-Следење на демографската состојба; -Следење на степен вработеноста; -Следење на спроведувањето на активностите за подигнување на јавната свест на населението за природно и културно наследство на општина Охрид и за чекорите што треба да се преземат за заштита и одржливо користење на природните ресурси; -Следење на развој на одржлив туризам; -Изработка и спроведување на Сообраќајни планови за општина Охрид; -Следење на уривање на бесправно изградени објекти во заштитените подрачја за кои е издадено правосилно Решение за рушење од страна на надлежен орган; -Зајакнување на капацитетите на институциите /телата што имаат надлежност за управување со Доброто; -Следење на процесот за избор на локација за објектите и инсталациите за управување со отпад; -Следење на обезбедената финансиска поддршка за имплементација на мерките; -Следење на процесот на затварање и санација на	-Завод за статистика; -Општина Охрид; -МЖСПП Министерство за економија; -Министерство за финансии; -Министерство за образование и наука; -Влада на Р.С. Македонија; -Национален совет за одржлив развој во Р.С.Македонија; -Министерство за земјоделство шумарство и водостопанство; -Министерство за труд и социјална политика; -Министерство за здравство; -Центар за развој на ЈЗР; -Институт за јавно здравје; -Агенција за вработување; -Државен завод за статистика; -Општините во регионот; -Центри за социјална работа; -Центар за управување со кризи; -Здруженија на граѓани; организации, научни институции; -Министерство за транспорт

Предмет	Цели	Индикатори	Мониторинг	Извори на верификација / надлежен орган
		-Имплементирана финансиска поддршка; број на субвенционирани граѓани/бизниси -Резултати од хидрогеолошки истражувања за соодветна локација; -Здравствениот статус на населението споредено со периодот пред спроведување на активностите.	непрописните депонии и ѓубришта; -Следење на здравствената состојба на локалното население.	и врски
Биолошка и пределска разновидност	Заштита на биолошка и пределска разновидност	-Број на донесени /изменети закони и подзаконски акти кои ја третираат проблематиката со управувањето на природното и културното наследство на Охридскиот Регион; -Тренд на вклучување на заштитата на природното и културното наследство на Охридскиот Регион во различни стратегии и планови; -Број на изработени плански и стратешки документи; -Основање на тело за управување со Охридско Езеро и Студенчишко Блато; -Квантитативни и квалитативни анализи на групи на организми кои се користат за утврдување на еколошкиот статус на водното тело согласно Рамковна директива за Води; -Евидентирана бројност и взаемни врски помеѓу флората и фауната и нивните живеалишта; -Површини обрасната со вегетација -ревитализација на рипариски живеалишта; -Рестаурација на крајбрежје; -Изработена Студија за ревалоризација на Студенчишко Блато;	-Следење на процесот на усогласување на законската регулатива за справување со ефектите од Планот во согласност со -оперативниот водич на УНЕСКО -Следење на стратешкото планирање на централно и локално ниво и усогласеноста на целите за справување со ефектите од Планот со другите секторски стратегии и планови; -Следење на зајакнувањето на институционалните капацитети за имплементација на мерките кои произлегуваат од Планот; -Следење на заштитените подрачја Охридско Езеро и Студенчишко Блато -Мониторинг на биолошката разновидност во -Охридското Езеро -Мониторинг врз намалување / зголемување на површините обраснати со вегетација -Мониторинг на брегот и појасот на трската покрај Охридското Езеро -Мониторинг на изработка на Студија за ревалоризација на Студенчишко Блато;	- МЖСПП - Министерство за земјоделство шумарство и водостопанство. - Министерство за економија; - Министерство за финансии; - Министерство за земјоделство шумарство и водостопанство; - Министерство за транспорт и врски; - Министерство за култура; - Министерство за образование и наука; - Влада на Република С. Македонија; - Државен инспектор за животна средина; - ЈУ Национален парк Галичица; - ЈНУ Хидробиолошки завод - Општина Охрид - Општина Струга - Општина Дебрца - ЕЛЕМ - Членови на мониторинг

Предмет	Цели	Индикатори	Мониторинг	Извори на верификација / надлежен орган
		-Донесен Закон за прогласување на Студенчишко Блато за заштитетно подрачје; -Изработен План за управување со заштитено подрачје Студенчишко Блато; -Основано тело за управување со заштитените подрачја Охридско Езеро и Студенчишко Блато; -Тренд на зајакнати институционални и технички капацитети на државно и локално ниво за работа од областа; -Воспоставено одржливо земјоделство; -Воспоставено одржливо рибарство; -Изработена нова риболовна основа за Охридското Езеро; -Вклученост на Советот за следење и координација на управувањето со природното и културно наследство во Охридскиот регион во постапка за одобрение за градење на инфраструктурни проекти; -Број на утврдени казни за непочитување на пловни патишта и места за паркирање на пловни објекти во заштитни зони на извори; -Изработена Студија за ревалоризација на Охридско Езеро; -Донесен Закон за прогласување на Охридско Езеро за заштитетно подрачје -Изработен План за управување со заштитено подрачје Охридско Езеро -број на спроведување на обуки; студиски посети; размена со -соодветни управувачки тела во ЕУ и во светот	-Мониторинг на донесување на Закон за прогласување на Студенчишко Блато за заштитетно подрачје; -Мониторинг на изработка на План за управување со заштитено подрачје; -Студенчишко Блато -Мониторинг на поднесувањето на номинациско досие и Прогласување на Охридско Езеро; -Студенчишко Блато за Рамсарски места; -Мониторинг на основањето на тело за управување со заштитените подрачја Охридско; Езеро и Студенчишко Блато; -Следење на институционалната соработка во однос на проблемите од аспект на урбанизам и заштита на биолошката разновидност; -Следење на воведувањето нови техники и технологии во одржливо земјоделство; -Следење на воведувањето нови техники и технологии во одржливо рибарство; -Ревизија на риболовна основа за Охридското; -Езеро што вклучува критериуми за заштита на биолошката разновидност во езерото; -Следење на координацијата и планирањето и спроведувањето на инфраструктурни проекти во	мисија на УНЕСКО - Граѓански здруженија - НВО

Предмет	Цели	Индикатори	Мониторинг	Извори на верификација / надлежен орган
		-Изработена Студија за одржлив туризам во Охридскиот регион -Ревидиран Просторниот план за Охридско-Преспанскиот регион -Усогласеност на критериумите за планирање; проектирање и градба на објекти во првата заштитна зона на Охридското Езеро и нејзината контактна зона; -Број на изработени оценки на влијание врз животната средина од бесправно изградени објекти; -Број на срушени бесправни и/или несоодветни градби во крајбрежјето и заштитени зони на НП Галичица -мониторинг на параметри согласно Плановите.	границите на Доброто; -Рестрикции на пловидбата со пловни објекти и инсталации кои се придвижуваат со мотори со внатрешно согорување како и нивно паркирање во заштитните зони на сублакустричните извори Вели Даб, Веља Пеш, Свети Петар, Свети Наум; -Мониторинг на изработена Студија за ревалоризација на Охридско Езеро; -Мониторинг на изработката на План за управување со заштитено подрачје Охридско Езеро; -Мониторинг на донесувањето на Закон за прогласување на Охридско Езеро за заштитетно подрачје; -Мониторинг на зајакнување на капацитетите на институциите / телата што имаат надлежност за управување со Доброто; -Мониторинг на изработка и усвојување на Студија за одржлив туризам во Охридскиот регион ; -Изменувањето и дополнување на Просторниот план за Охридско-Преспанскиот регион -Следење на измена на одделни стандарди и нормативи за урбанистичко планирање во првата заштитна зона на Охридското Езеро и нејзината контактна зона; -Следење на контролата на	

Предмет	Цели	Индикатори	Мониторинг	Извори на верификација / надлежен орган
			урбанизација на крајбрежјето и заштитени зони на НП Галичица; -Мониторинг во заштитените подрачја согласно програмите за мониторинг и Плановите за управување со овие заштитени подрачја со кои се утврдени параметрите честотата на мерење.	
Воздух	Заштина на квалитетот на воздухот	-Тренд на намалување на емисиите на загадувачки материи SO ₂ ; CO;CO ₂ ; NO; NO _x ;VOC; суспендираи честички -Имплементација на мерки за заштита од студии за ОВЖС /елаборатите за заштита на ж.с. - Тренд на исполнување на целите дадени во националното и меѓународното законодавство - Резултати од метеоролошки мерења и набљудувања - Број на издадени лиценци и дозволи за интегрирано спречување и контрола на загадувањето -Резултати од извршено мерење на емисија на суспендирани честички настанати при уривање на бесправните/несоодветни објекти	--Мониторинг на стакленички гасови; --Мониторинг над спроведување на мерките дефинирани во студии за ОВЖС/ елаборатите за заштита на животната средина. -- Следење на исполнувањето на целите на националното и меѓународното законодавство -- Следење на процесот за избор на локација за објектите и инсталациите за управување со отпад -- Следење на изградбата на објектите и инсталациите за управување со отпад --Следење на уривање на бесправно изградени објекти во заштитените подрачја за кои е издадено правосилно Решение за рушење од страна на надлежен орган -Следење на емисијата на суспендирани честички настанати при уривање	- МЖСПП - Општина Охрид - ЈЗУ „Центар за јавно здравје“ Охрид
Површински и подземни води	Заштита на квалитетот на површинските и подземните води	- Резултати од извршен мониторинг на водата од Езерото и притоците согласно програмата на ХБЗ; - Реставриран колекторски ситем;	-Мониторинг во заштитените подрачја согласно програмите за мониторинг и Плановите за управување со овие заштитени	- МЖСПП; - Министерство за транспорт и врски;

Предмет	Цели	Индикатори	Мониторинг	Извори на верификација / надлежен орган
		- Проширување и подобрување на биолошката фаза на прочистување на пречистителната станица Враништа и - санирање на другите составни делови на пречистителната станица - Заменети постоечки; поставување на нови пумпни станици според потребите; како и замена на дотраената инсталација - Изградени на мали пречистителни станици; за потребите - на селата и населбите; кои не се вклучени во колекторскиот систем - Забранети/изменети /дополнети урбанистички планови што навлегуваат во првата (а) и (b) заштитна зона (крајбрежјето на Охридското Езеро). - Регулиран испуст на вода од Охридско Езеро - Стабилизиран водостој на Охридско Езеро - - Имплементација на мерки за заштита од студии за ОВЖС/ елаборатите за заштита на животната средина.	подрачја со кои се утврдени параметрите и честотата на мерење; -Мониторинг на санирање на постојната инсталација на пречистителната станица- -Враништа и системот на препумпни станици во колекторскиот систем; -Мониторинг на ревидирањето на -урбанистички планови што навлегуваат во -првата (а) и (b) заштитна зона (крајбрежјето на Охридското Езеро). -Мониторинг на нивото на езерото;	- ЈНУ Хидробиолошки завод - Општина Охрид - ЈП „Колекторски систем“ - Координатор на ГЕФ Дримски за Р. С. Македонија
Отпад	Минимизирање на отпадот; рециклирање; третман и соодветно депонирање	- Изработка и имплементација на Програма за управување со отпад - Количества на собран и транспортиран градежен шут напредвидените локации; - Воспоставен на интегриран регионален систем за управување со отпад; - Избрана нова локација за регионална постројка за отстранување на отпадот во	-Степен на имплементација на Програмата за управување со отпад; -Доставување на извештаи за управување со отпад -Следење на избор на нова локација за регионална постројка за отстранување на отпадот во Југозападниот плански регион; -Следење на воспоставување на интегриран регионален систем за	МЖСПП; Општина Охрид и сите останати општини во Југозападен плански регион - ЈП Охридски Комуналец - Овластени постапувачи со отпад Министерство за транспорт и врски; Министерство за земјоделство; шумарство и

Предмет	Цели	Индикатори	Мониторинг	Извори на верификација / надлежен орган
		Југозападниот плански регион; - Набавена опрема за собирање и селектирање на отпад за Југозападниот плански регион; - Затворени непрописни депонии (вклучително и на Буково); - Изградени постројките за претовар и отстранување на отпад за Југозападниот плански регион.	управување со отпад.	водостопанство; Министерство за здравство; Центар за развој на ЈЗР; Институт за јавно здравје; Општините во регионот; Центар за управување со кризи.
Бучава	Намалување на бучава	- Имплементација на мерки за намалување на бучава; - Вознемиреност на фауната во опкружувањето.	-Мониторинг на спроведување на мерки; -Мониторинг на амбиентална бучава; -Мониторинг на работна бучава.	- Општина Охрид. - МЖСПП - Општина Струга
Културно наследство	Заштита на културно наследство	- Број на изработени Елаборати за ревалоризација на културни добра (за кои се уште нема изработено); - Ревидирање на Закон за заштита на културното наследство; - Закон за прогласување на Старото Градско Јадро на Охрид за културно наследство од особено значење; - Број на издадени дозволи за градба; - Број на изработени Студии за влијание врз културното наследство (ХИА); - Тренд на зајакнати институционални и технички капацитети на државно и локално ниво за работа од областа; - Забранети/изменети /дополнети урбанистички планови и ревидирани закони; - Забранети/изменети /дополнети урбанистички планови што навлегуваат во прва втора и трета зона;	-Мониторинг на заштитата на културното наследство; -Следење на изработка на елаборати за ревалоризација на културни добра во Старо; -Градско јадро во Охрид, како и нан целото заштитени подрачје од Унеско; -Мониторинг на ревидирани закон за старо градско јадро; закон за заштита на културно наследство; -Следење на урбанизацијата во заштитеното подрачје; -Мониторинг на изработка на ХИА за сите нелегално изградени објекти; -Следење на усогласувањето на националната легислатива за градба со легислативата за заштита на културно наследство; -Следење на институционалната соработка во однос на проблемите од аспект на	- Министерство за култура; - Управа за заштита на културното наследство; - НУ Завод за заштита на споменици на културата -Музеј Охрид; - НУ Музеј Д-р. Никола Незлобински; - Комисија УНЕСКО - Музеи и институции за заштита на културно наследство; - Општини Охрид; - Министерство за животна средина и просторно планирање; - Министерство за

Предмет	Цели	Индикатори	Мониторинг	Извори на верификација / надлежен орган
		- Тренд на издадени Мислење од страна на Советот за Проекти за инфраструктура и други плански документи за развивање на инфраструктурните проекти; - Број на спроведување на обуки; студиски посети; размена со соодветни управувачки тела во светот - Број на спроведување на обуки; настани и работилници за подигнување на јавната свест кај населението; - Изработена Студија за одржлив туризам во Охридскиот регион - Ревидиран Просторниот план за Охридско-Преспанскиот регион.	урбанизам и заштита на културното наследство; -Мониторинг на изработка и ревидирањето на урбанистички планови што навлегуваат во прва, втора и трета заштитна зона на културно наследство; -Следење на координацијата и планирањето и спроведувањето на инфраструктурни проекти во границите на Доброто; -Мониторинг на зајакнување на капацитетите на институциите / телата што имаат надлежност за управување со Доброто; -Следење на јавната свест кај населението за културните добра; -Мониторинг на изработка и усвојување на Студија за одржлив туризам во Охридскиот регион; -Изменувањето и дополнувањето на Просторниот план за Охридско-Преспанскиот регион.	транспорт и врски; - Влада на Република С. Македонија; - Здруженија на граѓани и организации; - Единици на локална самоуправа.
Педолошките карактеристики	Зачувување на Педолошките карактеристики	- Соодветност на квалитетот на почвата спрема намената(физичко – хемиска анализа); - Соодветно управување со отпадот; - Трендови во заштитата на локалитетите со ИУВ; - Резултати од хидрогеолошки и сеизмолошки испитувања на локацијата; - Евиденција на извештаи од спроведен надзор на процесот на уривање на бесправни градби;	-Мониторинг на спроведување на План за управување со отпадот; -Следење на процесот за избор на локација заобјектите и инсталациите за управување со отпад; -Следење на активностите за утврдување и заштита на локалитетите кои поседуваат ИУВ на културно и природно наследство; -Следење на квалитетот на почвата;	- Министерство за животна средина и просторно планирање; - Министерство за транспорт и врски; - Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство - Министерство за здравство; - Центар за развој на ЈЗР; - УХМР; - Општина Охрид; - Центар за управување со

Предмет	Цели	Индикатори	Мониторинг	Извори на верификација / надлежен орган
		- Број на редовни и вонредни контроли од страна на надлежни инспекциски органи со цел спречување на неконтролирана урбанизација и уништување на функционалноста на крајбрежјето; - Следење на БПК5 на пречистени отпадни води на испуст во Црн Дрим; - Количество на нанос водата на Охридско езеро по влив на Сатеска - Хемиски состав на полутанти во вода и во нанос по влив на Сатеска.	-Следење на инспекциски надзори на непланска / неконтролирана урбанизација; -Следење на испуштање на непречистени отпадни води (со честота на мерење што ќе се усогласи со Хидробиолошкиот завод); -Следење на реконструиран колекторски систем (км.), (со честота на следење еднаш годишно); -Количества на непрописно отстранет отпад (честота на мерење еднаш месечно); -Број на срушени бесправно изградни објекти во заштитените подрачја (честота на следење еднаш месечно); -Следење на ерозивен депозит и полутанти (во вода и нанос) од реката Сатеска	кризи.

11. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

Заклучоци и препораки кои беа дефинирани при изработката на извештајот за стратeгиска оцена на животната средина за реализација на Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025), се следните:

- Примена на насоките и елементите за имплементирање на активностите предвидени во Локално еколошкиот акционен план;
- Спроведување на барањата на позитивната законска легислатива на Р.С. Македонија;
- Подготовка и спроведување на акционите планови предвидени во ЛЕАП;
- Подготовка и спроведување на Плановите за мониторинг;
- Спроведување на процедурата за информирање на јавноста и организирање на јавна расправа.

Со реализацијата на активностите опфатени во Локално еколошкиот акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) се очекува не само да го подобри квалитетот на медиумите во Општина Охрид, а со тоа и подобрување на квалитетот на живеењето во Општината, туку и ќе се зачува од понатамошно деградирање Охридското Езеро како националното и меѓународно богатство.

Спроведувањето на акционите планови предвидени во Локално еколошкиот акционен план ќе предизвикаат позитивни импулси и ефекти врз целото непосредно окружување од аспект на повисока организација на просторот, заштита на геолошките, хидрогеолошките и биолошките вредности на Општината како и вградување на нормативите и стандардите за заштита на животната средина со што ќе се обезбеди подобар живот за жителите на општината, а тоа пак ќе допринесе Охрид и поврзаните населби да станат уште поинтересни туристички дестинации.

Вградувањето на аспектите на животната средина при процесот на имплементација на активностите предвидени во ЛЕАП и партиципативната демократија која вклучува учество на јавноста при стратешко планирање и развој на општина Охрид се основни начела за изработка ваквиот тип на документација.

Реализацијата на активностите предвидени во Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025), ќе придонесе за рамнотежа помеѓу брзиот економско - стопански развој, социјалниот развој и заштита и унапредување на животната средина, односно ќе се имплементира во дело системот за одржлив развој.

12. НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ

12.1 Вовед

Целта на постапката за стратегиска оцена на животната средина е идентификација и анализа на влијанијата врз животната средина; животот и здравјето на луѓето кои би произлегле со имплементација на планскиот документ. Постапката се спроведува уште во фазата на планирање со цел сите идентификувани влијанија, односно соодветните мерки за елиминирање или контрола на влијанијата, да се предвидат во најраната фаза на подготовката на документот.

Постапката за стратегиска оцена на животната средина треба да обезбеди високо ниво на заштита на животната средина, спроведување на насоките од релевантни стратешки и плански документи и интегрирање на целите на животната средина во подготовката и усвојувањето на стратегии; планови и програми (плански документи); а во насока на промовирање на одржливиот развој.

Стратегиската оцена претставува формална и систематска оцена на значајните влијанија врз животната средина кои би произлегле со имплементацијата на предвидениот планскиот документ врз животната средина, но пред носење на одлуката за негово усвојување. Процесот на стратегиска оцена опфаќа:

- Подготовка на Извештај за стратегиска оцена каде што значајните влијанија од планскиот документ се идентификувани и оценети;
- Консултации со засегната јавност; органот надлежен за работи од областа на животната средина и останатите органи засегнати со имплементацијата на планскиот документ;
- Интегрирање на социјалните; економските и аспектите на животната средина;
- Земање предвид на заклучоците од Извештајот и консултациите при финализирање на нацрт планскиот документ;
- Објавување на одлуката за усвојување на планскиот документ и како стратегиската оцена влијаела врз усвојувањето на документот.
- Стратегиска оцена на животната средина во согласност со Законот за животната средина („Сл. весник на Република Македонија“ бр. 53/05; 81/05; 24/07; 159/08; 83/09; 48/10; 124/10; 51/11; 123/12; 93/13; 187/13; 42/14; 44/15; 129/15; 192/15; 39/16 и 99/18) се изработува напоредно со ревидирањето на Планот. Овие два процеси; ќе овозможат соодветно вградување на целите за заштита на животната средина и мерките за намалување на влијанијата врз медиумите на животната средина на општина Охрид во рамките на Планот. Истовремено; ќе се овозможи усогласување на плановите за мониторинг на спроведување на Планот и неговите ефекти врз животната средина.
- Стратегиската оцена има за цел да обрне внимание и предупреди за големи и кумулативни ефекти од имплементацијата на планскиот документ, вклучувајќи го и влијанието од

помалите индивидуални проекти вклучени со планот, а кои не се опфатени со ОВЖС постапката.

- Постапката за спроведување стратeгиска оцена на животната средина е дефинирана во поглавје X од Законот за животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16, 88/19), при што стратeгиска оцена се спроведува на плански документи кои се подготвуваат во областа на земјоделството, шумарството, рибарството, енергетиката, индустријата, рударството, транспортот, регионалниот развој, телекомуникациите, управувањето со отпадот, управувањето со водите, туризмот, просторното и урбанистичкото планирање и користење на земјиштето, на Националниот акционен план за животната средина и на локалните акциони планови за животната средина, како и врз сите стратeгиски, плански и програмски документи со кои се планира изведување на проекти за кои се врши оцена на влијанието од проектот врз животната средина.
- Подзаконски акти кои ја регулираат постапката за СОЖС се:
 - Уредба за стратегиите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето („Службен весник на Република Македонија“ бр. 153/07 и 45/11);
 - Уредба за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето („Службен весник на Република Македонија“ бр. 144/07);
 - Уредба за содржината на извештајот за стратeгиска оцена на животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 153/07);
 - Уредба за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 147/08 и 45/11);
 - Правилник за формата, содржината и образецот на Одлуката за спроведување, односно неспроведување на стратeгиска оцена и на формуларите за потребата од спроведување, односно неспроведување на стратeгиска оцена („Службен весник на Република Македонија“ бр.122/11);
 - При подготовка на Извештајот за стратeгиска оцена на животната средина, земена е предвид и Директивата 2001/42/ЕС на Европскиот Парламент и Советот од 27 јуни, 2001 година за оцена на влијанијата на одредени планови и програми врз животната средина (во понатамошниот текст: Директива за СОЖС), која е транспонирана во македонското законодавство, како и искуствата на некои од земјите членки на ЕУ.

12.2 Координација помеѓу ЛЕАП и СОЖС

Стратегиска оцена на животната средина во согласност со Законот за животната средина („Сл. весник на Република Македонија“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18) се изработува напоредно со ревидирањето на Планот. Овие два процеси, ќе овозможат соодветно вградување на целите за заштита на животната средина и мерките за намалување на влијанијата врз медиумите на животната средина на општина Охрид во рамките на Планот. Истовремено, ќе се овозможи усогласување на плановите за мониторинг на спроведување на Планот и неговите ефекти врз животната средина.

Стратегиската оцена има за цел да обрне внимание и предупреди за големи и кумулативни ефекти од имплементацијата на планскиот документ, вклучувајќи го и влијанието од помалите индивидуални проекти вклучени со планот, а кои не се опфатени со ОВЖС постапката.

Клучни учесници и корисници за спроведување на постапките за подготовка на ЛЕАП и СОЖС

- Влада на Република Северна Македонија;
- Министерство за животна средина и просторно планирање;
- Агенција за планирање на просторот;
- Одделението за просторно и урбанистичко планирање во општината;
- Секторот за просторно планирање при МЖСПП;
- Општина Охрид;
- ЈУНП Галичица;
- Хидробиолошки Завод Охрид;
- ЈП „Охридски Комуналец“;
- ЈП „Македонски Шуми“ - Подружница „Галичица“ - Охрид;
- Министерство за транспорт и врски;
- Министерство за економија;
- Министерство за финансии;
- Министерство за локална самоуправа;
- Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство;
- Министерство за здравство;
- Министерство за труд и социјална политика;
- Министерство за култура;
- Министерство за образование и наука;
- Заедница на единици на локалната самоуправа (ЗЕЛС);
- Управа за хидрометеоролошки работи;
- Центар за управување со кризи;

- Дирекција за заштита и спасување;
- Јавно претпријатие за државни патишта;
- ЕЛЕМ Електрани на Македонија;
- МЕПСО Македонски електропреносен систем оператор;
- Јавно претпријатие за управување со пасишта;
- Управа за водостопанство;
- Здружение на комунални претпријатија;
- Македонски Телеком и останати оператори;
- Македонска Радиодифузија;
- Македонска Пошта;
- Здруженија на граѓани, институти, приватен сектор и сл.

12.2.1 Постапка за СОЖС

Процесот на изработка на СОЖС е поделен во неколку фази и тоа:

Фаза 1: Анализа на ЛЕАП за општина Охрид за период 2019 – 2025 година, неговите општи и специфични цели и на релевантната правна рамка;

Фаза 2: Анализа на постојната состојба на животната средина и на предизвиците што произлегуваат од постојните активности, воспоставување на целите на животната средина, тестирање на релациите помеѓу целите на животната средина и целите на Планот, анализа на алтернативи, вклучително и нултата алтернатива (сценарио без спроведување на Планот);

Фаза 3: Спроведување на иницијална јавна расправа со цел дискусија за целите за животната средина, специфичните цели и алтернативите на планот;

Фаза 4: Изработка на нацрт Извештај за СОЖС за ЛЕАП за општина Охрид за период 2019 – 2025 година;

Фаза 5: Спроведување на јавна расправа со цел дискусија на нацрт Извештајот за СОЖС и на ревидираниот ЛЕАП за општина Охрид за период 2019 – 2025 година;

Фаза 6: Вградување на забелешките на засегнатите страни (вклучително и на засегнатите страни во контекст на спроведувањето на Протоколот за стратегиска оцена на животната средина и спроведувањето на постапката за оцена на прекугранични влијанија) и изработка на финален Извештај за СОЖС за ЛЕАП за општина Охрид за период 2019 – 2025 година.

12.2.2 Клучни елементи/информации во Извештајот за стратегиска оцена на животната средина

Во согласност со барањата на Уредбата за содржината на извештајот за СОЖС и Директивата за СОЖС, овој Извештај содржи/плански документи:

- Резиме/краток преглед на содржината, главните цели на планскиот документ и врската со другите релевантни планови и програми/плански документи;
- Релевантни аспекти на моменталната состојба на животната средина и што најверојатно би се случило доколку не дојде до имплементација на планскиот документ/најверојатна еволуција без имплементација на планот или програмата;
- Карактеристики на животната средина во областите кои би биле значително засегнати, - Други проблеми кои се релевантни за планскиот документ, вклучувајќи ги посебно оние кои се појавиле во некоја од областите кои се од посебно значење за животната средина, а особено од аспект на заштита на дивите птици и живеалиштата;
- Целите на заштита на животната средина одредени на национално или меѓународно ниво, релевантни за планскиот документ и начинот на кој овие цели се земени предвид при неговата изработка;
- Веројатните значајни влијанија врз животната средина во целина, вклучително и врз биодиверзитетот, населението, човековото здравје, фауната, флората, почвата, водата, воздухот, климатски фактори, материјалните придобивки, културното наследство кое вклучува архитектонско и археолошко наследство, пејзажот како и меѓузависност на овие фактори. Овие влијанија вклучуваат секундарни, кумулативни и синергистички, краткорочни, со средно и долгорочни, трајни и привремени позитивни и негативни ефекти;
- Предвидени мерки за спречување, намалување и неутрализирање во најголема можна мера на сите значајни негативни влијанија врз животната средина од имплементацијата на планскиот документ;
- Краток преглед на причините за избор на алтернативи и опис на начинот за спроведување на оцената, вклучувајќи ги сите потешкотии (како што се техничките недостатоци или недостатокот на знаење/вештини) при собирање на потребните информации;
- Опис на предвидените мерки во врска со мониторингот, а во согласност со законските обврски;
- Не – техничко резиме на информациите дадени во согласност со барањата наведени погоре.

12.3 Краток преглед на содржината на планскиот документ

Процесот на изработка на ЛЕАП документот се темелен на концептот на тимска работа и интердисциплинарниот пристап, што подразбира синхронизирано водење на повеќе истражувачки постапки од страна на работниот групи составен од лица вработени во јавни установи и претпријатија, образовни установи, НВО, научни институции, еколошки друштва, вработени од локалната општинска администрација, центарот за управување со кризи итн. врз база на

заедничка методолошка платформа, целите кои треба да се остварат и единствената координација. Во текот на изработката на Планот, спроведена е широка консултација со засегнатите страни.

Изработката на ЛЕАП документот за Општина Охрид се темели на Методологијата за подготовка на ЛЕАП, предложена од Министерство за животна средина и просторно планирање.

Подготовката на новиот стратешки документ, ЛЕАП 3 за Општина Охрид (2019 – 2025), беше доверена на Друштвото за еколошки консалтинг „Деконс - Ема“ ДООЕЛ Скопје, по претходно донесена Одлука за прифаќање на Иницијативата за изработка на ЛЕАП за Општина Охрид на 16.01.2019 година од страна на Советот на Општина Охрид

Целокупната постапка, во периодот на подготовка на стратешкиот документ, била составена од неколку сегменти:

- Формирање на организациска структура за изработка на ЛЕАП:
- Локален координатор и заменик локален координатор ,
- Локален управен комитет (ЛУК) и
- Работни групи.

Структурата на стратешкиот документ е организирана во следните тематски области:

- Квалитет на воздухот;
- Управување со води;
- Искористување на земјиштето и урбан развој;
- Управување со отпадот;
- Управување со бучава;
- Управување со биолошката разновидност, светско природно и културно наследство;
- Подигнување на јавната свест и управување со животна средина.
- Подготовка на план за вклучување на јавноста преку изработка на Анкетен прашалник за идентификацијата на главните проблеми околу состојбата со животната средина, кои беа дистрибуирани во месните заедници, основните и средни училишта итн, а постоеше можност и за електронско пополнување на прашалникот. Исто така, беше подготвен информативен Постер со цел информирање на јавноста за подготовка на стратешки документ за Општината и истиот беше поставен на најфреквентни локации на општината,
- Анализа на релевантни национални и локални документи, податоци и информации наменети за Општина Охрид со цел претставување на генералните карактеристики на Општината,
- Идентификација на состојбата во однос на медиумите во животната средина: вода, воздух и почва со искористување на земјиште, урбан развој, управувањето со отпадот, бучавата и биолошката разновидност и природното и културно наследство преку користење на DPSIR методологијата (Driving force - Движечки сили, Pressure - Притисок врз животната средина,

State of environment – состојба со животната средина, Impact – Влијание врз човековото здравје и природата, Response – Одговор од страна на надлежните институции),

- Дефинирање на клучните проблеми во сите тематски области и препорака на мерки и активности потребни за нивно решавање,
- Приоритизација на клучните проблеми врз основа на дефинирани критериуми од страна на членовите на ЛУК, со цел решавање на проблемите во согласност со нивниот приоритет за граѓаните на Општината
- Подготовка на План за спроведување на мерки и активности за решавање на најприоритетните проблеми од сите тематски области со одговорни институции и потребни финансиски средства за реализација на активностите,
- Изработка на План за набљудување и оценување врз спроведувањето на Акциониот план со идентификација на индикатори за следење, зачестеност и лице одговорно за набљудување и оценување, и
- Усвојување на Локалниот акционен план за животна средина од страна на Советот на Општина Охрид.

ЛЕАП документо во кратки црти содржи:

1. Воведниот дел ги содржи: основните начела врз кои е подготвен ЛЕАП документот, примарните цели на стратешкиот плански документ и резултатите од спроведувањето на ЛЕАП документот;

2. ПОСТАПКА/ПРОЦЕС НА ИЗРАБОТКА НА ЛЕАП

2.1 Методологија за изработка на ЛЕАП.

2.2 Анализа на реализација на активностите од ЛЕАП на Општина Охрид за период 2012 – 2018 година.

3 ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА ОПШТИНА ОХРИД

Географска положба, Геолошки карактеристики, Сеизмолошки карактеристики, Климатски карактеристики, Хидрографски карактеристики, Демографски карактеристики, Административни карактеристики, Социо - економски карактеристики, Културно историско наследство, Туризам и Енергетика.

4. ОЦЕНКА НА СОСТОЈБА СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ПРОБЛЕМИТЕ

Тематски области: Квалитет на воздухот , Управување со води, Искористување на земјиштето и урбан развој, Управување со отпад, управување со бучава, Управување со биолошка разновидност, подигање на јавна свест и управување со животната средина.

5. SWOT АНАЛИЗА НА ТЕМАТСКИТЕ ОБЛАСТИ

6. УЧЕСТВО НА ЈАВНАСТА - Анкета на еколошките состојби во општината, Резултати од анализа на одговорите добиени по одделни прашања.

7. АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЛЕАП И ПЛАН ЗА НАБЉУДУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА АКЦИОНИОТ ПЛАН

8. ПРИЛОЗИ

9. КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

Во поглавјата од Локален еколошки акционен план на Општина Охрид (2019 - 2025) презентирани се постојните состојби, проблемите, трендовите и законите за сите релевантни теми кои методолошки влегуваат во содржината на ЛЕАП.

12.3.1 Опис на постојна состојба

Општина Охрид за кој е изработен Локален еколошки акционен план се наоѓа во југозападниот дел на Р. С. Македонија, лоцирана на североисточниот брег на Охридското Езеро, со површина од 389,93 km². Сместена е помеѓу високите планини Јабланица и Мокра Планина од западната и Галичица од источната страна. Општина Охрид се граничи со општините Дебарца на запад и север, Демир Хисар на североисток, Ресен кон исток, а на југ Општината се граничи со Р. Албанија.

Природното и културното наследство на Охридскиот регион е впишано на Листата на светското наследство на УНЕСКО во согласност со критериумите содржани во Конвенцијата за заштита на светското културно и природно наследство на Организацијата на Обединетите нации за образование, наука и култура.

Охридскиот регион претставува и дел од Прекуграничниот биосферен резерват на Охридско – Преспанскиот регион со едногласна одлука на Комитетот на УНЕСКО во јуни 2014 година.

Старото градско јадро на Охрид претставува комплексна споменичка целина чие формирање, според потврдени артефакти и зачуваните објекти, опстојува без прекин од праисториските времиња, преку античкиот и доцно - античкиот период, раното христијанство, раниот и развиениот среден век, османлискиот период па се до денес (периодот од IV век пред н.е. до денес). Градот, формиран во карактеристични природно - географски, историски, етно - социјални и естетски услови на живеење и стопанисување, во изминатиот период, се издигал и развивал во една карактеристична хармонија, без тенденција за узурпација на просторот. Градот Охрид како комплексна споменична целина, има огромно значење поради многубројните археолошки локалитети што ги содржи, како и низата поединечни објекти кои имаат карактеристики на културно наследство од исклучително значење.

Урбаното јадро на Охрид вклучува градби и други структури кои датираат од предисторијата, антиката и доцната антика, ранохристијанскиот период, раниот и развиениот среден век, османлискиот период, се до денес.

Согласно „Законот за прогласување на Старото градско јадро на Охрид за културно наследство од особено значење“ (Сл. Весник на РМ. бр. 47/11), како и измените и дополнувањата на законот (Сл. Весник на РМ. бр. 154/15), во Старото градско јадро на Охрид **НЕ Е ДОЗВОЛЕНО**:

- да се менуваат постојната урбана структура и густина на населеноста, границите на урбаните блокови и парцели како дел од органскиот урбанизам, уличната мрежа, премините кон Езерото и сите отворени и зелени површини,
- да се менуваат висината и фасадниот изглед на заштитените добра и на амбиенталните објекти,
- да се менува габаритот на поединечно заштитените добра,
- да се градат нови објекти кои како висина имаат галерија или потпокрив, без или со баци, или се покриени со рамна тераса,
- котата на приземјето да биде помала од 20 cm, ниту поголема од 90 cm над нивото на пристапната улица, односно од определената точка „А“, доколку објектот излегува на најмалку две улици,
- чистата висина на приземјето да биде помала од 2,40 m ниту поголема од 2,80 m, со исклучок на урбаните комплекси „14 Чаршија, „16 Чинар“, и „19 Кеј“ каде чистата висина на приземјето не смее да биде помала од 3.20 m ниту поголема од 4.00 m и во урбаниот комплекс „18 Воска“ каде чистата висина на приземјето не смее да биде помала од 2,80 m ниту поголема од 4 m,
- чистата висина на катовите да биде поголема од 2,90 m, со исклучок на урбаните комплекси „16 Чинар“, „18 Воска“ и „19 Кеј“, каде чистата висина на катовите не смее да биде поголема од 3 m,
- да се вршат градежни или други работи без да се извршат археолошки истражувања на земјиштето,
- да се градат гаражи како посебни објекти на градежната парцела,
- да се зголемува габаритот и висината на помошните објекти,
- да се воведат нови намени кои предизвикуваат бучава и загадување на околината,
- да се паркира до заштитените добра и да се формираат паркинг места до нив,
- да се менува обработката на пешачките патеки и на сообраќајниците од камени плочи и гранитни коцки,
- да се употребуваат павер - елементи (бекатон) за обработка на пешачки површини,

- да се поставуваат потпирачи, телевизиски антени, репетитори, големи рекламни паноа и слично,
- да се оштетува Старото градско јадро на Охрид, особено со несоодветно користење.

Културното наследство е значаен промотор на одржливиот развој и културниот туризам, почнувајќи од заштита на животната средина, обновување и развој на руралните средини, се до културата на просторот и просторниот развој. Од оваа причина активностите на НУ Завод и Музеј и Локалната самоуправа на Општина Охрид се насочени кон Интегрирана заштита на Старото градско јадро.

Со цел да се добие претстава за состојбата со животната средина во Општина Охрид, условен од постојната состојба, расположливите природни ресурси, законските обврски кои произлегуваат од националното и меѓународното законодавство за заштита на животната средина, користење на просторот и сл., во следната табела е даден сумарен преглед на оцнака на состојбата со животната средина и идентификацијата на проблемите во Општина Охрид.

12.3.2 Предмет и главни цели на Планскиот документ

Основна цел на планскиот концепт е општина Охрид да обезбеди стратешко планирање, врз основа на утврдување на специфичните состојби и потреби на општината, идентификација на приоритетите на општината и определување акции чие спроведување ќе овозможи воспоставување на интегриран одржлив развој на Општината. Анализираниот плански документ основната цел ќе ја постигне преку остварување на специфичните цели.

Примарните цели на овој стратешки плански документот се:

- Спроведување на барањата за заштита на животната средина на локално ниво;
- Идентификација на потребите на административните структури и нивно зајакнување со цел ефикасно управување со животната средина на локално ниво;
- Интегрирање на политиката за заштита на животната средина во останатите секторски политики;
- Поттикнување на сите субјекти кон поголема одговорност за заштитата на животната средина, особено јавноста;
- Промовирање на еколошки одржлив пристап во сите сфери на делување на Општината;
- Продолжување на процесот на приближување кон политиките на Европската унија во областа на животната средина, на локално ниво;
- Обезбедување финансиски средства за решавање на приоритетните еколошки проблеми итн.

Спроведувањето на ЛЕАП документот ќе резултира со:

- Информирана јавност за постојните проблеми од областа на животната средина во Општината,
- Подигната јавна свест за заштита на животната средина во сите сегменти,
- Создадени услови и локални капацитети за идни инвестиции за решавање на проблемите од областа на животната средина,
- Зголемен број успешно реализирани проекти и иницијативи за решавање на проблемите од областа на животната средина,
- Воспоставена структура за соработка помеѓу секторите во Општина Охрид,
- Развиена соработка меѓу Општината и јавните претпријатија, научните установи, бизнис заедницата итн.

12.3.3 Корелација на целите на Планот со други релевантни планови и програми/плански документи и цели на заштита на животната средина

Дел од поширок концепт и процес на обезбедување на рамномерен и одржлив просторен развој, чија што главна цел е да се обезбедат квалитетни услови за живеење, социо – економски развој и заштита и унапредување на животната средина и природата е донесувањето и реализацијата на просторните и урбанистичките планови во Р. Македонија. Бидејќи станува збор за комплексен систем кој ги засегнува главните аспекти на живеењето и состојбата со животната средина, истиот е во интеракција со многу други плански документи, програми и стратегии.

Заради потенцијалното постоење на директни и индиректни врски помеѓу предметниот план и други плански документи на локално, регионално, национално и/или глобално ниво, во рамките на постапката на стратешка оцена на животната средина потребно е да се анализира нивната компатибилност и усогласеност. Овој тип на анализа треба да утврди дали евентуално постои конфликт во усогласеноста помеѓу целите на различните плански документи, па доколку истата се утврди, тогаш потребно е дефинирање на мерки за обезбедување на компатибилноста.

За потребите на анализата на врските и компатибилноста помеѓу Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) и другите плански документи, во рамките на постапката за СОЖС на предметниот план анализирани се повеќе плански документи на локално, регионално и национално ниво од следните клучни области: а) Управување со заштитени подрачја, б) Заштита на животната средина, в) Економски развој, г) Одржлив развој, д) Релевантни области – туризам, енергија, транспорт, социјална политика.

Синхронизацијата на разгледуваниот плански документ со останатите постоечки планови, програми и стратегии перспективно ќе овозможи неговата реализација, покрај кон постигнувањето на директните цели на планот, помалку или повеќе да придонесе и кон реализација на целите на останатите планови. Со континуираната примена на ваквиот пристап, во рамките на СОЖС, се

обезбедува едно системско решение за постигнување на висок степен на комплементарност на целите на одделните плански документи и оптимизирање на ефикасноста во нивното остварување, независно од нивната хиерархиска или друг вид на поврзаност.

Овој тип на анализа дополнително ќе обезбеди информација околу степенот на интегрираност на целите на животната средина, дефинирани на национално или меѓународно ниво, во самиот плански документ. Тие сознанија всушност ќе ја дадат основата за дефинирањето на мерки за интегрирање на тие цели во планскиот документ, како и мерки за ублажување на негативните влијанија предизвикани од реализацијата на планскиот документ.

12.4 Релевантни аспект на карактеристики на моменталната животна средина за општина Охрид

Природните карактеристики на едно подрачје претставуваат збир на вредности и обележја создадени од природата без учество и влијание на човекот. Анализата на карактеристиките на подрачјето, односно опфатот на кој е планирана реализацијата на Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025), претставува појдовна точка за идентификација на осетливите елементи на животната средина. Локацијата на планскиот опфат е територијата на општина Охрид, и во описот на животната средина за локацијата ќе се разгледуваат карактеристиките на општината.

12.4.1 Географска положба

Општина Охрид се наоѓа во југозападниот дел на Република Северна Македонија, лоцирана на североисточниот брег на Охридското Езеро, со површина од 389,93 km². Сместена е помеѓу високите планини Јабланица и Мокра Планина од западната и Галичица од источната страна. Општина Охрид се граничи со општините Дебарца на запад и север, Демир Хисар на североисток, Ресен кон исток, а на југ Општината се граничи со Р. Албанија.

12.4.2 Геолошки и хидрографски карактеристики

Геолошката градба на поширокото подрачје во Општината ја чинат доминантно алувијални творби, полувијални седименти, распространети во рамничарскиот дел. Алувијалните наноси по однос на инженерско - геолошките карактеристики, претставуваат претежно лабилни терени со ниски вредности на физичко - механичките својства. Регионално, од геолошки аспект, подрачјето на Општина Охрид се наоѓа во Западно -македонската геотектонска зона, односно во рамките на Охридскиот неоген басен. На ова подрачје, во основата на неогените и квартерни седименти, лежат тријаски карпи, а на површината на теренот се констатирани езерски и барски седименти кои се таложени во квартерниот период и имаат најголемо распространување.

Охридско - дебарскиот гребен е најмаркантната морфоструктура на тонење во рамките на Западно - македонската зона. Создавањето на оваа грабенска структура е поврзано со крајот на долен и

почетокот на среден плиоцен, односно периодот кога започнува експанзија на орогената фаза со манифестација на интензивни диференцирани вертикални движења. Како резултат на ваквите процеси во почетокот се реактивираат старите раседни структури. Подоцна по нивната должина доаѓа до тонење на просторот, односно до негово претворање во плиоценските езерски басени Охридски и Дебарски.

Плиоценските седименти во Охридскиот Басен се утврдени во јужниот дел (Љубаништа), како и во северозападниот дел. Планината Галичица, со нејзиниот највисок врв – Вир (2.288 m н.м.), претставува доминантна релјефна појава (хорст) сместена помеѓу басенот на Охридското Езеро на запад и Преспанското Езеро на исток. Има издолжена форма со меридијански правец во должина од околу 50 km, додека нејзината најмала широчина (с. Трпејца – с. Лескоец) достигнува 10 km.

Во согласност со истражувањата на Геолошкиот Завод - Скопје може да се најдат следните геолошки формации:

- Комплекс на палеозојски метаморфни и магматски стени;
- Комплекс на мезозојски седиментни карпи и
- Комплекс на терциерни и квартерни седименти.

12.4.2.1 Сеизмолошки карактеристики

Охридскиот регион е сеизмички активно подрачје. Раседите се протегаат по должина на источниот брег на Охридското Езеро кон планината Галичица и источниот раб на Охридското поле, а на север се наоѓа Дримската сеизмогена зона. Сеизмичките дејства од локалните и подалечните епицентрални жаришта, кои имаат влијание на овој простор, можат да предизвикаат земјотреси во Охридската Котлина со интензитет од 7 до 9 степени MCS.

12.4.2.2 Хидрографски карактеристики

Според хидрографската поделба на територијата на Р. С. Македонија, Општина Охрид припаѓа на Јадранскиот речен слив. Преку него се одводнуваат западните и југозападните делови на Р. С. Македонија односно површина од 3.350 km², а според големината претставува втор слив во нашата држава. На него му припаѓаат сливните површини на Охридското и Преспанското Езеро. Најзначајна река во овој слив е реката Црн Дрим.

Најважна карактеристика на овој регион е Охридското Езеро, кое се наоѓа во Охридско - струшката котлина, поточно на 41 степен северна географска широчина и меѓу 20 и 21 степен источна географска должина. Учеството на езерската површина во вкупниот слив изнесува 7,36 %. Охридското Езеро се наоѓа на надморска височина од 693,17 m и претставува тектонска потонатина. Зафаќа површина од 358 km², од кои 2/3 или 238,79 km² и припаѓаат на Р. Северна Македонија, додека останатата 1/3 или 119,39 km² и припаѓаат на Р. Албанија. Езерото е со должина од 31 km, широчина 15 km, просечна длабочина од 155 m и максимална длабочина од

288 m. Се смета за едно од најпровидните езера во Европа (22 m), а според длабочината се наоѓа на седмо место.

12.4.3 Климатски карактеристики и квалитет на амбиентален воздух

Во Охридскиот Регион преовладува умерено - континентална клима, како последица на струењата кои продираат од Јадранско Море преку реката Црн Дрим и влијанието на Охридското Езеро кое се јавува како термички регулатор. Овие влијанија придонесуваат пред сè во формирање на специфичен термички и плувиометриски режим, кој се карактеризира со мали амплитуди на промена на температурата на воздухот во текот на годината.

Високите планински масиви на планините Галичица, Караорман и Јабланица, кои го опкружуваат подрачјето на Охридската Котлина, овозможуваат одржување на постојаност на климатските струења и овозможуваат „блага“ клима во регионот.

12.4.3.1 Температура

И покрај сегашниот висок систем на човековите достигнувања на полето на науката и техниката, климата е значаен фактор во повеќето стопански гранки, особено во земјоделството, водостопанството, туризмот и др. Се прават обиди за вештачко влијание врз климата на одделни подрачја. Некои резултати веќе се постигнати во менувањето на одделни климатски карактеристики, како што се стимулирањето на врнежите, спречувањето на градоносните процеси и сл. Но сепак климата со сите свои природни обележја и понатаму ја условува стопанската и животната активност на човекот.

Дистрибуцијата на загадувачките материи покрај другото зависи и од метеоролошките прилики кои влијаат на промената на климата. Емисијата и нивото на загадувачките материи се во функција на:

- температурата на воздухот,
- воздушните струења,
- облачноста,
- атмосферските талози (врнежите),
- влажноста на воздухот.

12.4.3.2 Врнежи

Врнежите во Охридската котлина се условени од медитеранскиот плувиометриски режим. Поголемиот дел од годишните врнежи паѓаат во ладниот дел од годината, со максимум во доцна есен, а помал во топлиот дел од годината, со минимум во летните месеци. Значајно е и тоа што врнежите во охридската котлина главно се од дожд, а сосема мала количина од кусотраен снег. Просечно, годишно во охридската котлина има 19 денови со снежен покривач. За развојот на

вегетацијата значаен е распоредот на просечните температури и врнежи по годишни времиња, како во тек на вегетациониот период (01. IV до 30. IX).

Есента е потопла од пролетта, а просечната температура на воздухот за време на вегетациониот период изнесува 16,8 °C. Распоредот на врнежите е доста неправилен. Имено, најголеми количини на врнежи има во зимскиот (224 mm) и есенскиот (208 mm) период, а најмалы во летниот период (96 mm). За време на вегетациониот период паѓаат 248 mm воден талог, што претставува 35 % од вкупната сума на врнежи.

12.4.3.3 Ветрови

Охридската котлина се одликува со посебен режим на ветрови, условено од езерото. Покрај ветровите што се јавуваат поради општите атмосферски промени, се јавуваат и ветрови од локален карактер, како последица на нееднаквото загревање на воздухот над копното и езерската површина.

12.4.3.4 Испарување, магла и роса во Охридската котлина

Испарувањето од слободната водна површина е поголемо од паднатите врнежи. Просечно годишно испаруваат 836 l/m² додека годишната сума на врнежи е 708,3 l/m². Испарувањето е најголемо во август 137 l/m², а најмало во јануари 27 l/m². Маглата е ретка појава во охридската котлина. Просечно годишно се јавуваат 5 дена со магла, од кои два во јануари и по еден во ноември, декември и февруари. Росата се јавува преку целата година но со најголема зачестеност е од април до јуни и од септември до ноември. Просечно годишно се јавуваат 113 дена со роса. Според методологијата на Ј. Мавродиев за климатските подрачја, климата во охридската котлина припаѓа на топлото континентално климатско подрачје и тоа до надморска височина од околу 800 m.

12.4.4 Природно и културно наследство

Недвижни споменици на културата според Заводот за заштита на културно-историското наследство на Република Северна Македонија се следните:

- регистрирани споменици на културата,
- евидентирани споменици на културата,
- археолошки локалитети-сите наоѓалишта, или било кои трагови на човековата егзистенција, кои сведочат за епохите и цивилизациите, за кои ископувањата или откритијата се главен извор на научни информации.
- споменички градителски целини-населби или архитектонски комплекси, односно подрачја кои, како изграден простор, имаат посебно културно значење, а кои се заштитуваат, и вклучуваат во современиот развој, во обем кој тоа го овозможува карактерот на заштитата,

- поединечни (архитектонски споменици)-архитектонски дела од посебно културно значење, со нивната заштитена непосредна околина, или локација што им припаѓа, кои се заштитуваат за да се заштити нивната изворност и да се обезбеди нивна соодветна конзервација, реставрација и ревитализација.

Културно наследство е општ термин кој се употребува како назив за сите видови материјални објекти, структури, архитектура, архитектонски целини и историски места кои се создадени во текот на човековата повеќекратна културна традиција.

Охридското Езеро долго време е познато како суперлативен природен феномен. Со геолошка и биолошка историја од 2 -5 милион години, се истакнува како најстаро природно езеро во Европа и едно од најстарите езера во светот. Сливот на езерото поддржува подеднакво богата и значајна биолошка разновидност и голем број ендемски видови. Овој воден екосистем од научна гледна точка, е меѓу најзначајните водни екосистеми, како што се Охридското Езеро и Тангањика.

12.4.5 Флора и фауна

Со својата единствена флора и фауна, Охридското Езеро претставува еден од најголемите биолошки резервати во Европа. Тоа претставува еден од најзначајните центри на биолошка разновидност во Европа со околу 1.200 нативни видови, од кои 586 се животински видови, а околу 614 растителни видови. Посебно значајни за науката се 212 ендемични видови, од кои 182 се животински видови. Еден дел од нив претставуваат живи фосили, речиси неизменети од времето на терциерот, како што се ендемскиот сунѓер, реликтните видови полжави, а од рибите охридската пастрмка и белвицата.

12.4.6 Искористување на земјиштето и урбан развој

Почвата и земјиштето се важни природни и економски ресурси, особено за секторите земјоделство и шумарство, индустрија и развивање на инфраструктурата.

Стратешкото планирање на просторот и намена на земјиштето од страна на локалната самоуправа има директно влијание врз заштита и унапредувањето на животната средина, особено во фазата на подготовка на плански документи за искористување и планирање на земјиштето во Општината.

12.4.6.1 Земјоделско стопанство

Подрачјето на Општината располага со голема површина обработлива земја во чија структура преовладува плодно земјиште.

12.4.7 Квалитет на амбиентален воздух во Општина Охрид

Загадувањето на воздухот во Општина Охрид е како резултат на емисии на загадувачки супстанции од стационарни и мобилни извори, преку одвивање на хемиско - технолошки процеси, биохемиски процеси како и домаќинството и греење на хотели (дрво, нафта и сл.) во зимскиот период. Патниот сообраќај е главен мобилен извор на загадување на воздухот. Дополнително во летниот период сообраќајот на вода е уште еден мобилен извор на загадување на воздухот.

Квалитетот на амбиентниот воздух во Општина Охрид не може да се следи, бидејќи општината не е поврзана на државната мониторинг мрежа и нема локална мониторинг станица за мерење на параметри преку кои би се оценила состојбата со квалитет на амбиентниот воздух.

12.4.8 Извори на бучава

Општина Охрид, како една од најпосетуваните туристички дестинации во Р. С. Македонија, секоја година е домаќин на илјадници домашни и странски посетители. Освн значителните финансиски придобивки од посетеноста на Градот и развојот на туризмот, Општината се соочува со сериозни проблеми од аспект на животната средина, особено проблеми кои потекнуваат од зголемено ниво на бучава. Илјадниците гости, зголемената фреквенција на возила, забавните и рекреативни активности кои ги нудат Градот и угостителските објекти, градската врева, генерираат ниво на бучава која претставува сериозна закана за животната средина и здравјето на луѓето.

Имајќи ги предвид горенаведените факти и недостатокот на податоци од мониторинг на бучава, а со цел да се утврдат главните извори и состојбата со бучавата во Општината и да се превземат соодветни мерки за управување со истата, во отсуство на стратешка карта, Општина Охрид изработи Акционен План и Програма за управување со бучавата во 2011 година.

Во согласност со планскиот документ главни причини за зголеменото ниво на бучава во Општина Охрид се:

- непочитување на законските обврски,
- несовесно работење на угостителските работници,
- ниска култура на однесување на локалното население, гостите и посетителите,
- несоодветно просторно уредување, особено во стариот дел од градот, каде од двете страни на тесните улички се наоѓаат голем број на угостителски објекти,
- тесен и затворен простор за ширење на бучавата, односно не постои можност за намалување на интензитетот на бучава од изворот со зголемување на растојанието, особено во стариот дел на Градот,
- несоодветна звучна изолација на угостителските и станбените објекти,
- голема фреквенција на возила, стар возен парк, застој во сообраќајот, возење со голема брзина и сл.

12.4.9 Демографски карактеристики

Вкупниот број на жители во Општина Охрид изнесува 55.749, со 16.012 домаќинства. Просечниот број на членови во домаќинствата изнесува 3,48. Половата структура на населението е следна:

- машки пол 27.598 жители и
- женски пол 28.151 жител.

12.4.9.1 Административни карактеристики

Општина Охрид, како единица на локална самоуправа, ја сочинуваат 28 населени места, односно градот Охрид и селата: Вапила, Велгошти, Велестово, Горно Лакочереј, Долно Коњско, Долно Лакочереј, Елшани, Завој, Коњско, Косел, Куратица, Лагадин, Лескоец, Ливоишта, Љубаништа, Опеница, Орман, Пештани, Плаке, Подмоље, Рамне, Расино, Речица, Свињишта, Сирула, Скрбатно, Трпејца и Шипокно. Населените места се организирани во 18 урбани и 26 месни заедници заедници.

Административен центар на Општината е градот Охрид. Урбаната зона на Охрид е составена од Стариот Град, кој е лоциран во средината на урбаната зона, а кој го сочинуваат Варош, Месокастро и рибарската населба Канео.

Останатите делови од урбаната целина на Охрид, во најголем дел се новоизградени населби, а позначајни објекти и локалитети во пошироката урбана зона се: Спортскиот центар „Билјанини Извори“, Хидробиолошкиот завод која е најстара научна институција од ваков вид на Балканот, самите Билјанини Извори кои се во непосредна близина на заводот, каналот Студенчишта, трговски центри, банки, бутици и други содржини. Во урбаното подрачје од Охрид се изградени и бројни станбени комплекси, помали хотели, мотели и приватни пансиони.

12.4.10 Социо - економски карактеристики

12.4.10.1 Стопански развој

Во Општина Охрид се наоѓаат многубројни стопански објекти (угостителски, производни, трговски и др.), кои даваат голем придонес за нејзиниот стопанско - економскиот развој.

Од аспект на активни деловни субјекти, според нивната големина, согласно најновите податоци од Државниот завод за статистика на РСМ од 2018 година на територијата на Општина Охрид се регистрирани вкупно 2622 деловни субјекти од кои: 1840 се микро, 750 припаѓаат на категоријата мали претпријатија, 23 се средни, а 9 се големи претпријатија.

12.4.10.2 Индустриски капацитети

На територијата на Општина Охрид, евидентирани се повеќе индустриски објекти/капацитети, чие работење е регулирано во согласност Законот за животна средина.

12.4.10.3 Здравство

Здравствената заштита на подрачјето на Општина Охрид се реализира преку работата на јавни здравствени организации: ЈЗУ „Здравствен дом“, Општа болница, Завод за здравствена заштита, Специјална болница за ортопедија и трауматологија ЈЗО „Св. Еразмо“, Специјална детска болница, ЈЗО „Св. Стефан“ - Завод за превенција, лекување и рехабилитација на кардиоваскуларни заболувања итн.

12. 4.10.4 Спорт и рекреација

Општината се грижи за позитивно насочување на своите граѓани, а особено за младите преку организација на натпревари, турнири и други спортски манифестации како: „ОХРИД ТРЧАТ“, „Охридски маратон“ итн. Со одлука на Советот на град Охрид на 28 февруари 2008 година формирано е ЈП „Билјанини Извори“ кое стопанисување со Спортско рекреативниот центар и јавниот паркинг простор. Спортско рекреативниот центар овозможува услови за спортско професионално и рекреативно спортување, како и можности за организирање на културни, музички и други алтернативни настани. Исто така со цел правилен развој и поттикнување на спортот кај младите општинските основни и средни училишта се обезбедени со спортски сали.

12. 4.10.5 Образование

Градинки - Централната детска градинка ЈОУГД „Јасна Ристеска“ со четири објекти низ територијата на општината: „Развигорче“, „Билјана“, „Росица“ и „Лихнида“. Вкупниот број деца во детските градинки во Општината, во 2017 година изнесувал 703.

Основни училишта - ОМУ „Методи Патче“, ОУ „Братство- единство“, ОУ „Ванчо Николески“, ОУ „Григор Прличев“, ОУ „Живко Чинго“, ОУ „Кочо Рацин“, ОУ „Св. Климент Охридски“, ОУ „Св. Наум Охридски“ и ОУ „Христо Узунов“.

Средно образование - ОСО „Св. Климент Охридски“, ОЕМУЦ „Св. Наум Охридски“, ОУТУ „Ванчо Питошески“ и СОСУ „Св. Кирил и Методиј“.

Високо образование - Факултетот за туризам и организациони науки и Универзитетот за информатички науки и технологии „Св. Апостол Павле“.

Научни и високообразовни институции – ЈНУ Хидробиолошки институт.

12. 4.10.6 Сообраќајна поврзаност

Патен сообраќај

Патен сообраќај

Низ територијата на Општина Охрид поминуваат следните национални патишта:

A2 – Граница со Р. Бугарија (ГП Деве Баир) – Крива Паланка – Страцин – Романовце (Куманово) – Миладиновци – обиколница Скопје – Тетово – Гостивар – Кичево – Требениште – Струга – Граница со р. Албанија (ГП Кафасан),

A3 – Раскрсница Требениште (спојка со A2) – раскрсница Подмоље – Охрид – Косел – Ресен – Битола – Прилеп – Велес – Штип – Кочани – Делчево – Р. Бугарија (ГП Рамна Нива).

Регионални патишта низ територија на Општина Охрид:

Регионален пат R 1301: Охрид (спојка со A3) – Свети Наум – граница со Р. Албанија,

Регионален пат R 1208: Охрид (спојка со R1301) – Подмоље – (спојка со A3) – Струга – Радожда.

Со Јавниот паркинг - простор стопанисува ЈП „Билјанини извори“. Во моментов постојат следните паркинзи:

- Паркинг - простор кој се наоѓа до цвеќара „Мартина“,
- Паркинг - простор „Ривиера“,
- Паркинг - простор „АСНОМ“ и
- Паркинг - простор „Горна порта“.

Железничка мрежа - Во проектна фаза е изградбата на железничката пруга Кичево – Лин, која претставува дел од Европскиот коридор VIII.

Воздушен сообраќа

Аеродромот „Свети Апостол Павле“ се наоѓа на 9 km од градот Охрид, на магистралниот пат М4 Струга – Кичево - Скопје. Должината на полетно - слетната патека е 2.550 m, а широчината 45 m. Капацитетот на аеродромот е 300 патници/час. Вкупниот аеродромски комплекс е со површина од 640.850 m², од кои 155.000 m² за полетно - слетната патека, спојниците, пристанишната платформа и сервисните патеки. Техничката опременост на аеродромот ги задоволува меѓународните стандарди за опслужување на воздухоплови и патници. Во согласност со Националната транспортна стратегија се планира проширување на капацитетите и осовременување на Охридскиот аеродром.

Воден сообраќај

Општина Охрид со соседната Општина Струга, се поврзува и преку водениот сообраќај. Маршутите се Охрид - Струга и Охрид - Радожда. На охридското крајбрежје има две пристаништа односно градското пристаниште и пристаништето во Св. Наум. Вкупниот број на пловни објекти се: 75 пловни објекти регистрирани за вршење стопанска дејност, а 901 за спорт и рекреација.

Капетанијата на пристаништата Охрид е надлежна за водење на регистар на пловни објекти за сите природни и вештачки езера на територијата на Р. С. Македонија. Во Охридското Езеро сообраќајат 4 големи пловни објекти - бродови, а во тек на подготовка за пловидба се уште три пловни објекти – брод. Според податоците од Капетанијата на Останатите пловни објекти се: Пловен објект понтон – 40, Пловен објект Џет- скај (Jet-sky) – 60, Пловен објект gliser – 360, Пловен објект чамец тип пасара – 200, Пловен објект чамец тип пасара со кабина – 26, Пловен објект гумен чамци – 33 и Пловен објект едрилица 44.

Јавен превоз

Во Општина Охрид има една автобуска станица каде што се одвива локален, меѓу општински и меѓународен превоз на патници. На територија на општината има 72 автобуски постојки регулирани со Одлука на Совет на општина Охрид. Јавниот превоз го вршат приватни превозници. Функционални се две линии за градски автобуски превоз, кои го поврзуваат централното градско

подрачје со периферните делови од градот и дополнителен сезонски линиски превоз кој функционира во периодот на туристичката сезона. Општината објавува оглас за издавање на дозволи за вршење на автобуски превоз на кој најповолниот понудувач добива дозвола за користење на автобуските постојки во сопственост на општината. Во однос на такси превозот, во општината се регистрирани околу 40 такси компании и околу 200 возила кои поседуваат изводи од лиценци за вршење автотакси превоз на патници.

Велосипедски патеки

Општина Охрид со цел подигање на јавната свест за заштита на воздухот од загадување и истовремено поголемо користење на јавниот превоз и други алтернативни видови превоз во последните години работи на изградба на велосипедски патеки. Должината на велосипедски патеки во Општина Охрид изнесува 6,5 km.

Во план на општината е зголемување на должината на велосипедските патеки и поставување на нови како: велосипедска патека од Охрид до Струга, велосипедска патека на ул. Јане Сандански и АСНОМ итн. Постоечките велосипедските патеки се обележани, а низ центарот на градот поставени се повеќе платформи за оставање на велосипедите на различни локации, а особено пред институции.

12. 4.10.7 Урбано зеленило

Градското - урбано зеленило на општината опфаќа паркови, скверови, зеленило на сообраќајници, дрвореди и др. Неговата вкупна површина изнесува 80.226 m². Градското зеленило се одржува на површина од 56.325 m² која е во центарот на градот, на површина од 3.500 m² кај пешачка патека пред населбата Рача и на површина од 3.000 m² кај каналот на Билјанини извори. Површините редовно се одржуваат со косење, полевање, засадување сезонско цвеќе и негово одржување, како и одржување на постоечкиот саден материјал во парковите. Вонградското зеленило го опфаќа локалитетот „Кале“ со површина од 340.000 m² која исто така редовно се одржува. Дрворедите по должина на сообраќајниците се одржуваат со навремено преку нивно окопување, чистење од трева, полевање преку сезона и кроење.

12. 4.11 Туризам

Секторот за туризам и локален економски развој - одделението за туризам на Општина Охрид, секоја година носи и усвојува Програма за поттикнување на развојот на туризмот на Општината. Одделението за туризам ги врши активностите неопходни за реализација на програмата за поттикнување на развојот на туризмот на Општина Охрид, во делот на:

- Управување со туристички дејности;
- Промоција на Охрид како туристичка дестинација;
- Развој на туристичка инфраструктура;

➤ Подготовка на проекти и проектно управување.

12. 4.12 Енергетика

Со мрежата на електроенергетскиот систем на Р. С. Македонија се опфатени сите населени места во Општина Охрид.

12.5. Карактеристики на животната средина во подрачјата кои би биле значајно засегнати и состојба без имплементација на локалниот еколошки акционен план на општина охрид

Оваа глава од Нацрт извештајот се однесува на развојот во рамките на планскиот опфат без имплементација на предвидениот плански документ. Таканареченото *business as usual / do nothing* сценарио или состојба без имплементација на планскиот документ е прва опција што треба да се разгледа при секоја стратешка оценка чија цел е да обезбеди основа со која што понатаму треба да се споредат сите придобивки односно слабости од имплементацијата на планскиот документ.

Состојбата без имплементација на планскиот документ подразбира иднина на подрачјето на планскиот документ без имплементација на планираните активности од планскиот документ, односно продолжување на актуелната состојба онаква каква што е сега во моментот.

Влијанијата од состојбата без имплементација на планскиот документ може да се поделат во три групи:

- Економски влијанија;
- Влијанија поврзани со животната средина;
- Социјални влијанија.

4. Економски влијанија

- Успоредување на економскиот развој на територијата на планскиот опфат;
- Послаба атрактивност за инвестиции;
- Намалени буџетски приходи;
- Помали економски и финансиски придобивки од вработувања;
- Недостаток на индикатори за мониторинг на развојот;
- Има мал процент на изграденост и коефициент на искористеност на земјиштето..

5. Влијанија поврзани со животната средина

- Успореден одржлив развој;
- Не еколошко искористување на земјиштето, од теренот со V и VI бонитетна класа

6. Социјални влијанија

- Губење на можноста за вработување;
- Стагнација во животниот стандард кај жителите во општината и пошироко;
- Губење на придобивки од идни потенцијални инвестиции директно или индиректно поврзани со планираната активност.

Состојбата без имплементација на планскиот документ подразбира иднина на подрачјето на планскиот документ без имплементација на планираните активности од планскиот документ, односно продолжување на актуелната состојба онаква каква што е сега во моментот, односно:

- Недостаток на релевантни плански документи: План за управување со светско природно и културно наследство, Урбанистички планови, Стратегија за туризам врз основа на Универзална вредност, Стар ГУП на Охрид (2006 год.);
- Законската регулатива која отвора простор за конфликтни одлуки кои се во спротивност со Законот за заштита на природата, Законот за водите, Законот за светското природно и културно наследство и други релевантни закони кои треба да го гарантираат интегритетот и одржливоста на Охридскиот регион;
- Низок степен на спроведување на постојните законски прописи со цел спречување на понатамошна незаконска градба во заштитените подрачја;
- Неисполнување на барањата на национално ниво и барањата на ЕУ за заштита на природните вредности и реткости, како и биолошката разновидност;
- Неусогласеност на националните, регионалните и локалните интереси за економски и стопански развој со целите на развој на заштитеното подрачје;
- Неусогласеност на планските и секторските документи донесени во Република Северна Македонија во однос на користење на просторот, заштита на животната средина и социоекономски развој;
- Неусогласен развој на инфраструктурата во согласност со намената на земјиштето во НП Галичица и зоните на заштита;
- Недефинирани мерки и активности за планирање на просторот, користење на ресурсите, заштита на животната средина, природното наследство и социоекономски развој;
- Недефинирани надлежности и одговорности за имплементација на мерките и активностите,
- Недостаток на институционални, финансиски и технички капацитети за ефикасна имплементација на мерките и активностите.

12.6. Области кои се од посебно значење за животната средина, од аспект на заштита на дивите птици и хабитатите

12.6.1 Национални заштитени подрачја

Просторниот план на Р.С. Македонија од 2004 година е највисокиот долгорочен и интегрален плански документ за просторот на државата, со кој се даваат насоки за намената, користењето, заштитата, организацијата и уредувањето на просторот на територијата на државата и за уредувањето со тој простор. Просторниот план на РСМ не го обработува природното и културното наследство во Охридскиот регион. Биолошката разновидност и нејината заштита се третира

согласно стариот Закон за природни реткости. Во поглавјето што го третира природното наследство, утврдени се заштитените и подрачјата предвидени за заштита, како и поединечните видови во и надвор од заштитените подрачја.

12.6.2 Меѓународни заштитени и прогласени подрачја

12.6.2.1 Еколошки мрежи

Еколошка мрежа претставува систем на меѓусебно поврзани или просторно блиски еколошки значајни подрачја, поврзани со природни или вештачки коридори, кои со урамнотежена биогеографска распореденост значително придонесуваат за заштитата на природната рамнотежа и биолошката разновидност.

12.6.2.2 Емералд мрежа

Емералд мрежата претставува мрежа на подрачја од посебен интерес за зачувување назначени со цел зачувување на мрежата на природни живеалишта и се протега на територијата на земјите членки на Бернска конвенција. Активностите за развој на националната Емералд мрежа во Република Северна Македонија започнаа уште во 2002 година, а целосната идентификација заврши во 2008 година.

12.6.2.3. Национална еколошка мрежа (МАК-НЕН)

Националната еколошка мрежа (МАК-НЕН) е изработена во периодот 2008-2011 година. Кафеавата мечка (*Ursus arctos*) е земена како закрилен вид за идентификација на клучните (јадрови) подрачја, еколошките коридори и подрачјата за ревитализација кои ги поврзуваат јадровите подрачја и заштитни појаси. Насоки за заштита и управување со идентификуваните коридори се опфатени во Планот за управување со коридорите на кафеавата мечка. Во Охридскиот регион опфатени се јадрови подрачја за кафеавата мечка и тоа Галичица и Јабланица.

12.6.2.4 Меѓународни назначени подрачја

Поголем број подрачја значајни за заштита на птиците, растенијата и пеперутките се идентификувани и назначени согласно меѓународните критериуми во Р.С. Македонија. Охридскиот регион опфаќа 2 примарни подрачја за пеперутки и 4 Значајни растителни подрачје и едно Значајно орнитолошко подрачје Охридско Езеро.

12.7. Цели на заштита на животната средина одредени на национално и меѓународно ниво

Основните принципи за заштита на животната средина во државата се поставени со Уставот на Р.С. Македонија („Службен весник на Р.М“ бр. 52/91, 1/92 (Амандман I и II), 31/98 (Амандман III), 91/01 (Амандман IV-XVIII), 84/03 (Амандман XIX), 107/05 (Амандман XX-XXX) и 3/09 (Амандман XXXI)), како највисок правен документ во земјата. Уставот пропишува дека еден од основните принципи на фундаменталните вредности е регулација и хуманизација на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и природата. Исто така, една од основните слободи и

човекови права е правото на чиста и здрава животна средина, но тоа е исто така, обврска на граѓаните да ја унапредуваат и заштитуваат животната средина, додека земјата е должна да обезбеди услови за остварување на ова загарантирано право на граѓаните (Член 43).

Водена од овие уставни одредби, Р.С. Македонија воспоставува функционален и ефикасен национален систем за управување со животната средина, поврзан со:

- ❑ Продолжување на процесот на приближување кон политиките на ЕУ во областа на животната средина;
- ❑ Зајакнување на административните капацитети, потребни за ефикасно управување со заштита на животната средина;
- ❑ Обезбедување платформа за ефикасна имплементација и спроведување на барањата за заштита на животната средина преку зајакнување на капацитетите за ефикасно управување со животната средина на сите нивоа на управување и преку обезбедување на тесна соработка помеѓу надлежните органи на хоризонтално и вертикално ниво;
- ❑ Интеграција на политиката за заштита на животната средина во другите секторски политики;
- ❑ Поттикнување на индустријата, давателите на услуги и другите субјекти во областа на животната средина, кон поголема одговорност за заштитата на животната средина,
- ❑ Решавање на проблемите на животната средина кои се од национално значење;
- ❑ Зголемување на степенот на исполнување на обврските, кои произлегуваат од регионалните и глобалните договори во областа на животната средина;
- ❑ Последно, но не и најмалку важно, е зголемување на нивото на инвестиции во животната средина за постигнување на стандардите на ЕУ.

12.7.1 Постапување на цели на СОЖС

Целта на оваа СОЖС е да осигури дека заштитата на животната средина на Општина Охрид е во согласност како и со правната рамка. Тоа ќе се направи преку навремено оценување на влијанијата кои можат да ги имаат детектираните проблеми и преку разгледување на алтернативите за избегнување или намалување на истите. Навременото вклучување на целите на заштита на животната средина ќе овозможи одржлив развој на Општина Охрид и зачувување на природното и културно богатство за кои истиот е под УНЕСКО заштита.

За потребите на анализата на врските и компатибилноста помеѓу Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) и другите плански документи, во рамките на постапката за СОЖС на предметниот план анализирани се повеќе плански документи на локално, регионално и национално ниво од следните клучни области: а) управување со амбиенталниот воздух б) Управување со биолошка разновидност, в) Управување со води, г) Управување со отпад,

д) Управување со бучава, г) Управување со заштитени подрачја, е) Заштита на животната средина, ж) Економски развој, з) Одржлив развој, с) Релевантни области – туризам, енергија, транспорт, социјална политика.

12.7.2 Цели на Стратегиската оцена на животната средина

Целите на заштитата на животната средина се изразени преку целите на стратeгиска оцена на животната средина. Споредување на целите за животна средина со целите и активностите во планскиот документ е вообичаен метод при спроведување на СОЖС, со цел да се оцени дали развојот, односно идната имплементација на еден развоен плански документ, како што е во случајот ЛЕАП ќе биде во насока на поставените цели за животна средина (СОЖС). Целите на стратeгиската оцена на животната средина се прикажани преку статусот на: населението и здравјето на населението, биолошката разновидност, водата, почвата, воздухот, климатските промени, материјалните добра, пределот, културното наследство и интеракцијата помеѓу нив.

Во табелата, што следува, презентирани се целите на СОЖС во однос на целите дефинирани во ЛЕАП (нивната компатибилност и некомпатибилност).

12.8. Анализа на алтернативи

Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) содржи предвидувања за развој на општината во период до 2025 година, дефинирани цели за развој од кои произлегуваат конкретни мерки и активности кои треба да се реализираат во планскиот период.

Локалниот еколошки акционен план дава преглед на постојните состојби, предлага мерки за: заштита на водите од загадување и зачувување на екосистемот на Охридското Езеро, намалување на ризикот од загадување на медиумите во животната средина и намалување на потенцијалниот ризик по здравјето на луѓето, плански документи за одржлив развој и хумани услови за живеење, урбанистички плански документи кои обезбедуваат одржлив развој на општина Охрид, згрижени бездомни кучиња и зголемување на безбедноста на граѓаните на општината, заштита на водите од загадување и зачувување на екосистемот на Охридското Езеро и река Црн Дрим, спречување на понатамошно ширење на бесправни градби на Охридското крајбрежје и во зоната на одржливо користење на НП Галичица, заштита на Охридското крајбрежје и спречување на бесправни градби, заштита на биолошката разновидност на Охридското Езеро, ослободени сообраќајни, пешачки патеки и зелени површини од паркирани возила, почитување на законските прописи при планирање, проектирање и градба на објекти на територија на општина Охрид, подобрен квалитет на медиумите на животната средина на територија на општина Охрид, одржлив развој на општина Охрид, заштита на водите од загадување и зачувување на екосистемот на Охридско Езеро, заштита на медиумите во животната средина, поквалитетен на живот за граѓаните, развој на туризмот во руралната средина, подигнување на јавната свест кај јавноста и институциите за заштита на

животната средина и соработка меѓу општинската, владината администрација за одржлив развој и унапредување на животната средина.

Во Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид за предложените мерки и активности се утврдените времето за нивна реализација, предвиден буџет и можни извори на финансирање и одговорни институции за нивно реализирање.

И што е најважно за да се остварат целите, Општина Охрид согласно Законот за животна средина („Сл. Весник на РМ“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 124/2010, 51/11, 123/12, 93/13, 163/13, 42/14, 44/15, 129/15, 146/15, 192/15, 39/16 и 99/18) ќе формира Тело за набљудување/оценување на реализација на ЛЕАП документот. За таа цел, во состав на Акциониот план е подготвен Мониторинг план за оцена на степенот на реализација на предвидените мерки и акции.

Како резултат на ова, во ова поглавје се разгледуваат две алтернативи, односно состојби без и со имплементација на Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025).

Алтернатива 0: Состојба без имплементација на Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025)

- Недостаток на релевантни плански документи: План за управување со светско природно и културно наследство, Урбанистички планови, Стратегија за туризам врз основа на Универзална вредност, Стар ГУП на Охрид (2006 год.);
- Законската регулатива која отвора простор за конфликтни одлуки кои се во спротивност со Законот за заштита на природата, Законот за водите, Законот за светското природно и културно наследство и други релевантни закони кои треба да го гарантираат интегритетот и одржливоста на Охридскиот регион;
- Низок степен на спроведување на постојните законски прописи со цел спречување на понатамошна незаконска градба во заштитените подрачја;
- Неисполнување на барањата на национално ниво и барањата на ЕУ за заштита на природните вредности и реткости, како и биолошката разновидност;
- Неусогласеност на националните, регионалните и локалните интереси за економски и стопански развој со целите на развој на заштитеното подрачје;
- Неусогласеност на планските и секторските документи донесени во Република Северна Македонија во однос на користење на просторот, заштита на животната средина и социоекономски развој;
- Неусогласен развој на инфраструктурата во согласност со намената на земјиштето во НП Галичица и зоните на заштита;
- Недефинирани мерки и активности за планирање на просторот, користење на ресурсите, заштита на животната средина, природното наследство и социоекономски развој;

- Недефинирани надлежности и одговорности за имплементација на мерките и активностите;
- Недостаток на институционални, финансиски и технички капацитети за ефикасна имплементација на мерките и активностите.

Алтернатива 1: Состојба со имплементација на Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025)

Со имплементација на активностите и мерките предвидени во *Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025)* се очекува да се постигне:

- Исполнување за законските обврски за уредување заштитени подрачја кои располагаат со значајна биолошката разновидност и природното наследство, дефинирани во националното законодавство и потпишаните меѓународни документи;
- Создавање услови за реализација на националните, регионалните и локалните интереси во планското подрачје, во областа на заштита и зачувување на посебните природни вредности, значајните природни ресурси и споменичкото наследство, како и нивно уредување и користење на принципите на одржливиот развој;
- Зачувување на природните вредности на просторот, искористување на туристичките потенцијали за промовирање и развој на одржливи видови на туризам и други алтернативни дејности и активности;
- Урбанистичкото планирање, идниот просторен развој и економски развој и управувањето на Општина Охрид ќе се темели на поставките и насоките дефинирани во усвоениот просторен план;
- Создавање услови за намалување на загадувањата и обезбедување заштита на медиумите и областите од животната средина, што ќе резултира во надминување на евидентираниите состојби, трендови и закани во заштитеното подрачје;
- Поттикнување на социоекономски развој на подрачјето;
- Дефинирани надлежности и одговорности за имплементација на мерките и активностите;
- Континуирана и координирана кампања заедно со институциите на национално, регионално и локално ниво за подигање на јавната свест за заштита на животната средина.

Имплементацијата на Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) може да предизвика промена во другите стратешки и плански документи на локално ниво, кои треба да се прилагодат во функција на обезбедување соодветно просторно планирање и заштита на медиумите и областите од животната средина во Општина Охрид и неговото опкружување.

Заклучок: Разгледуваната алтернатива да се имплементира Локалниот еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) е прифатлива алтернатива. Горенаведените анализи имаат за цел да ги предочат позитивните и негативните аспекти од имплементацијата на АП, кои донесувачите

на Планот треба да ги имаат предвид во постапката на усвојување на Планот и истите да одлучат во која насока треба да се развива ова подрачје.

12.9. Веројатни значајни влијанија врз животната средина и мерки за намалување

Во ова поглавје ќе бидат идентификувани потенцијалните позитивни и негативни влијанија од спроведувањето на Акцискиот план. Извештајот за Стратегиска оцена ги зема во предвид влијанијата врз водата, воздухот, почвата, биодиверзитетот, пределите и нивните пејзажни вредности, природното и културното наследство, како и влијанијата врз социо-економската состојба и здравјето на луѓето во општина Охрид. Генерално земено имплементацијата на планските решенија е во насока на позитивно влијание врз животната средина и социјалните аспекти.

Мора да се напомене и дека Извештајот за Стратегиска оцена не вклучува детална анализа на поединечните развојни проекти, туку ги анализира влијанијата врз медиумите и областите во животната средина во поширок контекст. Во Извештајот е направена проценка на потенцијалните влијанија врз животната средина и социо-економските аспекти, додека, во подоцнежните фази, преку Студиите за оцена на влијание врз животната средина или Елаборатите за заштита на животната средина, кои произлегуваат како законска обврска на основа на укажаните потенцијални негативни влијанија се прават детални анализи и препораки.

Согласно Законот за животна средина и Уредбата за определување на критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина потребно е да се утврди потреба за спроведување на постапка за оцена на влијанието на проектот врз животната средина. Потребата од оцена на влијанијата врз животната средина ја донесува Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Согласно Законот за животна средина, како и Законот за заштита на природата, правните или физичките лица кои вршат дејности или активности кои не спаѓаат во проектите за кои се спроведува постапка за оцена на влијанието врз животната средина се должни да изготват Елаборат за заштита на животната средина, со цел да се оцени влијанието на дејностите или активностите врз животната средина, пред да започнат со спроведување на проектот и истиот да го достават до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот.

Според погоре кажаното, може да се заклучи дека усвојувањето и реализацијата на предметниот план ќе има силна економска оправданост. Но, со оглед на тоа што реализацијата на планот неизбежно би била придружена со серија на влијанија врз животната средина, важно е истите соодветно да се идентификуваат и евалуираат, сè со цел да се развијат мерки чиешто интегрирање во планската документација ќе овозможи минимизирање на негативните и максимизирање на позитивните ефекти од самата реализација на планот. Во овој дел од Извештајот направена е

анализа на потенцијалните влијанија од реализацијата на предметниот плански документ врз следните елементи на животната средина (Согласно барањата на Уредбата за содржината на извештајот за стратегиската оцена на животната средина („Службен весник на РМ— бр. 53/05, 81/05, 24/07): Биодиверзитет, Население, Човеково здравје, Почва, Вода, Воздух, Климатски фактори, Материјални добра, Културно наследство.

Притоа анализирани се директните, секундарните, синергистичките, кумулативните, кратко, средно и долгорочните ефекти, како и привремените и трајните, позитивни и негативни ефекти врз животната средина.

12.10. План за мониторинг на животната средина

Целта на Планот за мониторинг на животната средина е следење на ефектите од спроведувањето на планскиот документ. Планот за мониторинг ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето.

Планот треба да овозможи согледување на непредвидените негативни ефекти и превземање на соодветни дејствија за поправање на состојбата. Во случај на согледани негативни ефекти од спроведувањето на планскиот документ, органот кој го подготвува планскиот документ како и друго правно или физичко лице и здруженија на граѓани од областа на животната средина се должни за тоа да го известат органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Основните цели и бенефитот од мониторингот на ефектите врз животната средина се:

- следење на имплементацијата на активностите предвидени со планскиот документ,
- следење на имплементацијата на мерките за контрола на влијанијата,
- да се обезбедат податоци за понатамошно следење на состојбите во животната средина,
- следење на состојбата во животната средина со цел навремено согледување на непредвидените влијанија од имплементацијата на Планот и управување со истите,
- да се потврди дека со примена на мерките за ублажување се зголемуваат придобивките во однос на заштитата на животната средина,
- утврдување кои активности треба да бидат превземени за редуцирање на влијанијата врз животната средина.

Со цел да се изврши мониторинг на ефективноста на Планот, потребно е следење на поставените индикатори и нивниот развој со што ќе се потврдат целите на Планот. За следење на индикаторите потребно е да се земат во предвид и податоците за тековната состојба на животната средина.

Следењето на состојбата на животната средина ја потврдува оправданоста и примената на предложените мерки за ублажување и нивната функционалност, што претставува голема придобивка во однос на заштитата на животната средина.

За да се остварат целите, Општина Охрид согласно Законот за животна средина („Сл. Весник на РМ“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 124/2010, 51/11, 123/12, 93/13, 163/13, 42/14, 44/15, 129/15, 146/15, 192/15, 39/16 и 99/18) ќе формира Тело за набљудување/оценување на реализација на ЛЕАП документот. За таа цел, во состав на Акциониот план е подготвен Мониторинг план за оцена на степенот на реализација на предвидените мерки и акции.

Извештај за степенот на имплементација на мерките и акциите треба да биде достапен за сите заинтересирани страни, особено за пошироката јавност.

12.11 Заклучоци и препораки

Заклучоци и препораки кои беа дефинирани при изработката на извештајот за стратегиска оцена на животната средина за реализација на Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025), се следните:

- Примена на насоките и елементите за имплементирање на активностите предвидени во Локално еколошкиот акционен план;
- Спроведување на барањата на позитивната законска легислатива на Р.С. Македонија;
- Подготовка и спроведување на акционите планови предвидени во ЛЕАП;
- Подготовка и спроведување на Плановите за мониторинг;
- Спроведување на процедурата за информирање на јавноста и организирање на јавна расправа.

Со реализацијата на активностите опфатени во Локално еколошкиот акционен план на општина Охрид (2019 - 2025) се очекува не само да го подобри квалитетот на медиумите во Општина Охрид, а со тоа и подобрување на квалитетот на живеењето во Општината, туку и ќе се зачува од понатамошно деградирање Охридското Езеро како националното и меѓународно богатство.

Спроведувањето на акционите планови предвидени во Локално еколошкиот акционен план ќе предизвикаат позитивни импулси и ефекти врз целото непосредно окружување од аспект на повисока организација на просторот, заштита на геолошките, хидрогеолошките и биолошките вредности на Општината како и вградување на нормативите и стандардите за заштита на животната средина со што ќе се обезбеди подобар живот за жителите на општината, а тоа пак ќе допринесе Охрид и поврзаните населби да станат уште поинтересни туристички дестинации.

Вградувањето на аспектите на животната средина при процесот на имплементација на активностите предвидени во ЛЕАП и партиципативната демократија која вклучува учество на

Јавноста при стратешко планирање и развој на општина Охрид се основни начела за изработка на ваквиот тип на документација.

Реализацијата на активностите предвидени во Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025), ќе придонесе за рамнотежа помеѓу брзиот економско - стопански развој, социјалниот развој и заштита и унапредување на животната средина, односно ќе се имплементира во дело системот за одржлив развој.

13. ИНФОРМАЦИИ ЗА ОДРЖАНА ЈАВНА РАСПРАВА

Во овој дел од извештајот се пренесени детали од одржаната јавна расправа за нацрт извештајот за стратегиска оцена на животната средина.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Локален еколошки акционен план на општина Охрид (2019 - 2025);
2. Просторен план за охридско-преспанскиот регион (2005-2021);
3. План за управување со Национален парк Галичица (2011-2010) (нацрт);
4. Национална стратегија за развој на културата (2018-2022);
5. Предлог Национална Стратегија за биолошка разновидност на со Акционен план(2015);
6. Национална стратегија за заштита на природата (2017-2027);
7. Стратегија за регионален развој на Република Северна Македонија (2009-2019);
8. Трет Национален План на Република Северна Македонија кон Рамковната конвенција на ОН за климатски промени (2014);
9. Национална Стратегија за управување со отпад (2008-2020);
10. Национална стратегија за одржлив развој (2009-2030);
11. Национален план за заштита на амбиенталниот воздух (2013-2019);
12. Национална стратегија за земјоделството и рурален развој (2014-2020);
13. Национална Стратегија за Води (2011-2041);
14. Национална транспортна стратегија (2007-2017);
15. Национална Стратегија за развој на туризмот (2009-2013);
16. Стратегија за животна средина и климатски промени (2014-2020);
17. Програма за развој на Југозападен плански регион (2015 – 2019);
18. Просторно уредување на Охридскиот регион на општинско ниво;
19. Просторен план на Република Северна Македонија (2004-2020).

П Р И Л О З И

Прилог 1 Потврда за регистрирана дејност за изготвувачот

ЦЕНТРАЛЕН РЕГИСТАР НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
Трговски регистар и регистар на други правни лица

www.crm.com.mk

Број: 0818-50/150020190597788
Датум и време: 9.10.2019 г. 13:03:28

Дигитално потпишан од: Sistem za e-potvrdi
Централен Регистар на Република Северна Македонија
Датум и час на потпишување: 09.10.2019 во 13:03:29
Издавач на сертификатот: KibsTrust Qualified Certificate
Services
Сертификатот е валиден до: 01.05.2021
Документот е дигитално потпишан и е правно валиден

/Електронски издаден документ/

ПОТВРДА
за регистрирана дејност

ТЕКОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА СУБЈЕКТОТ	
ЕМБС:	5372666
Назив:	Друштво за инженеринг, истражување и услуги РИ-ОПУСПРОЕКТ, Рударски Институт и др. ДОО Скопје
Седиште:	БУЛЕВАР ЈАНЕ САНДАНСКИ бр.113 СКОПЈЕ - АЕРОДРОМ, АЕРОДРОМ

ПОДАТОЦИ ЗА РЕГИСТРИРАНА ДЕЈНОСТ	
Предмет на работење:	Регистрирана е општа клаузула за бизнис
Приоритетна дејност/ главна приходна шифра:	71.20 - Техничко испитување и анализа
Други дејности во внатрешниот промет:	Нема
Евидентирани дејности во надворешниот промет:	Има
Одобренија, дозволи, лиценци, согласности:	Нема

Правна поука: Против овој реален акт може да се изјави приговор до Централниот регистар на Република Северна Македонија во рок од 8 дена од денот на приемот.

Прилог 2 Потврди за положен стручен испит за СОЖС

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА
И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ
Скопје

Број 11-1835/11
2009 2010, година

П О Т В Р Д А
за положен стручен испит за стекнување на
статус експерт за стратeгиска оцена на животната средина

ВУЛГАРАКИС Горге МАРЕ, дипломиран економист од Скопје, родена на 13.04.1962 година, во Скопје, Република Македонија, на ден 13.03.2010 година, го положи **стручниот испит за стекнување на професионално знаење за стратeгиска оцена на животната средина**, пред Комисијата за полагање на стручен испит за стратeгиска оцена на животна средина, при Министерството за животна средина и просторно планирање, и се стекна со статус на експерт за **стратeгиска оцена на животната средина** и ги исполнува условите утврдени во член 68 од Законот за животна средина, со тоа се стекнува со право да биде вклучена во Листата на експерти за стратeгиска оцена на животната средина што ја води Министерството за животна средина и просторно планирање на Република Македонија.

Оваа потврда се издава врз основа на член 68 од Законот за животна средина („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/05; 81/05; 24/07; 159/08; 83/09 и 48/10).

Министерство за животна средина и
просторно планирање

Министер,
Др. Неџати Јакули

Комисија за полагање на стручен испит
за стратeгиска оцена на животната
средина

Претседател,
М-р Јадранка Иванова

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

ПОТВРДА

за положен стручен испит за стекнување на статус експерт за
стратедиска оцена на животната средина

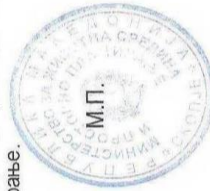
СТАНОЈОСКИ Блаже КИРЕ

дипломиран инженер по зашита на животната средина од Скопје, роден на 10.03.1978 година, во Скопје, Република Македонија, на ден 28.12.2010 година го положи стручниот испит за стекнување на професионално знаење за стратедиска оцена на животната средина, пред Комисијата за полагање на стручен испит за стратедиска оцена на животна средина, при Министерството за животна средина и просторно планирање, и се стекна со статус на експерт за стратедиска оцена на животната средина и ги исполнува условите утврдени во член 68 од Законот за животна средина, со тоа се стекнува со право да биде вклучен во Листата на експерти за стратедиска оцена на животната средина што ја води Министерството за животна средина и просторно планирање на Република Македонија.

Оваа потврда се издава врз основа на член 68 од Законот за животна средина („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/05; 81/05; 24/07; 159/08; 83/09; 48/10 и 124/10) и е со важност од пет години, почнувајќи од денот на издавањето на истата. За продолжување на потврдата за дополнителни пет години, треба да се поднесе барање за продолжување на потврдата до Министерството за животна средина и просторно планирање.

Министерство за животна средина
и просторно планирање

Министер,
Dr. Nexhati Jakupi

Комисија за полагање на стручен испит за
стратедиска оцена на животната средина

Претседател,
М-р Јадранка Иванова

Број 07-23/3
13.01.2011, година

Прилог 3. Мислења од надлежна институција

животна средина

Република Северна Македонија
Министерство за животна средина
и просторно планирање

Republika e Maqedonisë së Veriut
Ministria e Mjedisit Jetësor
dhe Planifikimit Hapësinor

ШКОПЈЕ

- СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Арх.бр УП1-15 169/2020
Дата 19-02-2020
До Општина Охрид
Ул. Димитар Влахов бр.57
6000 Охрид
Република Северна Македонија

Предмет: Известување
Врска: ваш бр. 21-1195/2 од 03.02.2020

Републ. 25-02-2020
21 1195/3

Почитувани,
Во врска со Вашето барање доставено до Министерство за животна средина и просторно планирање-Сектор за просторно планирање под бр. УП1-15 169/2020 од 05.02.2020 год. поврзано со постапка за носење на планска документација Локален еколошки акционен план за Општина Охрид - Општина Охрид, Ве известуваме дека согласно Законот за животната средина („Службен весник“ бр: 53/5, 81/5, 24/7, 159/8, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 183/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 42/16) Вашата Одлука за спроведување на Стратегиска оцена за влијание на животната средина и формуларот, Министерството за животна средина и просторно планирање ги прифаќа.
Одлуката заедно со формуларите задолжително се објавуваат на веб страната на органот кој го подготвува и носи планскиот документ.

Со почит

Изработил: Милева Тагасовска
Проверил: Сашо Апостолов
Одобрил: Неби Реџеви

ЗАМЕНИК МИНИСТЕР
М-р Јани Макрадули

1 | Министерство за животна средина и просторно планирање
на Република Северна Македонија
Плоштад „Пресвета Богородица“ бр. 3, Скопје
Република Северна Македонија

Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit hapësinor
e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Bul. "Presveta Bogorodica" nr. 3, Shkup +389 2 3251 403

Прилог 4. Листа на учесници на јавната расправа